

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto
Knygotyros ir dokumentotyros instituto

Gerda Putnaitė,
Knygotyros magistro studijų programos studentė

**SPAUDOS PAVELDAS VILNIAUS APSKRITIES ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE**

Magistro darbas

Vadovė dr. Alma Braziūnienė

Vilnius, 2009

Putnaitė, Gerda

Pu 106

Spaudos paveldas Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje: magistro darbas / Gerda Putnaitė; mokslinis vadovas dr. Alma Braziūnienė; Vilniaus universitetas; Knygotyros ir dokumentotyros institutas. – Vilnius, 2009. – 118 lap. – Maš. inr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 65-71 (88 pavad.)

UDK: 09:025]:027(474.5)

Raktiniai žodžiai: spaudos paveldas, sena knyga, reta knyga, vertinga knyga, retų spaudinių skyrius, retų spaudinių fondo valdymas, spaudos paveldo skaitmeninimas, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka.

Tyrimo objektas – spaudos paveldas Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje. Analizei pasirinktos Lietuvoje leistos ir išsivijusios knygos iki 1918 m bei užsienyje leisti leidiniai iki 1900–ųjų. *Tyrimo tikslas* – identifikuoti tam tikrą VAVB spaudos paveldo dalį ir įvertinti jo valdymo bei aktualinimo galimybes. *Darbo uždaviniai:* apibrėžti spaudos paveldo sampratą; įvertinti spaudos paveldo pasklidimą Lietuvos institucinėse bibliotekose ir išanalizuoti kriterijus, kuriais remiantis knygos patenka į retų spaudinių skyrius ar fondus; išnagrinėti Lietuvos institucinių bibliotekų darbo su spaudos paveldu organizavimą; nustatyti spaudos paveldo VAVB atsiradimo aplinkybes, sudėtį ir struktūrą bei dabartinio komplektavimo kryptis; įvertinti Lietuvos institucinėse bibliotekose sukaupto spaudos paveldo skaitmeninimo ir pateikimo internete projektus kaip vieną iš spaudos paveldo aktualinimo būdų.

Spaudos paveldas šiame darbe suprantamas kaip viskas, ką, šiuo atveju, institucinė biblioteka, orientuodamasi į bendruomenės poreikius, atsirenka išsaugojimui ateities kartoms, sudaro tinkamas saugojimo ir prieigos sąlygas, tiria ir aktualina. Spaudos paveldo identifikavimui naudojami specialistų suformuluoti senos, retos ir vertingos knygos atrankos kriterijai, kurie skirstomi į: chronologinį, istorinį, memorialinį ir išskirtinumo arba tipiškumo. Prioritetas šiame darbe teikiamas ne vien kiekybiniam retumo aspektui, bet kokybiniam ir knygos vertingumui, kuris gali kisti priklausomai nuo spaudos paveldo saugotojo ir buvimo vietos, t.y. tai priklauso nuo institucinės bibliotekos statuso ir institucijos aptarnaujamos vietovės. Tad spaudos paveldas gali būti vertinamas pasauliniu, Europos, nacionaliniu, regioniniu, vietiniu ir šeimos (tinka asmeninėms bibliotekoms) lygiu.

Tyrimo rezultatai rodo, jog spaudos paveldo samprata kinta net ir tuo atveju, jei yra apsiribojama jo sutelkimu vienoje vietoje, t.y. sukuriant atskirą fondą. Tai keičia požiūrį į spaudos paveldu

laikytinus leidinius, nustatomi spaudos paveldo atrankos kriterijai ir atliekami, nors ir minimalūs tyrimo ir aktualinimo darbai. Vis dėlto, didžiausio dėmesio šie leidiniai susilaukia tuomet, kai jų saugojimas yra įteisinamas įsteigiant skyrių. Tad Vilniaus apskrities viešajai bibliotekai visų pirma reikėtų apsibrėžti, kas dar, išskyrus, kraštotyros leidinius galėtų būti laikoma spaudos paveldu, tai leistų kitaip pažvelgti į bibliotekos fonduose esančias įdomias, aukštos poligrafinės kokybės, unikalias, nors ir šiuolaikines knygas, o taip pat priverstų pagalvoti apie šių leidinių saugojimo sąlygas, pristatymą visuomenei ir suformuluoti šių leidinių apsaugą užtikrinančias naudojimo taisykles. Kitas svarbus žingsnis – sudaryti didesnes informacijos paieškos galimybes, kataloguojant kai kuriuos leidinius naudoti ISBD (A) senųjų leidinių bibliografinių aprašų rengimo standartu, leidinius aprašyti *de visu* ir fiksuoti ženklus, kuriuos leidiniai įgijo funkcionavimo visuomenėje metu (proveniencijas, marginalijas ir pan.). Galiausiai Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka galėtų apsvarstyti galimybę sutelkti plačiau apibrėžtą spaudos paveldą vienoje vietoje, galbūt net pakeisti jo saugojimo vietą ir perkelti į planuojamą kurti Regiono ir A. Mickevičiaus skaityklą, praplėtus jos pavadinimą iki Regiono, A. Mickevičiaus ir specialių kolekcijų skaityklos. Šie pokyčiai užtikrintų geresnes spaudos paveldo saugojimo, analizavimo ir aktualinimo perspektyvas.

Šio darbo nauda visų pirma yra praktinė, nes jis turėtų palengvinti spaudos paveldo valdymo ir aktualinimo organizacinių sprendimų priėmimą. VAVB tyrimo metu surinkti empiriniai duomenys ir analizė galėtų pasitarnauti pristatant spaudos paveldą visuomenei, o taip taip šių duomenų pagrindu galima bus tęsti ir plėtoti spaudos paveldo tyrimus Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje.

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	5
ĮVADAS.....	6
1. SPAUDOS PAVELDAS LIETUVOS INSTITUCINĖSE BIBLIOTEKOSE: DABARTINĖ SITUACIJA..	10
1.1. SPAUDOS PAVELDO APIBRĖŽTIS	10
1.2. SPAUDOS PAVELDO PASKLIDIMAS	14
1.3. SPAUDOS PAVELDO ATRANKOS KRITERIJAI	17
1.4. DARBO SU SPAUDOS PAVELDU ORGANIZAVIMAS.....	20
2. AR TIKSLINGAS VAVB SPAUDOS PAVELDO SUTELKIMAS VIENOJE VIETOJE?	25
2.1. SPAUDOS PAVELDO VAVB ATSIKADIMO APLINKYBĖS.....	25
2.2. DABARTINIS RETROSPEKTYVUSIS KOMPLEKTAVIMAS	27
2.3. SPAUDOS PAVELDO APSAUGA, TVARKYMAS IR PRIEIGA: DABARTINĖ PADĖTIS IR PERSPEKTYVOS	28
2.4. SPAUDOS PAVELDO SUDĖTIS IR STRUKTŪRA.....	33
3. SPAUDOS PAVELDO PATEIKIMAS INTERNETE KAIP VIENAS IŠ AKTUALINIMO BŪDŲ.....	49
3.1. PORTALAS AM BAILE – KULTŪROS PAVELDO AKTUALINIMO PAVYZDYS	49
3.2. SPAUDOS PAVELDO PANAUDOJIMAS LIETUVOS BIBLIOTEKŲ SKAITMENINIMO PROJEKTUOSE.....	53
3.3. VAVB KRAŠTOTYROS INFORMACIJOS SKLAIDOS DUOMENŲ BAZĖ VILNIJOS VARTAI	57
IŠVADOS	60
BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS.....	65
PRINTED HERITAGE IN ADOMAS MICKEVICIUS VILNIUS COUNTY PUBLIC LIBRARY (SUMMARY)	72
PRIEDAI.....	74
1 PRIEDAS. LIETUVOS INSTITUCINIŲ BIBLIOTEKŲ APKLAUSOS KLAUSIMYNO PAVYZDYS	74
2 PRIEDAS. VAVB SPAUDOS PAVELDO TYRIMUI ATRINKTŲ LEIDINIŲ CHRONOLOGINIS ABĖCĖLINIS BIBLIOGRAFINIS SĄRAŠAS.....	82

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

KAVB – Kauno apskrities viešoji biblioteka

KLAVB – Klaipėdos apskrities viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka

LMAB – Lietuvos mokslų akademijos biblioteka

LNB – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

PAVB – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka

ŠAVB – Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka

VAVB – Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka

VUB – Vilniaus universiteto biblioteka

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Kultūros paveldo tiek lokalių, tiek nacionalinių ir tarptautinių skaitmeninimo projektų gausėjimas bei suskaitmenintų dokumentų masyvų didėjimas verčia iš naujo vertinti ir konkrečiau formuluoti kultūros paveldo atrankos kriterijus, jo valdymą, organizavimą, interpretavimą bei pateikimo vartotojui būdus. Didžiausi ir reikšmingiausi spaudos paveldo telkiniai, galintys didžiuotis nacionalinės ir net pasaulinės reikšmės spaudiniais, išskirtinėmis žymių asmenų, institucijų, rūšinėmis ar kitomis kolekcijomis yra sukaupti Lietuvos nacionalinėje ir valstybinės reikšmės bibliotekose. Tačiau ne mažiau svarbus vaidmuo tenka ir apskričių viešosiose bibliotekose sukauptam spaudos paveldui, kurio dydis, turinys, organizavimo, valdymo ir aktualinimo ypatybės yra sąlygotos individualios spaudos paveldo atsiradimo bibliotekoje istorijos ir gyvavimo konteksto.

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka įkurta 1950 metais, nuo 2007 m. jos steigėjas yra Vilniaus apskrities viršininkas. Šiuo metu bibliotekoje yra trylika struktūrinių padalinių, ji yra Vilniaus apskrities aštuonių savivaldybių viešųjų bibliotekų metodikos centras, teikia profesines konsultacijas, tiria analizuoja Vilniaus apskrities bibliotekų veiklą, dalinasi informacijos ištekliais, bendradarbiauja įvairiuose projektuose [78]. VAVB aptarnauja Vilniaus miesto ir apskrities gyventojus, jos fondas viršija 500 tūkst. fiz. vnt. dokumentų iš įvairių mokslo sričių – dominuoja grožinė literatūra ir visuomenės mokslai. Bibliotekos paslaugomis naudojasi apie 20 tūkst. vartotojų ir kasmet joje apsilanko apie 200 tūkst. lankytojų [69].

VAVB yra įsikūrusi šalies, o tuo pačiu ir stambiausių spaudos paveldo telkinių, centre. Atsižvelgdama į tai ir vykdydama LR bibliotekų įstatymo reglamentuotas apskrities viešosios bibliotekos funkcijas būti kraštotyros informacijos centru [16], visuomet jokių išlygų spaudos paveldu yra laikomi kraštotyriniai leidiniai, o seni ir reti spaudiniai niekada nebuvo tikslingai kaupiami, tačiau per beveik šešiasdešimt gyvavimo metų biblioteka sukaupe tam tikrą, nors ir ne itin gausų, šių spaudinių skaičių, kurie yra išblaškyti įvairiuose skyriuose ir fonduose, dalis jų ir informacija apie juos nėra prieinama vartotojams arba tvarkomi ir saugomi taip pat kaip ir kiti didesnio dėmesio reikalaujantys bibliotekos dokumentai.

Šių spaudinių valdymo, tyrimo ir aktualinimo sprendimų priėmimą apsunkina tai, jog trūksta informacijos apie senų ir retų spaudinių rinkinio dydį, struktūrą, sudėtį ir vertę, taip pat nėra suformuluotų konkrečių spaudos paveldo atrankos kriterijų, kurie padėtų išplėsti arba iki minimumo susiaurinti bibliotekos spaudos paveldo ribas. Todėl iki šiol nėra nuspręsta dėl galutinio tam tikrų bibliotekoje esančių dokumentų ir jų rinkinių likimo: koks būtų geriausias šio fondo organizavimo būdas atsižvelgiant į tokį negausų šių dokumentų kiekį; ar geriausias sprendimas būtų palikti šiuos leidinius tuose skyriuose ir fonduose, kuriuose jie yra dabar užtikrinant tam tikras prieigos

galimybes, ar racionaliau būtų surinkti juos į vieną skyrių ar bent jau fondą; gal bibliotekai vertėtų atsisakyti dalies leidinių perduodant juos į mainų fondą ir jų dėka papildyti bibliotekai svarbias kolekcijas trūkstamais leidiniais bei sutaupyti laiko sprendžiant šių dokumentų prieigos ir panaudojimo klausimus; kokias interpretavimo ir aktualinimo galimybes suteikia turimi bibliotekos ištekliai; kiek tokia veikla atitinka bibliotekos strateginius tikslus ir funkcijas?

Netrukus planuojama pradėti diegti naują bibliotekos organizacinę struktūrą, kuri neišvengiamai paveiks katalogavimo, saugojimo, organizavimo, pateikimo vartotojams darbo procesus su visais, tame tarpe, ir su spaudos paveldui priskirtais spaudiniais, todėl tai ypač tinkamas metas įvertinti dabartinę situaciją, kad būtų galima priimti racionalius spaudos paveldo valdymo sprendimus.

Istoriografija. Šiame darbe remtasi tiek lietuvių, tiek užsienio teoretikų, nagrinėjusių kultūros paveldo sampratą, jo valdymą ir interpretavimą, darbais: Jurgio Bučo [4], Rasos Čepaitienės [5], Peterio Howardo [8], Davido C. Harvey'aus [7], Pierre'o Nora [25]. Kultūrinės atminties sampratos skirtumus ir jos komunikacija atminties institucijose analizuojama Zinaidos Manžuch straipsniuose. Spaudos paveldo samprata, jo valdymo ir aktualinimo probleminiai klausimai keliami Almos Braziūnienės publikacijose. Spaudos paveldo objektų: retos, senos, vertingos knygos, knygos paminklo sąvokos nagrinėjamos D. Kauno [9], A. Navickeinės [24], A. Braziūnienės [3, 1] ir rusų teoretikų A. V. Petrickio [35], I. V. Pozdejevovos [36], G. I. Kovalčiuko [32] darbuose.

Šiame darbe ginami teiginiai:

Tik sutelktas vienoje vietoje spaudos paveldas yra tinkamai atspindimas informacijos paieškos priemonėse, tiriamas ir aktualinamas.

Spaudos paveldo įvardijimas (apibrėžtis) užtikrina didesnes informacijos paieškos galimybes ir informacijos apie jį sklaidą (pristatymą visuomenei).

Tyrimo objektas. Spaudos paveldas Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje. Analizei pasirinkti užsienyje leisti leidiniai iki 1900–ųjų, Lietuvoje leistos ir išseivijos knygos iki 1918 m.

Tyrimo tikslas. Identifikuoti tam tikrą VAVB spaudos paveldo dalį ir įvertinti jo valdymo bei aktualinimo galimybes.

Uždaviniai:

- Apibrėžti spaudos paveldo sampratą;
- Įvertinti spaudos paveldo pasklidimą Lietuvos institucinėse bibliotekose ir išanalizuoti kriterijus, kuriais remiantis knygos patenka į retų spaudinių skyrius ar fondus;
- Išnagrinėti Lietuvos institucinių bibliotekų darbo su spaudos paveldu organizavimą;
- Nustatyti spaudos paveldo VAVB atsiradimo aplinkybes, sudėtį ir struktūrą bei

dabartinio komplektavimo kryptis;

- Įvertinti Lietuvos institucinėse bibliotekose sukaupto spaudos paveldo skaitmeninim ir pateikimo internete projektus kaip vieną iš spaudos paveldo aktualinimo būdų.

Darbo struktūra. Pirmoje darbo dalyje *Spaudos paveldas Lietuvos institucinėse bibliotekos: dabartinė situacija* apibrėžiama spaudos paveldo samprata, aptariamas spaudos paveldo pasklidimas, jo ypatybės kiekvienoje konkrečioje spaudos paveldą kaupiančioje bibliotekoje apsiribojant stambiausiomis valstybinės reikšmės bibliotekomis, nacionaline, apskričių viešosiomis ir kai kuriomis viešosiomis bibliotekomis. Trečiame šios dalies skyriuje lyginami spaudos paveldo (senų ir retų spaudinių) atrankos kriterijai siekiant įvertinti, kurie iš jų dominuoja: chronologinis, istorinis, memorialinis ar išskirtinumo/tipiškumo. Analizuojant šiuos kriterijus kreipiamas dėmesys į kriterijų pasirinkimo sąsajas su bibliotekos statusu ir regionine padėtimi. Ketvirtame skyriuje nagrinėjama darbo su spaudos paveldu organizavimo specifika, kai jis yra sutelktas vienoje vietoje, šiuo atveju, retų spaudinių skyriuose ir/arba fonde.

Antroje darbo dalyje *Ar tikslingas VAVB spaudos paveldo sutelkimas vienoje vietoje?* aptariami spaudos paveldo atsiradimo VAVB aplinkybės ir priežastys, taip pat pristatoma darbo su spaudos paveldu šioje bibliotekoje specifika, turima informacijos paieškos sistema, saugojimo sąlygos. *Spaudos paveldo VAVB sudėtis ir struktūra* įvertinamas spaudos paveldo pasiskirstymas bibliotekos skyriuose ir fonduose, jo tipologinė sudėtis pagal informacijos paskirtį, turinį, analizuojama senųjų lietuviškųjų leidinių sudėtis, aptariami vertingi bibliotekoje saugomi spaudos paveldo vienetai.

Trečios dalies *Spaudos paveldo pateikimas internete kaip vienas iš aktualinimo būdų* pirmame skyriuje nagrinėjamas Škotijos regiono kultūros paveldo aktualinimui skirtas *Am Baile* portalas internete, kuris savo struktūra, naudojimo patogumu, patrauklumu ir informatyvumu galėtų būti laikomas pavyzdiniu tokio tipo ir masto portalas. Antrame skyriuje analizuojami Lietuvos institucinių bibliotekų spaudos paveldo panaudojimas skaitmeninimo projektuose. Trečiame skyriuje analizuojamas VAVB 2008 m. pradėta kurti kraštotyrinės informacijos sklaidai skirta duomenų bazė *Vilnijos vartai*.

Priedose pateikiama Lietuvos institucinių bibliotekų apklausos anketa (1 priedas) ir VAVB atrinktų spaudos paveldui priskirtinų leidinių abėcėlinis bibliografinių aprašų sąrašas (2 priedas), kuriame informacija skaidoma į dvi stambias grupes: lietuviškuosius ir užsienyje leistus leidinius. Lietuviškieji leidiniai grupuojami pagal darbe nagrinėtus laikotarpius: iki 1864 m., 1864-1903 m., 1904-1917 m. Užsienio leidiniai suskirstyti į du laikotarpius: iki 1830 m. ir 1831-1900 m. Šiuose sąrašuose pateikiami visi *VAVB spaudos paveldo sudėtis ir struktūra* nagrinėti leidiniai.

Tyrimo metodai ir šaltiniai. Duomenys apie Lietuvos institucinių bibliotekų darbą su spaudos paveldu buvo rinkti naudojantis anketiniu apklausos metodu (el. paštu). Anketa platinta:

Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo, Lietuvos mokslų akademijos, Vilniaus universiteto, Kauno apskrities, Panevėžio apskrities, Šiaulių apskrities ir Klaipėdos apskrities viešosioms bibliotekose. Pastarosios buvo pasirinktos dėl panašaus statuso, funkcijų ir paskirties. Prašant atsakyti į anketos klausimus nesitikėta šimtaprocentinio atsakymų pilnumo ir išsamumo, nes suvokta, jog į dalį klausimų, ypač susijusių su fondo sudėtimi, bibliotekos tiesiog nebus pajėgios atsakyti. Šie klausimai daugiausia sunkumų sukėlė valstybinės reikšmės bibliotekoms, nes fondai yra dideli, istoriškai susiformavę ir tvarkyti laikantis šiek tiek kitokių principų nei šiuo metu yra paplitę praktinėje bibliotekininkystėje.

Anketinius tyrimus papildė duomenys gauti iš internetinių informacijos šaltinių, darbą su spaudos paveldu reglamentuojančių dokumentų (skaitytojų aptarnavimo taisyklių, fondo ir komplektavimo nuostatų, gairių, fondo modelio ir panašių dokumentų). Šiame darbe apsiribota spaudos paveldo, sutelkto specializuotuose skyriuose, vertinimu ir tik retais atvejais, kai jie yra tiesiogiai susiję su nagrinėjamu klausimu, užsimenama apie kitus spaudos paveldą kaupiančius padalinius.

VAVB spaudos paveldo sudėties tyrimui buvo panaudotas tipologinis ir statistiniai metodai. Tipologinei analizei pagal informacijos paskirtį buvo naudota Domo Kauno pateikta leidinių klasifikacija [10], kai kuriuos leidinių tipus tikslinant su Julijos Čepytės parengta išsamia rusiška leidinių klasifikacija [6]. Analizei buvo atrinkta 891 bibliografiniai įrašai iš elektroninio, tradicinio katalogo, o dalis (apie 70 fiz. vnt.) aprašų parengta pagal pačias knygas. *De visu* peržiūrėta 150 leidinių. *De visu* peržiūrint atrinktus leidinius buvo rasta ir daugiau vertingų leidinių, kurie nebebuvo įtraukti į statistinius skaičiavimus, bet pagal galimybes pristatyti darbe. Laisvo interviu būdu buvo apklausiami su spaudos paveldo komplektavimu ir tvarkymu susiję ilgamečiai bibliotekos darbuotojai, tuo metu vykusių procesų liudininkai ir dalyviai. Renkant duomenis taip pat buvo remtasi spaudos paveldą kaupiančių fondų nuostatais, naudojimosi biblioteka taisyklėmis, bibliotekos metraščiu, bibliotekos reorganizavimo planu, skyrių veiklos ataskaitomis ir panašiais dokumentais.

Darbo teorinė ir praktinė nauda. Šio darbo nauda visų pirma yra praktinė, nes jis turėtų palengvinti spaudos paveldo valdymo ir aktualinimo organizacinių sprendimų priėmimą. VAVB tyrimo metu surinkti empiriniai duomenys ir analizė galėtų pasitarnauti pristatant spaudos paveldą visuomenei, o taip taip šių duomenų pagrindu galima bus tęsti ir plėtoti spaudos paveldo tyrimus Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje.

1. SPAUDOS PAVELDAS LIETUVOS INSTITUCINĖSE BIBLIOTEKOSE: DABARTINĖ SITUACIJA

1.1. Spaudos paveldo apibrėžtis

Daugelis tiek Lietuvos, tiek užsienio teoretikų paveldą apibrėžia kaip tą palikimo dalį, kurią dabartinė visuomenė nusprendžia perimti iš praeities, išsaugoti bei perduoti ateities kartoms. Kalbant apie spaudos paveldą labai svarbus yra suinteresuotumas „paveldas – tai bet kas, ką norima išsaugoti“ [8], taigi visų pirma jis turi būti „svarbus ir būtinas“ [3], net ir tuomet, kai nėra malonus [8], kad ir nuolatinės diskusijos Lietuvoje dėl tarybinės kultūros palikimo.

Dabartiniame lietuvių kalbos žodyne paveldas apibrėžiamas kaip paveldėtas ir saugotinas medžiaginės ir dvasinės kultūros palikimas. Tad kiekvienai visuomenei, kiekvienai tam tikros visuomenės kartai tenka iš naujo spręsti ką „pamiršti, prisiminti, įamžinti ir/arba suklastoti“ – tai nesibaigiantis procesas [7], vykstantis šeimos, vietiniame (bendruomenės), regioniniame, nacionaliniame, Europos ir pasauliniame lygmenyse.

Rasa Čepaitienė pastebi, jog Lietuvoje vis dar dominuoja paveldo vertinimas atsižvelgiant į jo meninę ir istorinę vertę, kai tuo tarpu Vakaruose apsisprendimą kokį dėmesį skirti praeities liekanoms lemia jos reikšmingumas ir svarba tam tikros socialinės grupės ar bendruomenės tapatumui išsaugoti [5]. Zinaida Manžuch taip pat pripažįsta, jog specialistų įsivaizdavimas apie tai, kas laikytina kultūros paveldu yra gana nutolęs nuo dabartinės visuomenės poreikių ir jos įsivaizdavimo, ką reikia išsaugoti ateities kartoms, tad atminties institucijoms iškyla grėsmė pavirsti „atminties kapinėmis“. Siekiant to išvengti autorė siūlo „perkelti dėmesį į aktyviają, gyvą atmintį ir jos aktualinimą“, t.y. labiau orientuotis į konkrečios aptarnaujamos bendruomenės poreikius, praeitį ir vertybes [21].

IFLA ir UNESCO gairėse taip pat rekomenduojama skirti išskirtinį dėmesį viešosios bibliotekos aptarnaujamos bendruomenės kultūrą ir istoriją atspindinčių išteklių kaupimui, saugojimui, prieigos užtikrinimui ir aktualinimui. Kraštotyros dokumentų fondo kaupimas, informacijos paieškos priemonių organizavimas, rūpinimasis informacijos apie šiuos dokumentus naudojimu ir sklaida yra viena iš viešųjų bibliotekų veiklos kryptių [29].

Paprastai į kraštotyros dokumentų fondą atrinkti dokumentai yra saugomi nuolat, todėl juos jau lyg ir būtų galima pavadinti kultūros paveldu, tačiau čia vėlgi galima kelti klausimą: kiek šie dokumentai yra svarbūs pačiai bendruomenei, kiek jie tapatinasi su juose užfiksuotomis istorijomis (naratyvais) ar bent jau kiek jiems suprantama, aktuali ir priimtina yra informacijos apie šiuos dokumentus sklaida ir sukaupto bendruomenės paveldo aktualinimas, kiek jis turi galimybių tapti

tos bendruomenės kolektyvine atmintimi. Taigi galima diskutuoti apie tai, kokie būtų efektyviausi informacijos apie kraštą sklaidos ir aktualinimo būdai, net ir apie tai, kokia informacija ar dokumentų rūšys turėtų būti kaupiamos, tačiau neabejotinai šie dokumentai turi visas galimybes būti priskirti kultūros paveldo kategorijai.

IFLA gairės taip pat numato, jog viešosios bibliotekos fondas turi būti atnaujintas per 20 metų [29]. Vadinasi, jos vartotojui aktualiausia ir patraukliausia yra naujausia informacija, nauji jos pateikimo būdai ir net dokumentų rūšys. Tačiau bibliotekos fondo formavimasis, kaita, sudėtis yra neatsiejamas nuo bibliotekos gyvavimo istorijos – „senstant“ bibliotekai, vykstant gavimo ir nurašymo procesams, visuomet lieka tam tikra dalis vertingų leidinių, kurių informacinė, meninė, mokslinė ir istorinė vertė su amžiumi nemažėja. Aptariant spaudos paveldo objektą atminties institucijoje svarbu apibrėžti *senos knygos, retos knygos, vertingos knygos ir knygos paminklo* sąvokas.

Kol kas Lietuvos moksle ir bibliotekų praktinėje veikloje labiausiai yra paplitęs *retos knygos* terminas, tai atsispindi ir spaudos paveldą saugančių padalinių ir fondų pavadinimuose, nors po truputį į mokslinę apyvartą bandoma įvesti ir kitus spaudos paveldo objektus įvardinančius terminus – tai *vertinga knyga* [24] ir *knygos paminklas* [2]. Knygotyros enciklopediniame žodyne pateiktame *retos knygos* apibrėžime atsispindi ir kiekybinis, ir kokybinis aspektai. Visų pirma reta knyga yra ta rankraštinė arba senoji knyga, iš kurios „tiražo išliko nuo vieno iki keliolikos egzempliorių“. Lietuvoje yra vartojamos tokios retumo kategorijos: 1 egzemplioriumi išlikusios knygos vadinamos *unikumais*, 2-3 egz. – *retenybėmis*, 4-5 egz. – *ypač reta knyga*, 6-7 egz. – *labai reta knyga*, 8-10 egz. – *reta knyga*, 11-14 egz. – *vidutinio retumo knyga*, 15-20 egz. – *retoka knyga* [12].

Kokybinis retumo aspektas akcentuoja konkretaus spaudos leidinio egzemplioriaus vertę didinančius išskirtinumo požymius (įrišimą, spausdinimo savitumus, autoriaus ir skaitytojų autografus, teksto taisymus ir papildymus, nuosavybės ženklus ir pan.), kurie yra daugiau susiję su leidinio funkcionavimo visuomenėje metu įgytais ženklais. Retomis taip pat laikomi bibliofiliniai ar kitos specialios paskirties šių dienų riboto tiražo leidiniai [12], nors kai kurie mokslininkai abejoja, ar šiuolaikiniai ribotu tiražu išleisti bibliofiliniai leidiniai bei disertacijų autoreferatai gali pretenduoti į šią kategoriją, jei jie neturi kultūrinės vertės ir nėra žymių mokslininkų intelektualinės kūrybos produktas [35].

Už *retos knygos* sąvokos apibrėžimo ribų lieka leidinio, kaip visuomenės veiklos produkto, turinčio aukštą dvasinę ir materialinę vertę, nepriklausomai nuo išlikusių egzempliorių skaičiaus ir funkcionavimo visuomenėje įgytų ženklų. Todėl A. Navickienė siūlo pagalvoti apie platesnės, *vertingos knygos*, kuri apibrėžiama kaip: šiuolaikinė knyga, turinti aukštą pradinę vertę, arba sena knyga, kurios vertė išaugo laikui bėgant, sąvokos vartojimą. Knygos vertę lemia formalūs (leidimo metai, kalba, leidimo vieta, leidykla, meninis ir poligrafinis apipavidalinimas ir pan.) ir turinio

(knygos autorius, tipas ir turinys) požymiai [24]. *Knygos paminklo* terminas yra daugialypis: juo gali būti laikoma bet kuri knyga, nes ji yra tam tikro laikotarpio kultūros atspindys [36] arba išskirtinis, reprezentatyvus, „ypatingai ryškiai ir tiksliai atspindintis tam tikros konkrečios epochos istorinius ir kultūrinius ypatumus“ [24]. Šiuose *knygos paminklo* apibrėžimuose galima išvelgti ir dėmesį tam tikro laikmečio masiniams, tipiškiems leidiniams, tačiau Lietuvos paminklosaugoje labiau yra įsigalėjęs *knygos paminklo* kaip išskirtinio, teisiškai apibrėžto, reprezentatyvaus kultūros produkto samprata [2; 17].

Vilniaus bažnytinės provincijos archyvų dokumentų ir knygų metaduomenų informacinė sistemos (BARIS) kaip vienas iš skaitmeninimui atrenkamų požymių buvo nurodytas ir tipiškas [26]. Apibrėžiant kilnojamąsias kultūros vertybes kaip didelę kultūrinę vertę turintys daiktai suprantami ir tie, kurie apibūdina „tipiškus bei specifinius nacionalinio gyvenimo reiškinius“. Tipiškos tam tikros visuomenės veiklos rezultatus ir gyvenimo reiškinius atspindinčios knygos automatiškai išsaugomos, jei jos patenka į senosios knygos arba bibliotekos pasirinkto laikotarpio, kurio leidiniai bus saugomi retų spaudinių skyriuje, chronologines ribas. Be abejo, intelektualioji proza pateks į saugotinių leidinių kategoriją, bet nėra aišku ar taip pat nutiks ir su Dano Browno *Da Vinčio kodu* ar dar didesniais Paulo Coelho bestseleriais, kurie yra gana skeptiškai vertinami literatūros kritikų, tačiau šie, kaip ir nemažai kitų, panašių į juos, leidiniai neabejotinai yra tapę integralia kolektyvinės atminties dalimi.

Aiškliai suformuluotų kriterijų, kaip atrinkti tuos tipiškus masinės kultūros, tam tikro reiškinio, dokumentų tipo pavyzdžius, nėra, todėl reikia manyti, kad bibliotekininkai sprenddami, ką pašalinti iš bibliotekos fondų suvoks jų svarbą atrenkant tai, kas ateities kartoms turėtų iliustruoti tam tikros bendruomenės gyvenimo kontekstą.

Tipiškumo kriterijus yra susijęs su dviem problemomis. Visų pirma šie leidiniai bus išsaugoti nacionaliniuose publikuotų dokumentų archyvuose fonduose (2 egz.), tačiau jis atsidurs tarp kitų knygų ir brošiūrų, kurių funkcionavimas visuomenėje apsiribojo siauru informacijos vartotojų ratu ir buvo trumpalaikis. Jie neabejotinai bus svarbūs įvairių mokslo šakų tyrimams, tačiau nebūtinai atspindės konkrečios bendruomenės spaudos paveldo masyve. Kita vertus, būtent šis kriterijus gali sukelti „praeities praradimo baimę“ [25], neapsisprendimą, kokiose praeities liekanose „slypi mūsų „tapatybės“ paslaptis, atsakymas, kas mes esame“ ir šios baimės bei nežinojimo sąlygotą visų vizualinių pėdsakų bei materialių ženklų“ kaupimą [25]. Gal tuomet verta ignoruoti šį kriterijų su viltimi, jog tipiški, didelei žmonių grupei svarbūs relikvai bus pakankamai gajūs ir išliks be ypatingo kultūros paveldo saugotojų rūpesčio? Tačiau tai, kad šis kriterijus atsiranda greta kitų reprezentatyvumą ir išskirtinumą akcentuojančių knygos vertinimo kriterijų byloja, jog jis yra gana svarbus.

Spaudos paveldo objektu laikytina ne tik išskirtinę istorinę ir kultūrinę vertę turinti knyga, bet ir reikšmingos istoriniu, kultūriniu ir moksliniu požiūriais asmeninės arba institucinės knygu, taip pat tam tikrų dokumentų rūšių ar temų kolekcijos. Formuluojant spaudos paveldo atrankos kriterijus buvo remtasi Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) *Modeliniame bibliotekos fondo kodekse* suformuluotais knygos paminklo identifikavimo kriterijais, kurie suskirstyti į keturias stambias grupes: chronologinį, socialinį vertybinį, kiekybinį ir dokumentinį [34].

Chronologinis kriterijus nusako senosios knygos periodizacijos ribas. Įvairiose šalyse ši riba skiriasi, nes ji priklauso nuo toje šalyje susiklosčiusių kultūrinių tradicijų. Lietuvos senosios knygos riba laikomi 1863–ieji metai, iki tol kol buvo uždrausta spauda lotyniškais rašmenimis, tačiau organizuojant archyvų, muziejų ir bibliotekų fondus rekomenduojama atsižvelgti ir į 1904–ųjų ar net 1918–ųjų metų ribas, nes šiais periodais mūsų kultūrai, literatūrai ir istorijai svarbios knygos buvo išspausdintos ant prastos kokybės popieriaus, todėl „joms turi būti sudarytos specialios archyvinio saugojimo sąlygos“ [9] Vakarų Europoje leistoms knygoms jau kuris laikas taikoma 1830 m. senosios knygos riba, kuri buvo pasirinkta atsižvelgiant į knygos gamybos technologijos pokyčius. Ši data buvo pasirinkta siekiant standartizuoti senųjų leidinių bibliografinius aprašus ir palengvinti informacijos apie senuosius leidinius mainus bei siekiant tam tikro apibrėžtumo įgyvendinant tarptautinius bibliografinių duomenų bazių ir skaitmeninimo projektus.

NVS paplitusi knygos paminklo samprata leidžia neapsiriboti chronologiniu ir kiekybiniu kriterijais ir vertinti knygą ne tik pagal jos senumo, retumo ar fizinio išlikimo požymius, bet taip pat ir jų socialinį, istorinį, kultūrinį reikšmingumą. Taip atsiranda didesnės galimybės net ir „esamo laikmečio brandžiausių formų, turinčių emocinį potencialą“ kūrinius vertinti kaip spaudos paveldą, nors siekiant objektyvumo tiek LR kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, tiek D. Kauno teoriniuose svarstymuose numatomas tam tikras laiko atstumas: pirmajame – 50 m. laikotarpis [15], antrajame – 25 m. [9], kuriam praėjus jau galima vertinti knygą kaip kultūros paveldo objektą.

Formuluojant socialinio vertingumo požymius buvo remtasi jau minėtu kodeksu bei A. Navickienės siūlomais *knygos paminklo* identifikavimo požymiais. Socialiai vertingos knygos sąvoka nusakoma knygos kaip dvasinio ir materialinio kūrinio vertė pasižyminti tam tikro etapo, unikalumo, prioritetiškumo ir unikalumo požymiais, tad šiai kategorijai gali būti priskirtos tokios knygos:

- Pirmieji žymių kultūros, mokslo, visuomenės, literatūros veikėjų knygų leidimai;
- Pirmieji knygų leidimai tematikos ir tipologijos požymiais;
- Nelegalūs ir uždrausti visuomenei reikšmingo turinio leidiniai;
- Žymių menininkų iliustruoti ir/arba apipavidalinti leidiniai;
- Pavyzdiniai poligrafijos technologijų pasiekimus atspindintys leidiniai;
- Tipiški tam tikro laikmečio kultūrą atspindintys leidiniai;

- Knygos egzemplioriai istorinę kultūrinę vertę įgiję funkcionuodami visuomenėje (su žymių asmenų autografais, svarbiomis marginalijomis, rankų darbo įrišimais ir pan.) [24].

Šis sąrašas nėra baigtinis, jis gali būti formuojamas priklausomai nuo tam tikros atminties institucijos poreikių, kultūrinių tradicijų ir jos buvimo vietos konteksto, todėl vertinant spaudos paveldą svarbu atsižvelgti į jo statusą nacionaliniu, regioniniu bei vietiniu lygmeniu.

1.2. Spaudos paveldo pasklidimas

Lietuvoje ne viena institucinė biblioteka turi sukaupusi spaudos paveldo, tačiau spaudos paveldo telkiniai skiriasi savo reikšmingumu, turiniu, chronologinėmis ribomis priklausomai nuo bibliotekos istorinės raidos, paskirties, funkcijų ir požiūrio į tai kas laikytina spaudos paveldu. Reikšmingiausi spaudos paveldo vienetai, kolekcijos, masyvai sukaupiti valstybinės reikšmės bibliotekose. Vilniaus universiteto bibliotekos (VUB) Retų spaudinių skyriuje saugoma apie 180 tūkst. senųjų knygų. VUB turi didžiausias inkunabulų (313 fiz. vnt.), paleotipų (1640 fiz. vnt.), senųjų lietuviškųjų leidinių (apie 10 tūkst. fiz. vnt.), daugiau kaip 10 tūkst. žemėlapių ir 2237 atlasų. Joje sukauptos žymių Vakarų Europos leidėjų Aldo Manucijaus, Etjenų, Elzevyrų, Plantenų dinastijų spaudiniai, senojo Vilniaus universiteto knygos, organizacijų (Medicinos draugijos, Vilniaus-Versalio) bibliotekos ir asmenų (J. Lelewelio, J. Pabrėžos, P. Jakšto) knygų kolekcijos [80].

Kita stambi spaudos paveldo saugykla yra Lietuvos mokslų akademijos biblioteka (LMAB), kurios Retų spaudinių skyriuje saugoma apie 200 tūkst. senųjų leidinių, tarp kurių yra 63 inkunabulai, apie 600 paleotipų. Šios bibliotekos fondų pagrindą sudarė paveldėti Valstybinės Vrublevskių bibliotekos fondai (163 tūkst.). Kuriant LMAB buvo perimta dalis valstybinių ir nacionalizuotų visuomeninių, religinių institucijų ir asmeninių bibliotekų rinkinių. Į ją patekusi Evangelikų reformatų sinodo biblioteka yra viena iš seniausių šioje bibliotekoje. Fondus papildė ir 1944-1945 m. į Rytų Prūsiją organizuotos ekspedicijos metu pargabentos be priežiūros paliktos knygos [47].

Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje (LNB) Retų knygų ir rankraščių skyriuje saugoma per 35 tūkst. fiz. vnt. spaudinių. Ši biblioteka didžiuojasi XVI–XVIII a. Europos leidinių kolekcija, kurioje yra knygų iš institucinių (pvz., Kražių jėzuitų kolegijos), asmeninių (pvz., Mikalojaus Paco, Albrechto Branderburgiečio, žemaičių vyskupo Merkelio Giedraičio) kolekcijų. Šio skyriaus kolekcijos pristatyme minima, jog apie 10–15 % jame saugomų spaudinių nėra kitose Lietuvos bibliotekose. LNB labiausiai vertina ankstyvųjų Bažnyčios reformatų, humanistų, antikos raštų leidimus bei Europos universitetų disertacijas [49].

Senų ir retų leidinių kolekcijas turi sukaupę Kauno technologijos ir Vytauto Didžiojo universitetai. Pastarajame saugomos kalbininko profesoriaus K. Būgos, bibliografo S. Baltramaičio, gydytojo L. Petkevičiaus ir vertingos inkunabulais graful Tiškevičių Raudondvario rūmų bibliotekos, pirmosios lietuviškos knygos, žemėlapiai ir senųjų žemėlapių fotokopijos [83]. KTU yra Retų spaudinių skyrius, kurio fondą sudaro apie 30 tūkst. XV–XX a. vidurio spaudinių, tarp kurių nemažai yra ikonografinės medžiagos, fotografijų. Šiame skyriuje saugoma Juozo Tumo Vaižganto asmeninė biblioteka ir Vaclovo Biržiškos knygos [42].

2002 m. Retų spaudinių, kolekcijų ir rankraščių skyrius buvo įkurtas ir Klaipėdos universiteto bibliotekoje. Jame saugoma retų spaudinių ir rankraščių (disertacijų) kolekcija, Kazio Pemkaus asmeninė biblioteka ir archyvas bei Mažosios Lietuvos archyvas, kuriame kaupiamas visuomenės ir kultūros veikėjų palikimas (A. Lymano, Viliaus Pėtraičio archyvai) bei kita su šio krašto kultūra ir istorija susijusi medžiaga [46].

Lietuvos apskričių viešosios bibliotekos taip pat turi sukaupusios skirtingos apimties spaudos paveldo telkinių. Savo Senųjų ir retų spaudinių skyriaus fondu smarkiai išsiskiria Kauno apskrities viešoji biblioteka. Fondo pagrindą sudarė apie 23 tūkst. spaudinių gautų iš Lietuvos nacionalinės bibliotekos ir bibliotekų kolektoriaus. Šiuo metu jame yra apie 207 tūkst. fiz. vnt. spaudinių [84]. Čia sukauptos mokslui ir kultūrai nusipelnusių asmenų (M. Paco – 8 fiz. vnt., Tiškevičių, A. Janulaičio – 13685 fiz. vnt., P. Šalčiaus ir M. Giedraičio – 11 fiz. vnt.) kolekcijos bei knygų rinkiniai iš buvusių religinių institucijų (Kražių jėzuitų kolegijos – 55 fiz. vnt., Kretingos bernardinų vienuolyno biblioteka – 128 fiz. vnt., Telšių bernardinų vienuolyno biblioteka – 18 fiz. vnt.). Vienas vertingiausių rinkinių – *Senosios knygos ekspozicija*, kurią sudaro inkunabulai, gražiai įrištos knygos, autografuotos, žymių Lietuvos veikėjų leidiniai, lietuviškosios XVIII–XIX a. knygos ir kita – 92 fiz. vnt. [63; 66] 2008 m. nustatyta, kad šioje bibliotekoje saugomas J. G. Weisso *Naujo pibelio* (1824 m.) egzempliorius yra retenybė, taip pat išaiškinta, kad biblioteka turi 215 pavadinimus kontrafakcinių leidinių, kurie sudaro 31,7 % visų išlikusių kontrafakcijų skaičiaus, dalis jų yra retenybės ir ypač retos knygos [74].

Retų spaudinių skyrių turi ir Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka (PAVB). Jame sukaupta apie 30 tūkst. fiz. vnt. spaudinių, o jo pagrindu tapo Panevėžio valstybinės viešosios bibliotekos fondas (3 000 fiz. vnt.) ir kalbininko, mokytojo Leono Kuodžio asmeninės bibliotekos knygos. PAVB sukaupė ne vieną žymaus kraštiečio (rašytojo K. Barėno, pedagogės J. Rapšienės, vertėjos, prancūzų kalbos specialistės J. L. Rapšytės, pedagogių, literačių, lituanisčių A. Šilgalytės ir E. Gabulaitės, prelado K. Dulksnio) asmeninę biblioteką, kurios yra laikomos vertingiausia fondo dalimi. Seniausia fondo knyga – tai T. Szczurowskio dvitomis *Hasło zbawienne nauki apostolskiey*, išleistas Vilniuje 1780–1781 m. [57].

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje (ŠAVB) atskiro retų spaudinių skyriaus nėra, tačiau šios bibliotekos vertingi leidiniai sutelkti į atskirą fondą ir yra saugomi Dokumentų saugojimo skyriuje, kita dalis spaudos paveldo kaupiama Informacijos skyriaus Kraštotyros skaitykloje. Senų ir retų spaudinių fondą sudaro 8 000 fiz. vnt., 2 tūkst. fiz. vnt. išeivijos spaudos, leistos nuo 1945 m. bei apie 250 pavad. periodinių leidinių Kraštotyros skaitykloje [88]. Senų ir retų spaudinių fonde yra inžinieriaus architekto, poeto, vertėjo V. Nistelio kolekcija. Seniausia saugoma knyga – *Liuteronų užtarimas prieš Romos katalikų bažnyčias* prancūzų kalba išleista 1685 m. Seniausia saugoma knyga lietuvių kalba – *Naujas istatimas Jezaus Christaus wieszpaties musu* išleista Vilniuje 1816 m [75].

Senų ir retų spaudinių fondas yra suformuotas ir Raseinių savivaldybės viešojoje bibliotekoje. Jo sudarymas pradėtas 1995 m., kai atsirado galimybė gauti leidinių iš LNB Bibliografijos ir knygotyros centro, vėliau iš LNB mainų ir rezervinio fondo buvo papildyta 1500 iki 1944 m. išleistų knygų ir apie 4 000 fiz. vnt. XIX–XX a. pirmosios pusės periodinių leidinių. Dalis spaudinių šiam fondui buvo atrinkti iš JAV gyvenančio kraštiečio poeto ir visuomenės veikėjo S. Džiugo dovanotų knygų. Čia taip pat saugoma raseiniškės P. Lauraitytės atvirukų kolekcija. Lietuviškųjų iki 1904 m. išleistų knygų yra 121 fiz. vnt. Vėlesniais metais išspausdinti lietuviškieji leidiniai sudaro didesnę dalį [59].

Šilutės rajono savivaldybės F. Bajoraičio viešojoje bibliotekoje yra įkurtas Knygos muziejus, kuriame daugiausia sukaupta XIX a. pabaigos ir iki XX a. vidurio leistos knygos. Šio muziejaus tikslas rinkti parankinę literatūrą kraštotyrininkams, bibliofilams, istorikams ir kitiems skaitytojams, besidomintiems Mažosios Lietuvos regionu. Knygos muziejuje kaupiamos šiuolaikinių autorių autografuotos knygos, Švedijos, Danijos, kitų užsienio šalių ir Lietuvos bibliotekų dovanotos knygos, įvairūs eksponatai (paveikslai, suvenyrai, ekslibrisai – apie 455 fiz. vnt.), o taip pat įvairi medžiaga susijusi su bibliotekos veikla, joje organizuojamais renginiais pan. [76].

Klaipėdos apskrities viešojoje Ievos Simonaitytės bibliotekoje (KLAVB) nėra nei retų spaudinių skyriaus, nei fondo. Visi reti ir vertingi leidiniai yra pasklidę bendruose bibliotekos fonduose. KLAVB savo fonduose turi kalbininko A. Salio senų leidinių kolekciją, kurioje yra Sirvydo trijų kalbų žodynas (1713), *Aušros*, *Tėvynės sargo* komplektai, unikalių maldaknygių rinkinys, D. Aleknavičiaus padovanotą autografuotų knygų kolekciją. Seniausias leidinys – *Theologia morallis* (1678) [45].

Spaudos paveldo reikšmingumas yra susijęs su bibliotekos statusu ir aptarnaujama vietoje. Stambiosios valstybinės reikšmės bibliotekos yra sukaupusios didžiausius spaudos paveldo telkinius, juose išskiriami unikumai, kitos itin vertingos knygos, pačių seniausių leidinių kolekcijos, žymių Lietuvos mokslo, kultūros, visuomenės veikėjų ir institucinės bibliotekos. Iš apskričių

viešųjų bibliotekų savo spaudos paveldo fondo dydžiu, senųjų ir retų nacionaliniu lygiu leidinių skaičiumi ir vertingomis garsių Lietuvos asmenų bei organizacijų kolekcijomis išsiskiria KAVB.

Regioninėse, vietinės reikšmės bibliotekose daugiausia dėmesio skiriama krašto palikimui žmonių asmeninėms bibliotekoms, pavieniams seniausiems, seniesiems lietuviškiems, autografuotiems ir panašioms leidiniams, nors jų vertė lieka ta pati nepriklausomai nuo to, kokio tipo ar statuso bibliotekoje jie yra, tačiau jų reikšmė sąlyginai išauga dėl svarbos konkrečiai bendruomenei ir mažesnių spaudos paveldo telkinių.

1.3. Spaudos paveldo atrankos kriterijai

Senų ir retų spaudinių atrankos kriterijai šiek tiek varijuoja juos kaupiančiose Lietuvos institucinėse bibliotekose. Tam turi įtakos paveldėti arba perimti bibliotekų fondai, susiklosčiusios tradicijos ir priimami vidiniai organizaciniai fondų valdymo sprendimai. LNB griežtai laikomasi nustatytų chronologinių retų spaudinių fondo atrankos kriterijų: į retų spaudinių skyrių patenka visi iki 1904 m. Lietuvoje leisti leidiniai ir užsienio knygos iki 1830 m. Retų knygų ir rankraščių skyriuje kaupiama periodika, kartografija, žymių dailininkų iliustruoti, aukštos poligrafinės kokybės, lituaniniai, bibliofiliniai leidiniai, kurie neperžengia minėtų datų. Nepatenkančių į šiuos laikotarpius spaudinių kaupimas yra paskirstytas specializaciją atitinkančiuose skyriuose (Meno, Muzikos, Lituanikos skyriuose, Informacinėje skaitykloje) bei kituose universalų fondą kaupiančiuose (Spaudinių saugojimo, Komplektavimo) skyriuose. Komplektavimo skyriaus Vidaus mainų fondo dokumentų kaupimo ir saugojimo egzemplioriškumo lentelėje išryškėja 1945 m. Lietuvoje leistoms ir 2000 m. lituaninėms knygoms chronologinės ribos, į kurias patenkančių leidinių egzempliorių skaičius neribojamas, kas rodo, šių leidinių svarbą [50].

VUB požiūris į tai, kas laikytina retomis knygomis ir turėtų patekti į šio skyriaus fondą, neapsiriboja chronologiniu kriterijumi, nors anketoje pažymėtas būtent jis [89]. Šiame fonde saugomi inkunabulų, paleotipų, XVI a., XVII a., XVIII a., Aldų, Plantenų, Elzevyrų, senieji latvių, estų, rusiškų (graždankos), slavų, lietuviškųjų (iki 1918 m.) knygų rinkiniai bei asmenų ir draugijų bibliotekos turi savo chronologines ribas. Visgi chronologinės ribos varijuoja priklausomai nuo dokumentų rūšies, informacijos paskirties, kokybinių ir kiekybinių požymių. Tad kartografijos leidiniai, minimalijos, atsišaukimai, rubricėlės, orientalistika, cimelijos siekia XX ir net XXI a. VUB Retų spaudinių skyrius yra pavaldus Mokslo ir kultūros paveldo centrui, tad dalis spaudos paveldo patenka į Grafikos kabinetą, A. Mickevičiaus ir Mokslo muziejus [80].

LMAB chronologinis kriterijus taip pat nėra vienintelis lemiantis leidinių patekimą į Retų spaudinių skyrių. Chronologinių ribų griežtai laikomasi kaupiant spaudinius publikuotus iki 1800 m. ir senuosius lietuviškuosius leidinius iki 1918 m., o komplektuojant užsienyje leistas knygas iki

1945 m. taikoma atranka ir į Retų spaudinių skyrių patenka mokslinę, istorinę, kultūrinę vertę turintys leidiniai. Šiame skyriuje saugomi atvirukai (ypač iki 1960 m.), visa kartografija, fotografijos, miniatiūrinės ir mažformatės knygos, bibliofiliniai leidiniai, rašiniai ir smulkioji spauda, o žymių dailininkų iliustruoti ir aukštos poligrafinės kokybės leidiniai kaupiami vykdant atranką [85]. Retų spaudinių skyriuje nėra specialiai kaupiamos išėivijos ir išskirtinius požymius funkcionavimo visuomenėje įgijusios knygos. Taigi LMAB, panašiai kaip ir VUB, vertinama ne tik sena knyga, bet ir pagal kitus požymius vertinga knyga. Dalis retų spaudinių atsiduria Senosios periodikos, Fondų ir vartotojų aptarnavimo bei Rankraščių skyriuose.

Formuojant KAVB Senujų ir retų spaudinių fondą iki 1850 m. (13 504 fiz. vnt.) išleistos knygos ir iki 1800 m. išleisti periodiniai leidiniai kaupiami nepriklausomai nuo rūšies, kalbos, tematikos, leidimo vietos. Svarbiausiu atrankos kriterijumi tampa „egzemplieriaus istorinė vertė“ [62]. Egzemplieriaus akcentavimas reiškia, jog to paties pavadinimo leidiniai gali būti dubliuojami, jei konkretus egzempliorius turi išskirtinių, jo vertę didinančių, funkcionavimo visuomenėje įgytų ženklų, priklauso institucinei ar asmeninei bibliotekai. Kitą fondo dalį sudaro leidiniai patenkantys į laikotarpius knygoms 1851–1945 m. ir periodiniams leidiniams 1801–1945 m. Šių periodų leidiniai patenka ne tik į šį skyrių. Meno ir muzikos tematikos lediniai priskiriam atitinkamiems skyriams, sudėtinės temakos leidiniai esant galimybei dubliuojami, informaciniai leidiniai paprastai komplektuojami Senujų ir retų spaudinių skyriuje, išskyrus tuos atvejus, kai jie yra būtini tinkamam informaciniam skaitytojų aptarnavimui [62]. Lituaniai leidiniai iki 1945 m. komplektuojami išsamiai, neatsižvelgiant į dokumentų rūšį, kalbą, tematiką. Išėivijos spauda lietuvių kalba (iki 1990 m.), užsienyje išleistų lietuviškų periodinių leidinių komplektai, nelegalieji spaudiniai, neskelbtieji dokumentai, minimalijos, cimelijos, mokslui ir kultūrai nusipelnusių žmonių asmeninės bibliotekos patenka net, jei jos išleistos po 1945–ųjų metų [62].

PAVB pasirinkti panašūs periodai kaip ir KAVB – 1945 m. ir 1990 m., tačiau šiame fonde nėra išskirtų senujų leidinių grupės (LNB – iki 1830 m., LMAB – iki 1800 m., KAVB – iki 1850 m.). Iki 1945 m. kaupiami Lietuvoje leisti, lituaniniai ir su Panevėžio kraštu susiję leidiniai. Išėivijos spauda komplektuojama iki 1990 m. Žymių visuomenės, mokslo ir kultūros veikėjų asmeninės bibliotekos ir jų dalys kaupiamos nepaisant chronologinių ribų [59]. Šiame skyriuje yra viena savo poligrafinėmis savybėmis išsiskirianti miniatiūrinė knyga, tačiau specialiai nekaupiamos žymių dailininkų apipavidalintos, aukštos poligrafinės kokybės, bibliofiliniai leidiniai, o autografuoti, meniškai įrišti, knygos nuosavybės ženklus turintys spaudiniai komplektuojami iki 1990 m. Dalis senų ir retų spaudinių yra Saugykloje ir Muzikos skyriuje, jie sudaro nedidelę dalį ir saugomi todėl, kad pateko į juos prieš įkuriant atskirą retų spaudinių skyrių (1989 m.) [87].

ŠAVB senų ir retų spaudinių fondas taip pat skaidomas tik į du periodus: knygos išleistos iki 1945 m. ir išėivijos spauda nuo 1945 m. iki 2006 m. Tos pačios chronologinės ribos taikomos tiek

lietuviškoms knygoms, tiek ir užsienio spaudiniams. Aukštos poligrafinės kokybės (apie 100 fiz. vnt.), žymių dailininkų iliustruoti (apie 10 fiz. vnt.), išskirtinius požymius įgiję funkcionavimo visuomenėje metu (apie 50 fiz. vnt.) leidiniai kaupiami tiek, kiek jie patenka į apibrėžtus periodus [88].

Chronologinis kriterijus taikomas visose aptartose Lietuvos institucinėse bibliotekose, tačiau skiriasi pasirinktų periodų chronologinės ribos ir pasirinkimas naudoti kitais retų spaudinių atrankos kriterijais. Pasirenkant užsienio senosios knygos chronologinę ribą bibliotekos vadovaujasi susiklosčiusiomis tradicijomis (1800 m. – LMAB, Vakarų Europoje paplitusi data, 1850 m. – KAVB, tokia data likusi nuo tarybinių laikų) arba seka naujais Europoje įsigalinčiomis IFLA rekomendacijomis pateiktomis *Senujų (antikvarinių) monografinių leidinių bibliografinio aprašo standarte* senosiomis knygomis laikyti išleistas iki 1830 m. (LNB). Likusios bibliotekos nenurodo senosios knygos ribos, iki kurios visi leidiniai be atrankos patenka į retų spaudinių skyrių kaip vertinga ir saugotina knyga. PAVB, ŠAVB tai daryti nėra tikslinga, nes tokių leidinių šiose bibliotekose nėra daug.

Senoji lietuviškoji knyga taip pat skirtingai interpretuojama. Bibliotekų praktikoje naudojamos trys datos: 1904 m. (LNB), iki 1918 m. (VUB, LMAB) ir iki 1945 m. (KAVB, ŠAVB, PAVB, RSVB). Kurį laikotarpį biblioteka bebūtų pasirinkusi, paprastai į jį patenkančias lietuviškąsias knygas komplektuoja išsamiai. Lietuviškosios knygos chronologinės ribos ne visada susijusios su institucinės bibliotekos statusu ir saugomų spaudos paveldo masyvų dydžiu bei turtingumu, nors apskričių viešųjų bibliotekų pasirinkimui galėjo turėti įtakos ir šie faktoriai, o taip pat būtinybė apsaugoti to meto leidinius.

Beveik visos bibliotekos (išskyrus LNB ir VUB) 1945 metus pasirinko kritiniais, iki kurių į visus leidinius žvelgiama kaip į potencialų spaudos paveldą, tačiau su tam tikromis išlygomis ir atliekant atranką pagal pasirinktus požymius. Nusistatytas senosios knygos ribas peržengiantys leidiniai yra vertinami atsižvelgiant į jų mokslinę, kultūrinę, istorinę, meninę vertę, daugiausia dėmesio skiriant lituanikai ir bibliotekos aptarnaujamo to krašto kultūrai.

Išeivijos spauda paprastai būna išsklaidyta įvairiuose dokumentų paskirtį, tematiką, rūšį, leidimo metus ir pan. atitinkančiuose skyriuose. Išskirtinis dėmesys skiriamas trečiosios emigracijos bangos, vykusios po Antrojo pasaulinio karo, kai į Vakarų dėl politinių priežasčių pasitraukę nemažas skaičius inteligentų, išsilavinusių žmonių, tad retų spaudinių skyriuose (KAVB, PAVB, ŠAVB, LNB – Lituanikos skyriuje) komplektuojama išeivijos spauda nuo 1945 m. Galutinė riba varijuoja – kaupiama iki Nepriklausomybės atgavimo arba ir vėlesnių metų išeivių leidiniai (LNB, ŠAVB).

Visos bibliotekos naudoja chronologinį atrankos kriterijų, tačiau griežtai nusistatytų ribų laikosi tik viena kita. Didelė reikšmė suteikiama istoriniam bei memorialiniam kriterijams, juos

atitinkantys leidiniai (pvz., nelegalieji spaudiniai, asmeninėms bibliotekoms priklausantys leidiniai) taip pat randa savo vietą retų spaudinių skyriuose. Išskirtinis dėmesys aukštos poligrafinės kokybės, žymių dailininkų iliustruotoms knygoms skiriamas ne visose bibliotekose (VUB, LMAB ir KAVB). Kai kurios (LNB, PAVB, ŠAVB) bibliotekos tokius ledinius komplektuoja tik tais atvejais, kai jie patenka pagal apibrėžtus retų spaudinių skyrių formavimo kriterijus arba priklauso žymios personalijos asmeninei bibliotekai. Tipiškumo kriterijus vadovaujantis tokiu pačiu principu taikomas visose aptartose bibliotekose.

1.4. Darbo su spaudos paveldu organizavimas

Retų spaudinių skyrių steigimą visų pirma lemia spaudos paveldo fondo dydis ir būtinybė jį efektyviai valdyti. LNB Retų knygų ir rankraščių skyriaus įkūrimą taip pat paskatino fondo tvarkymo optimizavimas. Apskričių viešosios bibliotekos skyrius pradėjo steigti 1989 m., prieš pat Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą. Tuo metu atsirado galimybė padaryti prieinamais tarpukario Lietuvos specialaus saugojimo fonduose kauptus spaudinius, o taip pat sutelkti kituose skyriuose, fonduose sukauptą spaudos paveldą (KAVB buvo perduoti leidiniai iš pagrindinės saugyklos, pradėti tvarkyti buvusios VDU bibliotekos dokumentai), įsigytas asmenines bibliotekas (pavyzdžiui, PAVB – Leono Kuodžio). ŠAVB įsteigti retų spaudinių skyrių paskatintų pakankamas spaudos paveldo vienetų skaičius (šiuo metu yra apie 8 000), o taip pat būtinybė tirti, vertinti, paskleisti informaciją, skatinti vartotojų domėjimąsi ir užtikrinti geresnes fondo apsaugos sąlygas [88].

Seno, reto, vertingo spaudinio terminuose užkoduota tai, jog požiūris į juos tiek visuomenės, tiek bibliotekos vadovybės, tiek darbuotojų turi būti išskirtinis, kitoks. Visų pirma nepriklausomai nuo bibliotekos statuso, kolekcijos, dydžio ar turinio daug dėmesio skiriama retų spaudinių bibliografinių aprašų rengimui. Kuriant senųjų, skirtingai nei šiuolaikinių, knygų aprašus pateikiami papildomi duomenys apie knygų įrišimą (PAVB, ŠAVB – nefiksuoja), autografus, dedikacijas, marginalijas, fizinę būklę (defektus), knygos nuosavybės ženklus, t.y. aprašomos individualios egzemplioriaus ypatybės.

LNB Retų knygų ir rankraščių skyriaus vedėjos Jolitos Steponaitienės teigimu, kiekvienas senosios knygos bibliografinis aprašas yra kaip nedidelis tyrimas. Tokių aprašų skyriaus darbuotojas parengia apie penkis per dieną, tai yra didelės laiko sąnaudos, palyginus su šių dienų knygomis, kurių per dieną aprašoma apie 20 [86].

Paprastai retų spaudinių bibliografinius įrašus rengia retų spaudinių skyriaus darbuotojai, tai jiems leidžia geriau pažinti fondą, atrasti įdomių temų parodoms ir parengti fondo turinį atskleidžiančius straipsnius. Visa tai yra tarsi ciklas, leidžiantis gilintis į skyriuje turimus išteklius ir

juos tinkamai reprezentuoti. LMAB naujai gaunamus XIX a. spaudinius aprašo katalogavimo skyrius. PAVB ir ŠAVB visų senų ir retų spaudinių aprašus rengia specializuotas skyrius. Mažesnius ir ne tokius senus retų spaudinių fondus turinčios bibliotekos (PAVB, ŠAVB) jau yra aprašiusios atitinkamai 35 % ir apie 30 %. LNB jau rekatalogavo apie 10 %, VUB kol kas į elektroninį katalogą suvesta tik 4,7 %, o KAVB šis darbas tik pradėtas.

Formuodamos senų ir retų spaudinių paieškos sistemą visos bibliotekos rengia senųjų leidinių katalogus. Bibliotekos, retų spaudinių skyriuose kaupiančios kartografinius leidinius, atvirukus, ražinius, senąją periodiką, kitas specialias kolekcijas, paprastai sudaro jų kortelinius katalogus ir/arba kartotekas. Tradicinius kortelinius knygos nuosavybės ženklų katalogus turi LMAB (pildo iki šiol), PAVB ir ŠAVB. Atskirus katalogus bibliotekose saugomoms žymių asmenų bibliotekoms formuoja arba turi suformavusios LMAB, KAVB, PAVB ir ŠAVB, VUB.

Elektroninių katalogų privalumai, paieškos daugiaaspektiškumas, greitis, lankstumas, išplečia retų spaudinių bibliografinio aprašymo ir informacijos paieškos galimybes. El. kataloge galima atlikti paiešką pagal proveniencijas, ieškoti knygų su dedikacijomis, autografais, dovanotų ir pagal kitą bibliografiniame apraše užkoduotą informaciją, tad nebėra būtinybės kurti atskiro kortelinio katalogo. Tačiau ir čia susiduriama su problemomis, nes itin svarbiu tampa autoritetinių įrašų, pastabų ir kitų aprašo sričių norminimas, priešingu atveju paieška bus nesėkminga.

Visgi neapsiribojama vien tik išsamių bibliografinių įrašų kūrimu ir po truputį kuriami tam tikrų dokumentų rūšių elektroniniai katalogai: LMAB senųjų XVI–XVIII a. Lietuvoje ir užsienyje leistų leidinių, atvirukų (su nuskenuotais atvirukų atvaizdais), VUB periodinių leidinių, VUB Grafikos kabineto rinkinių. LNB elektroniniame kataloge galima atlikti paiešką tarp autografuotų, Nobelio premijų laureatų leidinių, šelako plokštelių ir pan. Tokie katalogai sudarydami sąlygas atlikti paiešką konkrečioje, aiškiai apibrėžtoje leidinių grupėje, leidžia praplėsti paieškos požymius, ypač tuo atveju, kai reikia atlikti paiešką ne konkrečius, kokius nors požymius atitinkančios leidinių grupės paiešką. Tokių katalogų kūrimas rodo, jog linkstama prie sudėtingesnės, iš dalies atkartojančios tradicinę, informacijos paieškos sistemos kūrimo.

1 lentelė. Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyrių ir fondo lankytojai ir spaudinių panaudojimas

Biblioteka	LNB			VUB			LMAB			KAVB			PAVB			ŠAVB
Metai	Lankytojai	Lankytojai	Dok. išduotis	Lankytojai	Lankytojai	Dok. išduotis	Lankytojai	Lankytojai	Dok. išduotis	Lankytojai	Lankytojai	Dok. išduotis	Lankytojai	Lankytojai	Dok. išduotis	Dok. išduotis
2004	~200	1 790	10 013	2 332	2 060	20 591	3 860	3 541	80 968	278	285	1252	-	1128	447	-
2005	~200	1 321	7 036	2 060	2 060	17 124	3 541	3 541	103041	285	285	718	-	1128	447	-
2006	~200	1 426	8 630	1 814	1 814	24 329	3 459	3 459	98 895	97	97	597	-	1128	447	-
2007	~300	636	2 985	1 976	1 976	16 440	3 239	3 239	111 925	-	-	1128	-	1128	447	447
2008	~600	732	6 942	1 367	1 367	16 135	2 369	2 369	77 911	-	-	759	-	759	390	390

Šaltinis: anketavimo metu autorės surinkta medžiaga

Spaudos paveldo panaudojimas ir lankytojų skaičius labai skirtingas visose bibliotekose. Tam įtakos turi specifinis fondas ir jo vartotojas. Dažniausiai šiais fondais naudojasi moksliniai darbuotojai ir darbas su tokiais leidiniais yra ilgas bei kruopštus. LNB Retų knygų ir rankraščių skyriaus vedėjos J. Steponaitienės teigimu, lankytojų skaičiaus augimui įtakos turėjo tai, jog el. kataloge daugėja šio fondo bibliografių įrašų [86]. Prie to prisidėjo ir parengti skaitmeninimo projektai. VUB lankytojų ir dokumentų išduoties skaičius smarkiai sumažėjo prasidėjus bibliotekos remonto darbams, kurie apsunokino vartotojų aptarnavimą – teko aptarnauti kitose bibliotekos skaityklose.

Savo lankytojų ir dokumentų išduoties rodikliais išsiskiria KAVB. Tokius didelius rodiklius galėjo lemti kiek kitokia nei VUB ir LMAB retų spaudinių fondo sudėtis. KAVB knygos iki 1850 m. sudaro tik 6,3 % viso fondo. Likusią dalį sudaro vėlesnių laikotarpių leidiniai, kuriuos yra lengviau interpretuoti net ir neturint specialių žinių. Be to, pagrindiniai šios bibliotekos retų spaudinių fondo vartotojai yra studentai (61,4 %), likusią dalį sudaro dėstytojai (5,2 %), moksliniai darbuotojai (4,6 %), moksleiviai (2,38 %) ir kiti (27,6 %) [84].

Daug mažesnius retų spaudinių fondus turinčių bibliotekų, atitinkamai mažesnė ir dokumentų išduotis, nors tai jog rodikliai gana smarkiai varijuoja (PAVB) gali priklausyti nuo su spaudos paveldu susijusiais projektais, pavyzdžiui, 2007 m. išduoties padidėjimą galėjo lemti tų metų pasirengimas konferencijai „Knyginis paveldas Panevėžio apskrities kultūros paveldo saugyklose“.

Paprastai retų spaudinių skyrių fondus sudaro pagrindiniai uždari fondai (saugomas saugyklose) ir parankiniai atviri fondai. Šių fondų specifika ir saugojimo vieta turi įtakos fondų išdėstymui. Dominuoja chronologinis, formatinis, numerinis fondo išdėstymas, parankinės literatūros fondo dėstymui naudojamas sisteminis arba dalykinis, o periodikai – abėcėlinis dokumentų dėstymo būdas. Tose bibliotekose, kurios turi didelius fondus, senieji leidiniai grupuojami pagal amžius (LNB, VUB, LMAB, KAVB), taip pat leidiniai grupuojami pagal jų kalbinius, leidimo vietas, dokumentų rūšių požymius (skirtingų laikotarpių lietuviškos knygos,

knygos rusų kalba, mažo formato, kartografiniai leidiniai). ŠAVB, neturinti atskiro skyriaus, senų ir retų spaudinių fondui yra suteikusi atskirą „S“ raidę, kuri leidžia visus spaudos paveldo kaupimo kriterijus atitinkančius leidinius laikyti vienoje vietoje. Kitos bibliotekose paprastai naudojama raidė „R“.

Dauguma bibliotekų įsigytas asmenines bibliotekas saugo neišardytas, net ir tuo atveju, jei rinkinys yra nepilnas, bet reikšmingas. LNB asmeninėms bibliotekoms priklausančius leidinius integruoja į bendrą fondą, apsiribodama fakto žymėjimu bibliografiniuose įrašuose. ŠAVB kažkada išskaidytą V. Nistelio kolekciją (ikikarinę ir pokario literatūrą) šiuo metu gražina į senųjų leidinių fondą ir formuoja jos visumą. Knygos dovanotos žymių visuomenės, kultūros veikėjų (miesto burmistro J. Sondeckio, V. ir V. Šliūpų) antspauduojamos, jei pats dovanotojas neįrašo dedikacijos ir paskirstomos bendrame fonde [88]. VUB asmeninės bibliotekos tiek Retų spaudinių skyriuje, tiek Spaudinių saugojimo skyriuje laikomos kaip vientisos kolekcijos [80].

Valstybinės reikšmės bibliotekose sudarytos reikalavimus atitinkančios spaudos paveldo saugojimo sąlygos: saugyklose įrengti oro kondicionieriai, turi restauravimo ir konservavimo laboratorijas. Oro kondicionavimo sistema įrengta ir neseniai rekonstruotoje PAVB. KAVB 1938 m. statyto pastato patalpos nėra pritaikytos bibliotekos reikmėms, tačiau šiame skyriuje dirba restauravimo specialistas (knygų įrišimo). ŠAVB spaudos paveldo saugojimui taikomi tie patys reikalavimai kaip ir bet kuriems kitiems bibliotekos dokumentams.

Šiandieninis spaudos paveldo fondų sudarymas yra gana skirtingas įvairiose bibliotekose. LNB turi kasmetinį 20 tūkst. litų biudžetą [86], KAVB Senųjų ir retų spaudinių skyriaus komplektavimui skiriamas vienas procentas nuo bendrų leidiniams įsigyti skirtų bibliotekos lėšų, tai sudaro apie 3 500 Lt [84]. PAVB įsigyjamų leidinių skaičius kiekvienais metais yra labai skirtingas ir kinta nuo maždaug 600 iki 2000 fiz. vnt. (įsigijimai skaičiuojami kartu su išėivijos spauda) [87]. Pirmenybė teikiama su Panevėžio kraštu susijusiems ir lituanistiniams leidiniams. ŠAVB senų ir retų spaudinių kaupimas nėra pastovus (2006 m. įsigyti 33 pavad., o 2008 m. – 127 pavad.) ir prioritetu pasirinkti šiaulistikos leidiniai [88].

VUB Retų spaudinių skyriaus fondų sudaryme per pastaruosius penkerius metus dominavo dovanoti ir iš kitų bibliotekos fondų perduoti leidiniai [89]. Kitos bibliotekos fondų sudarymui taip pat naudoja knygų mainus tarp bibliotekų, o fondų perskirstymas yra nenutrūkstantis bibliotekos veiklos procesas. Paprastai retų spaudinių skyrių darbuotojai patys atlieka leidinių paiešką antikvariatuose, LNB leidinių ieško ir internetiniuose antikvarinių leidinių knygynuose. Retų spaudinių įsigijimas priklauso nuo bibliotekos komplektavimo politikos, skyriaus buvimas lyg ir įpareigoja biblioteką skirti daugiau dėmesio, lėšų šių fondų papildymui reikalingais leidiniais. Tačiau turtingas spaudos paveldu VUB Retų spaudinių skyrius apsiriboja leidinių kaupimu iš nemokamų šaltinių.

Retų spaudinių skyriuose dirba nuo 2 (PAVB) iki 18 darbuotojų (KAVB). Lietuvos nacionalinėje ir valstybinės reikšmės bibliotekose nuo 4–6 darbuotojų. KAVB tokį didelį darbuotojų skaičių lemia tai, jog šiam skyriui priklauso nacionalinės bibliografijos rengimo grupė, interneto svetainės priežiūros specialistas ir knygrišys. Paprastai retų spaudinių skyriaus darbuotojai patys organizuoja, tvarko tradicinius katalogus bei rengia įrašus elektroniniams katalogams. Būtent šių skyrių darbuotojai atlieka tyrimus, rengia parodas (VUB – 8, KAVB – 15, PAVB – 2) ir rašo straipsnius (apie 2 per metus), taip pat organizuoja arba prisideda prie konferencijų organizavimo. ŠAVB, turinti tik retų spaudinių fondą, tyrimus atlieka Dokumentų saugojimo skyriaus darbuotojos, publikacijos profesinėje spaudoje skelbiamos kas antri metai, parengiamos dvi trys vien tik retų spaudinių parodos, tačiau leidiniai naudojami teminėse kitų skyrių rengiamose parodose.

Šiuose skyriuose dirba įvairių specialybių darbuotojai, tačiau beveik nei vienas iš jų neapsieina be istorikų, filologų ar knygotyriminkų. Kai kuriose bibliotekose (LNB, VUB, LMAB, PAVB) jų yra daugiau arba po lygiai kaip ir bibliotekininkų. Tokiai situacijai įtakos turi tai, jog norint dirbti su senais spaudiniais reikalingos geros senųjų kalbų, istorijos žinios, kurios įgyjamos studijuojant istoriją, filologiją ir panašias specialybes.

Retų spaudinių skyrių ir fondų darbuotojai susiduria su įvairiais sunkumais: trūksta lėšų komplektavimui, tinkamų saugojimo sąlygų sudarymui ir restauravimo darbo organizavimui, o taip pat jaunų specialistų: knygotyriminkų, restauratorių, chemikų, knygrišių (KAVB). ŠAVB nurodė, jog Katalogavimo skyriaus darbuotojai nemėgsta senųjų leidinių, nes jie dažnai būna konvoliutiniai, taip pat sudėtingas leidinių šifravimas, jos pažeistos cheminių ir biologinių procesų. PAVB taip pat pripažįsta, kad šios bibliotekos darbuotojai susiduria su katalogavimo problemomis.

Kita problema – požiūris į šiuos skyrius. LNB ir PAVB darbuotojų teigimu, neigiamas požiūris atsiranda dėl to, jog šių skyrių teikiama nauda ne visuomet yra apčiuopiama, tačiau brangiai kainuojanti (darbas sudėtingas, kruopštus, reikalaujantis nemažų laiko ir lėšų). Nuomonė apie šiuos skyrius pagerėja tuomet, kai jų veikla paviešinama, t.y. parengiamos įdomios parodos, spaudoje skelbiami straipsniai. Kitos bibliotekos neįvardino šios problemos, tai gali būti susiję su bibliotekos vadovybės samprata bei retų spaudinių skyrių vykdoma veikla. VUB, LMAB ir KAVB daug dėmesio skiria virtualių parodų rengimui ar bent jau informacijos apie parengtas parodas talpinimui bibliotekos svetainėje (KAVB turi atskirą skyriaus svetainę), vykdomą mokslinę veiklą ir rengiamus bei publikuojamus fundamentalius leidinius, straipsnius: *Lietuvos inkunabulai* (Nojus Feigelmanas, 1975), *Vilniaus universiteto bibliotekos paleotipai* (N. Feigelmanas, Irena Daugirdaitė, Petras Račius, 2003), *XV–XVI a. ir XVII a. lotyniškųjų knygų sąrašai* (Daiva Narbutienė ir Sigitas Narbutas, atitinkamai 2002, 1998), *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos lotyniškoji knyga XV–XVII a.* (D. Narbutienė, 2004) ir panašūs darbai. KAVB Senųjų ir retų spaudinių skyriaus fondo panaudojimo rodikliai, rengiamos patrauklios parodos visuomenei bei

straipsnių publikavimas ne tik profesinėje spaudoje, bet ir nuolatinis straipsnių skelbimas dienraščiuose, kultūros savaitraščiuose, prisideda prie teigiamo šio skyriaus įvaizdžio formavimo.

Kai kurios retų spaudinių skyrius turinčios bibliotekos (VUB, LMAB) aiškiai apibrėžia naudojimosi retais spaudiniais taisykles. LMAB nurodo, jog Retų spaudinių skyriui priklausantys ir iki 1940 m. išleisti leidiniai neišduodami į namus, taip pat ribojamas restauruotų ir susidėvėjusių leidinių kopijavimas [48]. VUB skaitytojų teisės nusakomos dar konkrečiau: siekiant apsaugoti leidinius nuo mechaninių sužalojimų neleidžiama kopijuoti senųjų leidinių iki XIX a., periodinių leidinių iki XX a., didelio formato įrištų laikraščių iki 1945 m., fotografijų iki 1960 m. Juos galima tik fotografuoti arba užsakyti jų skaitmenines kopijas, kurias daro skyriaus darbuotojai, kopijavimo ir skaitmeninimo paslaugos yra mokamos [81].

Beveik visos apklaustos bibliotekos pripažįsta, jog spaudos paveldo sutelkimas vienoje vietoje ir įteisinimas sukuriant jų kaupimui, saugojimui, tvarkymui skirtą padalinį prisideda prie darbo su spaudos paveldu kokybės: palengvina šių leidinių identifikavimą, aktualinimą ir informacijos apie juos sklaidą; užtikrina nuoseklų komplektavimą, išsamesnių, moksliskesnių bibliografinių aprašų rengimą, kvalifikuotus tyrimus ir tinkamą leidinių įvertinimą; formuoja ne tik vartotojų aiškesnį įsivaizdavimą apie bibliotekos fondo turinį, bet ir bibliotekos darbuotojų spaudos paveldo sampratą. PAVB Retų spaudinių skyriaus vedėjos Ilonos Maželytės nuomone, spaudos paveldo sutelkimas vienoje vietoje prisideda tik prie jo statuso pokyčių, vadinasi, visa kita yra įgyvendinama ir nekuriant specialaus skyriaus seniems ir retiems spaudiniams [87].

2. AR TIKSLINGAS VAVB SPAUDOS PAVELDO SUTELKIMAS VIENOJE VIETOJE?

2.1. Spaudos paveldo VAVB atsiradimo aplinkybės

1950 metais „tuščioje vietoje“ kuriant Vilniaus sritinę biblioteką, teko spręsti vieną iš pagrindinių problemų – bibliotekos fondo formavimo. Pagal 1951 m. sausio 21 d. kultūros-švietimo įstaigų patvirtintus nuostatus sritinėms bibliotekoms buvo keliami šie pagrindiniai uždaviniai: 1) kaupti ir saugoti knygas, žurnalus ir kitus spaudinius, panaudojant juos marksizmo-leninizmo idėjų propagavimui bei komunistiniam masių auklėjimui; 2) aptarnauti literatūra ir bibliografinę informaciją rajonų partines, tarybines ir ūkines organizacijas; 3) dalyvauti srities ūkinėje ir kultūrinėje statyboje, padėti gyventojams įsigyti mokslo, literatūros ir meno bei technikos žinių; 4) dalyvauti moksliniame darbe, spręsti bibliotekininkystės ir bibliografijos teorijos bei praktikos klausimus; 5) padėti plėsti ir stiprinti bibliotekininkystę srityje [67]. Tad bibliotekos

komplektavimas buvo orientuotas į visuomeninės politinės literatūros, informacinių leidinių ir universalus turinio vartotojų mokymosi, laisvalaikio, pažintinių, estetinių poreikių tenkinimą atitinkančių leidinių kaupimą.

Siekiant įgyvendinti keliamus uždavinius, bibliotekai nepakako rūpintis einamuoju komplektavimu, jai buvo svarbu greitai sukaupti fondo branduolį. Tad fondo formavimo pradžioje buvo gauta respublikos institucijų, šalies (Tarybų Sąjungos) sritinių bibliotekų parama. Ukrainos TSR sritinės bibliotekos surinko ir padovanojo 2800 fiz. vnt. daugiausia 1944–1947 m. knygų. 1951 m. gautos 57 brošiūros iš Visasąjunginės politinių ir mokslinių žinių skleidimo draugijos. Valstybinė pedagoginės literatūros leidykla perdavė 179 knygas, kurių dauguma – vadovėliai. Senesnių metų klasikinės literatūros veikalai atrenkami iš LTSR knygų rūmų saugyklos, taip pat buvo naudojamos Valstybiniu mainų fondu [67].

Vienas iš didžiausių perėmimų įvyko 1951 m. Vilniaus sritinei bibliotekai persikėlus į Vilniaus II-osios viešosios bibliotekos patalpas (Trakų g. 10) ir paveldėjus 5076 šios bibliotekos knygas. Tarp šių knygų buvo ne vienas retas spaudinys, tai paliudija knygoje aptinkamas Vilniaus II-osios viešosios bibliotekos antspaudas.

Netrukus po bibliotekos įkūrimo pradedamas retrospektyvusis komplektavimas. Tai daryti skatino bibliotekos paskirtis, funkcijos, kintančios fondo formavimo kryptys ir situacija. Visuomet didelis dėmesys buvo skiriamas vilnistikos, taip pat ir senųjų, leidinių įsigijimui. Kraštotyrinės informacijos einamasis ir retrospektyvusis kaupimas apie tuometinę sritį pradėtas nuo pat bibliotekos įkūrimo pradžios.

Minint 100–ąsias Adomo Mickevičiaus mirimo metines 1955 m. bibliotekai suteikiamas šio lenkų poeto vardas ir tai lemia dar vienos aiškios komplektavimo krypties atsiradimą. Algio Lingės vadovavimo bibliotekai metu 1967 m. pasinaudojant bibliografinę rodykle *Адам Мицкевич в русской печати. 1825–1855* buvo sudaryta įsigytinos literatūros kartoteka. Į LLR ir VFR buvo išsiųstos paraiškos pageidautinai literatūrai gauti [67].

Leidinių šiems fondams buvo nuolatos ieškoma daugiausia Vilniaus, Leningrado, Maskvos antikvariatuose. Komplektavimas iš antikvariatų tapo reguliaria bibliotekos veikla, buvo užmegzti gana glaudūs prekybiniai ryšiai, atsirado pasitikėjimas biblioteka, tai leido senuosius leidinius įsigyti palankesnėmis sąlygomis ir daug paprasčiau: bibliotekos darbuotojams nebereikėdavo patiems vykti į antikvariatus. Šį faktą patvirtina 1981 m. metraštyje darytas įrašas, kuriame teigiama, jog Leningrado antikvariato „Staraja kniga” siūlomų įsigyti leidinių sąrašai iš karto peržiūrėti ir knygynas telefonu informuojamas apie leidinius, kurių nepageidaujama įsigyti, nes tokių paprastai būdavo mažiau [51]. Antikvariatai taip pat pasirūpindavo šių leidinių išsiuntimu. Pirkimai iš antikvariatų ypač suintensyvėjo 1977 m., nusprendus kurti Meno skyrių. Jam buvo perduotos ir meno leidinių retrospektyviojo komplektavimo funkcijos.

Meno leidinių retrospektyviojo komplektavimo turinį lėmė siekis patenkinti vartotojų poreikius sudarant teminiu istorinės raidos požiūriu išsamų meno fondą. 1981 m. bibliotekos metraštyje pateikiama pastaba, jog “būtina atlikti didesnę leidinių atranką, daugiau komplektuoti leidinių, atspindinčių XX amžiaus meną”. Tad komplektuojant Meno skyriaus leidinius, į juos žvelgiama, kaip į informacijos šaltinį, o ne į paties leidinio istorinę, kultūrinę reikšmę, nors, šie dalykai iš dalies yra susiję. Reguliarų senųjų knygų komplektavimą užtikrino gaunamas nemažas bibliotekos biudžetas (apie 60 000 rub.), vertingų, kapitalinių leidinių stygius Lietuvos knygų rinkoje bei sąlyginai nedidelės šių leidinių kainos [51].

2.2. Dabartinis retrospektyvusis komplektavimas

Per pastaruosius penkerius metus biblioteka nemažai dėmesio skyrė spaudos paveldo retrospektyviajam komplektavimui – įsigyta 79 fiz. vnt. už 37 947,94 Lt. Retų spaudinių komplektavimas nėra nuoseklus. Vienais metais įsigyjamas vos vienas kitas leidinys už 3,00–35,00 Lt arba priešingai labai vertingos knygos, kurių vertė siekia kelis tūkstančius (Adomo Mickevičiaus kūrinių pirmieji leidimai). Tokiam įsigijimo nenuoseklumui turi įtakos retų spaudinių komplektavimo specifika, t.y. reikalingas leidinys senųjų leidinių rinkoje gali pasirodyti, būti pasiūlytas ar atrastas netikėtai. Biblioteka nededa papildomų pastangų spaudos paveldo komplektavimui, tačiau pasitaikius tinkamai progai, gavus pasiūlymą įsigyti bibliotekos paskirtį ir funkcijas atitinkančius leidinius, jiems skiriama tam tikra komplektavimo lėšų dalis.

2 lentelė. Spaudos paveldo VAVB įsigijimai

	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	Iš viso:
Pavadinimai	0	8	2	1	44	55
Fiziniai vienetai	0	8	2	1	68	79
Lėšos (Lt)	0	10 985,00	35,00	3,00	26 924,94	37947,94

Šaltinis: tyrimo metu iš VAVB elektroninio katalogo surinkti duomenys

Pagrindinės retrospektyviojo komplektavimo kryptys yra Mickevičianos ir Regiono fondo papildymas. 2005 m. buvo įsigyti Adomo Mickevičiaus kūrinių (*Konrad Wallenrod* (Lvovas, 1890) *Poezye Adama Mickiewicza* (Varšuva, 1888)) leidimai, o taip pat dvi šio autoriaus knygos su M. E. Andriollo iliustracijomis. Tais pačiais metais už 75 Lt buvo įsigytos ir Tilžėje leistos *Velinės* (1900). 2006 metais už 25 Lt įsigyti *Krimo sonetai* (Vilnius, 1909) lietuvių ir lenkų kalbomis bei už 10 Lt Adomo Mickevičiaus poezijos rinkinys su P. Chmielowskio parašyta autoriaus biografija.

2008 m. retrospektyviuoju komplektavimu buvo tęsiamas Mickevičianos fondo knygų pirkimas, bet tuo pačiu nemažai dėmesio skirta dokumentų susijusių su Vilniaus miestu bei

gubernija įsigijimui. Tais metais daugiausia buvo nupirkta oficialiųjų dokumentų, kurie apima Vilniaus miesto Dūmos protokolus, pajamų ir išlaidų ataskaitas, aplinkraščius, kuriuose publikuojami įvairūs įstatymai, įsakymai, vietinės valdžios ir Rusijos imperatoriaus raštai, kiti teisės aktai, priimami sprendimai, o taip pat įsigytos Vilniaus apskrities švietimo srities ataskaitos, valdymo programos, mokymo programos mokykloms ir kt.

Vienas brangiausių 2008 m. įsigytų leidinių, tai *Циркуляръ по Виленскому учебному округу*, leistas Vilniuje su pertrauka nuo 1871 iki 1917 m. Biblioteka įsigijo beveik pilną komplektą. Šiuose periodiniuose leidiniuose sukaupta nemažai istorinės, faktografinės medžiagos apie Vilniaus apskrities švietimą. Meno skyriui nupirkti dviejų pavadinimų leidiniai: 2007 m. vienuolikos puslapių brošiūrėlė apie F. Chopiną (3 Lt), o 2008 m. nedidelės apimties brošiūra su brėžiniais kaip turi atrodyti kaimo namai *Typ wzorowego mieszkania dla robotników wiejskich* (Vilnius, 1910).

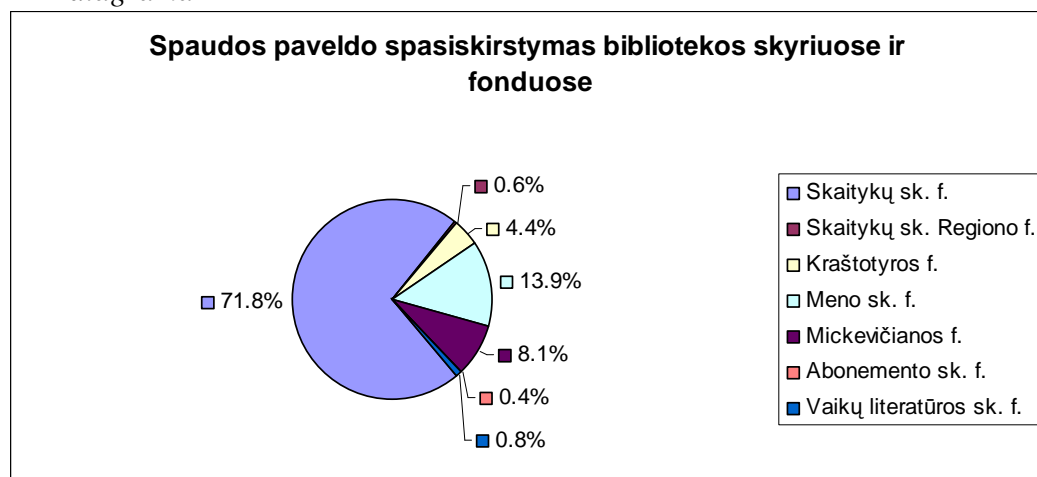
Įvertinus penkerių metų bibliotekos spaudos paveldo retrospektyvųjų retų spaudinių komplektavimą, matyti, jog daugiausia dėmesio skiriama dviems dokumentų įsigijimo kryptims: leidinių susijusių su A. Mickevičiaus kūryba, literatūros kritika ir biografija bei Vilniaus regiono istorijai svarbūs leidiniai. Kiti spaudos paveldo dokumentai įsigijamai gana retai ir atsitiktinai. Meno skyriaus retų spaudinių rinkinys nėra papildomas naujais leidiniais. Biblioteka daugiausiai dėmesio skiria einamajam komplektavimui, priimamos institucijų ir privačių asmenų dovanos, retrospektyviajam senų ir retų spaudinių komplektavimui nebeskiriama tiek dėmesio (nesudaromos dezideratų kartotekos, neatliekama reikiamų leidinių paieška antikvariatuose, internetiniuose knygynuose), knygos dažniausiai įsigijamos pasiūlius antikvariniam knygynui.

2.3. Spaudos paveldo apsauga, tvarkymas ir prieiga: dabartinė padėtis ir perspektyvos

Spaudos paveldo saugojimo sąlygos yra panašios kaip ir bet kurio kito bibliotekos dokumento. Jos iš dalies priklauso nuo skyriaus, kuriame saugomi leidiniai, galimybių. Didžioji nagrinėjamo laikotarpio spaudos paveldo dalis sukaupta Skaityklų skyriaus fonde. Šio skyriaus saugykloje temperatūra nuolatos yra žema, įrengus mobilias lentynas į šias patalpas patenka mažiau saulės spindulių, apšvietimui naudojamos dieninės lempos, santykinė drėgmė ir oro temperatūra nereguliuojama, įrengta priešgaisrinė sistema. Antra pagal dydį senų ir retų meno leidinių grupė (13,9 %) ir Mickevičiana (8,1 %) taip pat saugomi saugyklose, kiti leidiniai ir parankinis Kraštotyros fondas yra laikomi tarnybinėse patalpose, kuriose išvis nėra jokių oro sąlygų reguliavimo galimybių. Šioms patalpoms būdingas sausesnis oras šildymo sezonų metu. Taigi didžioji spaudos paveldo dalis yra išsklaidyta skyriuose, kurie turi saugyklines patalpas arba

nuolatos prižiūrimose, skaitytojams sunkiai prieinamose patalpose. Pavieniai leidiniai saugomi Abonemento ir Vaikų literatūros skyriuose, tačiau, vargu, ar juos galima pavadinti spaudos paveldu, jei yra galimybė juos skolintis į namus.

1 diagrama



Šaltinis: autorės atlikto tyrimo metu surinkti duomenys

Senų ir retų spaudinių informacijos paieškos sistema atitinka bendrą šių leidinių tvarkymo politiką, t.y. bibliografinių įrašų ir aprašų rengimas, tvarkymas ir organizavimas yra toks pats kaip ir bet kurio kito bibliotekos dokumento. Aprašant retuosius spaudinius nesinaudojama *ISBD (A) senųjų (antikvarinių) leidinių tarptautiniu standartiniu bibliografiniu aprašu*. Leidiniai aprašomi iš kortelių, kurias rekatalogavimui atrenka atitinkamo skyriaus darbuotojai. Bibliotekos gyvavimo pradžioje buvo rengiami gana lakoniški bibliografiniai aprašai, pateikiant pagrindinius atsakomybės, antraštės, leidimo, fizinės apimties duomenis, o norint tinkamai aprašyti kai kurias senąsias knygas dažnai reikia ieškoti papildomos informacijos bei turėti knygotyrinių žinių.

Kai bibliografiniai aprašai bibliotekininkui sukelia abejonių (pvz., neaprašyti privalomi laukai), tik tuomet atsinešamas knygos originalas ir aprašas patikslinimas. Duomenys apie Lietuvos knygas tikslinami su Lietuvos TSR bibliografija ir kitais bibliografiniais leidiniais. Šiuo metu aprašant leidinius elektroniniam katalogui nurodoma, jei leidinys yra autografuotas, turi dedikaciją, kai kuriais atvejais pažymimas dovanotojas, tačiau proveniencijų buvimas knygoje nenurodomas. Turint omenyje tai, jog anksčiau bibliografinėse kortelėse nebūdavo nurodomos ir dedikacijos bei autografa, tad šita informacija, kaip ir duomenys apie knygos nuosavybės ženklus, lieka nepasiekiami kompiuterinėje informacijos paieškos erdvėje.

Meno skyrius, atsižvelgdamas į retų spaudinių aprašymo specifiką, nusprendė atidėti senųjų leidinių rekatalogavimą. Tad apie šiame skyriuje esančius retus spaudinius skaitytojas neturi galimybės sužinoti, nes kataloginės kortelės su šių leidinių aprašais saugomos pačiose knygoose ir

generaliniame tarnybiniame kataloge. Skaityklų skyriuje saugomi reti spaudiniai rekataloguojami kartu su kitais dokumentais. Jie atrenkami abėcėlės tvarka ir šiuo metu į el. katalogą suvesti leidiniai iki „T“ raidės visomis kalbomis. Mickevičianos fondas yra visiškai rekataloguotas. Kraštotyros fondo leidinių aprašai el. kataloge sudaro 4,79 %.

Kadangi senos knygos bibliotekoje atsirado nuo pat jos įkūrimo pradžios, tad tam tikru metu „buvo tvarkomas sisteminis katalogas pasenusioms knygoms neatsispindinčioms sisteminiame skaitytojų kataloge“ [67]. Panašu, kad jis nebuvo sistemingai pildomas, tad 1974 metais nuspręsta jo visiškai atsisakyti. Tokio katalogo buvimo faktas rodo, jog kurį laiką nebuvo apsispręsta dėl šių leidinių prieigos: jiems kuriamas atskiras katalogas, tačiau informacija neprieinama vartotojams, o ir pačiam katalogui nėra skiriama daug dėmesio, kol galiausiai bibliografinės kortelės integruojamos į bendrus – sisteminį ir abėcėlinį – katalogus.

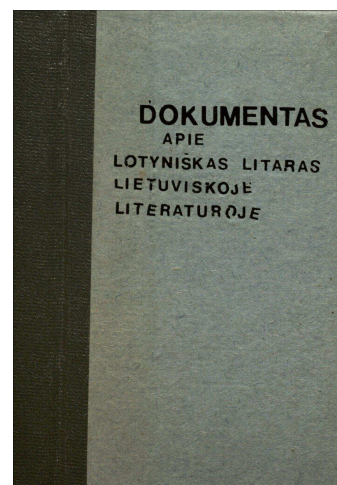
Šiuo metu norint atlikti senų leidinių paiešką skaitytojo ir bibliotekininko galimybės yra ribotos: el. kataloge nurodžius chronologines ribas pateikiami ne tik tie leidiniai, kurie patenka į jas, bet ir tie, kurių leidimo metai nenustatyti bei serijos. Nei tradicinė, nei kompiuterinė IPS nesuteikia galimybės nustatyti knygos priklausomybės asmeninei ar institucinei bibliotekai. Aprašant knygas taip pat nenurodoma leidinio fizinė būklė, marginalijos, frontispisai, vinjetės bei kiti išskirtiniai knygų požymiai.

2008 m. biblioteka įsigijo skaitmeninimo aparatą, kuris šiuo metu daugiausia naudojamas duomenų bazėje *Vilnijos vartai* pateikiamos informacijos iliustravimui (skaitmeninami knygų viršeliai), o taip pat Vilniaus apskrities viešųjų bibliotekų parengtų kraštotyros darbų visateksčių dokumentų pateikimui internete. Dokumentai pateikiami PDF formatu – tai yra vienas iš būdų, galbūt ne pats patraukliausias vartotojui, tačiau pakankamai įprastas ir gana patogus, pateikti suskaitmenintą medžiagą interneto erdvėje.

Mickevičianos fondo ir Regiono fondui priskirtais leidiniais galima naudotis tik vietoje. Naudojimosi biblioteka taisyklių 20.2 punkte nurodyta, kad reti ir vertingi, kartografiniai, garsiniai ir regimieji, elektoriniai dokumentai į namus neskolinami, tačiau šiame punkte nėra įvardinta kokie tai leidiniai, paprastai tie leidiniai priklauso tokiems fondams, iš kurių skaitytojas skolintis į namus negali. Šiose taisyklėse neužsimenama apie retų ir vertingų dokumentų kopijavimo, fotografavimo ar kitokio reprodukovimo sąlygas ir kokiems leidiniams šios taisyklės taikomos. Sprendimą, ar leisti leidinį kopijuoti priima bibliotekos darbuotojas.

Biblioteka neturi galimybių senus, pažeistus leidinius restauruoti ar konservuoti, taip pat nėra skiriama lėšų šių leidinių restauravimui kitų institucijų laboratorijose. Panašu, kad dalies leidinių popierius buvo apdorotas, išplautas, gal net restauruotas, tačiau gali būti, kad šie leidiniai jau tokie pateko į biblioteką. Kai kurių senesnių leidinių popierius yra smarkiai cheminių ir biologinių veiksnių, jų restauravimas priklausys nuo bibliotekos finansinių galimybių ateityje.

Sprendžiant iš kai kurių lietuviškųjų knygų įrišimų, galima spėti, jog tam tikru metu, buvo sumanyta padidinti nedidelių, minkštais viršeliais, trapių popieriaus knygų atsparumą mechaniniams pažeidimams ir jos buvo įrišamos į naują kartoninį viršelį (žr. 1 pav.). Tai neabejotinai užtikrina mažesnę mechaninį poveikį, tačiau dėl to labai nukenčia leidinio autentiškas vaizdas, sumažėja istorinė, o kartais ir informacinė vertė, nes įrišimas paslepia dalį teksto. Kita vertus, tokias lengvai pažeidžiamas knygas laikant Saugyklos lentynose tarp kitų, dažnai tvirtesnių knygų, smarkiai išauga galimybė sugadinti tokį leidinį. Peržiūrint knygas aptikta ir bandymų sutvirtinti įplyšusį viršelį arba pairusį bloką lipnia juoste, bet tokie bandymai pavieniai.



1 paveikslėlis. Apsauginis leidinio plonais viršeliais įrišimas

Šiuo metu biblioteka turi įsigijusi aparatą, kuriuo galima aplenksti knygas plonais, pažeistais viršeliais. Aplankalai atitinka konkrečios knygos dydį ir sumažina tolimesnio knygos sužalojimo grėsmę. Tokia apsauga nemažina knygos autentiškumo, informacinės leidinio vertės, o susidarius palankioms aplinkybėms bus daug lengviau tinkamai tuos leidinius restauruoti, konservuoti ir užtikrinti jų apsaugą. Pačios vertingiausios, seniausios knygos sudėtos į dėžes, tačiau tos dėžės nėra individualiai toms knygoms pritaikytos.

Atsižvelgiant į bibliotekos, atliekančios viešosios bibliotekos funkcijas, technines ir finansines galimybes senų, retų ir vertingų knygų saugojimo sąlygos yra patenkinamos, tačiau kai kuriais atžvilgiais (restauravimo smarkiai pažeistų leidinių, tinkamų oro, apšvietimo, saugojimo sąlygų sudarymo ir pan.) jos tikrai nėra pakankamos, ne tik, kad neapsaugančios nuo cheminių popieriaus pokyčių ir irimo procesų, bet ne visuomet užtikrinančios galimybę apsaugoti leidinius nuo mechaninių pažeidimų, o kai kuriais atvejais net žalojančiais leidinius.

2006 metų balandžio mėn. 14 d. baigta rengti nauja bibliotekos organizacinė struktūra, kurioje numatyta pereiti nuo kai kurių VAVB darbo procesų lokalizavimo skyriuose prie analogiškų darbų sutelkimo penkiuose pagrindiniuose centruose: Finansų ir ekonomikos, Materialinių išteklių ir aprūpinimo, Vadybos ir metodikos, Informacijos išteklių bei Vartotojų aptarnavimo. Šios struktūros diegimas neišvengiamai keistų darbo su bibliotekos, o tame tarpe ir su spaudos paveldo, organizavimą. Pagal šią struktūrą dokumentų komplektavimas, tvarkymas, paskirstymas, priežiūra ir fondų organizavimas turėtų būti atliekami vieno centro darbuotojų, o vartotojų aptarnavimas – kito [79].

Šiuo metu analizikos rengimas, katalogavimas, rekatalogavimas, dokumentų tvarkymas atliekamas ne tik Dokumentų tvarkymo skyriuje, bet ir kai kuriuose skaitytojus aptarnaujančiuose padaliniuose: analizinių įrašų rengimas (Bibliografijos ir informacijos skyrius), katalogavimas

(Meno skyrius), rekatalogavimas (Vaikų literatūros, Skaityklų, Meno ir kiti skyriai). Austrių, Šveicarų ir Lichtenšteino kunigaikštystės skaityklos leidiniai tvarkomi tik šio skyriaus darbuotojų.

Regiono fondo sudarymo, tvarkymo ir organizavimo tradicijos susiformavo bibliotekos gyvavimo pradžioje. Šiam fondui visuomet trūko patalpų, tai vertė atsirinkti tik pačius vertingiausias (informacine prasme) leidinius, o visi kiti būdavo paskirstomi tematiką ir specializaciją atitinkančiuose fonduose. Regiono fondo katalogavimas vykdomas Dokumentų tvarkymo skyriuje, o aiškiausią įsivaizdavimą, kas priskirtina Regiono fondui, turi su juo dirbanti atsakinga darbuotoja, todėl šio fondo formavimas yra komplikuoatas ir diskutuotinas. Kraštotyriinių leidinių išsklaidymas atskirų padalinių fonduose apriboja šio fondo prieigą ir analizę galimybes iki informacijos paieškos sistemos teikiamų galimybių. Regiono fondo branduolio sutelkimas vienoje vietoje sudarytų vartotojui geresnes paieškos, pažinimo, visumos įvertinimo sąlygas ir formuotų aiškesnį kaip informacijos apie Vilniaus kraštą kaupiančios ir skleidžiančios institucijos įvaizdį.

Mickevičianos fondo saugojimas, priežiūra, tvarkymas ir analizavimas taip pat išsklaidytas atskiruose padaliniuose. Saugotojo funkcijas atlieka Meno skyrius, Dokumentų tvarkymo skyrius kataloguoja naujai gautus leidinius, o Bibliografijos ir informacijos skyrius tvarko „Adomo Mickevičiaus” kartoteką, rengia analizinius aprašus bei ruošia informacinius tekstus apie poeto gyvenimą, kūrybą, su juo susijusią literatūrą. Veiklos optimizavimui būtų naudinga priartinti darbuotoją ir jo darbo priemonę bei objektą (Mickevičianos fondą).

Šis fondas nėra aktyviai naudojimas (per trejus metus buvo išduotas 61 leidinys) ir nemažą dalį skaitytojų sudaro parodas, informacinę medžiagą, analiziką rengiantys bibliotekos darbuotojai. Mickevičiana nėra laisvai prieinama skaitytojams, leidiniai į namus neišduodami, jais galima naudotis tik Meno skyriaus skaitykloje. Šio fondo dualistinis turinys (daugiausia grožinė literatūra, literatūros kritika ir meno kūriniai) ne visiškai atitinka saugotojo, Meno skyriaus, paskirtį.

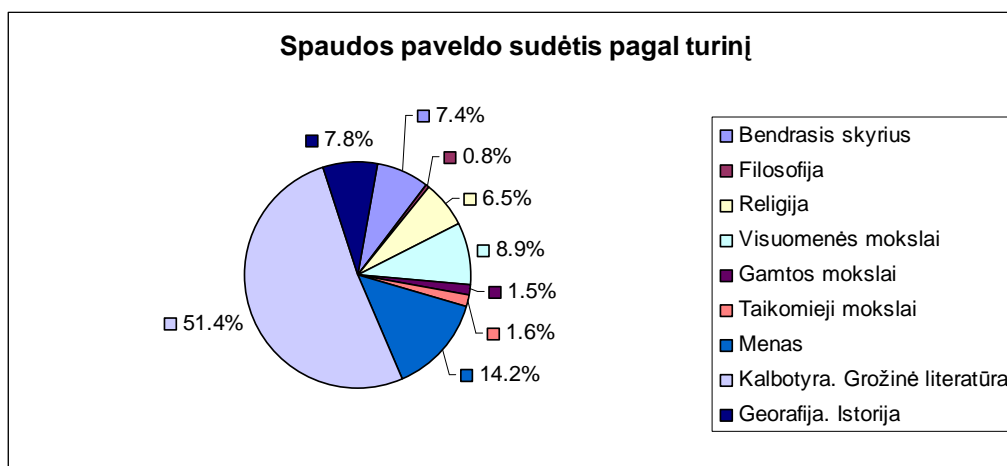
Naujoje organizacinėje struktūroje numatytas aiškus funkcijų pasidalinimas ir siekis tiek Išteklių, tiek Vartotojų aptarnavimo centro darbuotojams sudaryti kuo geresnes domėjimosi ir gilinimosi į tam tikras temas, dalykus, mokslo sritis ir šakas sąlygas. Naujos organizacinės struktūros diegimas turėtų įtakos ir bibliotekos fondų valdymui, jų organizavimui. Joje numatyta atskira skaitykla Regiono ir Mickevičianos fondams, kurią planuota įrengti neoklasicizmo stiliumi. Įkūrus tokią skaityklą atsirastų didesnės galimybės joje sutelkti didesnę Kraštotyros fondą, sudaryti geresnes šių fondų prieigos galimybes, atskleisti vartotojams bibliotekos fondo sudėtį, specializaciją, tinkamai reprezentuoti ir aktualinti šiuos leidinius.

2.4. Spaudos paveldo sudėtis ir struktūra

Šiame skyriuje spaudos paveldas VAVB nagrinėjamas keliais aspektais. Visų pirma apžvelgiama bendra tyrimui atrinkto masyvo sudėtis pagal turinį ir kalbas lyginant su dabartinio fondo sudėtimi. Atskirai aptariami lietuviškieji leidiniai. Jie skaidomi į kelis laikotarpius: senoji lietuviškoji knyga iki 1864 m., spaudos lietuviškais rašmenimis draudimo knygos (1864–1903 m.) ir leidiniai nuo spaudos draudimo panaikinimo 1904 m. iki Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 1918 m. Išeivijos spauda nagrinėjama atskirai. Kadangi didžioji dalis (87,9 %) lietuviškųjų knygų yra sutelkta Skaityklų skyriaus saugykloje, o šios knygos sudaro itin reikšmingą kiekvienos Lietuvos bibliotekos spaudos paveldo dalį, todėl lietuviškieji leidiniai buvo nagrinėjami kaip atskira leidinių grupė, kai tikslinga nurodant leidinių buvimo vietą. Tuo tarpu užsienyje leistos knygos (iki 1900 m.) nagrinėjamos atsižvelgiant į jų priklausomybę konkrečiam struktūriniam padaliniui. Kiekvienos vertinamos grupės viduje leidiniai skirstomi į rūšis pagal jų informacijos paskirtį.

Spaudos paveldo sudėtis pagal turinį iš dalies atkartoja dabartinę situaciją: kalbotyra ir grožinė literatūra sudaro 51,2 % (spaudos paveldas) ir 51,1 %. Arti dabartinių rodiklių yra ir meno literatūra (spaudos paveldo didesnis skaičius 14,1 %, 2008 m. – 8,3 %), visuomenės mokslai ir religija, tačiau kitų mokslo sričių (gamtos, taikomieji mokslai po 1,6 %) spaudos paveldo teminėje struktūroje yra daug mažiau nei šiuo metu bibliotekos fonde, bendrojo skyriaus atvirakščiai daugiau (2008 m. – 3,0 %) [2008 m. duomenys paimti iš 70].

2 diagrama

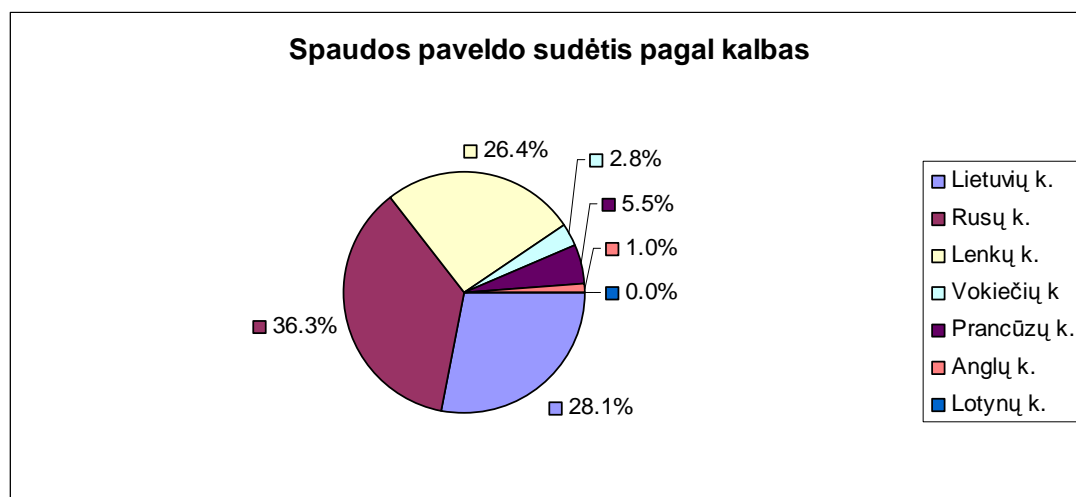


Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

Spaudos paveldo pasiskirstymas pagal kalbas yra kitoks nei šiuolaikinė kalbų sudėtis, kurioje dominuoja lietuvių kalba (58,9 %), rusų kalbai tenka 30,2 %, o lenkų kalbai – tik 4,3 %

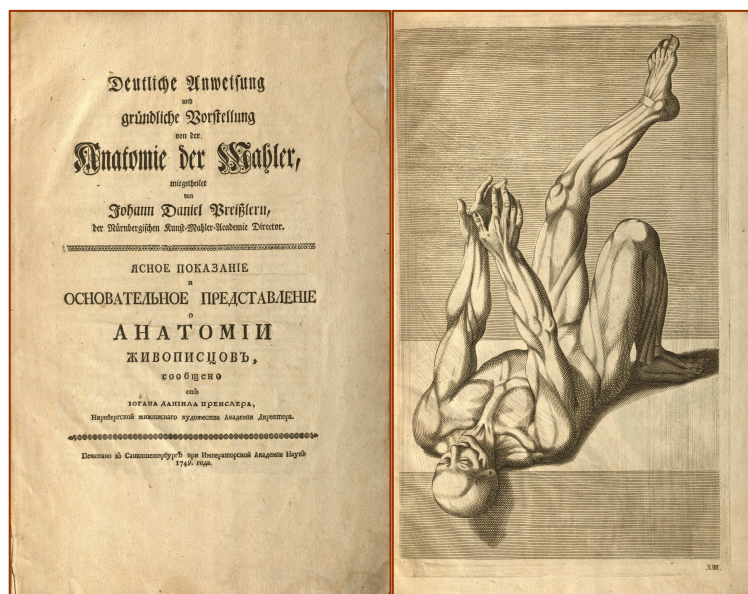
(palyginimui žr. 3 diagr.). Tokią kalbinę sudėtį lemia spaudos paveldo pobūdis: didelę dalį leidinių lenkų kalba sudaro A. Mickewicziaus kūriniai ir jų interpretacijos, taip pat su Lietuva susijusių lenkų rašytojų (pvz., J. I. Kraszewskio) kūriniai, taip pat Lietuvoje leisti informaciniai leidiniai (pvz., kalendoriai). Rusų kalbos pagrindą sudaro rusų rašytojų kūriniai, Vakarų Europos klasikų vertimai ir meno leidiniai. Vokiečių, prancūzų ir anglų kalbas daugiausiai sudaro meno leidiniai.

3 diagrama



Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

Seniausi leidiniai bibliotekoje yra žymaus vokiečių tapytojo Johanno Danielio Preisslerio piešimo teorijos knygos: *Deutliche Anweisung und gründliche Vorstellung von der Anatomie der Mahler* (Sankt Peterburgas, 1749), kurioje pateikta anatominio piešinio teorija lygiagrečiai vokiečių ir rusų kalbomis su išpūdingomis iliustracijomis, *Die durch Theorie erfundene Practic...* (be vietos, 1750), piešimo iš natūros knyga ilgą laiką buvusi studentų mokymosi priemone, išversta į keletą



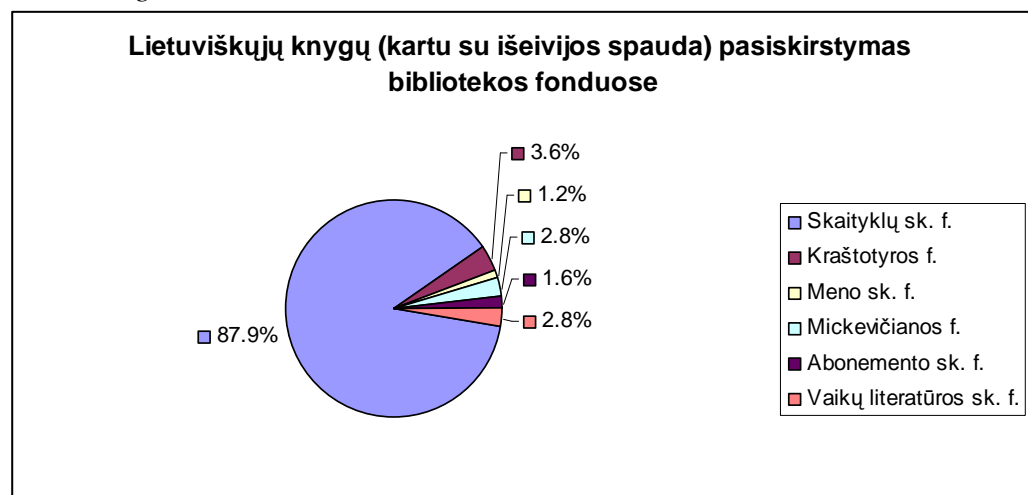
2 paveikslėlis. Daniel'io Preissler'io knygos *Die druch Theorie...*(1750) antraštinis lapas ir iliustracija

kalbų. Iš viso iki 1830–ųjų metų išleistų knygų bibliotekoje yra 16, jos sudaro tik nedidelę bibliotekos spaudos paveldo dalį. Į šią leidinių kategoriją patenka ir pirmasis Adamo Mickiewicziaus poemos *Konrad Wallenrod* leidimas, išleistas Peterburge 1828 m. bei tokios Vilniuje leistos senosios knygos kaip S. B. Jundziŭto Lietuvos augalų klasifikacija parengta remiantis Carlo von Linnejaus sistema *Opisanie roślin w prowincyi W.X.L. naturalnie rosnących według układu Linneusza* (1791), mišiolas *Missae in agenda defunctorum tantum deservientes ex missali ... et orationibus extensis* (1806) bei T. Wroblewskos istorinė drama *Narymund wielki Xiąze Litewski* (1820).

Meno skyriuje sukauptos tokios vertingos knygos (**iki 1830 m.**) kaip: Marco Vitruvijaus Pollio 4–6 knygos (iš dešimties) apie architektūrą (vertimas į rusų kalbą) *Об архитекмые* (Sankt Peterburgas, 1793), vieno iš svarbiausių 17 a. istorinių, mitologinių ir religinių paveikslų tapytojo Eustache'o Le Sueur'o raižinių rinkinys kartu su kito prancūzų tapytojo Jeano Jouvenet devynių darbų raižiniais *Oeuvre complet de Eustache Le Sueur, et piéces choisies de Jean Jouvenet* (Paryžius, 1820) bei Lordo Byrono knygų iliustracijų rinkinys *Oeuvres completes de Lord Byron* (1827 m.).

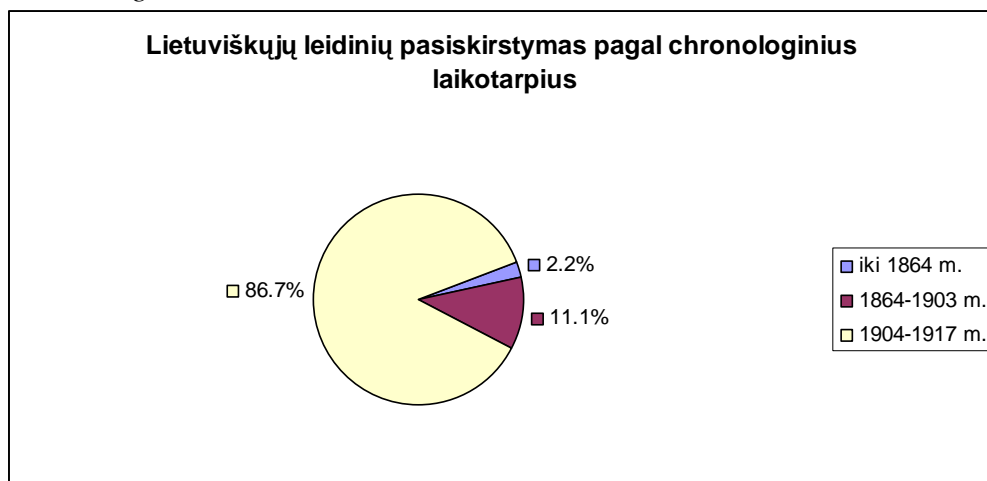
Lietuviškųjų knygų rinkinys bibliotekoje nėra didelis. Aptariamo laikotarpio knygų kartu su išsivijos spauda yra 248 fiz. vnt. Didžioji dalis (87,9 %) lietuviškųjų knygų yra sutelkta Saugyklos fonde, kituose fonduose yra pavieniai leidiniai.

4 diagrama



Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

5 diagrama



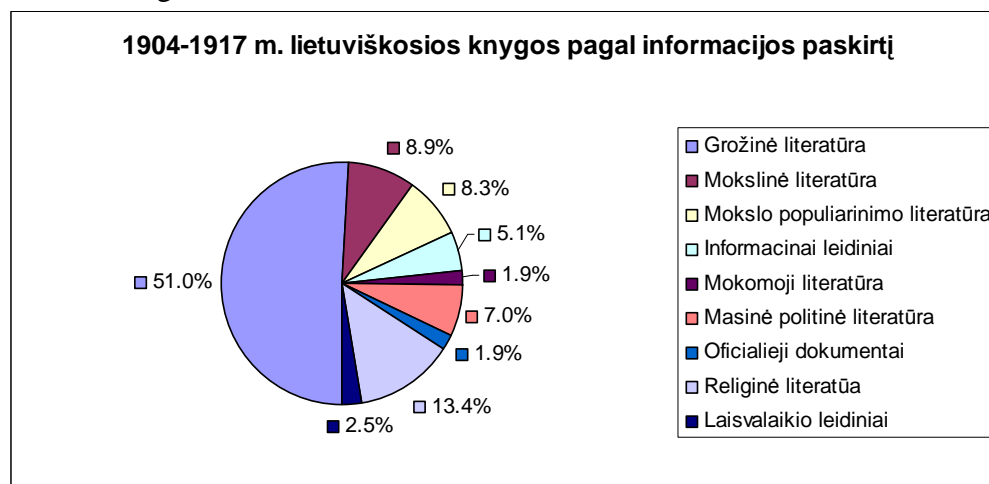
Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

Bibliotekoje yra keturios senosios **iki 1863 m.** (2,2 %) lietuviškosios religinės tematikos knygos: Bonaventuros *Ziwatas pona ir diewa musu Jezusa Chrystusa tay ira ...* (Vilnius, 1808); Rocho Filochowskio katekizmas *Trumpas katekizmas pagal kunigo Pilakauskio izguldimo su nekureis naudingais pridėjimais* (Vilnius, 1860), A. M. de Liguorio *Prisigatavojimas ant smerczio, arba apmislėjimai apie amžinas* (Vilnius, 1863) žinyninio tipo knyga *Žiwataj szwėtųju tu kuriu wardajs žemajczej už wis gieb wadinties* (Vilnius, 1863).

1864–1903 m. laikotarpio lietuviškųjų knygų yra 20 fiz. vnt. (11,1 %). Tarp šių leidinių galima rasti tokius originalius lietuvių autorių kūrinius: Maironio *Tarp skausmų į garbę* (Tilžė, 1895), Lazdynų Pelėdos trumpuosius prozos kūrinius *Našlaitė* (Tilžė, 1902) ir *Judošius* (Tilžė, 1902) bei Sofoklio tragedijos vertimą į lietuvių kalbą *Antigona* (Tilžė, 1903). Biblioteka turi kelias inžinieriaus, visuomenės ir politikos veikėjo Petro Vileišio knygeles: mokslo populiarinimo leidinių tipui priskirtiną *Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašyti ir spausti išmoka* (Tilžė, 1900), kurioje pasakojama raštijos ir spaudos technikos istorija, o tautinės savimonės gaivinimo tikslais iš lenkų kalbos išversta istorinė knyga *Kapai didžiųjų kunigaikščių ir karalių Vilniuje* (Tilžė, 1898), parašyta A. H. Kirkoro bei istorinis veikalas *Praeite Vilniaus* (Bitėnai, 1905), kuris patenka į vėlesnį chronologinį laikotarpį. Prie mokslo populiarinimo knygų galima būtų priskirti Petro Mikolainio sudarytus ir atskirais leidiniais išleistus kalendorius *Visas svietas: žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai* (Tilžė, 1902) ir *Dangaus augštumas ir žmogaus senumas. Anykščių šilelis ir daugelis naudingų žinių* (Tilžė, 1903), kuriuose pateikta daug pažintinių, informacinių, įdomių straipsnių iš įvairių mokslo sričių ir šiaip naudingos informacijos. Šioje grupėje yra ir vienas kalbų *Lietuviszkai-latviszkai-lenkiszakai-rusiszkas žodynas* (Tilžė, 1894), kurį parengė Mykolas Miežinis, o išleido P. Mikolainis.

Tarp keturių šio laikotarpio religinių knygelių yra ir vokiečių mistikės A. K. Emmerich užrašytų regėjimų kontrafakcinė knyga išversta į lietuvių kalbą *Sopulinga muka vieszpaties musų Jezaus Kristaus* (Tilžė, 1896), taip pat kontrafakcinis leidinys Bonaventuros *Gyvenimas iszganytojaus sviėto vieszpaties musų Jezaus Kristau* (Tilžė, 1879) ir F. Godneko *Wadowas, arba, Dangiszkos gidiktos dėl žmogaus* (1890).

6 diagrama



Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

Daugiausia (156 fiz. vint.) biblioteka turi **1904–1917 m.** laikotarpio, po spaudos lietuviškais rašmenimis atgavimo, knygų. Pusė šios grupės leidinių (51%) yra grožinė literatūra, kurios pagrindą sudaro tokių lietuvių autorių, kaip Žemaitės, A. Baranausko, G. Petkevičaitės-Bitės, J. Biliūno, V. Kudirkos, V. Krėvės ir Vydūno veikalai. Iš verstinių knygų verta atkreipti dėmesį į amerikiečių žurnalisto, atstovaujančio socialistines idėjas, Uptono Sinclairo knygą *Pelkės* (Vilnius, 1908). Romano pagrindiniai veikėjai lietuviai emigrantai, per kurių gyvenimo istorijas autorius kritikuoja tuo metu Amerikoje klestėjusią korupciją, skurdą, socialinių programų nebuvimą. Tarp šio laikotarpio knygų yra ir A. Mickewicziaus poezijos vertimų keli *Krimo sonetų* (Vilnius, 1909) egzemplioriai bei H. Sienkiewicziaus *Jūros švyturio sargas; Jonukas muzikantas* (Vilnius, 1908). Šalia autorinių leidinių yra ir keli almanachai: Liudo Giros sudarytas *Lietuva pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą: parinktieji skaitymėliai iš lietuvių raštijos apie Lietuvos metalaikius ir jų dalis* (Kaunas, 1911) ir B. Rožanskaitės-Šalčiuvienės sudarytas grožinės literatūros rinkinukas vaikams *Vaikų pasiskaitymai, sakmės, apysakaitės ir pasakos* (Kaunas, 1915).

Šis laikotarpis pasižymi didesniu masinio politinio turinio knygų skaičiumi. Povilas Višinskis knygelėje pavadintoje *Vaina arba karė* (Vilnius, 1906) apžvelgdamas įvairių valstybių karinio pasirengimo padėtį ir strategiją, siekia atkreipti dėmesį į šiam tikslui skiriamas lėšas, kurios galėtų būti panaudotos, kad ir socialinėms valstybės valdymo reikmėms. Politinės socialdemokratų partijos ir kunigų priešprieša atsiskleidė tokiose brošiūrose kaip *Ar bus geriau, kad socialistai*

gaus viršų? (Kaunas, 1907), kurios autorius J. Bikinas ir prieš katalikų tikėjimą bei kunigus nukreipta *Kaip kunigas virto socialdemokratu* (Vilnius, 1906).

Dėdės knygoje *Kodėl išnyko baudžiava Lietuvoje* (Tilžė, 1908), S. Rusovos – *Kaip bulgarai laisvę įgijo* (Vilnius, 1905) bei R. Rusovienės pasakojime apie brolius Grakchus istoriniu publicistiniu stiliumi siekiama įtikinti labiausiai skriaudžiamus visuomenės sluoksnius, jog tik kovojant galima išsireikalauti bent jau dalinį socialinį teisingumą ir geresnes gyvenimo sąlygas.

Mokslinių leidinių grupėje dominuoja J. Basanavičiaus, J. Jablonskio, A. Srbos kalbotyriniai ir A. Janulaičio, P. Vileišio, A. Semokvičiaus istoriniai darbai. Čia taip yra vieno iš pirmųjų Lietuvos archeologų kunigo Juozapo Žiogo tyrinėjimų rezultatai, paskelbti *Archaiologiški tyrinėjimai Gaidės apylinkėje* (Vilnius, 1909) brošiūroje bei ypač vertingas etnografinis A. Jaroševičiaus sudarytas leidinys *Lietuvių kryžiai* (Vilnius, 1912).

Spaudos lietuviškais rašmenimis draudimo istorija, jo sukeltos pasekmės visuomenei ir pagrindinių tuo metuėjusių laikraščių apžvalga (daugiausia „Aušros“ ir „Varpo“) pateikta memorialinėje *10 metų spaudos atgavimo paminėjimo* (Vilnius, 1914) knygoje. J. Tumas-Vaižgantas apie lietuvių emigracijos problemas kalba knygoje *Ten gera, kur mūsų nėra, arba Neapleiskime Tėvynės!* (Kaunas, 1912).

Mokslo populiarinimo leidiniai iš geografijos, geologijos, biologijos, istorijos, literatūros mokslo sudaro apie 10 %. Čia minėtini tokie leidiniai kaip P. Berto į lietuvių k. išversta knyga *Dievo galybė: pradedamieji metai: (žmogus, gyvuliai, augalai, paprastieji apsireiškimai)* (Vilnius, 1905) ir B. Rožanskaitės-Šalčiuvienės parengta lengva, beletristinio stiliaus knyga *Afrika ir jos gyventojai* (Vilnius, 1915). *Senovės istorijoje* (Seinai, 1911) parengtoje remiantis A. Semkowicziaus darbu, pasakojama ne tik apie Egiptą, Babiloną, Mesopotamiją, Graikiją, bet ir tose kultūrose paplitusias mitologines būtybes, religiją ir pan.

Kitą dalį mokslo populiarinimo leidinių sudaro visuomenės veikėjo Simono Daukanto, kunigo, rašytojo, švietėjo Antano Tatarės biografinės knygelės ir poleminė biografinė apybraiža apie kunigo Antano Baranausko polinkį domėtis matematika, kurią parašė Antanas Dambrauskas, siekdamas pateisinti šį jo pomėgį. Kita su A. Baranausku susijusi knyga, kurioje išspausdintas jo susirašinėjimas su profesoriumi, kalbininku J. N. Baudouinu de Courtenay, prisidėjusio prie lietuvių kalbos mokslo savo pedagogine ir socialine veikla. Profesorius ragino A. Baranauską neapleisti savo susidomėjimo lietuvių kalba ir matematika ir stengėsi pagelbėti jam publikuoti parengtus darbus [28].

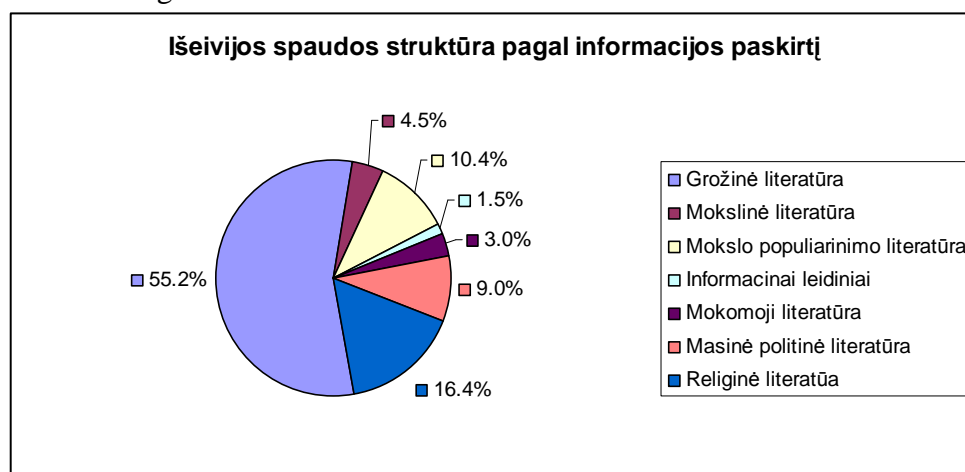
Nemažą šio laikotarpio tipologinės struktūros dalį sudaro religinė literatūra (13,9 %). Čia dominuoja šventųjų (Tomo Akviniečio, Šventos Zitos iš Lukos, Šventojo Pranciškaus iš Asyžiaus) gyvenimų aprašymai, Biblijos įvadas (Juozo Skvirecko), maldaknygė ir Jurgio Baltrušaičio parengtas Romos katalikų katekizmas. Informacinių leidinių grupėje be *Svetimų ir nesuprantamų*



3 paveikslėlis. Iliustracija iš *Vilniaus kalendoriaus* (1913)

žodžių žodynelis (Tilžė, 1907), *Mikalojaus Kontstantino Čiurliono veikalų paroda* (Vilnius, 1913), *Juozapo Zavadskio knygyno katalogo* (Vilnius, 1912) dominuoja įvairūs universalaus turinio kalendoriai, iš kurių minėtinas *Vilniaus kalendorius* (1908, 1911, 1913). Turimi numeriai yra saugomi Kraštotyros fonde. Dėl jame pateikiamų trumpų istorinių, biografinių, mokslo populiarinimo, praktinių bitininkystės, žemės ūkio straipsnių, poezijos, apsakymų, šis kalendorius laviruoja tarp laisvalaikio ir mokslo populiarinimo leidinių tipo, priešingai nei *Kalendarz Wilenski Informacyjny*, kuriame dominuoja informacinė ir reklaminė medžiaga.

7 diagrama



Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

Išėivijos lietuviškosios spaudos iki 1918 m. yra 67 fiz. vnt. Daugiau nei pusę esančios išėivijos spaudos paveldo sudaro grožinė literatūra, kurios didžiąją dalį sudaro L. N. Tolstojaus, N. V. Gogolio, H. Sienkiewicziaus, J. I. Kraszewskio, A. Mickiewicziaus, M. Maeterlincko ir U.

Sinclairo kūrinių vertimai į lietuvių kalbą. Nemaža jų dalis yra susijusi ir Lietuvos istorija, praeitimi (*Witolio rauda*) ir kitomis aktualiomis temomis: moterų padėtis visuomenėje, emancipacija (*Monna Vanna*), lietuvių emigrantų gyvenimas JAV (*Raistas*). Taip pat nemažą dalį sudaro lietuvių autorių Vaižganto, Šatrijos Raganos, Kazio Puidos, Petro Mašio, Aleksandro Fromo-Gužučio dramos ir smulkiosios prozos kūriniai bei viena kita poezijos knygelė (Prano Vaičiaičio, Motiejaus Gustaičio).

Religinės literatūros grupėje dominuoja dvasinė praktinė literatūra, knygelės apie krikščioniškąją moralę ir etiką (G. Mazzini'o *Žmogaus pareigos*), skirtos plačiam skaitytojų ratui, kasdieniams skaitymams (*Skaitymai iš „Šventųjų Gyvenimų“: Kiekvienai Metų Dienai*), šviečiamojo pobūdžio leidiniai (K. J. D. *Gyvenimo pamatai*; K. V. K. *Netikėjimo priežastys*). Kelionės po religines vietovės aprašytos knygoje *Laiškai iš kelionės po Palestiną* (Šenandoras, 1901), tačiau maldaknygė yra tik viena *Balsas Balandeles arba mažas szaltinelis mylistų dievo* (Ryga, 1907).

Mokslinių knygų yra tik 4,5 % (3 spaudiniai) ir tik viena iš jų yra lietuvių autoriaus Kazimiero Būgos *Kazimiero Būgos aistiški studijai : tyrinėjimai lygintojo prūsų, latvijų ir lietuvių kalbomoksljo srityje* (Peterburgas, 1908), kiti du kūriniai yra verstiniai: H. N. Hutchinsono *Senų gadynių išnykę sutvėrimai* (Čikaga, 1900) ir Th. Zell *Gyvulių protas* (Čikaga, 1915), apie zoopsichologiją). Kiek daugiau randama mokslo populiarinimo leidinių medicinos (Stasio Matulaičio *Kaip sutaisytas žmogaus kūnas*), biologijos (*Nematomi priešai ir draugai žmogaus*), istorijos (*Lengvutė Lietuvos istorija*) bei reprezentacinis, 1900 m. Paryžiaus pasaulinei parodai A. Miluko parengtas *Lietuviškas albumas* (Šenandoras, 1900), apie Lietuvos raštijos ir visuomenės veikėjus lietuvių ir anglų kalbomis, pasižymintis aukšta poligrafinė kokybe. Mokomųjų leidinių taip pat labai nedaug (3 %): Petro Bendoriaus parengtas pradžios mokyklos vadovėlis *Vaikų žvaigždutė* pirmą dalį (Čikaga, 1916) ir Eduardo Volterio *Lietuviškoji chrestomatija* (Sankt Peterburgas, 1904).

Dauguma lietuviškų knygų yra nedidelės apimties, žemos poligrafinės kokybės, minkštais viršeliais, kurie visiškai neapsaugo knygos nuo pažeidimų. Nemažai tokių knygų turi naujus „bibliotekinius“ įrišimus, skirtus užtikrinti tinkamą spaudinių apsaugą, nors dėl to nukenčia leidinio autentiškumas ir estetinis vaizdas.

Lietuvoje leistų knygų kitomis kalbomis bibliotekoje yra apie 17,3 %. Didžioji jų dalis (73,4 %) sutelkta Skaityklų skyriaus Saugyklos fonde, apie 19,5 % yra Kraštotyros fonde ir pavieniai egzemplioriai Saugyklos regiono, Meno skyriaus bei Mickevičianose fonduose. Beveik po lygiai yra leidinių lenkų ir rusų kalbomis bei viena knyga lotynų kalba. Šioje leidinių grupėje dominuoja oficialieji dokumentai, daugiausia (27,9 %) susiję su Vilniaus miesto, Vilniaus gubernijos valstybinių įstaigų veikla: protokolai, ataskaitos, statistika. Tai daugiausia periodiniai, kas metus išeinantys leidiniai: *Протоколы Виленской городской Думы, Циркуляръ по*

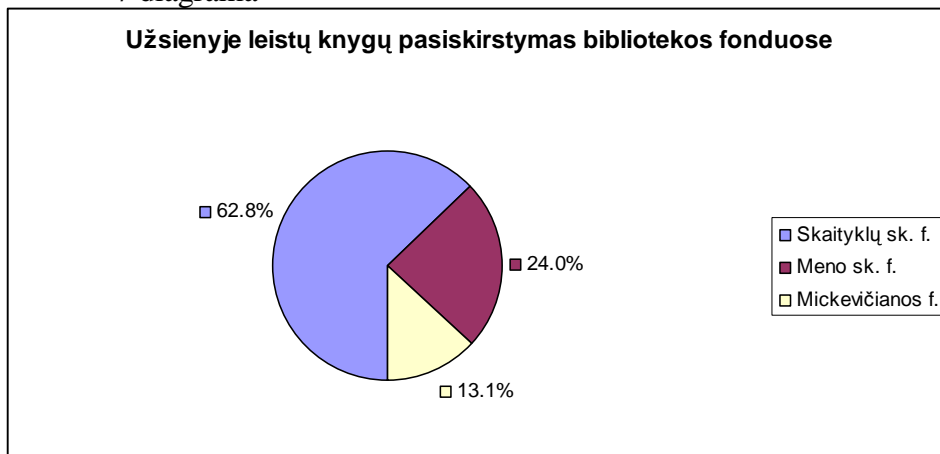
Виленскому учебному округу, Отчет по управлению Виленским учебным округом, Отчет по исполнению сметы доходов и расходов г. Вильны ir panašūs leidiniai.

Tarp mokslinių leidinių (21,4 %) taip pat yra nemažai tokių, kurių turinys susijęs su Vilniaus arba Lietuvos istorija, architektūra, kulto pastatais. Šio grupėje yra tokie tęstiniai leidiniai apie įvairias mokslo šakas, pasiekimus, naujienas kaip *Dziennik Wilenski* (Vilnius, 1827, 1829, 1830) kraštotyros ir kultūros periodinis leidinys *Litwa i Ruś* (Vilnius, 1913), taip pat minėtini Lietuvos istorijos veikalai: Justino Narbuto *Dzieje wewnętrzne narodu litewskiego...* (Vilnius, 1843), A. Prochaskos *Dzieje Witold a W. Księcia Litwy* (Vilnius, 1914), Gabrieliaus Landsbergio-Žemkalnio *Polacy i litwini od r.1228 do 1430* (Vilnius, 1907), P. D. Briancevo *История Литовского государства с древнейших времен* (Vilnius, 1889).

Grožinės literatūros kūrinių yra apie 9,7 % ir vėlgi dauguma šių kūrinių savo temomis arba autoryste yra susiję su Lietuva. Dominuoja istoriniai romanai ir smulkioji proza: I. Chodzko *Obrazy Litewskie* (Vilnius, 1862), J. I. Kraszewskio *Litwa za Witoldai* (Vilnius, 1850). Iš poezijos kūrinių minėtini T. Wroblewskos drama *Narymund wielki Xiąze Litewski* (Vilnius, 1820) bei W. Syrokomlos poezijos rinkinys *Piosnki i gawędy Władysława Syrokomli* (1908).

Informaciniai leidiniai šioje grupėje sudaro 14,3 %. Vienas iš reikšmingiausių šio tipo leidinių yra *Skarbiec diplomatów papieżkich, cesarskich, krolewskich, książęcych...* (Vilnius, 1860), sąvadas istorinių Lietuvos įvykių, išdėstyti chronologine tvarka ir kiekvienas įvykis atskirai sunumeruotas, pateikiamas įvykių sąrašas. Pateiktos nuorodos į šaltinius. Čia taip pat yra keli kalendoriaus *Месяцослов хозяйственный* (Vilnius, 1842, 1843, 1845, 1847, 1848, 1850, 1863), *Kalendarz Wileński* (Vilnius, 1906-1908, 1913-1917) numeriai, kuriame šalia metų kalendoriaus yra religinių švenčių, orų prognozės, horoskopai, A. A. Vinogradovo kelionių vadovas *Путеводитель по городу Вильне и его окрестностям* (Vilnius, 1908). Tarp laisvalaikio knygų yra viena kita J. Zavadskio leista namų ūkio, kulinarijos knyga *Gospodyni Litewska, czyli Nauka utrzymywania... najprostych* (Vilnius, 1894), karikatūrų sąsiuviniai (*Альбом современных карикатур*).

7 diagrama



Šaltinis: tyrimo metu autorės surinkti duomenys

Užsienyje ne lietuvių kalba iki 1900 m. leistos knygos sudaro daugiau nei pusę (57,1 %) bibliotekoje esančio spaudos paveldo. Daugiausia (62,8 %) jo sukaupta Skaityklų skyriaus fonde, 24 % šių leidinių yra Meno skyriaus fonde, likę leidiniai yra iš Mickevičianos fondo. Beveik pusė (48,9 %) šių leidinių dalis yra rusų kalba, toliau seka lenkų (30,1 %), vokiečių ir prancūzų yra maždaug po lygiai (atitinkamai 9,1 ir 9,7 %), mažiausiai leidinių yra anglų kalba (1,4 %).

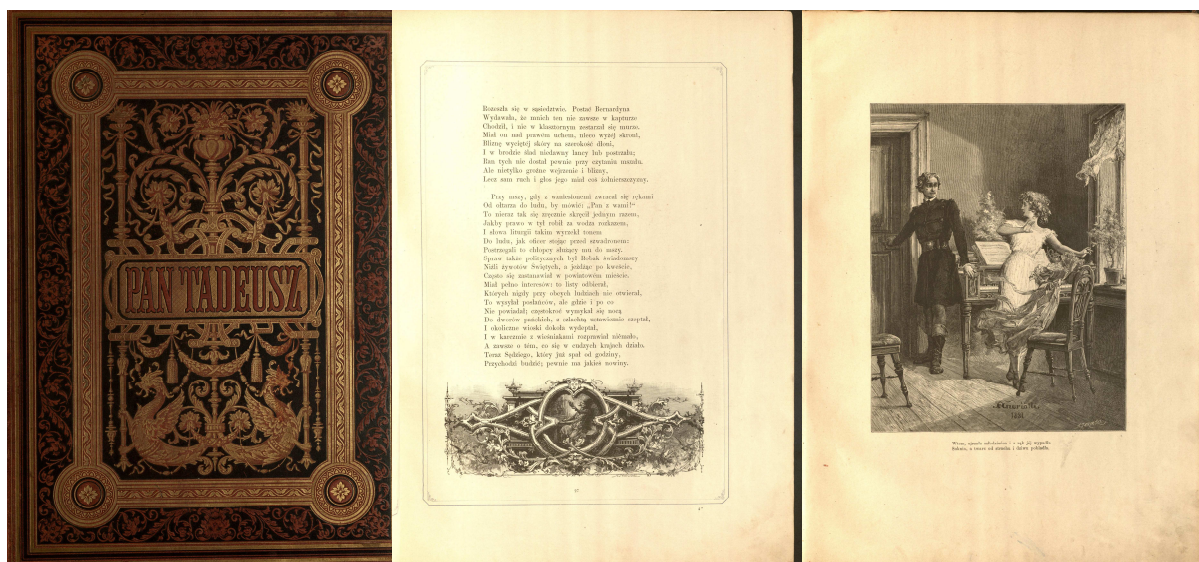
1955 m. bibliotekai suteiktas Adomo Mickevičiaus vardas paskatino formuoti **Mickevičianos fondą**, informacinės paieškos sistemą, organizuoti įvairius renginius, rengti publikacijas. Su Mickevičiana susijusi veikla (komplektavimas, valdymas, bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, parodos, renginiai ir kt.) aprašoma atskiroje bibliotekos metraščio skiltyje. Šis fondas yra nuolatos ir sistemingai pildomas. Jame kaupiami: kūriniai originalo kalba, įvairūs kūrinių skirtingi leidimai, vertimai į lietuvių ir kitas kalbas, kūrinių interpretacijos. Stengiamas komplektuoti įvairių rūšių dokumentus. Mickevičianos fondas yra saugomas Meno skyriuje, kiti su A. Mickevičiumi susiję meno kūriniai yra išsklaidyti tiek viešose, tiek tarnybinėse bibliotekos erdvėse.

Mickevičianos fonde yra apie 930 leidinių, iš kurių 72 patenka į analizuojamo laikotarpio spaudos paveldo kategoriją, t.y. 7,74 %. Didžioji šių leidinių dalis yra poeto gimtąja (lenkų) kalba, septyni kūrinių vertimai į lietuvių kalba leisti tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje bei viena knyga prancūzų kalba – 1868 m. Paryžiuje išleistas *Conrad Wallenrod*. Vieni iš vertingiausių šio fondo leidinių yra kai kurių poeto kūrinių pirmieji leidimai: poema *Konrad Wallenrod* (išsigyta 2005 m. už 6 500 Lt) pasirodžiusi Peterburge 1828 m. ir epinė poema *Pan Tadeusz*, išspausdinta Paryžiuje 1834 m. Fonde taip pat yra ir kitų autoriui dar gyvam esant pasirodžiusių knygų (*Poezye Adama Mickiewicza* (Paryžius, 1832, išsigyta 2005 m. už 3 200 Lt.); *Sonety i sonety Krymskie* (Varšuva, 1844)).

Mickevičianos fonde yra ne viena gražiai įrišta ir iliustruota knyga. Vienos iš vertingiausių yra tos, kurias iliustravo žymus lenkų dailininkas, romantizmo atstovas Michał Elwiro Andriolli (žr. 4 pav.). Su jo iliustracijomis yra trijų pavadinimų knygos: *Bohaterki poezji polskiej* (Varšuva, 1880), *Pan Tadeusz* (Lvovas, 1882), *Ballady i romanse; Sonety; Sonety krymskie i pomniejsze poezye* (Lvovas, 1891).

Nagrinėjamo laikotarpio Mickevičianos fonde dominuoja grožinės literatūros kūriniai, raštų rinkiniai: *Dzieła wszystkie Adama Mickiewicza* [Lvovas, 1890], bibliotekoje yra ne visi iš 12 tomų; *Pisma Adama Mickiewicza* (Varšuva, 1858), 6 tomai iš 8, kai kurie tomai po kelis egz., defektuoti; *Poezye Adama Mickiewicza* (Varšuva, apie 1888 m.), šis kūrybos rinkinys išėjo 4 tomiais ir jie visi yra bibliotekoje. Mokslinių leidinių dalį sudaro paties autoriaus parengti literatūros kritikos ir istorijos darbai apie slavų literatūrą, mokslo populiarinimo kategorijoje yra knyga apie A. Mickewicziaus gyvenimą ir kūrybą *Księga pamiątkowa na uczczenie setnej rocznicy urodzin*

Adama Mickiewicza (1798-1898) (Varšuva, 1898) bei jo atminimui skirtas ikonografijos albumas *Album pamiątkowe Adama Mickiewicza* (Varšuva, 1889). Taip pat yra pavienių poeto kūrybinių ir knygelė *Złote myśli Adama Mickiewicza* (Peterburgas, 1895). Šiame ankstyvajame Mickevičiaus fondo laikotarpyje dominuoja grožinės literatūros kūriniai, pirmieji jo darbų rinkiniai raštai, tarp jų yra vienas kitas jubiliejinis leidinys.



4 paveikslėlis. Adama Mickiewicziaus knygos *Pan Tadeusz* (1982) viršelis ir tekstas su M. A. Andriolio iliustracijomis

Kitas fondas turintis specifinį komplektavimo objektą ir fondo sudarymo gaires yra **Regiono fondas**, į kurį įeina: parankinis Kraštotyros ir Regiono fondai. Parankiniame fonde kaupiami kelionių vadovai, žinytai, enciklopedijos, žemėlapiai, schemas, bibliografinės rodyklės ir kiti informaciniai leidiniai apie Vilnių ir Vilniaus kraštą. Kiti Regiono fondui priskirti leidiniai yra žymimi atspaudu su užrašu „Regiono fondas“ ir paskirstomi tematiką ir specializaciją atitinkančiuose skyriuose: Meno, Skaityklų, Bibliografijos ir informacijos.

Regiono fondo sudarymo gairėse numatyta kaupti ir nurodyti priklausomybę šiam fondui tų leidinių, kurie su vietove susiję: 1) tema, 2) autoryste, 3) leidimo vieta, tačiau šių kriterijų laikomasi su tam tikromis išlygomis. Mažiausiai paisoma trečiojo kriterijaus, nes Vilnius yra vienas iš stambiausių leidybinės produkcijos, o taip pat ir politinis, ekonominis bei kultūrinis centras, todėl bibliotekai tenka nusistatyti konkrečius atrankos kriterijus. Kokie leidiniai patenka į Kraštotyros fondą jau buvo nurodyta aukščiau. Regiono fondui priskiriami tie leidiniai, kurių didžioji dalis yra susijusi su vietove, tais atvejais, kai leidinyje yra tik nedidelis kiekis informacijos, parengiamas analizinis įrašas elektroniniame kataloge ir tuo pačiu pildoma Kraštotyros kartoteka.

Ypatingai kruopščiai atrenkamos ir personalijos bei informacija apie jas. Asmenys, kurie su Vilniumi yra susiję tik savo gimimu, aprašomi Kraštotyros kartotekai, tačiau informacija apie juos

nėra renkama. Kaupiama medžiaga apie tuos žymius asmenis, kurie yra įamžinti memorialiniuose objektuose, kurių gyvenimas ir veikla glaudžiai susiję su vietoje ir koncentruojamasi ties informacija, kuri atspindi laikotarpius, kai asmuo gyveno, kūrė, veikė konkrečioje vietoje.

Nepaisant nusakytų tam tikrų Regiono fondo formavimo gairių ne visuomet yra suprantamas kai kurių leidinių nepriskyrimas šiam fondui. Nelabai aišku, kodėl J. Kruczewskio knyga *Biskupstwo Wileńskie* (Vilnius, 1912) ir to paties autoriaus *Kościół zamkowy czyli katedra Wileńska* (Vilnius, 1908), A. A. Vinogradovo *Путеводитель по городу Вильне и его окрестностям* (Vilnius, 1908) nepatenka ne tik į Kraštotyros fondą, bet nepriskiriami ir Regiono fondui. Regiono fondui nepriskiriami ir *Отчет города Вильно, Подробный каталог изданий Виленской Комиссии для разбора древних актов, Виленского Центрального Архива...*, kai kurie kiti oficialieji dokumentai bei *Kalendarz Wileński informacyjny*, kai tuo tarpu *Vilniaus kalendorius* patenka į Kraštotyros fondą, nors jame yra ne ką daugiau informacijos apie Vilnių. Nagrinėjamo laikotarpio didžiąją dalį (69,4 %) sudaro oficialieji dokumentai.

Meno skyriaus fondo seni ir reti leidiniai, priešingai nei lietuviškieji leidiniai, išsiskiria savo poligrafine kokybe, vertingomis iliustracijomis ir gražiais įrišimais. Šiame skyriuje sukaupta nemažai vertingų meno istorijos, architektūros, dailės, tapybos, piešimo teorijos, kostiumo istorijos, grafikos darbų. Meno skyriaus retų spaudinių rinkinyje daugiausia yra meno mokslinių ir mokslo populiarinimo leidinių. Tarp jų tokie meno istorijos ir dailės leidiniai kaip P. P. Gnedičiaus 3–jų tomų *История искусств* (Sankt Peterburgas, 1897), japonų meno istorija apžvelgta L. Gnose'o *L'art japonais* (Paryžius, 1886), kurioje iliustruotos beveik visos meno sritys: tapyba, architektūra, emalis, tekstilė, medžio raižiniai, ksilografija, siuvinėjimas, keramika, ginklai ir kt. Nemažiau svarbi žymaus meno istoriko E. Muntzo knyga apie Italijos (Renesanso) meno istoriją *Histoire de l'art pendant la renaissance* (Paryžius, 1895) bei archeologo G. Treu senovės Graikijos šventovės Olimpijos kasinėjimais paremta knyga *Die Bilderwerke von Oplympia in Stein und Thon: Olympia* (Berlynas, 1897).

Vertingi, kokybiškai atkurti Italijos meno kūriniai iš įvairių muziejų ir galerijų bei pateiktos tritomyje *Galerye Wloskie* (Varšuva, 1875). 1890 metais Štutgarte išleistoje 3–jų tomų knygoje *Der Mann und das Weib: ihre Beziehungen zu einander und zum Kultur leben der Gegenwart* objektu pasirinktas moterų ir vyrų vaizdavimas mene, detalčiai atskleidžiamas jų santykis, kultūrų skirtumai. Vertingų knygų sąrašą papildė jau anksčiau minėto J. D. Preisslerio piešimo technikos knyga bei M. Duvalio anatominio piešinio istorija *Histoire de l'anatomie plastique: Les Maitres, Les livres Et Les Ecorches* (Paryžius, 1898). Šią leidinių grupę papildė leidiniai apie architektūrą, tekstilę, keramiką, rusų teatro žurnalisto ir rašytojo A. A. Pleščejevo Rusijos baleto istorija *Нау балет (1673-1899)* (Sankt Peterburkas, 1899).

Tarp mokslo populiarinimo leidinių išsiskiria 8 tomų leidinys *Herculanum et Pompéi : recueil général des peintures, bronzes, mosaïques, etc. : découverts jusqu'à ce jour, et reproduits d'après Le Antichita di Ercolano, Il Museo Borbonico' et tous les ouvrages analogus* (Paryžius, 1870). Šiose knygoje surinkti geriausi įvairių Italijos dailės objektų (interjero detalių, freskų, skulptūrų, stalų, šviestuvų ir kt.) piešinių kolekcijos. Piešiniai sukurti H. Roux Aine, aiškinamasis tekstas parašytas M. L. Barre. Kitas įdomus meno istorijos leidinys yra 1849 m. žurnalas *Le Magasin pittoresque* (Paryžius), pasižymintis gausiomis iliustracijomis, apimantis įvairias meno sritis. Šis žurnalas 1856 m. buvo padovanotas pažangiam Vilniaus gimnazijos mokiniui Jundzilui Emanueliui.

Nemažai Meno skyriaus fonde yra ir knygų iliustracijų rinkinių: 1827 metais pasirodęs žymaus anglų poeto Lordo Byrono, rusų rašytojo I. S. Turgenjevo kūrinį (1898), lenkų rašytojo, Nobelio premijos laureato H. Senkiewicziaus *Альбом иллюстраций к сочинениям Генриха Сенкевича: Огнем и мечом, Потоп, Quo Vadis?* (1899), J. W. J. Goethe's *Faust* [Miunchenas, 1882] knygų iliustracijų albumai. Šio skyriaus fonde taip pat saugomas vienas kitas humoristinis, karikatūrų leidinys. Prancūzijos visuomenė, socialinis gyvenimas, tradicijos su lengva ironija vaizduojama Gavarnio rinktinių darbų trijų dalių leidinyje bei J. J. Grandvillio *Les métamorphoses du jour* (Paryžius, 1869). par Egipto visuomenės gyvenimas komiksais iliustruotas ant C. M. Seyppelio knygelėje *Er - Sie - Es* (Diuseldorfas, 1883) išleistoje ant įdomios medžiagos. Rusijos gyvenimas atsispindi N. Karazino tapybos darbų rinkinyje.

F. Knighto ornamentikos knyga *Knight's scroll ornaments, designed for the use of silversmiths, chasers...* (Londonas, 1833) 19 a. buvo labai populiariu dizaino elementų šaltinių. Įspūdingų augalų motyvais sukurtų Art-Nouveau stiliaus ornamentų galima rasti ir E. Grasseto knygoje *La plante et ses applications ornementales* (Paryžius, 1897). Žurnalo *Les Modes parisiennes* prenumeratoriams išleisti du įvairių tautų kostiumų ranka spalvintų graviūrų rinkiniai: *Le keepsake de costumes* (Paryžius, 1853) ir *Costumes Algériens, Espagnols, Italiens, Portugals, Turcs...* (Paryžius, s.a.). Taip pat labai vertingas apie 1840–1842 metus išleistas daugiatomis (8 t. su šiek tiek pakeistais pavadinimais) *Les Français peints par eux-mêmes, encyclopedie morale du dix-neuvieme siecle* (Paryžius). Pirmose penkiose dalyse vaizduojamas Paryžiaus, o likusiose trijose provincijų ir kolonijų (Alžyro, Sent Pjero, Senegalo, Gajanos, Korsikos ir kt.) socialinis gyvenimas bei apranga. Šiam leidiniui iliustracijas ruošė tokie raižytojai ir iliustratoriai kaip: Gavarnis, T. Johannot, E. Lami, Soyeris, Lavieille'is, H. D. Porret ir kiti.

Kitos vertingos mokslo populiarinimo Meno skyriaus knygos yra praktinis architektūros vadovas V. Fedosejevo *Руководство к построению деревянных домов, или практическое показание правил...* (Sankt Peterburgas. 1831), iliustratoriaus topografo, keliautojo W. H. Bartletto *The Scenery and Antiquities of Ireland* (Londonas, 1875) raižiniai su Airijos vaizdais. Šis dailininkas yra sukūręs ne vienos šalies iliustracijų.

Nemažą dalį Meno skyriuje esančių leidinių sudaro katalogai, teminiai rinkiniai. Tarp jų ypatingai aukštos poligrafinės kokybės grafo O. Tolstojaus sukurtų medalių knyga *Медальоны в память военных событий 1812, 1813, 1814 и 1815 годов* (Sankt Peterburgas, 1838). Kitas vertingas savo vaizdine medžiaga ir įdomiais objektais – dvarų arklidžių muziejaus metalo dirbinių kolekcijos katalogas *Придворно-конюшенный музей* (Sankt Peterburgas, 1891) bei 1803 m. išleistas A. Legrando mitologinių būtybių ir Italijos didvyrių skulptūrų, biustų ir pan. rinkinys su trumpais aprašymais *Galleries des Antiques, ou esquisses des statues, bustes et bas-reliefs, fruit des conquêtes de l'Armée d'Italie*. Tarp laisvalaikio leidinių yra nedidelės apimties karikatūrų sąsiuviniai (*Альбом современных карикатур, Карикатурный альбом*). Įvairių dailininkų kurtų moterų aktų albumas *Le nu dans l'art Français* (Maskva, s.a.) ir pan.

Ne vienas Meno skyriaus fondo retas spaudinytis turi knygos nuosavybės ženklą. Dauguma jų yra platintojų (knygynų), tačiau kai kurie iš jų žymi leidinių priklausomybę žymių asmenų bibliotekoms. Keturios knygos yra iš lenkų architekto Jano Sas Zubryckio (1860–1935) suprojektavusio 40 bažnyčių ir 25 kitokius pastatus. Dvi knygos iš architektūros srities, kitos dvi platesnės – meno istorijos tematikos. Viena iš tų knygų – tai stambaus architektūros vadovo *Handbuch der Architektur* [Darmštatas, 1887] dalis apie Islamo architektūrą, kita architektūros konstrukcijų projektavimo teorinė knyga *Architektonische Formenlehre für Ingenieure* (Štutgartas, 1866). Šio architekto bibliotekoje buvo ir Austrijos-Vendrijos valstybės iliustruota meno istorijos knyga *Kunstgeschichtliche Charakterbilder aus Österreich-Ungarn* (Viena, 1893) parašyta meno istoriko A. Ilgo. Kitas meno istorijos leidinys – G. Treu Antikos meno istorija. Visi šio architekto knygos nuosavybės ženklu pažymėti leidiniai yra vokiečių kalba.

V. Fedosejevo *Руководство к построению деревянных домов, или практическое показание правил...* (Sankt Peterburgas, 1831) priklausė A. A. Olio (1882–1957) Rusijos architekto, profesoriaus, daugiausia stačiusio gyvenamuosius ir administracinius pastatus, bibliotekai. *Каталог собрания древностей графа Алексея Сергеевича Уварова* (Maskva, 1887) yra iš profesoriaus I. V. Cvetajevo (Marijos Cvetajevo tėvo), kuris specializavosi antikinėje istorijoje, buvo pirmojo vaizduojamojo meno muziejaus Maskvoje steigėjas, asmeninės bibliotekos. H. Janitscheko knyga apie vokiečių tapytojus *Geschichte der deutschen Malerei* (Berlynas, 1889) priklausė Rusijos meno istorikui, Ermitažo muziejaus darbuotojui M. V. Dobroklonskiui (1886–1964). E. Corroyerio knygoje *L'architecture gothique* (Paryžius, 1891) rastas įdomus antspaudas su tokiu tekstu: „Архитектор Альфред Аугустинович Бибер, Классный художник 1–ой степени“. Keliose knygose yra priklausomybės institucijoms ženklai: К. Фаберже худож. отд. С.-Петербург, Vilniaus II-oji viešoji valstybinė biblioteka, Königl. Kunst Akademi, zu Königsberg.

Meno skyriaus retų spaudinių fondą sudaro daug vertingų, reikšmingų Europos kūrinių, dariusių įtaką menininkams, įvairių meno sričių praktikams ir teoretikams. Šalia fundamentalių

architektūros ir meno istorijos darbų, nemažai taikomojo meno (tekstilės, keramikos, ornamentikos ir pan.) bei populiarių gausiai iliustruotų leidinių apie kai kurias šalis, socialinį gyvenimą, tradicijas. Daugelis Meno skyriaus retų knygų pasižymi kokybiškomis iliustracijomis, nemažai jų iliustruoti žymių raižytojų. Dauguma šių knygų išspausdinta ant kokybiško popieriaus, irišimuose dominuoja kartonas aprauktas raudonos, žalios, juodos spalvos kolenkoru arba oda, dažnas puošybės elementas yra aklieji arba auksuoti rėžtuko įspaudai.

Skaityklų skyriaus fonde be jau aptartų lietuviškųjų leidinių yra 306 fiz. vnt. už Lietuvos ribų leistų, t.y. 34,5 % visų nagrinėjamų leidinių. Didžiąją jų dalį sudaro grožinė literatūra (64,1 %) rusų ir lenkų kalbomis. Šioje leidinių grupėje dominuoja daugiatomiai rašytojų kūrinių rinkiniai. 13,8 % grožinės literatūros sudaro J. W. Goethe's, E. Zola, L. Ariosto, G. de Maupassanto, Ch. Dickenso, Lordo Byrono, J. Miltono, Homerus'o tekstų vertimai. Dominuoja žymių, pripažintų autorių kūryba. Vienas iš vertingiausių leidinių yra J. Miltono knyga *Потерянный и Возвращенный рай* (Sankt Peterburgas, 1899) su išpūdingomis G. Dore iliustracijomis. Tekstas šioje knygoje pateikiamas lygiagrečiai rusų ir anglų kalbomis. Šio folianto blokas ir rėžtuko palikti įspaudai auksuoti, tačiau leidinio įrišimą reikia restauruoti, nes bloko sąsiuviniai yra paire.

Skaityklų skyriaus fondo nemažą lenkiškų leidinių dalį sudaro lenkų rašytojo, istoriko, žurnalisto, literatūros kritiko, romantizmo laikotarpio vieno iš svarbiausių prozininkų, kurį laiką gyvenusio Vilniuje Jozefo Ignaco Kraszewskio kūriniai. Plačiau visuomenei suprantamai parašyti kūriniai prisidėjo prie istorinio romano išpopuliarėjimo Lenkijoje. Bibliotekoje yra tokie šio autoriaus kūriniai: *Kordecki, Saskie ostatki, Jermola, Choroby wieku, Czercza mogila, Miljon posagu*, pora poezijos rinkinių ir rinktinių raštų. Iš kitų autorių minėtinas J. Chodzko, Lietuvos rašytojas, rašęs lenkų kalba ir jo istorinis romanas *Pamiętniki kwestarza* (Varšuva, 1881), iliustruotas M. Andriollo. Tarp šių leidinių yra ir kitų autorių, kurie daugiau mažiau buvo susiję su Lietuva: I. Humnickis, J. Słowackis, H. Rzewuskis.

Nagrinėjamo laikotarpio užsienyje leistų knygų rinkinyje didžiąją dalį leidinių sudaro literatūros klasikų, rašytojų N. V. Gogolio, F. M. Dostojevskio, poetų A. Puškino, M. J. Lermontovo, N. A. Nekrasovo, dramaturgo A. N. Ostrovskio bei kitų autorių kūriniai. Viena iš įdomesnių yra A. S. Gribojedovo, pagarsėjusio kaip „vienos knygos autoriaus“ sukurta puikiai surimuota pjesė *Горе от ума* (Maskva, 1887). Knygoje yra pateiktos 7 fototipijos.

Mokslo leidinių dalis gana nedidelė (8,5 %). Joje yra knygų iš pedagogikos, istorijos, literatūros mokslo, kalbotyros, biologijos ir geografijos. Viena iš išpūdingiausių knygų O. Jegerio gausiai iliustruotas 4 tomų visuotinės istorijos leidinys. Kiti reikšmingi leidiniai: populiariai parašyta Ch. Darwino *Путешествие вокруг света на корабле "Бигль"* (Sankt Peterburgas, 1898) bei to paties autoriaus kūrinių rinkinys, lituanistinis A. I. Barbaševs *Витовт и его политика до*

Грюнвальденской битвы, (1410 г.) (Sankt Peterburgas, 1885), du tomai (iš trijų) E. Reclus knygos apie Žemę.

Mokslo populiariųjų leidinių grupėje daugiausia biografinių knygų iš serijos Žymių žmonių gyvenimas (*Жизнь замечательных людей*): J. Swifto, Voltaire, G. Savonarola'os, J. J. Rousseau, J. Miltono. Šios biografijos yra nedidelės apimties ir įraštos kartu į vieną leidinį. Skaityklų skyriaus fonde taip pat galima rasti vieną kitą kelionių aprašymų knygą: I. Kornilo *Путевыя заметки* N. Karazino *От Оренбурга до Ташкента* (Sankt Peterburgas, 1886) bei D. Livingstone'o *Путешествие по Замбези и ее притокам и открытие озер Шурва и Нуасса* (Sankt Peterburgas, 1867).

Šio laikotarpio informacinių leidinių taip pat nedaug – tai rusų-prancūzų ir atvirkščiai, rusų-vokeičių bei rusų-lotynų kalbų žodynai. Šiame skyriuje taip pat saugomi kelių metų J. Zavadskio leidykloje leisti kalendoriai *Kalendarz Wilenaki informacyjny*, kuriame pateikiama ne tik įvairaus pobūdžio informacija (evangelijos skaitymų sąrašas kiekvienai dienai, saulės tekėjimo ir laidos laikas, religinių švenčių, žvejybos, žemdirbystės kalendoriai, vardadieniai, lyginamoji pasaulio šalių gyventojų skaičiaus, biudžeto, karinės parengties statistika, sostinės, valiutų kursai, įmonių ir įstaigų adresai bei kita), bet ir pažintiniai, istoriniai, mokslo populiarinimo straipsniai, grožinės literatūros smulkieji kūriniai ar ištraukos, o taip pat šiame kalendoriuje skirta nemažai vietos reklamai.

Dalis Skaityklų skyriaus fondo leidinių turi knygų nuosavybės ženklų. Asmeninėms bibliotekoms priklausomybę žymintys antspaudai gana sunkiai įskaitomi. Dauguma jų yra institucijų: Vilniaus II-osios valstybinės viešosios bibliotekos, visuomeniniai rinkiniai Pramoninės prekybos bibliotekos (Торгово промышл. Библиотека общестен. собранія), Vilniaus Ellzės Orzeszkowos vardu pavadintos gimnazijos (Gimnazijum ... wowe Zenskie im. w Wilno), Vilniaus IV vidurinės mokyklos, Marijampolės Valstybinės Rygiškių Jono Gimnazijos knygyno. Asmeninių bibliotekų antspaudai sunkiai įskaitomi, todėl

Skaityklų skyriaus fonde saugomiems užsienyje spausdintiems leidiniams būdingas paprastesnis poligrafinis apipavidalinimas, daugiau orientuotasi į knygų informacinę išliekamąją vertę. Nepaisant to, čia irgi yra sukauptas vienas kitas išpūdingesnis leidinys. Paprastai didžiausi grožinės literatūros telkiniai sukaupti Abonemento skyriaus fonde, tačiau siekiant užtikrinti skaitytojo galimybę bet kada gauti reikiamą leidinį, vienas kitas egzempliorius komplektuojamas ir šiame skyriuje, taip šiame fonde atsirado nemažas tokių leidinių masyvas. Tuo tarpu mokslo, mokslo populiarinimo, informacinių leidiniai šiame fonde yra pavieniai. Žinoma, tam įtakos turi šių leidinių specifiška palyginus su grožiniais kūriniais – jie daug greičiau sensta ir viešajai bibliotekai būtų buvę netikslinga daug dėmesio skirti retrospektyviam senųjų mokslo, mokomųjų ir informacinių leidinių komplektavimui.

3. SPAUDOS PAVELDO PATEIKIMAS INTERNETE KAIP VIENAS IŠ AKTUALINIMO BŪDŲ

3.1. Portalas *Am Baile* – kultūros paveldo aktualinimo pavyzdys

Spaudos paveldo aktualinimas yra tiesiogiai susijęs su tuo, kiek jisai yra iširtas. Suskaitmenintų dokumentų kolekcijų, masyvų, virtualių parodų ir kitokių produktų kūrimo koncepcijos, turinys ir pateikimas yra labai skirtingi. Zinaida Manžuch atkreipia dėmesį, jog labai svarbi skaitmeninimo projektų įvairovė. Ji pateikia tokius dažniausiai pasitaikančius skaitmeninimo motyvus: vieta, žymus asmuo, dokumento/objekto tipas, rinkinys, institucija, įvykis [22]. Šie motyvai, nors ir persipindami, tačiau, iš dalies, atspindi projektų įvairovę, specializaciją ir diferenciaciją.

Prieigos prie kultūros paveldo masyvų užtikrinimas ypač svarbus tai visuomenės daliai, kurios darbas ar studijos yra tiesiogiai su juo susijusios, tačiau vargu ar to pakanka, kad būtų ugdomas visuomenės sąmoningumas ir poreikis domėtis praeities palikimu, o, anot Herbo Stovelo, „paveldo apsauga kitame šimtmetyje labai priklausys – ir vakaruose, ir rytuose – nuo gyventojų sąmoningumo, vertinimo ir įsipareigojimų išlaikyti šį paveldą. Kritinis momentas: įvertinimas ir įsipareigojimai, priklausantys nuo to, kiek gyventojai galės būti įtraukti išaiškinant paveldo vertę, kurią jie stengtųsi saugoti“ [5]. Tam, kad visuomenė būtų pajėgi įvertinti ir norėtų išsaugoti laike tolstantį kultūros paveldą, kuriame užkoduoti praeities ženklai dabartiniam žmogui gali būti nebeįveikiami be papildomų žinių, todėl dažnu atveju jo interpretavimas negalės apsiriboti suskaitmeninimu, bibliografinio aprašo sukūrimu ir dalykinimu.

Turint tikslą paveldą pristatyti visuomenei, padaryti jį aktuali ir suprantamu ne visuomet pakaks metaduomenų, bet gali prireikti ir istorijos, atskleidžiančios kultūros paveldo objekto esmę ir kontekstą, pateikimo. Informacijos gausa skatina siekti pateikiamos informacijos aiškumo, paprastumo, konkretumo, tikslingumo, o taip pat papildomų paslaugų, kurios palengvintų informacijos išsaugojimą, keitimąsi su kitais vartotojais, panaudojimą ne tik mokslo, bet ir mokymosi, pažintiniams ir pramoginiams tikslams.

Kaip ypatingą kultūros paveldo kaupimo skaitmeniniu pavidalu, jo interpretavimo ir komunikacijos pavyzdį galima būtų nagrinėti *Am Baile* Škotijos šiaurės ir šiaurės aukštumų regiono istorijos ir kultūros paveldo projektą, kuris pradėtas kurti 2001 m., o 2005 m. gavo Škotijos vykdomosios valdžios Tobulumo apdovanojimą (Excellence Award). Šiame internetiniame portale informacija pateikiama dviem kalbomis – anglų ir gėlų – tai padaryta siekiant išsaugoti gėlų kalbos gyvavimą, sudaryti geresnes jos mokymosi sąlygas ir paskatinti aktyvesnę jos vartojimą. 2005 m. portale buvo patalpinta 40 000 suskaitmenintų objektų, apsilankymai kas mėnesį siekdavo apie 1

mln. Lankytojų [37]. Pagrindinis šio portalo privalumas yra tas, jog jame ne tik pateikiami suskaitmeninti pilnateksčiai dokumentai, bet informacija yra suskaidyta į blokus pagal dokumentų rūšis, temas ir specialias išteklių kolekcijas, kas padeda susidaryti aiškesnį vaizdą apie portalo turinį.



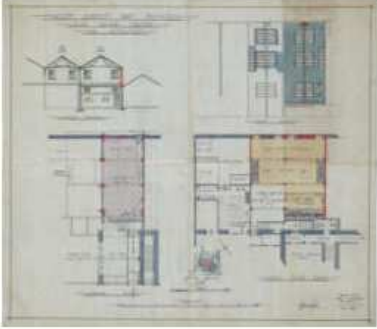
5 paveikslėlis. *Am Baile: highland history & culture* internetinio portalo titulinis puslapis

Kiekviename specializuotame informacijos masyvo bloke pateikiamas sąrašas jam priskirtų dokumentų ar jų kolekcijų, o taip pat pristatomos to bloko naujienos ir įdomiausi objektai. Tokiu tam tikros informacijos išskyrimu siekiama sužadinti internetinės svetainės lankytojų smalsumą pasidomėti išryškintu objektu, kuriuo per sąsajas galima nukeliauti prie kitų objektų. Sąsajų gausa portale suteikia galimybę nuo vieno kolekcijos vieneto keliauti prie kitų kolekcijos objektų arba prie kitų kolekcijų, kurių požymiai sutampa su šiuo konkrečiu vienetu.

Kiekvieno individualaus *Am Baile* internetiniame portale esančio suskaitmeninto paveldo objekto pateikimas yra standartizuotas. Nurodomi tokie interaktyvūs požymiai kaip: vietovė, laikotarpis, istorinė vietovė, objektą pateikusi institucija arba asmuo, kolekcijos pavadinimas, originalo sukūrimo metai. Pagal visus šiuos požymius galima atlikti susijusių objektų paiešką. Taip pat pateikiama tokia nekintanti informacija kaip, pavyzdžiui: informacija apie objektą, jo istorinį

kontekstą, identifikatorius. Lankytoji suteikiama galimybė objektą padidinti, atsispausdinti, nusiųsti el. paštu, komentuoti ir įtraukti į savo „iškarpu“ knygelę. Aprašymas papildytas žemėlapiu, kuriame rodoma šio objekto kilmės vietovė ir kontaktinė informacija įstaigos, kurioje saugomas originalas.

Burnett's Bakery: first floor plan



FIND RELATED ITEMS

Use the links in the listing below to find related items

LOCATION: Inverness
PERIOD: 1920s
OLD COUNTY/PARISH:
INVERNESS: Inverness and Bona
CONTRIBUTOR: The Highland Council Archive
COLLECTION NAME: Dean of Guild Plans
DATE OF ORIGINAL: 1929

[View map](#)

[Zoomable Image](#)
[Print this page](#)
[Email a friend](#)
[Make a Comment](#)
[Add to Scrapbook](#)

This plan, dated 1929, shows additions and alterations to Burnett's Bakery. The plan shows the proposed extension of the bakehouse and the coffee room. It was drawn in 1929 by Thomas J. Munro, architect and surveyor, of 62 Academy Street, Inverness. Plans for new buildings or alterations to existing ones had to be submitted to the Dean of Guild for approval

IDENTIFIER: GB232_DG_INV_BUR

If you would like to see the original item or require further information please see the archive's website for opening hours. [The Highland Council Archive](#)

6 paveikslėlis. *Am Baile* portale esančio paveldo objekto pristatymo struktūra

Pagrindiniai šios internetinės svetainės blokai apima skirtingas dokumentų rūšis: knygos ir archyvinė medžiaga, garso ir vaizdo dokumentai, iliustracijos, žemėlapiai ir schemos, nuotraukos, pasakojimai (čia pateikiami atrinkti įdomesni eilėraščiai, archyvinių dokumentų nuorašai, straipsniai ir panašūs tekstai) ir interaktyvūs produktai (žaidimai, komiksai, animaciniai filmukai), skirti gėlių kalbos mokymuisi ir Škotijos aukštikalnių regiono istorijos žinių patikrinimui.

search

[Advanced search](#)

[Home](#)

Media types

Topics

- [Economy](#)
- [Society](#)
- [Clans](#)
- [Clubs, organisations](#)
- [Communications](#)
- [Disasters](#)
- [Education](#)
- [Emigration](#)


Disasters

- [Accidents](#)
- [Explosions](#)
- [Fires](#)
- [Floods](#)
- [HMS Jolairie](#)
- [Meikle ferry](#)

Tragedy has never been far from Highland communities. Families of fishermen have suffered the loss of loved ones to the sea. Drowning accidents in swollen rivers or accidents on the hill have ever been present. But several incidents stand out as disasters that have rocked entire communities; among them are:

The Meikle Ferry disaster

Until 1812 the only means of crossing the Dornoch Firth was by ferry. On the night of 16 August 1809 over 100 Sutherland folk boarded on the Dornoch side with goods and stock for the market in Tain. The over-laden ferryboat set off and, though conditions were calm, the boat was dangerously low



CARRBRIDGE RAIL DISASTER

7 paveikslėlis. *Am Baile* teminis suskirstymas

Teminiai blokai, atskleidžiantys krašto tradicijas, kasdienybę, gamtą, visuomeninį gyvenimą, ekonomikos plėtros kryptis, kultūrą ir pan., suskirstyti hierarchiniu principu. Stambiausios temos: ekonomika (ūkis), visuomenė, vietovės, religija, žmonės. Nuo jų einama prie smulkesnių, dažniausiai per tris pakopas, bet jeigu reikia ir daugiau, kol pasiekiamas smulkiausias informacijos suskirstymo pakopa, tačiau skirstymas nėra labai painus ar susmulkintas, todėl „žingsniavimas“ iki reikiamos informacijos nėra beprasmis arba nepatogus. Kai kurias potemes galima pavadinti tradicinėmis, įprastomis (žemės ūkis, pramonė, turizmas, pramogos, švietimas, kraštovaizdis, literatūra, žymūs žmonės, politikai ir pan.), tačiau šalia pateikiamos ir tokios potemės, kaip: kasdienis gyvenimas, vaikystė, nelaimės, žodinė tradicija, dainiai, spalvingos asmenybės, atvykėliai ir pan. šiame bloke galima rasti ne vien tik mentefaktų, bet ir skaitmeniniu pavidalu pateiktų artefaktų. Kiekvieno straipsniuko gale pateikiamos bibliografinės nuorodos susietos su bibliografiniu įrašų elektroniniame kataloge, tai leidžia praleidžiant kelis paieškos žingsnius iš karto gauti informaciją apie knygos buvimo vietą ir ją užsisakyti.

Am Baile internetinėje svetainėje taip pat pateikiami papildomi ištekliai: „Anuomet ir dabar“ (ang. Then and now) sugretinamos senos nuotraukos su šiais laikais darytomis, stengiantis objektą nufotografuoti iš tos pačios vietos; laikraščių bibliografinė duomenų bazė su galimybe reikiamą straipsnio skaitmeninę kopiją gauti elektroniniu paštu; skaitmeninė biblioteka, kurioje galima rasti suskaitmenintas retas knygas ir archyvinius dokumentus. *Am Baile* vartotojui ne tik sudaromos sąlygos komentuoti, susikurti savo erdvę, kurioje galima kaupti jam aktualią informaciją, bet ir papasakoti savo ar savo protėvių istorijas, prisiminimus, juokingus nutikimus, viską, kas susiję su šiuo kraštu. Pateikiama informacija peržiūrima ir tik tuomet talpinama internetinėje svetainėje.

Šio projekto autoriai taip pat kuria internetinį išteklių „Literatūriniai kraštovaizdžiai“ (ang. Literary landscapes) – tai žemėlapyje sužymėti poetai, rašytojai, istorikai ir vaikų autoriai, kuriuos tie kraštai įkvėpė kurti. Kiekvieno autoriaus skiltyje pateikiami trumpi biografiniai duomenys bei bibliografinė informacija apie kūrinis, aprašymas papildytas garsine ir vaizdine informacija (garso įrašais, nuotraukomis ir iliustracijomis).

Am Baile projektas pasižymi įvairiapusiškumu, aiškia koncepcija ir ją atitinkančiu turiniu, susisteminta, nepertekline, tačiau išsamia informacija, aiškia ir lengvai naršoma struktūra, supaprastinta panašių objektų paieška, interaktyvumu, vizualumu ir naudojimo patogumu, patogiomis aktualios informacijomis kaupimo ir komunikacijos galimybėmis, o taip pat siekimu mokymąsi, pažinimą ir mokymą paversti įdomiu ir maloniu užsiėmimu.

3.2. Spaudos paveldo panaudojimas Lietuvos bibliotekų skaitmeninimo projektuose

Lietuvos institucinių bibliotekų spaudos paveldo aktualinimo projektai skiriasi savo tikslais, dydžiu ir turiniu. Savo ambicingais tikslais išsiskiria Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos kartu su partneriais įgyvendinamas *E-paveldo* projektas, kuriuo siekiama virtualioje erdvėje sukurti „duomenų banką“, talpinantį 3 mln. 605 tūkst. puslapių. Šio projekto pagrindinis tikslas – užtikrinti Lietuvos ir užsienio vartotojams prieigą prie vertingų bibliotekose, muziejuose ir archyvuose saugomų dokumentų, t.y. sudaryti kuo geresnes galimybes *įpaveldinti* kultūros paveldą per vartotojo poreikį, susirasti tai, kas jam jau yra svarbu ir reikalinga. Šiuo metu egzistuojanti paieškos sistema tokia, kad šio portalo lankytojas prieš save mato tik paieškos langą, leidžiantį jam atlikti reikalingos informacijos paiešką, bet nesuteikiančio galimybės „pasklaidyti“ šių puslapių pagal jų dominančias temas, kategorijas, personalijas ir pan. Tai galima padaryti tik teisingai suformulavus užklausą. O tai reiškia, jog, nepaisant to, kad atminties komunikacija per paieškos sistemas yra užtikrinama, tokia paieškos sistema menkai motyvuoja nuolatinį domėjimąsi kultūros paveldu [22].

LMAB, kurdama specialias tam tikram dokumentų tipui skirtas internetines svetaines arba panaudodama elektroninio katalogo galimybes vartotojams, stengiasi padaryti prieinamais pergamentus, muzikinius rankraščius, muzikinius įrašus, atvirukus. Šios bibliotekos internetinėje svetainėje paskelbtos dvi virtualios parodos. Viena apie Lietuvos evangelikų reformatų sinodo biblioteką, kurios specifika atskleidžiama per pačius leidinius. Antroje parodoje – apžvelgta XVI–XVIII a. Lietuvos evangelikų liuteronų ir reformatų spauda. Šviečiamojo pobūdžio parodoje išryškunami evangelikų liuteronų ir reformatų pažiūrų skirtumai, skirtingų religinių leidinių rūšių ypatybės, paskirtis ir reikšmė, pristatyti svarbiausi tos rūšies leidiniai ir jų svarba. Prezencijoje pateikiama nemažai aiškinamojo teksto, o spaudos paveldo nuskenuotos dalys naudojamos teksto iliustravimui.

VUB parengtose virtualiose parodose dominuoja dvi kryptys: 1) vertingų ir įdomių bibliotekos kolekcijų pristatymas visuomenei („Vilniaus universiteto bibliotekos istoriniai rinkiniai“, „Vilnius senosiose fotografijose“); 2) Vilniaus universiteto (architektūrinio kultūros paveldo), jo akademinės bendruomenės pasiekimų ir mokslo raidos atskleidimas („Vilniaus universiteto architektūrinis ansamblis“, „Gyvenimas – onkologijos mokslui“ ir kt.). Žinoma, šios dvi kryptys tarpusavyje yra glaudžiai persipynusios, nes rengdama virtualią parodą kokia nors tema paprastai panaudojami VUB fonduose esantys dokumentai.

Parodomis būdingas informacijos ir vaizdo atskyrimas, t.y. pateikiama įžanginė dalis ir atskirai vaizdinė paveldo dalis, kurias identifikuoja aprašai. Tokia struktūra panaudota „Vilniaus albumas: Jano Chrizostomo Paseko prisiminimų iliustracijos“, „Vilnius senosiose fotografijose“.

Tarpinis variantas yra „Vilniaus universiteto architektūros ansamblio“ virtuali paroda, kurioje į pirmą planą iškelta vaizdinė informacija, kaip pagrindinis dirgiklis, tačiau nemažą dalį čia užima ir „dozuota“ tekstinė istorinė medžiaga, kuri palikta kaip alternatyva platesniam pažinimui. Tekste pateikiamos to skyrelio nuorodos ant kurių atsistojus, matosi sumažintas aprašomo objekto vaizdas. Ši virtuali paroda iš dalies priartėja prie virtualios ekskursijos. Tam, kad ją būtų galima pavadinti ekskursija trūksta navigacijos laisvės ir su konkrečiu vaizdu susietos informacijos.

Panaši struktūra ir dizainas panaudotas ir „Mokslas senajame Vilniaus universitete“ virtualioje parodoje. Šis projektas ypatingas tuo, kad apima kelis mokslo raidos aspektus: atskleista mokslo universitete istorija, kuri suskirstyta į tris pagrindinius Vilniaus universiteto vystymosi etapus (1579–1773, 1782–1803, 1803–1832), o jų viduje į mokslo sritis; greta mokslo raidos apžvelgiama ir bibliotekos istorija, kurios veikla ir plėtra neatsiejama nuo universiteto veiklos; taip pat išsamiai, nors ir labai koncentruotai pristatyti universiteto mokslo bendruomenės nariai; trečioje dalyje pateikti tuo metu pasirodę pagrindiniai mokslo sričių darbai; parodos informacinę vertę didina pateiktos nuorodos į patikimus su jėzuitų veikla ir veikėjais susijusius internetinius išteklius. Iš istorinio pobūdžio parodų išsiskiria personalijai Elenai Moncevičiūtei-Eringienei skirta virtuali paroda, kurioje per nuotraukas, rankraštnių ir spausdintų dokumentų skenuotus vaizdus atskleidžiama onkologijos mokslininkės genealogija, gyvenimo ir mokslinės veiklos istorija.

VUB parengtų virtualių parodų privalumas – aiškiai apibrėžtos temos, siekiančios reprezentuoti ir atskleisti Vilniaus universiteto, vienijančio savyje pastatų architektūrą, akademinę bendruomenę, jos kuriamą produktą (mokslą) ir to produkto saugotoją (biblioteką), praeitį. Privalumu galima įvardinti ir tai, jog informacija suskaidyta į tam tikrus blokus, ji neabejotinai yra patikima, išsami, konkreti ir koncentruota. Kita vertus, galima suabejoti ar visada pasiteisina tekstinės informacijos atskyrimas nuo vaizdinės, net ir tuo atveju, kai pateikiamos vaizdinės nuorodos. Tokiu būdu kuriami du atskiri, nors ir susiję, pasakojimai, o ne vienas bendras. Žinoma, tai nekliudo vartotojui rinktis kokia informacija tuo metu jam yra aktualesnė.

Kurdama suskaitmenintos medžiagos masyvus VUB nusprendė interneto vartotojui (visų pirma mokslininkui tyrinėtojui) suteikti didesnes prieigos galimybes prie išskirtinių, ypatingai svarbių mokslui rankraštnių, grafikos ir kartografijos dokumentų ir jų kolekcijų: Leibowicz Radiviliana; Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės teismų knygos; kunigo V. Mincevičiaus privati kartografijos kolekcija (XVI–XX a.) bei VUB pergamentų kolekcija. Kadangi pagrindinis bibliotekos tikslas yra suteikti didesnes prieigos galimybes prie kultūros paveldo objektų, todėl daugiausia dėmesio skirta kokybiškam šių dokumentų skenavimui, kuriuos galima pasididinti tiek, jog matosi smulkiausias dokumento detalės, o nuorodos į kolekcijų vienetus vartotojui pateikiamos sąrašais, kurie neviršija 400 pozicijų ir peržiūrėti juos gana lengva. Išanginiai straipsniai apsiriboja informacijos pateikimu apie kolekcijos turinį ir ypatybes. Tad šios kolekcijos pirmiausia yra skirtos

vartotojui, kurio poreikiai, interesai ir turimos žinios leidžia jam aktualizuoti ir interpretuoti sukaitmenintus objektus.

Apskričių viešosios bibliotekos, įgyvendindamos savo funkcijas, pirmiausia rūpinasi duomenų apie aptarnaujamos vietovės kultūros paveldą kaupimą ir skelbimą. Dauguma apskričių bibliotekų yra parengusios arba rengia internetinius išteklius apie to krašto žymius kultūros, mokslo, visuomenės veikėjus. Šiaulių, Klaipėdos ir Vilniaus apskričių viešosios bibliotekos rengia bendras, žinyno tipo internetines svetaines, kuriose pateikiamos nedidelės apimties biogramos. Klaipėdos apskrities viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka yra parengusi virtualius Salio Šemerio (tikr. Saliarono Šmerauskio) ir Ievos Simonaitytės pristatymus su suskaitmenintais rankraštiniais dokumentais, nuotraukomis ir bibliografinė informacija.

Iš apskričių viešųjų bibliotekų išsiskiria KAVB, kuri spaudos paveldo objektų pateikia daugiausia. Šios bibliotekos Senujų ir retų spaudinių skyriaus internetinėje svetainėje pristatomos vienos knygos ir leidinių teminės parodos, aprašomi žymiesiems asmenims priklausę knygų rinkiniai arba asmeninės bibliotekos. Vienos knygos parodose pristatomos įdomios, istorinę, kultūrinę vertę turinčios knygos, konfiskuoti leidiniai ir jų tolimesnis likimas bei iki Antrojo Pasaulinio karo pabaigos leisti periodiniai leidiniai, jų atsiradimo aplinkybės, leidimo istorija, pagrindiniai rengėjai, autoriai, straipsnių tematika ir svarbiausi straipsniai. Dalis teminių parodų yra skirtos nykstančio, pasikeitusio, o taip pat išlikusio, restauruoto, įgavusio naują paskirtį kultūros paveldo aktualinimui. Internetinėje svetainėje pateikta informacija apie tarpukario Kauno kino teatrus, buvusiuose Prekybos, pramonės ir amatų rūmuose (KAVB pastatas), šiuo metu esantį ir jau nebeišlikusį kultūros paveldą bei jo kūrėjus, o taip pat parengta paroda apie Kauno architektūrinio paveldo objektus tiek tuos, kurie įtraukti į kultūros paveldo registrą, tiek ir apie tuos, kurie parodos rengėjų nuomone galėtų būti įtraukti. Kita dalis teminių parodų skirtos tokių asmenybių kaip poetės, pedagogės Gražinos Tulauskaitės, rašytojo Aloyzo Barono, istoriko Zenono Ivinskio, kunigo, rašytojo Mykolo Vaitkaus atminimui pagerbti.

Šios KAVB rengiamos parodos į internetą patenka apžvalginių, mokslinių, kartais net publicistinio stiliaus straipsnių pavidalu, kurių informacinė vertė praplečiama pateikiant suskaitmenintus temą ar spaudos paveldo objektą iliustruojančius dokumentus. Jų privalumai informatyvumas, išsamumas, patikimumas, tačiau jiems trūksta informacijos pastraipų skaidymo, jų apibūdinimo, kad interneto vartotojas galėtų greitai susirasti jį dominančią informaciją ir vien tik žvilgtelėjęs nuspėti straipsnio turinį. Svarbu tai, jog pristatydami visuomenei kokią nors aktualią temą parodos ir straipsnio rengėjai ragina bendruomenės narius prisidėti prie dokumentinės medžiagos rinkimo ir pateikimo atminties institucijoms, o taip pat siekia sužadinti visuomenės sąmoningumą bei atkreipti dėmesį į tai, kaip svarbu, kad kiekvienas jaustų atsakomybę ir dalyvautų kultūros palikimo objektų įpveldinimo procese: „<...> idant išsaugotume atmintį to, kas buvo,

kviečiame geranoriškus, neabejingus miestui kauniečius pasidalinti tais lobiais, kuriuos jie, ar jų seneliai, proseneliai yra sukaupę, tai yra laukiame kuo daugiau nuotraukų iš tarpukario Kauno, ypač tų objektų, kurie dabar apleisti <...>”.

Toje pačioje interneto svetainėje dėmesį patraukia įdomi *Retro* galerijos idėja. Joje pateikiami suskaitmeninti dokumentai arba perrašyti tekstai iš ankstesnių metų laikraščių, žurnalų, knygų (apie 1920–1950-uosius metus) ir iš praeities dabartyje (senų pastatų nuotraukų) sudarytos teminės galerijos. Šios galerijos privalumas yra tas, jog nereikia turėti specialių žinių, kad galėtum perskaityti to meto tekstus. Be to, parinkti tekstai iš tų kartų gyvenimo, kurio liudininkai gali pasidalinti savo gyvąja, autentiška patirtimi, prisiminimais. Tekstai apima įvairias to meto visuomenės gyvenimo realijas, leidžia pajusti to meto kalbos ypatybes, rasti paralelių ir skirtumų tarp anuomet ir šiandien laikraščiuose, žurnaluose eksploatuojamų temų, reklamos kūrimo naudojamų technologijų. *Retro* galerijoje pateikiami tiek linksmi, šmaikštūs to meto tekstai, tiek rimti, rašyti siekiant iformuoti visuomenę apie Lietuvoje ir pasaulyje vykstančius įvykius, tačiau žvelgiant į juos iš laiko atstumo ne vien to meto išsireiškimai, sąlyginis tekstų naivumas, bet dabartinėje visuomenėje atpažįstami vykstantys panašūs procesai įgauna pramoginį atspalvį.

KAVB rengiamame elektroniniame žinyne *Kaunas: datos ir faktai* spaudos paveldas panaudotas dviem būdais: kaip iliustracijos ir kaip informacijos šaltinis. Šiame žinyne pateikiama susisteminta, miesto raidos istoriją atspindinti informacija: miesto istorijos apžvalga, faktografiniai duomenys apie svarbiausius įvairių laikotarpių įvykius, amžininkų išpūdžiai ir prisiminimai, svarbių datų kalendorius, vaizdų rinkiniai ir nuorodos į internetinius šaltinius apie Kauną.

1577 m.* pirmą kartą paminėta Kauno popieriaus dirbtuvė. ▶
1584 m.* Reformatų brolija Kaune įkuria spaustuve. ▶
1607–1635 m. statoma mūrinė miesto siena ir žemių pylimai. Po 1655–1660 m. karo pradėtas statyti miesto bokštas (Kęstučio g. 82/ Laisvės al.), dar vadinamas Malūnininko bokštu. ▼



Kauno miesto XVII a. gynybinės sienos bokštas iki restauravimo
[Nekinojamo kultūros paveldo apsauga ir tvarkymas: paveldosaugos ir paveldotvarkos pagrindai / J. R. Glemža. – Vilnius, 2002. – P. 125]



Kauno gynybinės sienos bokštas, 2008 m.
Fotogr. R. Vaitilavičienė
[Š KAVB fondų]

Literatūra ir šaltiniai:

1. „Kauno aptvarinės sienos. XVII a. Pirmojoje pusėje...“ – iliustr. // Lietuvos architektūros istorija : nuo seniausių laikų iki XVII vidurio. – Vilnius, 1987. – [T.] 1, p. 217–219.
2. Lietuvos gynybiniai įtvirtinimai / [sudarytojas Albinas Kuncevičius]. – Vilnius, [2001]. – P. 36.
3. Žymiausių pastatų architektūra // Architektūros stiliai (VIII–XX a.). Mokomoji knyga / Gendrikas Likas. – Vilnius, 2002. – P. 60.

8 paveikslėlis. Kauno apskrities viešosios bibliotekos elektroninio žinyno *Kaunas: datos ir faktai* fragmentas

Šis žinynas turi kelis privalumus. Visų pirma įdomiai realizuota mintis per svarbiausius istorinius tam tikro laikotarpio faktus atskleisti Kauno miesto istoriją. Faktai aprašomi glaustai ir iliustruojami grafikos darbais, ankstesnių laikų nuotraukomis, atvirukais ir šių laikų ikonografinė medžiaga. Taip pat stengiamasi per iliustracijas atskleisti tam tikrą miesto architektūros raidą ir dažnai sugretinami iš dviejų skirtingų laikotarpių paimti atvaizdai (žr. 8 pav.). Kiekvieno elektroniniame žinyne aprašyto fakto informacinė vertė praplečiama su tuo faktu susijusios literatūros ir šaltinių sąrašu, kuris pateikiamas tik pasirinkus nuorodą į platesnę informaciją. Rengiant tekstinę informaciją buvo konsultuotasi su istorikais. Kuriant šį elektroninį žinyną buvo naudojamos ne tik Kauno apskrities viešosios bibliotekos turimais ištekliais, bet ir kitų atminties institucijų: Vytauto Didžiojo karo muziejaus, Kauno miesto muziejaus, Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejaus, Kauno apskrities pedagoginio muziejaus fondų ir asmeninių kolekcijų.

3.3. VAVB kraštotyros informacijos sklaidos duomenų bazė Vilnijos vartai

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka 2008 m. pradėjo kurti kraštotyros informacijos sklaidos duomenų bazę *Vilnijos vartai*, kuriame siekiama pateikti patikimą informaciją apie kraštą ir vertingos literatūros apžvalgas. Šiame projekte dalyvauja visos Vilniaus apskrities savivaldybių viešosios bibliotekos. Šio projekto kredo – su knyga po Vilniaus apskritį.

Vilnijos vartų portalas suskirstytas į tris stambius blokus: *Vietovės*, *Personalijos* ir *Kraštotyros darbai*. *Vietovių* skirsnyje pateikiama bendra informacija apie kiekvieną savivaldybę, joje esančias seniūnijas ir smulkesnes vietas. Pristatant vietovę, pateikiami pagrindiniai geografiniai, demografiniai, istoriniai faktai, išvardinami svarbūs kultūros paveldo objektai, kūriniai, kuriuose rašoma apie tą vietovę, leidžiami periodiniai leidiniai, bibliotekų ir bibliotekininkų veikla. *Personalijų* skiltyje pateikiama informacija apie asmenis, gavusius įvairius apdovanojimus arba įamžintus memorialiniuose objektuose. *Kraštotyros darbų* skirsnyje pateikiami bibliografiniai aprašai bibliotekų darbuotojų parengtų kraštotyros darbų ar segtuvų, kuriuose surinktos iškarpos, kopijos kokia nors tema. Kraštotyros darbų aprašai suskirstyti tokiomis temomis kaip: bendrieji mokslo ir kultūros dalykai, spauda, knygotyra, bibliotekos, politika, švietimas, ekonomika, etnografija, gamta, medicina ir pan.

Vilnijos vartuose pateikiama informacija bei jos dėstymo būdas leidžia šį elektroninės leidybos produktą pavadinti žinyne. Jame dominuoja tekstinė informacija, informacija iliustruojama knygų viršeliais (naujų ir senų). Šiame etape nenaudojamos aprašomą objektą vaizduojančios nuotraukos, tačiau kituose etapuose planuojama pateikti daugiau visateksčių dokumentų,

ikonografinės medžiagos. Šiame portale po truputį pateikiami suskaitmeninti nepublikuoti bibliotekų darbuotojų parengti kraštotyros darbai.

Vilnijos vartų duomenų bazė pretenduoja tapti rimtu informacijos apie Vilniaus kraštą ir nuorodų į šaltinius, kuriuose jos galima rasti tam tikra tema, telkiniu. Kadangi čia pateikta nemažai kintančių faktografinių duomenų, duomenų bazės rengėjai gali susidurti su informacijos atnaujinimo problema. Kita vertus, šis projektas yra tęstinis ir informacijos keitimas bei atnaujinimas turėtų tapti nuolatininiu darbu.

Pratarė | Vietovės | Personalijos | Kraštotyros darbai

Ieškoti

Paieškos žodis:

Paieškos sritis:

Ieškoti >

Titulinis > Vietovės > Vilniaus miestas

- ▶ Antakalnio seniūnija
- ▶ Fabijoniškių seniūnija
- ▶ Grigiškių seniūnija
- ▶ Justiniškių seniūnija
- ▶ Karoliniškių seniūnija
- ▶ Lazdynų seniūnija
- ▶ Markučiai
- ▶ Naujamiėsčio seniūnija
- ▶ Naujininkų seniūnija
- ▶ Naujosios Vilnios seniūnija
- ▶ Panerių seniūnija
- ▶ Pašilaičių seniūnija
- ▶ Pilsaitės seniūnija
- ▶ Rasų seniūnija
- ▶ Senamiėsčio seniūnija
- ▶ Šeškinės seniūnija
- ▶ Šnipiškių seniūnija
- ▶ Verkių seniūnija
- ▶ Vilkpėdės seniūnija
- ▶ Viršuliškių seniūnija
- ▶ Žirmūnų seniūnija
- ▶ Žvėryno seniūnija

Vilniaus miestas

Bendra informacija | Istorija | Urbanistika ir architektūra | Lankytini objektai | Grožinėje literatūroje | Bibliotekos

(Apie architektūros objektus žr. sk. „Urbanistika ir architektūra“ ir prie atskirų Vilniaus seniūnijų)

Liudvikos Byševskos (Ludwika Byszewska) knyga „1786 metų kelionės į dienoraštis“ [2] laikoma vienu ankstyviausių vadovų po Vilniaus miestą. Knygoje lietuvių kalbomis skelbiami žinomos XVIII amžiaus damos – paskutiniojo Lenkijos karaliaus ir Lietuvos kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio šambellono (tai dvariško titulas) žmonos L. Byševskos lankymosi to meto Vilniuje užrašai. Pirmą kartą atvykusi į šį miestą, dienoraščio autorė stebi ir vaizdžiai aprašo sutiktus žmones ir aplankytas vietas. Pirmasis ponios L. Byševskos įspūsių slogas. Miestas jai atrodo nešvarus, griūvantis. Ji rašo: „*Pastebėjau, kad jo [Vilniaus] gatvės: užverstos griuvėsių nuolaužomis, mūriniai namai apleisti, apgriuve, kelia pavojų praeiviams, rūm nuo Vytauto laikų nekuopti, iškabos ant kai kurių namų taip negrabiai pritvirtintos, kaip pravažiuoti*“ (p. 71). Tačiau čia yra ir gražių rūmų, bažnyčių, kitų įdomių pastatų. Antakalnyje apžiūri Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, kuri pasak jos, „*visa lipdiniais išpuošta, bet taip tirštai*“.

9 paveikslėlis. *Vilnijos vartų* duomenų bazės fragmentas

Projekto rengėjai ir įgyvendintojai pradėjo tikrai puikią iniciatyvą, siekdami sukurti bendradarbiavimu pagrįstą duomenų bazės kūrimą ir vienoje vietoje sukaupti patikimą, konkrečią ir svarbią informaciją apie Vilniaus apskrities vietas ir jos asmenis. Šis elektroninis produktas atitinka informaciniams leidiniams keliamus patikimumo, informatyvumo, naudojimo patogumo reikalavimus, visgi siekiant kultūros paveldo aktualinimo vertėtų pagalvoti ne tik apie informacijos pateikimą, bet ir apie papildomas paslaugas (spausdinimo, parsisiuntimo el. paštu, tekstų interaktyvumą) bei tačiau dar nemažai reikėtų nuveikti siekiant šį portalą padaryti patogiu, patraukliu ir aktualienu vartotojui. Svarbu tai, jog po truputį kuriamos sąsajos ir pasirinkus tam tikrą vietovę pateikiamas su tuo kraštu susijusių asmenų sąrašas.

Ateityje taip pat vertėtų išplėsti personalijų biografijų atspindėjimo portale kategorijas ir įtraukti ne vien tik nominantus, bet ir žymius, šviesius tam tikro krašto žmones, apie kuriuos dažna biblioteka jau turi sukaupusi informacijos bei pagalvoti apie personalijų skirstymą ne tik pagal abėcėlę bei gautas nominacijas, bet ir pagal veiklos sritis.

Kadangi viešosios bibliotekos yra atlikusios ir nuolatos atlieka kraštotyrinės informacijos ar bibliografinių duomenų apie dokumentus, kuriuose galima rasti žinių apie krašto kultūrą, mokslą, gamtą ir kt., rinkimu, tai būtų prasminga panaudoti sukaupytą medžiagą ją skenuojant ir papildant šio portalo informacinę vertę autentiškų dokumentų fragmentais ar visateksčiu dokumentu. Tai dar labiau padidintų Vilniaus apskrities gyventojų ir interneto vartotojų galimybes susipažinti su Vilniaus krašto kultūra, istorija, žmonėmis, jų gyvenimo kasdienybe ir tokiu būdu pristatyti spaudos paveldo objektuose užfiksuotą atmintį informacijos apie dabartinį gyvenimą kontekste.

Lietuvos institucinės bibliotekos kol kas labiau linkusios kurti atskiras temines dokumentų rūšių, ypatingų rinkinių bei personalijų skaitmenines kolekcijas, virtualias parodas. Išimtį sudaro tiksliai stambiu bendradarbiavimu ir turinio universalumu pagrįstas *E-paveldo* projektas. Taip pat pastebima tendencija kurti arba vien tik suskaitmenintų dokumentų kolekcijas, arba spaudos paveldą naudoti tik kaip iliustracijas. Nepaisant to, po truputį spaudos paveldas naudojamas ne tik iliustravimui, bet ir kaip autentiškas informacijos šaltinis. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad šiame darbe nagrinėtų Lietuvos institucinių bibliotekų suskaitmeninto spaudos paveldo svetainėse kol kas yra mažai interaktyvumo, susijusios informacijos paieškos galimybių bei papildomų paslaugų vartotojams kūrimo.

IŠVADOS

Spaudos paveldas šiame darbe suprantamas kaip visi spaudiniai, kuriuos, šiuo atveju, institucinė biblioteka, orientuodamasi į bendruomenės poreikius, atsirenka išsaugojimui ateities kartoms, sudaro tinkamas saugojimo ir prieigos sąlygas, tiria ir aktualina. Spaudos paveldo identifikavimui naudojami specialistų suformuluoti senos, retos ir vertingos knygos atrankos kriterijai, kurie skirstomi į: chronologinį, istorinį, memorialinį ir išskirtinumo arba tipiškumo. Prioritetas šiame darbe teikiamas ne kiekybiniam retumo aspektui, bet kokybiniam ir knygos vertingumui, kuris gali kisti priklausomai nuo spaudos paveldo saugotojo ir buvimo vietos, t.y. tai priklauso nuo institucinės bibliotekos statuso ir institucijos aptarnaujamos vietovės. Tad spaudos paveldas gali būti vertinamas pasauliniu, Europos, nacionaliniu, regioniniu, vietiniu ir šeimos (tinka asmeninėms bibliotekoms) lygiu.

Retų spaudinių skyrių pajėgumai, galimybės, darbo organizavimas ir fondų valdymo specifika skiriasi, priklausomai nuo susiklosčiusių tradicijų, finansinių išteklių, spaudos paveldo fondų turinio, tačiau tai ne visada susiję su bibliotekos statusu. Retų spaudinių skyriaus (fondo) buvimas neabejotinai turi įtakos požiūriui į katalogavimą, įvairesnės informacijos paieškos sistemos kūrimą. Spaudos paveldo įteisinimas įpareigoja vertinti bibliotekos fondą atrenkant paveldėtinius leidinius. Net ir retų spaudinių fondo buvimas formuoja aiškesnę spaudos paveldo sampratą, kas turi įtakos atliekamiems fondo valdymo procesams: katalogavimo išsamumui, fondo struktūros pakeitimams, tyrimui.

Tinkamos spaudos paveldo saugojimo sąlygos sudarytos ne visose Lietuvos institucinėse bibliotekose. Jų buvimui didelės įtakos turi bibliotekos statusas ir jos fondai, tačiau veikia ir objektyvios priežastys, t.y. finansinių išteklių galimybės. Naujai statytų arba rekonstruotų bibliotekų saugyklos įrengiamos laikantis fondų apsaugos reikalavimų, tuo tarpu net ir didelį spaudos paveldo masyvą turinti biblioteka ne visada gali užtikrinti reikiamas spaudos paveldo saugojimo sąlygas. Vis dėlto, spaudos paveldo dydis ir reikšmė turi įtakos tam, kad biblioteka įdarbintų restauravimo specialistus ir siektų sudaryti bent jau minimalias restauravimo ir konservavimo sąlygas. Tuo atveju, kai biblioteka turi tik atskirą retų spaudinių fondą, jo saugojimui sudaromos tokios pačios sąlygos kaip ir bet kuriems kitiems bibliotekos dokumentams.

Retų spaudinių aktualinimas yra iš dalies susijęs su retų spaudinių skyriaus buvimu. Esant tokiam skyriui nuolatos atliekami fondo tyrimai, surandamos naujos, įdomios temos, leidiniai, kurių įvertinimui ir pristatymui dažnai reikalingos specialios kalbų, istorijos, knygotyrynės žinios, todėl reikalingi jų turintys specialistai. Žinių gilumas ir sudėtingumas priklauso nuo spaudos paveldo turinio, o palyginus jaunose apskričių viešosiose bibliotekose itin seno, sunkiai interpretuojamo spaudos paveldo nėra daug (išskyrus KAVB). Tad skirtingo statuso ir skirtingą spaudos paveldą

turinčioms bibliotekoms gali prireikti vis kitokias žinias turinčių darbuotojų, tačiau nuoseklius ir nuolatinus, net jei gana retus, tyrimus atlikti galima tik sutelkus spaudos paveldą vienoje vietoje. O nuolatos atliekami tyrimai, fondo analizė tampa straipsnių, parodų, virtualių parodų ir konferencijų organizavimo pagrindu. Kai kuriais atvejais net nebūtina turėti itin seno spaudos paveldo, pristatyti visuomenei galima ir dar ne tokį seną, bet aktualų ir įdomų platesniam visuomenės ratui.

Spaudos paveldo komplektavimo politika skiriasi tarp panašaus statuso bibliotekų – vienos gauna nuolatinės lėšas retų spaudinių įsigijimui, kitos reikalingus leidinius įsigyja nereguliariai, o kai kuriais atvejais apsiribojama tik dovanojamais leidiniais. Nors finansavimas nelabai priklauso nuo to, ar bibliotekoje yra retų spaudinių skyrius, tačiau tai turi įtakos komplektavimo kryptių, atitinkančių šių skyrių fondų formavimo kriterijus, pasirinkimui.

Apibrėžiant kriterijus, kuriais biblioteka vadovaujasi priskirdama leidinius spaudos paveldui, dominuoja chronologinis principas. Daugelis bibliotekų spaudos paveldo identifikavimo riba yra pasirinkusios 1945 m., tačiau jos prisilaikoma gana lanksčiai, t.y. iki tų metų išleisti spaudiniai vertinami kaip potencialus spaudos paveldas, tačiau saugojimui atrenkami tik tais atvejais, kai jie turi istorinę, kultūrinę, mokslinę arba meninę vertę. Senosios lietuviškosios knygos ribos taip pat pasirenkamos gana skirtingos, tačiau dalis bibliotekų linkusios išsamiai kaupti iki 1918 m. išleistas lietuviškąsias knygas. Išskirtinumo kriterijų taiko ne visos bibliotekos, t.y. kai kurios bibliotekos vertina aukštos poligrafinės kokybės, gražiai apipavidalintas, funkcionavimo visuomenėje metu įgijusias knygas, tačiau tik apibrėžtose chronologinėse ribose ir tokių knygų nekaupia retų spaudinių fonde, jei jos peržengia numatytus metus. Kai kurios bibliotekos retų spaudinių skyriuose kaupia cimelijas net ir tuomet, kai jos nepatenka į apibrėžtą laikotarpį.

VAVB turi sukaupusi, nors ir nedidelių, spaudos paveldo rinkinius, tarp kurių nemažai yra vertingų, retų leidinių, turinčių istorinę, kultūrinę, mokslinę bei meninę vertę. Juos būtų galima suskirstyti į penkias grupes, kurios išsiskiria savo tematika, poligrafinė kokybe ir iliustracijomis, istorine ir kultūrine svarba: kraštotyriniai, su A. Mickevičiumi susiję, meno, lietuviškieji ir visi likusieji (daugiausia grožinė literatūra rusų kalba) lediniai. Iš esmės keisti šių leidinių pasiskirstymą bibliotekos fonduose būtų neracionalu, bet siekiant priimti konkrečius spaudos paveldo valdymo sprendimus, VAVB pirmiausia vertėtų apibrėžti kokie dar joje saugomi ir komplektuojami leidiniai, išskyrus aiškiai spaudos paveldu įvardintą kraštotyros fondą, galėtų būti priskirti spaudos paveldo kategorijai. Remiantis išnagrinėtų Lietuvos institucinių bibliotekų patirtimi, galima būtų siūlyti tokius spaudos paveldo atrankos kriterijus:

- Pasirinkti orientacinę tiek Lietuvoje, tiek užsienyje leistoms knygoms 1945 m. chronologinę ribą;
- Lietuviškiesiems leidiniams 1918 m.;

- Knygas, funkcionavimo visuomenėje metu įgijusias, reikšmingas kultūrinius, socialinius požymius (žymių visuomenės, mokslo, kultūros veikėjų autografuotas knygas, gražiai įrištas, su reikšmingomis marginalijomis ir pan.);
- Aukštos poligrafinės kokybės knygas
- Žymių dailininkų iliustruotas ir/ar apipavidalintas knygas;
- Knygas turinčias išskirtinių požymių, nepublikuotas, išleistas ant įdomios medžiagos;
- Įdomius masinę kultūrą reprezentuojančius leidinius;
- VŠĮ „Lietuviškosios knygos“ leidžiamus lietuvių autorių kūrinių vertimus į užsienio kalbas.

Nusistatyti senosioms užsienyje leistoms knygoms chronologinės ribos nėra tikslinga, nes tokių leidinių bibliotekoje yra nedaug ir jų tolimesnis komplektavimas yra abejotinas.

Nustatyti atrankos kriterijai padėtų suformuoti aiškesnę darbuotojų ir vartotojų sampratą apie tai, kas VAVB laikoma spaudos paveldu. Pasirinktų spaudos paveldo atrankos kriterijų dėka turėtų kisti požiūris į jo organizavimą, katalogavimą, informacijos pieškos sistemos formavimą, tyrimus ir aktualinimą. Ne vienoje nagrinėtoje Lietuvos institucinėje bibliotekoje retų spaudinių katalogavimas vykdomas retų spaudinių skyriuje. Atsižvelgiant į tai, jog VAVB itin senų, sunkiai interpretuojamų leidinių nėra tiek daug, tad katalogavimas gali būti atliekamas ir naujoje bibliotekos organizacinėje struktūroje numatomame Išteklių centre.

Vis dėlto itin svarbiu aspektu tokiu atveju taptų apsisprendimas, kokie turėtų būti pildomi papildomi bibliografinio aprašo laukai, atskleidžiantys leidinio išskirtinumą ir leidžiantys užfiksuoti reikšmingą knygotyrinę informaciją. Vienas iš svarbesnių siekių būtų padidinti bibliografinių įrašų išsamumą, įtraukiant knygos nuosavybės ženklų žymėjimą, taip pat nurodyti svarbesnes marginalijas, frontispisus, vinjetes, tam būtinas leidinių peržiūrėjimas *de visu*, kas iki šiol ne visada buvo daroma ir daug reikšmingos informacijos liko neprieinama vartotojui. Kadangi biblioteka turi skaitmeninimo techniką, tai reikšmingas įdomias leidinių savybes (dedikacijas, marginalijas, autografus ir pan.) būtų galima suskaitmeninti ir prikabinti prie bibliografinio aprašo.

Susiklosčiusios fondų organizavimo tradicijos, prioritetinga veikla su šiuolaikiniais leidiniais ir kai kuriomis specialiomis leidinių grupėmis darbą su spaudos paveldu palieka nuošalyje. Tam įtakos turi ir palyginus tikrai nedideli retų leidinių kiekiai, kurie gali kisti priklausomai nuo pasirinktų spaudos paveldo atrankos kriterijų. Vis dėlto, nepaisant kuklaus spaudos paveldo telkinio, vadovaujantis ŠAVB pavyzdžiu, verta pagalvoti apie atskiro retų spaudinių fondo formavimą, vien jau dėl galimybės užtikrinti geresnes saugojimo sąlygas, kai panašių fizinių savybių leidiniai bus vienoje vietoje. Spaudos paveldo sutelkimas vienoje vietoje leistų įdėmiau analizuoti senus ir retus leidinius, tinkamai juos reprezentuoti ir pristatyti visuomenei (informacijos apie spaudos paveldo buvimą VAVB viešojo erdvėje beveik nėra), o taip pat daugiau dėmesio skirti jo aktualinimui.

Suformuotas atskiras retų spaudinių fondas galėtų būti priskirtas Regiono ir Mickevičianos skaityklai, kurios interjerą planuojama įrengti neoklasicistiniu stiliumi. Sugretintas su šia skaityklai priskirtais fondais, likęs VAVB spaudos paveldas įgautų lygiavertį, ypatingą statusą. Atrinktos spaudos paveldo kolekcijos kontekstas (minėti fondai) įpareigotų šiems spaudiniams skirti daugiau dėmesio, rūpintis jų analize ir aktualinimu. VAVB tai būtų galimybė atskleisti bibliotekos vartotojui praeitį, pristatyti kultūros paveldą.

Atsižvelgiant į tai, jog VAVB yra Meno skyrius, vargu ar verta šiems leidiniams ieškoti kito saugotojo. Šio skyriaus darbuotojų specializacija meno srityje leidžia tinkamai įvertinti meno leidinius ir sėkmingai dirbti juos aktualinant, ypač turint omenyje tai, jog tokių bandymų jau yra buvę. Tačiau siekiant užtikrinti šių leidinių prieigą vartotojams būtina parengti jų bibliografinius įrašus elektroniniam katalogui, detaliai fiksuojant šių leidinių menines savybes ir iliustracijas. Nors Meno skyriuje saugomų retų spaudinių rinkinys nėra labai didelis ir išsamus, o jo retrospektyvusis komplektavimas nebevykdomas, tad pildyti šį rinkinį ir formuoti kolekciją kol kas sąlygų nėra. Nepaisant to, šie leidiniai gali būti sėkmingai panaudoti spaudos paveldo aktualinimui kaip pavieniai leidiniai arba kaip tam tikros temos dalis, siekiant atskleisti meno, architektūros, taikomosios dailės, kostiumo ir panašių meno sričių istoriją.

Galimų saudos paveldo vienetų saugojimas Abonemente ir Vaikų literatūros skyriuose rodo, jog lietuviškieji leidiniai po spaudos draudimo panaikinimo nevertinami kaip spaudos paveldas. Vargu, ar tokie leidiniai turėtų būti šiuose skyriuose, tačiau kol nėra nustatytų spaudos paveldo atrankos kriterijų, jie ir traktuojami kaip bet kurie kiti bibliotekos dokumentai.

Spaudos paveldo aktualinimui sėkmingai naudojamos šiuolaikinės technologijos, kai kurios bibliotekos jas įvaldžiusios sėkmingiau ir kuria sudėtingesnės struktūros elektroninės leidybos produktus, kitos išsiverčia su paprastesniu informacijos pateikimu, tačiau svarbiausiu faktoriumi tampa informacijos aktualumas tam tikrai bendruomenei, jos pateikimo patrauklumas ir aiškumas. Lietuvos institucinės bibliotekos išnaudodamos technologijų galimybes atskleidžia turimus įdomius leidinius, kolekcijas, tam tikrą leidinių rūšį, rengia spaudos paveldo dalimis iliustruotas informacines svetaines.

Ryškėja du skaitmeninio aktualinimo būdai: visateksčių skaitmeninių kolekcijų, duomenų bazių rengimas ir vizualių, informacinių, pažintinių, pramoginių virtualių parodų. Kol kas Lietuvoje nėra skaitmeninės duomenų bazės, kuri būtų daugialypė ir apjungtų: įvairių rūšių suskaitmenintus dokumentus, pateiktų jų interpretacijas, siektų patrauklumo ir patogumo, sudarytų galimybę vartotojui prisidėti prie turinio kūrimo, skatintų domėjimąsi ir kultūros paveldo pažinimu panaudodama pramoginį aspektą, bet tuo pačiu būtų informatyvi ir išsami.

Vilnijos vartų duomenų bazė pretenduoja tapti patikimu informaciniu skaitmeniniu produktu. Šios bazės kūrėjai siekia pateikti vartotojui kuo išsamesnę informaciją apie kraštą, jo

istoriją, kultūrą. Tačiau įgyvendinant šiuos siekius būtų galima pagalvoti ne tik apie suskaitminintų kraštotyrinių darbų (ateityje ir kraštotyrinių knygų, nuotraukų ir panašios vizualios medžiagos), bet ir apie surinktos kraštotyrinės informacijos aktyvų pateikimą, t.y. rengti rubrikėles panašias į „Ar žinojote, kad...“ (atskleidžiančios tam tikrą istorinį arba šių dienų faktą apie krašto kultūrą, asmenybes, tradicijas ir pan.).

Bibliografinių nuorodų sąrašas

Šaltiniai

1. Am Baile Project wins award for Excellence [interaktyvus]. Iš *Interactive Bureau*. London: [s.l.], [s.a.]. Prieiga per internetą: <<http://www.iablondon.com/newsitem.cfm?ID=171>>.
2. *Am Baile: Highland History & Culture* [interaktyvus]. [Highland (Scotland)]: Am Baile/The Gaelic Village, 2003-2009 [žiūrėta kovo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ambaile.org.uk/en/>>.
3. *Bibliotekų rankraščių ir senų bei ypač vertingų spaudinių nuostatai: Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 1998 02 12 įsakymas Nr. 106* [rankraštis]. Vilnius, 1998. 2 lap.
4. *Das Fest-Epistolar Friedrichs des Weisen*: [faksimilinis Jenos universiteto bibliotekoje saugomo rankraščio leidynys, bibliotekos turimas egzempliorius numeruojamas 8 nr.]. Gütersloh:Prisma Verlag, 1983. 38 lapai.: spalvotos iliustr.
5. *Kaunas: faktai ir datos*: elektroninis žinynas [interaktyvus]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka. Žiūrėta: [2009 m. vasario 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://datos.kvb.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=20&Itemid=80>.
6. *Kauno apskrities viešosios bibliotekos atsakymai į klausimyną „Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas“* [rankraštis]. Vilnius, 2009.
7. *Kauno apskrities viešosios bibliotekos fondo modelis*: 2005-01-12 įsakymo Nr. 03 [rankraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, 2005. 6 p.
8. *Kauno technologijos universiteto biblioteka* [interaktyvus]. Kaunas: KTU, atnaujinta 2009 05 04 [žiūrėta 2009 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ktu.lt/lt/biblioteka/spfondas.asp>>.
9. KAZAKEVIČIŪTĖ-BANKAUSKIENĖ, Asta. *Metų skyriaus veiklos planas 2009 metams* [rankraštis]. Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2009. 10 lap.: lent.
10. KAŽINIAUSKIENĖ, Dalia. Parodos medžiaga apie leidinį *Das Fest – Epistolar Fririchs des Weisen (Leipzig, 1983)* [rankraštis]. Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, [s.a.]. 3 lap.
11. *Klaipėdos apskrities viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka* [interaktyvus]. Klaipėda: KLABV, 2000-2008 [žiūrėta 2009 m. kovo 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.klavb.lt/>>.
12. *Klaipėdos universiteto biblioteka* [interaktyvus]. Klaipėda: Klaipėdos universiteto biblioteka, 1998-2009 [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ku.lt/libr/structure/retu.php>>.

13. KRATZSCH, von Irmgard; BEHREND, Rainer. Das Fest-Epistolar Friedrichs des Weisen [rankraščio komentaras]. Gütersloh :Edition Opera Aeterna im Prisma Verlag, 1983. 100 p., [30] p.: raiziniai.
14. *Lietuvos mokslų akademijos biblioteka* [interaktyvus]. Vilnius: LMAB, 2002-2009 [žiūrėta 2009 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.mab.lt/>>.
15. *Lietuvos mokslų akademijos biblioteka naudojimosi taisyklės*: patvirtinta 1999 05 11 [interaktyvus]. Vilnius: LMAB, [s.a.] [žiūrėta 2009 m. kovo 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.mab.lt/taisykles.html>>.
16. *Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos atsakymai į klausimą „Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas“* [rankraštis]. Vilnius, 2009.
17. *Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka* [interaktyvus]. Vilnius: LNB, 2004 [žiūrėta 2009 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lnb.lt/>>.
18. *Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos atsakymai į klausimą „Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas“* [rankraštis]. Vilnius, 2009.
19. *Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos struktūrinių padalinių fonduose saugomų dokumentų egzemplioriškumo lentelė* [rankraštis]. Vilnius: LNB, 2005. 7 lap.
20. *Metraštis, 1981*: Vilniaus A. Mickevičiaus viešoji biblioteka [rankraštis]. Vilnius, 1982. 49 lap.: iliustr., diagr.
21. *Metraštis, 1982-1983*: Vilniaus A. Mickevičiaus viešoji biblioteka [rankraštis]. Vilnius, 1986. 45 lap.: iliustr., diagr.
22. *Metraštis, 1988-1989*: Vilniaus A. Mickevičiaus viešoji biblioteka [interaktyvus]. Vilnius, 1990. 53 lap.: iliustr., priedai [žiūrėta 2009 m. balandžio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vilnijosvartai.lt/uploads/works/60.pdf>>.
23. *Metraštis, 1990-1991*: Vilniaus A. Mickevičiaus viešoji biblioteka [interaktyvus]. Vilnius, 1990. 33 lap., 23 iliustr. lap., priedai. [žiūrėta 2009 m. balandžio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vilnijosvartai.lt/uploads/works/61.pdf>>.
24. *Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka* [interaktyvus]. Panevėžys: Mantas Zimnickas, [s.a.] [žiūrėta 2009 m. gegužės 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.pavb.lt/>>.
25. *Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Krašto kultūros dokumentavimo centro Retų spaudinių skyriaus nuostatai* [rankraštis]. Panevėžys: PAVB, [s.a.]. 3 lap.
26. *Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos atsakymai į klausimą „Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas“* [rankraštis]. Vilnius, 2009.

27. *Raseinių rajono savivaldybės viešoji biblioteka*: [interaktyvus]. Raseiniai: Raseinių rajono SVB, 2007-2008 [žiūrėta 2009 m. kovo 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.raseiniai.rvb.lt/>>.
28. *Retų knygų ir rankraščių skyriaus skaitytojų aptarnavimo taisyklės* [rankraštis]. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2001. 2 lap.
29. *Retų spaudinių fondo modelis*: projektas [rankraštis]. Panevėžys: PAVB, [s.a.]. 1 lap.
30. *Senujų ir retų spaudinių fondo modelis* [rankraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, [s.a.]. 2 lap.
31. *Senujų ir retų spaudinių skyriaus fondai* [rankraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, [s.a.]. 2 lap.
32. *Senujų ir retų spaudinių skyriaus nuostatai*: 2004-02-05 įsakymo Nr. 05 [rankraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešosios biblioteka, 2004. 3 p.
33. *Senujų ir retų spaudinių skyrius* [interaktyvus]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, 2008 [žiūrėta 2009 m. balandžio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://knyga.kvb.lt/>>.
34. *Senujų spaudinių fondas* [rankraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, [s.a.]. 2 lap.
35. *Šiaulių apskrities Povilo Višinskio bibliotekos atsakymai į klausimą „Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas“* [rankraštis]. Vilnius, 2009.
36. *Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka* [interaktyvus]. Šiauliai: Valstybinė biudžetinė įstaiga Šiaulių apskrities P. Višinskio VB, [s.a.] [žiūrėta 2009 m. gegužės 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.savb.lt/>>.
37. *Šilutės rajono savivaldybės Fridricho Bajoraičio viešoji biblioteka* [interaktyvus]. Šilutė: Šilutės F. Bajoraičio viešoji biblioteka, 2007 [žiūrėta 2009 m. balandžio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.silutevb.lt/Titulinis/Muziejus.htm>>.
38. SISAITĖ, Nijolė. *Bibliotekos istorija.1950-1980* [rankraštis]. Vilnius: [Vilniaus A. Mickevičiaus viešoji biblioteka], 1982 m. [4], 157, [26] p.: iliustr., priedai.
39. SISAITĖ, Nijolė. *Dėl Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos „Regiono fondo“ komplektavimo, žymėjimo ir saugojimo* [rankraštis] Vilnius: Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2001. 3 lap.
40. SKUODYTĖ, Alvyda. *Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos 2007 metų veiklos ataskaita* [rankraštis]. Vilnius, 2008. 34 lap.
41. SKUODYTĖ, Alvyda. *Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos veiklos apžvalga*: 2008 metai [rankraštis]. Vilnius, 2009. 50 skaidrių.
42. *Spaudos paveldas Kauno regiono atminties institucijose*: išsaugojimo ir sklaidos perspektyvos [interaktyvus]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka, 2002-2008 [žiūrėta 2009 m. vasario 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.kvb.lt/konferencija/>>

spaudos_paveldas/index.html>.

43. STAŠKIENĖ, Aldona. *Skaityklų skyriaus veiklos planas 2009 metams* [rankraštis]. Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2009. 9 lap.: lent.
44. STEPONAITIENĖ, Jolita. *Retų knygų ir rankraščių skyriaus nuostatai* [rankraštis]. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2003. 3 lap.
45. STUKIENĖ, Regina. *Senujų ir retų spaudinių skyriaus 2008 m. veiklos ataskaita* [rankraštis]. Kaunas: Kauno apskrities viešoji biblioteka 2009. 10 p.
46. TIUKŠIENĖ, Zita. *Bibliografijos ir informacijos skyriaus veiklos planas 2009 metams* [rankraštis]. Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2009. 7 lap.
47. *Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka* [interaktyvus]. Vilnius: VAVB, 2005 [žiūrėta 2009 m. balandžio 29 d.]. Prieiga per internetą: <www.amb.lt>.
48. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. Naujoji bibliotekos organizacinė struktūra: [rankraščio kopija]. Vilnius: [VAVB], 2006. 35, [3] lap.
49. *Vilniaus universiteto biblioteka* [interaktyvus]. Vilnius: VUB, 2008-2009 [žiūrėta 2009 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <www.mb.vu.lt>.
50. *Vilniaus universiteto bibliotekos atsakymai į klausimyną „Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas“* [rankraštis]. Vilnius, 2009.
51. Vilniaus universiteto biblioteka Retų spaudinių skyrius. *Vartotojų aptarnavimo ir darbo su senais ir retais spaudiniais taisyklės*: [interaktyvus]. Vilnius: VUB, 2008 04 09 [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.mb.vu.lt/Dokumentai/taisykles-lt.PDF>.
52. *Virginijos Galvanauskaitės 2009 m. kovo 23 d. el. laiškas*. Autorės el. pašto archyvas.
53. *Vytauto Didžiojo universiteto biblioteka* [interaktyvus]. Kaunas: VDU biblioteka, 2007 [žiūrėta 2009 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <http://biblioteka.vdu.lt/vdub-istorija.htm#fondas>.

Literatūra

54. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Knygos nuosavybės ženklas kaip knygos bibliofilinės vertės rodiklis: (Kazio Varnelio bibliotekos pagrindu). *Knygotyra*, 2004, t. 42, p. 9–24.
55. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Lietuvos knygos paminklai: sąvado idėja, reikmė ir problemos. Iš *Atminties komunikacija archyvuose, bibliotekose ir muziejuose*. Vilnius, 2008, p. 110-117.
56. BRAZIŪNIENĖ, Alma. Spaudos paveldo sampratos ir išėivijos spaudos paveldo sklaidos klausimu. *Knygotyra*, 2008, t. 50, p. 7-20. Žiūrėta: [2008 lapkričio 13 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.leidykla.eu/fileadmin/Knygotyra/50/7-20.pdf>.

57. BUČAS, Jurgis. Kai kurie kultūros vertybių sampratos ir apskaitos klausimai. Iš *Kultūros paminklai*, 1994, t. 1, p. 129-1944.
58. ČEPAITIENĖ, Rasa. *Laikas ir akmenys: kultūros paveldo sampratos moderniojoje Lietuvoje*. Vilnius, 2005. 468 p.: iliustr. ISBN 9986-780-76-4.
59. ČEPYTĖ, Julija. Naujoji rusiškoji leidinių klasifikacija. *Knygotyra*, 2004, t. 43, p. 193–215.
60. HARVEY, David C. Heritage pasts and heritage presents: temporality, meaning and the scope of heritage studies. *International Journal of Heritage Studies*, 2001, vol. 7, nr. 4, p. 319–338. Prieiga per: EBSCOhost.
61. HOWARD, Peter. *Heritage: management, interpretation, identity*. London; New York, 2005. 278 p. ISBN 0-8264-5898-X.
62. KAUNAS, Domas. Knygos istorijos periodizacija: senosios ir naujosios knygos riba. *Bibliografija*, 2001, p. 52-57.
63. KAUNAS, Domas. Svarbiausi klasifikavimo kriterijai. Iš *Knygotyra: vadovėlis*. Vilnius: VU leidykla, 2007, p. 69-85.
64. *Knygotyra: enciklopedinis žodynas*. Vilnius: Alma littera, 1997. 413 p. ISBN 9986-02-352-1.
65. *Knygotyra: vadovėlis*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007. 402 p. ISBN 978-9986-19-928-1.
66. *Lietuviškoji knyga: istorijos matmenys*. Vilnius: AB „Vilspa“, 1996. 226 p. ISBN 9986-14-062-5.
67. Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo koncepcija [interaktyvus]. Iš *Lietuvos Respublikos seimas* [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=260975&p_query=>.
68. LR bibliotekų įstatymo pakeitimo įstatymas: 2004 m. liepos 15 d. Nr. IX-2378. Iš *Lietuvos respublikos seimas* [žiūrėta 2009 m. kovo 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=238641>.
69. LR kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas: 1996 m. sausio 23 d. Nr.I-1179 [interaktyvus]. Iš *Lietuvos respublikos seimas* [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=24349>.
70. LŪŽYS, Sigitas. Knygos muziejai ir krašto (regiono) kultūros paveldo aktualizavimas. *Knygotyra*, 2003, t. 40, p. 1-8. Prieiga per internetą: <<http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/knygot/40/straipsniai/str6.pdf>>.
71. MANŽUCH, Zinaida. Atminties institucijos: saugyklos, teatrai, lobynai ar duomenų bazės? *Knygotyra*, 2008, t. 51, p. 126-147.
72. MANŽUCH, Zinaida. Atminties problematika ir jos atspindžiai bibliotekininkystėje, muziejininkystėje ir archyvistikoje. *Informacijos mokslai*, 2004, t.31, p.94-103.

73. MANŽUCH, Zinaida. Kultūros paveldo skaitmeninimo tendencijos pasaulyje ir Lietuvoje: [pranešimas skaitytas seminare „Bibliotekų elektroninės informacijos infrastruktūros kurimas ir e. paslaugos mokslui, studijoms, visuomenei ir verslui“]. Iš *Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka*. Vilnius: Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutas, 2008 [žiūrėta 2009 m. kovo 28 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lnb.lt/lnb/selectPage.do?docLocator=E066CC67B6D711DDB953746164617373&inlanguage=lt>>.
74. Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo nuostatai. Iš *Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka* [interaktyvus]. [žiūrėta 2008 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lnb.lt/doc/teise/07_04_23_lrkm265.pdf>.
75. NAVICKIENĖ, Aušra. Knygos muziejus bibliotekoje: nuo istorijos link teorijos. Iš *Panevėžio apskrities institucinės bibliotekos*: konferencija [Panevėžys, 1999]. Panevėžys: [UAB „Nevėžio sp.“], 2000, p. 60-69.
76. NAVICKIENĖ, Aušra. Knygos nuosavybės ženklai knygotyros šaltinių klasifikacijose. Iš *Knygotyra*, T. 42 (2004), p. 39-49.
77. NORA, Pierre. Pasaulinė atminties viešpatija. Iš *Europos kultūros profiliai: atmintis, tapatumas, religija*. Vilnius, 2007, p. 9-23. ISBN 978-9955-9648-8-9.
78. PACEVIČIUS, Arvydas. Vilniaus bažnytinės provincijos archyvų, dokumentų ir knygų metaduomenų informacinė sistema (BARIS): projektiniai potyriai. Iš *Archyvai, bibliotekos, muziejai: bendradarbiavimo galimybės*: seminaro madžiaga. Pasvalys: Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka, 2007. P. 75-85.
79. REIMO, Tiiu. Digital preservation of printed cultural heritage in Estonia: strategy, methodology, practice. *Knygotyra*, 2006, t. 47, p. 262-276.
80. SABALIAUSKAS, A. *Noted scholars of the Lithuanian Language*: biographical sketches. Chicago: Akademines skautijos leidykla and Dept. of Slavic Languages, 1973. Prieiga per internetą: <http://www.lituanus.org/1995_1/95_1_01.htm#Ref>.
81. *Viešųjų bibliotekų paslaugų plėtra*: IFLA ir UNESCO gairės. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2002. 120 p. ISBN 9955-541-13-X.
82. *Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešajai bibliotekai – 50*. Vilnius: Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2000. 105 p.
83. ЗАЙЦЕВА, Татьяна Валентиновна. *Региональные фонды редких книг*: организация и функционирование: Автореферат диссертации. Санкт-Петербург, 2003. 17 p.
84. КОВАЛЬЧУК, Г. И. Книжные памятники в системе книжной культуры. Iš *Книга — источник культуры: проблемы и методы*: материалы международной конференции (Минск, 25-27 ноября 2008). Москва; Минск, 2008, p. 152-157.
85. ЛАСУНСКИЙ, О. Г. Редкая книга. Iš *Книга*: энциклопедия. - Москва: Большая Российская энциклопедия, 1999, p. 525.
86. Модельный библиотечный кодекс для государств—участников СНГ: (часть третья). Iš *Книжные памятники* [žiūrėta 2009 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://kp.rsl.ru/index.php?f=172>>.

87. Петрицкий, В. А. К вопросу о дефиниции «книжный памятник». Из *Книга — источник культуры: проблемы и методы: материалы международной конференции* (Минск, 25-27 ноября 2008). Москва; Минск, 2008, р. 249-253.
88. ПОЗДЕЕВА, И.В. . Принципы выделения книг - памятников истории и культуры. Из *Редкие книги и рукописи: Изучение и описание* (Материалы Всесоюзного научно-методического совещания заведующих отделами редких книг и рукописей библиотек вузов. Ленинград, 24-26 января 1989 г.) Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 1991, р. 20-28.

Printed Heritage in Adomas Mickevicius Vilnius County Public Library

(summary)

The retrospective acquisitions of publications from earlier periods have been carried out by Adomas Mickevicius Vilnius County Public Library since the year 1950, when the library has been founded. Documents of regional significance comprise an important part of the printed heritage of the library. The library also accumulated a large amount of old and rare publications on arts, sciences and leisure as well as variety of information literature, which, however, are dispersed throughout different library units and the status of which has not been clearly defined. This tentative status along with the narrow understanding of the printed heritage causes difficulties in making decisions when it comes to organization, research and actualization of old and rare publications. A question thus arises: how old and rare publications that do not belong to the category of regional study should be viewed, e.g, should they be treated more attentively as belonging to the category of printed heritage, or should they be just considered as regular publications having some degree of significance in their value?

This study provides evidence supporting the notion that the printed heritage can be made available for efficient access to and searching of information as well as for research and actualization only if it is organized in one location. Comprehensiveness of the search for information and its presentation to a public are depending on how well the printed heritage is defined. Publications that have been issued abroad before 1900 and publications that were issued in Lithuania and in emigration until the year 1918, which are stored in Adomas Mickevicius Vilnius County Public Library, have been chosen for the analysis. The main goal of the current study is to explore the potential of the management and actualization of these publications.

The printed heritage in the current study is viewed from the perspective of the whole amount of existing publications, which institutional library selects for preservation for future generations, and, in accordance to public needs, provides appropriate conditions for preservation, access to it, exploration and actualization. The identification of the printed heritage is based on criteria that are used by professionals for selection of old and rare books. These criteria fall into following categories: chronological, historical, memorial and exceptional or typical. This study focuses not only on the quantitative aspect of rarity of the printed material, but also on qualitative value of the book, which may vary depending on location where the printed heritage is being stored, in other terms – it depends on the status of the institutional library as well as on the location, which the library provides service to. Therefore, the value of the printed heritage can be estimated by different

levels: worldwide, European, national, regional, local and even by the family level (applicable only to private libraries).

Results of the current study show that the concept of the printed heritage may change even if the heritage is organized into one location, i.e., by creating a separate stock for it. This prompts to change a view onto the printed material that is considered as the printed heritage as well as criteria for selection of publications and stimulates to carry out research and actualization work. Yet the printed heritage material receives the biggest attention only when their preservation is legalized by founding a new unit for this purpose. Therefore, Vilnius County Public Library should provide a clear definition of what kind of the printed material, other than regional studies, can be considered as the printed heritage. This would enable to re-evaluate all the high quality polygraphic material, which is unique, even though it belongs to a contemporary literature, that is currently available in stock of the library. It would also prompt to consider the conditions of preservation of these publications as well as their presentation to the public. The next important step would be to increase the efficiency of the search for information by (i) catalogizing some of the publications with the use of the standard ISBD (A), which has been designed for making bibliographical descriptions of old publications, (ii) describing publications *de visu*, and (iii) keeping records of new tags, which have been obtained by publications during the time they functioned in the society (proveniencies, marginalies etc.). Finally, Vilnius County Public Library, may consider an idea of gathering the printed heritage, which is currently carrying a wider definition, to a one location, maybe even changing the storage location of the printed heritage by transferring it to the Adomas Mickevicius Regional Athenaeum. The suggested changes should ensure better perspectives for printed heritage preservation, studies and actualization.

PRIEDAI

1 priedas. Lietuvos institucinių bibliotekų apklausos klausimyno pavyzdys

KLAUSIMYNAS*

Gerb. respondente,

labai ačiū, kad sutikote užpildyti šį klausimyną. Aš esu Gerda Putnaitė, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros magistrantūros studentė. Atlieku tyrimą "Lietuvos institucinių bibliotekų retų spaudinių skyriuose sukauptas spaudos paveldas" (vadovė dr. Alma Braziūnienė). Šios anketos *tikslas* – išsiaiškinti senų ir retų spaudinių skyriaus fondo sudėtį, sudarymo kryptis, panaudojimą ir darbo su šiais leidiniais organizavimą.

Anketoje pateikiami tiek atviri, tiek uždari klausimai. Atsakymus žymėkite Jums patogiu būdu: keiskite spalvą, pabraukite, ištrinkite netinkamus variantus. Jei anketoje bus tokių klausimų į kuriuos atsakyti negalėsite, nes neturite tokios informacijos arba ją gauti yra sudėtinga, tuomet galite pateikti apytikslūs duomenis arba klausimą palikti neatsakytą. Anketos rezultatai bus panaudoti mokslinio darbo rašymui.

Kauno apskrities viešoji biblioteka Senųjų ir retų spaudinių skyrius

Kontaktinis asmuo

Telefonas

El. paštas

Retų spaudinių skyriaus įkūrimo metai _____

Kokios aplinkybės ar priežastys lėmė tai, jog buvo įsteigtas retų spaudinių skyrius?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Rinkiniai (kolekcijos), tapę skyriaus pagrindu:

- Istoriskai susiformavę
- Perimti iš kitų institucinių bibliotekų
- Dovanoti arba perimti iš privačių asmenų
- Sukaupti retrospektyviojo komplektavimo metu
- Kita _____

Retų spaudinių skyriaus fondo dydis _____ (fiz. vnt.)

Retų spaudinių skyriaus fondo chronologinės ribos _____

* Klausimynas buvo koreguojamas atsižvelgiant į bibliotekos retų spaudinių saugojimo situaciją, t.y. ar jie sutelkti retų spaudinių skyriuje ar fonde.

Kokiais kriterijais remiantis spaudiniai yra priskiriami retų spaudinių skyriui ir/arba formuojami į atskirus fondus skyriaus fondo viduje?

<i>Kriterijai</i>	<i>Chronologinės ribos</i>	<i>Fondo (kolekcijos) dydis, fiz. vnt.</i>
Chronologinis		
Senosios lietuviškos knygos		
Senosios už Lietuvos ribų leistos knygos		
Senosios rusiškos knygos		
Senosios lenkiškos knygos		
Istorinis		
Spaudos draudimo laikotarpio knygos		
Cenzūros uždrausti leidiniai		
Pogrindinė spauda		
Dokumentų rūšių		
Periodinė spauda		
Atvirukai		
Fotografijos		
Kartografija		
Išskirtinumo, poligrafinis		
Miniatiūrinės ir mažformatės knygos		
Žymių dailininkų iliustruoti ar apipavidalinti leidiniai		
Aukštos poligrafinės kokybės leidiniai		
Faksimiliniai leidiniai		
Bibliofiliniai leidiniai		
Masinės knygos, atspindinčios tam tikro laikotarpio kultūros bruožus		
Memorialinis		
Žymių visuomenės, mokslo ir kultūros veikėjų asmeninės bibliotekos		
Draugijų, įstaigų ir organizacijų bibliotekos		
Išėivijos spauda		
Lituanistinės knygos		
Leidiniai, funkcionavimo visuomenėje metu įgiję išskirtinių istorinių kultūrinių požymių (su žymių asmenų autografais, gražiai įrišti, su reikšmingomis marginalijomis ir pan.)		

Kodėl buvo nuspręsta pasirinkti būtent tokias, Jūsų nurodytas, chronologines ribas?

- Lietuviškoms knygomis _____
- Išėivijos knygomis _____
- Užsienyje leistoms knygomis _____

Ar visi leidiniai, atitinkantys Jūsų pažymėtus atrankos kriterijus, besąlygiškai patenka į retų spaudinių skyrių?

- Taip, į šį skyrių patenka visi nurodytus kriterijus atitinkantys leidiniai
- Griežtai laikomasi tik kai kurių kriterijų _____
išvardinkite kriterijus

_____ ,
kitiems leidiniams taikomos išlygos, jei specialisto nuomone tam tikras spaudinys nėra reprezentacinis, neturi istorinės, kultūrinės ar mokslinės išliekamosios vertės

- Kita _____

Išvardinkite padalinius, kuriuose taip pat kaupiami reti spaudiniai:

1. _____
2. _____
3. _____

Kokios priežastys lemia, kad kai kurie reti spaudiniai patenka ir į kitus bibliotekos skyrius?

- Į kitus skyrius dažniausiai patenka šiuolaikinių leidinių, atitinkančių retų spaudinių skyriaus fondo formavimo kriterijus, dubletiniai egzemplioriai
- Į kitus skyrius patenka ne tik šiuolaikiniai, bet ir senieji bei reti spaudiniai, kurie labiau atitinka to skyriaus teminę, rūšinę ar kitą sudėtį ir gali užtikrinti tinkamas šių spaudinių saugojimo sąlygas
- Kituose skyriuose dubliuojami tik tie šiuolaikiniai leidiniai, kurių patekimas į retų spaudinių skyrių nulemtas tik tam konkrečiam egzemplioriui būdingų ypatybių (su žymaus veikėjo autografu, iš institucinės ar asmens privačios kolekcijos)
- Kita _____

Išvardinkite pagrindines (vertingiausias) retų spaudinių skyriaus kolekcijas ar leidinius (nurodykite kolekcijos pavadinimą, dydį ir chronologines ribas) Jei ši informacija yra pateikta Jūsų internetinėse svetainėse, tuomet šį klausimą galite praleisti:

- **Teminės** (skyriaus fondas universalus; meno, teatrologijos, literatūrologijos, fotografijos, muzikos ir panašių temų spaudinių kolekcijos) _____

- **Rūšinės** (žurnalai, ekslibrisai, albumai, plakatai, afišos, žemėlapiai, natos ir pan.) _____

- **Draugijų, įstaigų ir kitų organizacijų bibliotekos** (teminė sudėtis) _____

- **Žymių kultūros, visuomenės ir mokslo veikėjų asmeninės bibliotekos** (trumpi duomenys apie asmenį, teminė sudėtis) _____

Kaip saugomos retų spaudinių skyriuje esančios žymių asmenų ir institucijų kolekcijos?

- Stengiamasi išsaugoti šių kolekcijų visumą ir jos laikomos neišardytos
- Neišardomos tik reikšmingos, didelės ir pilnos kolekcijos, kitos yra laikomos bendrame skyriaus fonde
- *In corpore* saugomos ne tik pilnos bibliotekos, bet ir nepilnos reikšmingos kolekcijos
- Visi rinkiniai, kolekcijos yra integruojamos į bendrą skyriaus fondą, o jų priklausomybę tam tikrai bibliotekai galima nustatyti iš
 - ✓ Informacijos bibliografiniame apraše (el. kataloge)
 - ✓ Suformuoto atskiro fondo el. kataloge
 - ✓ Tai bibliotekai ar kolekcijai sudaryto tradicinio kortelinio katalogo
- Kita _____

Retų spaudinių skyriaus fondo sudėtis pagal turinį:

<i>UDK skyrius</i>	<i>Fiz. vnt.</i>
Bendrasis skyrius (0)	
Filosofija. Psichologija (1)	
Religija. Teologija (2)	
Visuomenės mokslai (3)	
Matemtika. Gamtos mokslai (5)	
Taikomieji mokslai. Medicina. Technika (6)	
Menas. Fotografija (7)	
Kalbotyra. Grožinė literatūra. Literatūros mokslas (8)	
Geografija. Biografijos. Istorija (9)	

Retų spaudinių skyriaus sudėtis pagal kalbas:

<i>Kalba</i>	<i>Fiz. vnt.</i>
Lietuvių	
Lenkų	
Lotynų	
Anglų	
Prancūzų	
Rusų	
Vokiečių	
Kitos	

Kokiu būdu dokumentai išdėstyti retų spaudinių skyriuje?

<i>Dokumentų išdėstymo būdas</i>	<i>Saugykloje</i>	<i>Skaitykloje</i>
Sisteminis		
Teminis		
Dalykinis		
Abėcėlinis		
Geografinis		
Chronologinis		
Kalbinis		
Formatinis		
Numerinis		
Kitas		

Nurodykite pagrindines svarbiausių retų spaudinių skyriaus dokumentų išdėstymo būdų pasirinkimo priežastis:

1. _____
2. _____

Kokios**retų spaudinių skyriuje esančių senųjų ir retų spaudinių prieigos galimybės skaitytojams?**

- Visi dokumentai laikomi uždaruose fonduose ir skaitytojams pateikiami pagal užsakymą;
- Dalis dokumentų yra skyriaus skaitykloje, tačiau nėra laisvai prieinami skaitytojams (paduoda bibliotekos darbuotojas)
- Dalis Retų spaudinių skyriaus dokumentų yra atviruose fonduose. Jais galima laisvai naudotis vietoje
- Dalis senų ir retų dokumentų skaitytojams prieinami tik gavus leidimą (*įrašykite, kokiems leidiniams taikomi naudojimo apribojimai*) _____
- Kita _____

Kokie retų spaudinių skyriaus leidiniai yra saugomi atvirame fonde?

1. _____
2. _____
3. _____

Kokia senųjų ir retų spaudinių įsigijimo tvarka?

<i>Darbo procesas</i>	<i>Retų spaudinių sk.</i>	<i>Komplektavimo sk.</i>
Naudojantis įvairiomis bibliografinėmis priemonėmis atliekama reikalingų spaudinių paieška		
Sudaromi trūkstamų leidinių sąrašai, kartotekos		
Ieškoma reikalingų leidinių:		
antikvariniuose knygynuose		
internetiniuose knygynuose		
bibliotekų mainų fonduose		
aukcionuose		
kita		

Kiek per metus buvo įsigyta senų ir retų leidinių?

<i>Metai</i>	<i>Pavadinimų</i>	<i>Fiz. vnt.</i>
2008		
2007		
2006		
2005		
2004		

Kiek lėšų per metus buvo skirta retų spaudinių skyriaus fondo papildymui?

<i>Metai</i>	<i>Tūkst., Lt</i>
2008	
2007	
2006	
2005	
2004	

Ar senų ir retų spaudinių saugojimui yra taikomi aukštesni reikalavimai nei šiai kategorijai nepriskiriamams dokumentams?

- Taip
- Ne

Kokios bibliotekos galimybės užtikrinti optimalias senųjų ir retų spaudinių saugojimo sąlygas?

- Įrengtas oro kondicionierius, nuolatos valomas oras, palaikoma reikiama temperatūra ir santykinė oro drėgmė;
- Restauravimo ir konservavimo galimybės:
 - ✓ bibliotekoje yra laboratorija, turinti visas būtinas priemones ir įrangą;
 - ✓ bibliotekoje yra tik tam tikros specializacijos (popieriaus, knygų įrišimo) restauratorius (restauratoriai), kuris (kurie) turi minimalias būtinas restauravimo priemones ir įrangą
 - ✓ biblioteka savo senuosius ir retus spaudinius restauruoja kitų įstaigų laboratorijose
 - ✓ kita _____
- Kita _____

Kokia retų spaudinių skyriaus leidinių bibliografinės informacijos paieškos sistema?

<i>Pavadinimas</i>	<i>Kortelinis katalogas</i>	<i>Kartoteka</i>	<i>El. katalogas (nurodykite tuo atveju, jei galima paieška tik tarp šios grupės dokumentų)</i>
Retų spaudinių skyriaus			
Dokumentų rūšių			
Senųjų leidinių			
Atvirukų			
Periodikos			
Grafikos			
Kartografijos			
Žymių asmenų privačių bibliotekų			
Istaigų, draugijų ir kitų organizacijų bibliotekų			
Personalijų			
Knygos nuosavybės ženklų			

Kokios retų spaudinių skyriaus fondo dalies įrašai suvesti į el. katalogą _____ (proc.)?

Ar pildomas kuris nors tradicinis katalogas, kartoteka?

- Taip
- Ne

Jei taip, tai kuris/kuri?

1. _____
2. _____
3. _____

Kokie papildomi duomenys pateikiami rengiant senųjų ir retų spaudinių bibliografinius įrašus?

- Įrišimas
- Autografai
- Dedikacijos
- Marginalijos
- Knygos nuosavybės ženklai
- Kita _____

Retų spaudinių skyriaus vartotojai, lankytojai ir išduotis

<i>Vartotojai, lankytojai ir išduotis</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>	<i>2004</i>
Vartotojų skaičius					
Vartotojai pagal išsilavinimą					
vidurinis					
aukštesnysis					
aukštasis					
Vartotojai pagal veiklos sritis					
moksleiviai					
studentai					
dėstytojai					
moksliniai darbuotojai					
kita					
Lankytojų skaičius					
Išduotis (fiz. vnt.)					

Retų spaudinių skyriaus darbuotojų skaičius _____

Kokių specialybių (pagal išsilavinimą) darbuotojai dirba retų spaudinių skyriuje? Nurodykite kiek tos specialybės darbuotojų yra šiame skyriuje.

- Bibliotekininkai _____
- Knygotyrininkai _____
- Istorikai _____
- Filologai _____
- Menotyrininkai _____
- Kiti _____

Koks vidutinis retų spaudinių skyriaus darbuotojų darbo stažas?

- iki 5 m.
- 5-10 m.
- 10-20 m.
- daugiau nei 20 m.

Koks yra darbo procesų pasiskirstymas tarp retų spaudinių skyriaus ir kitų skyrių?

<i>Darbo procesai</i>	<i>Retų spaudinių sk.</i>	<i>Kitas skyrius (įrašykite pavadinimą)</i>
Katalogavimas		
Tradicinių katalogų priežiūra		
El. katalogo rengimas		
Parodų rengimas		
Konferencijų organizavimas		
Tyrimai		
Skaitmeninimas:		
formuoja senųjų ir retų spaudinių skaitmeninimo strategiją		
kuria skaitmenines kolekcijas		
teikia skaitmeninimo paslaugas vartotojams		
Restauravimas:		

dezinfekuoja, restauruoja, konservuoja retų spaudinių skyriuje esančius dokumentus		
įriša leidinius		

Kiek vidutiniškai per metus retų spaudinių skyriaus darbuotojai parengia parodų _____ ir parašo straipsnių _____?

Su kokiais sunkumais (požiūrio į skyriaus veiklą, dokumentų tvarkymo, organizavimo, aprašymo, katalogavimo ir pan.) susiduria retų spaudinių skyrius?

1. _____
2. _____
3. _____

Kaip Jūsų biblioteka prisideda prie *Epaveldo* projekto?

1. _____
2. _____

Kokie, Jūsų nuomone, retų spaudinių skyriaus buvimo bibliotekoje privalumai?

- Didesnės galimybės identifikuoti, ištirti ir įvertinti retus spaudinius
- Palengvina retų spaudinių aktualinimą ir informacijos apie juos sklaidą
- Užtikrinamas nuoseklus šio skyriaus fondo komplektavimas
- Fondas geriau organizuojamas, tvarkomas ir prižiūrimas
- Užtikrinamas išsamesnis, mokslinis bibliografinių aprašų rengimas
- Formuojama aiškesnė bibliotekos darbuotojų retų spaudinių samprata
- Formuojamas aiškesnis vartotojų bibliotekos fondo sudėties suvokimas ir sudaromos geresnės prieigos sąlygos, kas lemia aktyvesnį domėjimąsi retais spaudiniais ir jų panaudojimą
- Leidinių išskyrimas iš bendro fondo suteikia jiems ypatingą statusą ir tuo pačiu juos įpaveldina
- Kita _____.

2 priedas. VAVB spaudos paveldo tyrimui atrinktų leidinių chronologinis abėcėlinis bibliografinis sąrašas

Lietuvoje leistos knygos iki 1864 m.

1. **Adamowicz, Adam** (1801-1881). Kościół Augsburski w Wilnie : kronika zebrana na obchód trzechwiekowego istnienia kościoła w roku 1855 w dzień ś. Jana Chrzciciela / przez A.F.A. - Wilno : Druk. J. Zawadzkiego, 1855. - 70 p. - Bibliogr.: p. 67-70. Ants.: *Univ. Stefana Batorego Seminarium prawa Koscielnego; V. U. B. Teisės mokslų fakultetas; Vilniaus universiteto biblioteka.* – Įrišimas: marmurinis kartonas; fiz. būklė: labai gera, popierius konservuotas.
2. **Baliński, Michał** (1794-1864) (Balinskis, Mykolas). Pamiętniki historyczne do wyjaśnienia spraw publicznych w Polsce XVII wieku posługujące, w dziennikach domowych Obuchowiczów i Cedrowskiego pozostałe / wydał z rękopismu, wstępem i przypisami objaśnił Michał Baliński. - Wilno : Nakładem A. Assa księgarza, 1859. - [4], XIX, 152 p. – Książnica t-wa przyjaciół nauk w Wilnie; autografuota. – Įrišimas: minkšti viršeliai, fiz. Būklė patenkinama.
3. **Bonaventura** (apie 1217-1274), šventasis, kardinolas. Ziwasas pona ir dieva musu Jezusa Chrystusa tay ira kielas iszganima kuriu Ponas Iszganitoies ir Atpyrktoies musu Jezusas Chrystusas pry ateima sawa ant swieta diel atpyrkima ir iszwalninima isz maces szietona gimynes zmoniu duodamas kaypo pates swieczije Joan: 14 ... / par s. Bonawetura ... apraszitas. - Wilniuy : Drukarnioy Kunigu Bazylionu, 1808. - [10], 369 p. : ilustr. – *Egzemploriaus fizinė būklė prasta, virselio vidinė pusė nuplyusii, kartonas aprauktas oda, blokas beveik išplyšęs iš virselio, popieriuje matyti pelėsio žymės.*
4. **Chodźko, Ignacy** (1794-1861). Obrazy Litewskie. Ser. 6. Nowe pamiętniki kwietarza / przez Brata Rafała Karęgę wydane przez Ignacego Chodźkę. - Wilno : Nakładem i Drukiem Józefa Zawadzkiego, 1862. - 345 p. : ilustr.
5. **Chodźko, Ignacy** (1794-1861). Podania Litewskie / przez Ignacego Chodźkę. - Wilno : J. Zawadzki, 1852-1860. - 4 t. : ilustr.
Ser. 4 : Drugi pustelnik w Proniunach, czyli, Votum chybione. - 1860. - 146, [1] p. : ilustr. - Kartu įrišta: Pisma Ignacego Chodźki. X. Dwie konwersacye z przeszłości. Wydanie nowe ; Proby nowego dykcyonarza. Wydaje pan Wirszajtos, niegdys Szubrawiec Rystukanin, Ignacy Chodźko.
6. **Chodźko, Ignacy** (1794-1861). Podania Litewskie / przez Ignacego Chodźkę. - Wilno : J. Zawadzki, 1852-1860. - 4 t. : ilustr. Ser. 3 : Pustelnik w Proniunach : powieść w dwóch cześciach. - 1858. - 318 p. : ilustr. – Ants.: Wlasnosc Konwentu Polskiego "Polonia" w. Dorpacie. – Įrišimas: kartonas, marmurinis; fiz. būklė: patenkinama.
7. **Daniłowicz, Ignacy** (1788-1843). Skarbiec diplomatów papieżkich, cesarskich, krolewskich, książęcych; uchwał narodowych, postanowień różnych władz i urzędów posługujących do krytycznego wyjaśnienia dziejów Litwy, Rusi Litewskiej i ościennych im krajów / zebrał i w treści opisał Ignacy Daniłowicz ; z pozgonnych rękopismów znajdujących się w bibliotece Muzeum Wileńskiego wydał Jan Sidorowicz. - Wilno : w drukarni A.H. Kirkora i sp., 1860-1862. - 2 t. - Nugarėlės antr.: Skarbiec dziejów Litwy.
T. 1. - 1860. - 390 p. – Įrišimas: minkšti žalsvi viršeliai.
8. **Daniłowicz, Ignacy** (1788-1843). Skarbiec diplomatów papieżkich, cesarskich, krolewskich, książęcych; uchwał narodowych, postanowień różnych władz i urzędów posługujących do krytycznego wyjaśnienia dziejów Litwy, Rusi Litewskiej i ościennych im krajów / zebrał i w treści opisał Ignacy Daniłowicz ; z pozgonnych rękopismów znajdujących się w bibliotece Muzeum Wileńskiego wydał Jan Sidorowicz. - Wilno : w drukarni A.H. Kirkora i sp., 1860-1862. - 2 t. - Nugarėlės antr.: Skarbiec dziejów Litwy.
T. 2. - 1862. - 370 p.
9. **Dziennik Wilenski.** - Wilno : Drukarnia A. Marcinowskiego, [1805-1830]. - t.
T. 2 : Nowiny naukowe. - 1827. - 581 p. – *Lipdė: Фундам. Библиуом.Ковенской гимназіи; ants: Valstybinis centralinis knygynas; Vytauto Didž. Univ. biblioteka.* – Įrišimas: marmurinio kartono viršelis; fiz. būklė: gera, popierius restauruotas.
T. 5 : Umiejėtnooci i sztuki. - 1830. - 581 p.
T. 7 : Historia i literatura. - 1829. - 456 p.
10. **Filochowski, Roch** (1838-1896) (Filiochovskis, Rochas). Trumpas katekizmas pagal kunigo Pilakauskio iszguldimo su nekureis naudingais pridėjimajs. - Vilniuje [i.e. Tilžė] : Kasztu ir sp. J. Zawadzki [i.e. Aut. lėšos], 1860. - 52 p. - Antr. p. aut. nenurodyti. - Įrišta su: Kušeliauskas, Serafinas Laurynas. Pamokslai apie sudą Dievo, pakutą, dangų ir nekaltą prasidėjimą Szv. Marijos Panos. Vilniuje [i.e. Tilžė], 1861.
11. **Jundził, Stanisław Bonifacy** (1761-1847) (Jundzilas, Stanislovas Bonifacas). Opisanie roślin w prowincyi W.X.L. naturalnie rosnących według układu Linneusza / przez X.B.S. Jundziłą w Wilne. - Wilno : W.W. Drukarnia K. Mci y Rzeplitey XX. Piarow, 1791. - 506 - Įrišimas: rudas kolenkoras; fiz. būklė: prasta, popierius pažeistas mikoorganizmų, blokas išręs.
12. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887) (Kraševskis, Juzefas Ignacas). Kordecki : powieść historyczna / J.I. Kraszewski. - Wilno : Zawadzki, 1852. - t.
T. 2. - 1852. - 406, [2] p.
13. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887) (Kraševskis, Juzefas Ignacas). Litwa za Witolda : opowiadanie historyczne / Józef Ignacy Kraszewski. - Wilno : [s.n.], 1850. - 372 p. – Įrišimas: kartonas, rudas kolenkoras.

14. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887) (Kraševskis, Juzefas Ignacas). *Metamorfozy ; Obrazki / Jòzef Ignacy Kraszewski*. - Wilno : Zawadzki, 1859. - 3 t. T. 1-3 įr. Kartu
T. 1. - 219 p.
T. 3. - 245 p.
15. **Kremer, Józef** (1806-1875). *Podróż do Włoch : z drzeworytami / Józef Kremer*. - wydanie Adama Zawadzkiego. Wilno : nakładem i drukiem Józef Zawadzkiego, [1859-1864]. - 5 t. ; 4°(21 cm). - Kai kurie aprašo elementai paimti iš Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos el. katalogo.
T. 2: *Opisanie Weneyi, dalszy ciąg. Padwa. Werona. – 1859. – [4], 526, [2] p. : ilustr. (nespalv., schemas/brėžiniai?). – Juodas kolenkoras, kartonas, tamsiai ruda oda, auksuoti pavieniai įspaudai.*
16. **Liguori, Alfonso Maria de, šventasis** (1696-1787) (Liguoris, Alfonsas Marija). *Prisigatavojimas ant smerčio, arba apmislįjimai apie amžinas teisibes : su pridejimu gromatos popiežiaus Leono XIII, apie meldimosi už wisas gimines cielos pasaules, del užgana padarima Szwencziausem Sakramentui / S. Alponso Ligorijuszo*. - Vilniuje : Kasztu ir sp. J. Zawadzkiego, 1863. - 340 p. - Kontrafakcija. - Leid. duom. nustatyti iš Lietuvos TSR bibliografija, ser. A, t. 2, kn. 1, įr. 2101
17. **Missae in agenda** defunctorum tantum deservientes ex missali romano recognito desumtae cum ordinario et canone un in ipsis servatur, ad omnium ecclesiarum usum et commoditatem cum sequentiis et orationibus extensis. - Vilnae : In Typogr. Dioecesis ad Domum Montis Salvatoris Congregationis Missionis, 1806. - 42 p. : nat.
18. **Narbutas, Justinas** (1776-1845). *Dzieje wewnętrzne narodu litewskiego z czasów Jana Sobieskiego i Augusta II, królów panujących w Polsce : wyciąg z różnych notacyów i manuskryptów / Narbutt, Justyn (ca 1773-1845)*. - Wyd. 2. - Wilno : w druk. A. Dworca, 1843. - t.
T. 2. - 1843. - 128 p. – Įrišimas: kartonas, rudas marmurinis.
19. **Officium** albo Codzienne Nabożeństwo ku większej czci i chwale Boga w Tròycy Świetey Jedynego i niepokalanie poczęty najswiętszy Panny Maryi matki bożey, jako też różnych ss. patronów : zebrane, i dla wygody chrześcijańskiej przedrukowane. - Wilno : w Drukarni A. Dworca, 1852. - 356, [4] p.
20. **Podlewski, Piotr Wincenty** (1804-1873). *Trzy dni poświęcone Bogu : na przypomnienie czci naszej i chwały powinnej Jemu / przez Piotra Wincentego Podlewskiego*. - Wyd. 2-e. - Wilno : Druk. J. Zawadzkiego, 1862. - 548 p. : ilustr.
21. **Prusinowski, Jan** (1818-1892). *Po ziarnie zbiorok pamiątkowy / wydany przez J. Prusinowskiego, M. Krupowicza*. - Wilno : Nakład wydawców, 1861. - 295 p.
22. **Syrokomla, Władysław** (1823-1862) (Sirokomlė, Vladislavas). *Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna : (Troki, Stokliszki, Jezno, Funie, Punie, Niemiez, Miedniki etc.) / przez Władysława Syrokomlę*. - Wilno : A. Ass, 1857. - 188, [2] p., [1] ilustr. lap. : ilustr. - Įrišta kartu su: **Humnicki, Ignacy, (1798-1864)**. *Goworek wojewod Sandomierski: drama z dzieiow polskich, w 3. Aktach / Ignacego Humnickiego napisane*. - Krakowie: w Drukarni Jozefa Mateckiego, 1819. - 53 p. - Įrišimas: *minkšti viršeliai*.
23. **Wizerunki** i roztrząsania naukowe. - Poczet nowy drugi. - Wilno : Józef Zawadzki, własnym nakładem, 1838-1843. - 24 t.
T. 24. - 1843. - 336, XIII p., [2] ilustr. lap. : ilustr. - Įrišimas, *marmurinis juodas kartonas*.
24. **Wójcicki, Kazimierz Władysław** (1807-1879). *Silva-Rerum : staropolskie powieści K.Wł. Wojcickiego*. - Wilno : J. Zawadzki, 1861. - 2 t. - Kartu įrišta 1-2 t.
T. 1. - 1861. - VII, 256 p.
T. 2. - 1861. - 126 p. – Įrišimas: dažytas kartonas.
25. **Wróblewska, Tekla** (XVIII a. pab.-po 1835). *Narymund wielki Xiąze Litewski : tragedia oryginalna w pięciu aktach z ułomk poezyi / przez Teklę z Borzymowskich Wroblewską*. - Wilnie : Drukarnia Dyecezal XX Missynarzów p.k. s. Kazimierza, 1820. - 78 p. - Įrašas: *Z Książ Jana Drozdovskiego. - Įrišimas: kartonas, rudas marmurinis popierius, viršelio nugarėlė pažeista graužikų.*
26. **Žiwataj** szwėtuju tu kuriu wardajs žemajcejz už wis gieb wadinties : eju abeciełas surasziti. - 2 karta iszspaustas. - Wilnius : Kasztu ir spaustuwi Jozapa Zawadzkiego, 1863. - 299, [2] p.
27. **Месяцослов хозяйственный ... = Kalendarz gospodarski ... - Вильно : Тип. Зимеля и Манеса Ромма, [1841-1863]**. - kn. : ilustr. - Ankstesnė antr.: *Kalendarz gospodarski ... - Tekstas gretut. rus., lenk. - Nuo 1854 m. sp.: Тип. Манеса Ромма.*
на лето христово 1842. - [1841]. - 40 p.
на лето христово 1843. - [1841]. - 40 p.
на лето христово 1845. - [1844]. - [40] p.
на лето христово 1848. - [1847]. - [38] p.
на лето христово 1849. - [1848]. - [36] p.
на лето христово 1851. - [1850]. - [32] p.
на 1864 год. - [1863]. - [74] p.

1. **Basanavičius, Jonas** (1851-1927). Prie istorijos musun rašybos. - Tilžė : Otto spaustuvė, 1899. - 17 p.
2. **Bonaventura** (apie 1217-1274), šventasis, kardinolas. Gyvenimas iszgarytojaus sviėto vieszpatis musų Jezaus Kristaus / paraszytas pagal keturių evangelistų par szv. Prancziszku Serafiszkuji ir S. Bonaventurą bažnyczios daktarą ; (ant lietuviszko iszverstas pagal lenkiszko texto [P. Šilinskio, K. Pakalniškio ir kt.]). - Vilniuje [i.e. Tilžė] : Kasztu Draugsaunario L. sunų [i.e. P. Urbonavičiaus leid.], 1879 [i.e. 1892] (Spaustuvėje Jūzapo Zawadzko [i.e. O. Mauderodės sp.]). - 366 p. : iliustr. - Vertėjai ir skelbimo duomenys nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. nr. 560. - Kontrafakcija
3. **Chodźko, Ignacy** (1794-1861). Wybór pism ; Obrazy Litewskie / Ignacego Chodźki. - Wydane nowe. - Wilno : Nakładem i Drukiem Józefa Zawadzkiego, 1903. - 738 p.
4. **Dangaus** augštumas ir žmogaus senumas. Anykščių šileis ir daugelis naudingų žinių : (naujas kalendorius 1904 m.). Kataliogas visų lietuviškų knygu, gaunamų pas M. Saunus / sutaisė ir išleido P. Mikolainis. - Tilžėje : [P. Mikolainis], 1903. - 149 p. : iliustr., portr. - Taip pat vartojama antr.: Naujas kalendorius 1904 m.
5. **Dokumentas** apie lotyniškas litaras lietuviškoje literatūroje. - Tilžė : Otto sp, 1899. - 45 p.
6. **Emmerich, Anna Katharina** (1774-1824) (Emeryk, Ana Katarina). Sopulinga muka vieszpatis musų Jezaus Kristaus / pagal apdumojimus Onos-Kotrynos Emmerik zokonikės augustijonų ; [iš lenkų k. vertė ir pratarė parašė S. Kušeliauskas]. - Vilniuje [i.e. Tilžė] : Kasztu ir spaustuvėje Jūzapa Zawadzka [i.e. O. Mauderodės sp.], 1896. - 136 p. : iliustr. - Vertėja ir skelbimo duomenys nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. nr. 808. - Kontrafakcija
7. **Gondek, Felix** (1821-1892) (Gondekas, Feliksas). Wadomas, arba, Dangiszkos gidiklos dėl žmogaus / F. Gondek. - surazsitas ir paduotas trecią kartą par naują [A. Vytarto]. - [Tilžė : A. Vytartas, 1890 (O. Mauderodės sp.)]. - 344 p. : iliustr. - Aut. ir skelbimo duom. nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. 1041.. - Antr. lap. skelbimo duom.: Wilniuje : Kasztu ir spaustuwe Juozapo Zawadzko, 1879. - Kontrafakcija
8. **Gospodyni** Litewska, czyli Nauka utrzymywania porządnie domu i zaopatrzenia go we wszystkie przyprawy, zapasy kuchenne, apteczkowe i gospodarskie : tudzież hodowania i utrzymywania bydła, ptastwa i innuch żywiołów, według sposobów wyprobowańszych i najdoświadczeńszych, a razem najtańszych i najprostych. - Wyd. 7, popraw. i pomnożone różnemi przepisami / przez Autorkę Kucharki Litewskiej. - Wilno : Druk. J. Zawadzkiego, 1876. - 516 p. - Įrišimas: rudas kartonas.
9. **Judošius / S. Pšibiliauskienė** ; parašė L. P. - Tilžė : "Ūkininko" red., 1902. - 12 p.
10. **Kirkor, Adam Honory** (1818-1886) (Kirkoras, Adomas Honoris). Kapai didžių kunigaikščių ir karalių Vilniuje / [A.H. Kirkoras ; iš lenkų k. vertė P. Vileišis]. - Tilžėje : [Ott. v. Mauderodės sp.], 1898. - 35 p. : iliustr. - Aut. nurodytas p. 2. - Aut. ir vert. nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. 1570. - Versta iš: Groby wilkoksiażęce i królewskie w Wilnie
11. **Kozłowski, Szymon Marcin** (1819-1899) (Kazlauskas, Simonas Martynas). Kazania świąteczne i przygodne / przez S. Kozłowskiego. - Wilno : J. Zawadzki, 1880. - x, 341 p. : [1] portr. lap.
12. **Kremer, Józef** (1806-1875). Podróż do Włoch : z drzeworytami / Józef Kremer. - wydanie Adama Zawadzkiego. Wilno : nakładem i drukiem Józef Zawadzkiego, [1859-1864]. - 5 t. ; 4°(21 cm). - Kai kurie aprašo elementai paimti iš Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos el. katalogo.

T. 5, cz. 2: Koscioly i Muzea Rzymu : Zarys Dziejow Stuki Starozytniej i stuki rozwinietej ... : spisy ilustracyi, artystow i przedmiotow. - 1864. - VIII, [2], 443-874 p., [2] lap. : iliustr. - 2 įrišti atskiri lap.: 1 su iliustr., kita pusė tuščia, antras lentelė. - Marmurinis kartonas, juodos odos nugarėlė.
13. **Lazdynų Pelėda**. Našlaitė : ne pasaka / Lazdynų Pelėda. - [Tilžė], [1902]. - 62 p.
14. **Maironis** (1862-1932). Tarp skausmų į garbę : poema iš dabartinių laikų / parašė St. Garnys. - Tilžė : Jagomastas, 1895. - 91 p.
15. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855) (Mickevičius, Adomas). Velinės / parašė A. Mickevičius ; vertė Varpas. - Tilžė : Kuopelė V. Kudirkos atminčiai, 1900. - 68 p.
16. **Miežinis, Mykolas** (1826-1888). Lietuviszkai-latviszkai-lenkiszka-rusiszka žodynas = Литовско-латышско-польско-русский словарь / M. Miežinis. - Tilžėje : [M. Miežinis], 1894 (Spausdinta kasztais M. Norveskio [P. Mikolainio]). - [4], 292 p. - Nugarėlės antr.: Miežinio žodynas. - Antr. dabartine rašyba: Lietuviškai-latviškai-lenkiškai-rusiška žodynas. - Gretut. antr. latv., lenk., rus.
17. **Ogród** różany czyli perły katolickiego nabożeństwa, książka nauk i modlitw całorocznych : dla gorliwych chrześcijan, na wzbudowanie wszystkich stanów i każdego wieku / zebrane przez P.B.T.W. - najnówsze, zupełnie poprawne i wielu modlitwani pomożone wydanie. - Wilno : Nakładem i drukiem J. Blumowicza, 1883. - 890 p. : iliustr. - Virš. antr. ir sudaryt. nenurodyti.
18. **Pažintiniai, informaciniai straipsniukai, mokslo populiarinimo, informaciniai**. Visas svietas : žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai : kaip turėtumėm misti (naujas kalendorius 1903 m.) / sutaisė ir išleido P. Mikolainis. - Tilžė, 1902. - [1], 156 p.
19. **Pelczar, Józef Sebastian** (1842-1924). Pamokinimai apie dvasiszko gyvenimo valgi (peną) arba apie szvencziausį sakramentą. - [Tilžė], [1899]. - 108 p.
20. **Rackiewicz, Wincenty**. Jeszcze o Litwie starozytniej / przez Wincentego Rackiewicza. - Wilno : Zawadzki, 1875. - 24 p.
21. **Šlužba** boža czyli Nabożeństwo domowe kościelne używane przez Chrześcijan Rzymsko-Katolickiego Kościoła. Z przydaniem nauki: o powinnościach chrześcijanina, o sposobie czynienia i o Sakramentach świętych, tudzież ze zbiorem Pieśni nabożnych / zebrane przez X.S.K. - Wydane nowe, pomnożone. - Wilno : Nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, 1865. - 719 p., [3] iliustr. lap. : iliustr.
22. **Tautiškas** atgijimas lietuvių ir kitų jaunų tautų : atminimui 20-metinių "Auszros" sukaktuvių (1883-1903). - Tilžė : [J. Shoenke], 1903. - 40 p. - Leid. duom. nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija, Ser. A. Knygos lietuvių kalba, t. 2, kn. 1, įr. 3408
23. **Upominek** Wileński : pismo zbiorowe poświęcone Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu, na pamiątkę pięćdziesięcioletniej rocznicy jego zawodu literackiego. - Wilno : Zawadzki, 1879. - 271 p.

24. **Vileišis, Petras** (1851-1926). Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašyti ir spausti išmoka / P.N. - Tilžė : O. v. Mauderodė, 1900. - 38 p. : iliustr. - Kn. aprašyta iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A, t. 2, kn. 2, įr. 3772. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. Berlin, 1980; įr. nr. 35
25. **Vilniaus senovės aktų tyrimo komisija**. Акты издаваемые Виленскою комиссиею для разбора древних актов. - Вильна : Русский Почин, 1865-1915. - 39 т. - Taip pat vartojama antr.: Акты издаваемые Коммиссиею высочайше учрежденною для разбора древних актов в Вильне ; Акты издаваемые Археографическою комиссиею высочайше учрежденною в Вильне ; Акты издаваемые Виленскою археографическою комиссиею. - Antr.: Т. 1: Акты издаваемые Коммиссиею высочайше учрежденною для разбора древних актов в Вильне; Т. 2: Акты издаваемы Археографическою комиссиею высочайше учрежденною в Вильне. - Т. 3-19: Акты издаваемые Виленскою археографическою комиссиею; Т. 21-39: Акты издаваемые Виленскою комиссиею для разбора древних актов.
- Т. 27 : Акты Холмского городского суда. - 1900. - сxxx, 410 p. - Tekstas rus., lenk., lot.
26. **Wiecznastis**. - [Tilžė], 1889. - 42 p.
27. **Zawadzka**, Wincentyna A.L. Kucharka litewska : zawierająca przepisy gruntowne i jasne, własnem doświadczeniem sprawdzone, sporządzenia smacznych, wykwintnych, tanich i prostych rozmaitych rodzajów potraw tak mięsnych, jak i postnych [...] z przydaniem na początku książki dokładnej dyspozycji stołu / przez W. A. L. Zawadzka ; przepisy gruntowe i jasne, własnem doświadczeniem sprawdzone. - 5 wyd., popraw. i znacznie pomnożone. - Wilno : J. Zawadzki, 1874. - XXVI, 456 p. : iliustr.
28. **Zdanowicz, Aleksander** (1805-1868). Rys chronologiczno-historyczny państw nowożytnych od V. wieku do dziś dnia : z kilkunastu mapkami i kilkudziesięciu genealogijami / ułożony przez Alexandra Zdanowicza. - Wyd. 4-e, wyd. nowe. - Wilno : Nakł. i dr. J. Zawadzkiego, 1864. - 624 p. - Virš. aut. nenurodytas.
29. **Σοφοκλέους (Sofoklis)**. Antigona : tragedija / Sofoklis ; vertė J.Š. - [Tilžė] : P. Nėris, 1903 (Ott. v. Mauderodė). - 39 p. : iliustr. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 2034
30. **Археографический** сборник документов относящихся к истории Северо-западной Руси, издаваемый при Управлении Виленского учебного округа. - Вильна : Тип. А.Г. Сыркина, 1867-1904. - 14 т. - Priedai: Подробный алфавитный указатель к I-XIII томам Археографического сборника, издаваемого при Виленском учебном округе. - Su r-klėmis.
- Т. 6. - Вильна : Печатня О. Бломова, 1869. - xi, 411 p. - R-klė : p.379-409
31. **Брянцев, Павел Дмитриевич** (g. 1845). История Литовского государства с древнейших времен / Павел Брянцев. - Вильна : [s.n.], 1889 (тип. Сыркина). - XII, 659 p.
32. **Брянцев, Павел Дмитриевич** (g. 1845). Очерк древней Литвы и Западной России / П. Дм. Брянцев. - 2-ое изд. - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1896. - 150 p.
33. **Виленская городская дума**. Виленская городская дума. Протокол заседания Виленской городской думы. - 1885, № 1 (10 янв.)-1887, № 26; 1888, полугодие 1, № 1/15-1902, полугодие 1, № 1/12 (20 июня). - Вильна : [s.n.], 1885-1902 (Вильна : тип. М.Б. Жирмунского). - 27-28 cm. - Įvaigaus dažnumo. - Priedai: Смета доходовъ и расходовъ г. Вильны на ... г. - Viršelio antr.: Протоколы Виленской городской думы. - Aprašyta iš nepilnų komplektų.
- 1888.-No. 1-27
34. **Виленский учебный округ. Управление**. Отчет по управлению Виленским учебным округом. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1882-1904. - kn.
- за 1882 гражданский год. - 1885. - 215 p. : lent.
- за 1894 гражданский год. - [s. n.]. - 26 p. : lent.
- за 1899 гражданский год. - [s. n.]. - 37 p. : lent.
- за 1900 гражданский год. - [s.n.]. - [90] p. : lent.
- за 1902 гражданский год. - [s. n.]. - 30 p., XXI : lent.
35. **Вильна**, по переписи 18 апреля 1875 года, произведенной под руководством Северозападного отдела Императорского русского географического общества / обработанной Н. Зиновьевым. - Вильна : Тип. А.Г. Сыркина, 1881. - 77 p.
36. **Добрянский, Флавиан Николаевич** (g. 1848) (Dobryjanskij, Flavian Nikolaevič). Путеводитель по Вильне и ее окрестностям : с планом города Вильны / Флавиан Николаевич Добрянский ; [в конце предисл. авт.: Ф. Д.; установлен по 3-му изд., вышедшему под загл.: "Старая и новая Вильна"]. - Вильна : тип. А. Г. Сыркина, 1890. - XL, 188 p., [1] plan. lap. : iliustr. - Kiti leidimai: Вильна и окрестности.
37. **Живописные** очерки Константинополя / с 26 картинками гравированными на стали в Лондоне. - Издание А. И. Давидова?. - Санктпетербург : в типографии Эдуарда Праца, 1855. - [20], 126, [4], p., 22 iliustr. lap. : iliustr. (graviūros) ; 8" (22 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Žalias marmurinis popierius, kartonas, rudos odos nugarėlė, akliėj ir pavieniai auksuoti rėžtuko įspaudai nugarėlėje.
38. **Кукольник, Павел Васильевич** (1795-1884) (Kukolnikas, Pavlas). Исторические заметки о Литве Павла Кукольника. - Вильна : В тип. А.К. Киркора, 1864. - [5], 245 p.
39. **Обзор** Виленской Губернии. - Вильна : Губернская типография, 1871-1913. - kn. - за 1897 год. - 1898. - 98, [28] p.
40. **Отчет** правления Виленского общества взаимного страхования от огня имуществ. - Вильна : Губернская типография, [19--]. - kn.
- за 1902 год : пятнадцатый отчетный год. - 1903. - 66 p. - *Raudonu rašalu padaryti įrašai, patvirtinantys leidimą publikuoti, kiekviename lape parašas. - Ants.: Виленского отд. ценз. по внутр. - Įrišimas: minkšti viršeliai.*

41. **Памятная книжка** Виленского учебного округа. - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1889-1914 - Издание Управления Виленского Учебного Округа.
за 1889 учебный год. - 1889. - 149 p. - R-klė.: p. 143-149
42. **Протоколы** Виленской городской Думы : за первое полугодие 1896 года. - Вильна : Типография М. Б. Жирмуского, 1896. - [476] p.
43. **Циркулярь** по Виленскому учебному округу. - 1871, № 1 (январь)-1909, № 11/12 (ноябрь/декабрь); 1912, № 1 (январь)-1917, № 7 (июль). - Вильна : [s.n], 1871-1909, 1912-1917 (Вильна : тип. А.Г. Сыркина). - 21 см. - Mėnesinis, 1871-1909, 1912-1914. - [vairaus dažnumo, 1915-1917. - Priedai: Материалы по организации школьного обучения на началах научной педагогики ; Народное образование въ Виленскомъ учебномъ округ[e]. - 1857-1870 leista antr.: Циркулярь по управлению Виленскимъ учебнымъ округомъ. - Nebuvo išleista 1910-1911. - Išleid. vieta: Могилев, 1915, № 8/9-1917, № 7. - 1871-1915

Lietuvoje leistos knygos iki 1918 m.

1. **Afrika** ir jos gyventojai / sutaisė B. Rožanskaitė. - Vilnius : M. Kuktos sp., 1915. - 32 p. : iliustr. - (Šv. Kazimiero draugijos leidinys ; nr. 201). - Ants.: *Vilniaus II-ji viešoji Valstybinė biblioteka. - Irišimas: ne originalus, rusvas kartonas.*
2. **Ateitis**. - Kaunas : Banaitis. - 2 nr. : iliustr. - Nemokamas priedas prie "Draugijos" laikraščio.
Nr. 2 (54). - 1916. - 34 p. : iliustr.
Nr. 5 (57). - 1916. - 34 p. : iliustr.
3. **Atminimas** 50 metinio jubiliejaus švenčiausios Marijos Panos Nekaltai Pradėtos. - Tilžė, 1904. - 32 p.UDK: 232.931
4. **Auksinės** varpos [Natos] / senovės dainos surinktos Ūdrijos apylinkėje Juozo Neimanto. - Seinai : Laukaičio, Dvaranausko, Narjausko ir b-vės sp., [1909]. - t. - Kn. taip pat: Prakalba.
[T.] 1. - 1909. - 39, [1] p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 2339.
5. **Baranauskas, Antanas** (1835-1902). Anykščių šilelis : [poema] / A. Baranauskas. - Vilnius : J.Zavadzkiio spaustuvė, 1905. - 16 p.
6. **Basanavičius, Jonas** (1851-1927). Prie istorijos musun rašybos. - Tilžė : Otto spaustuvė, 1899. - 17 p.
7. **Basanavičius, Jonas** (1851-1927). Šv. Jono bažnyčia ir lietuvių kalba Vilniuje / parašė IKS. - Vilnius, 1913. - 23 p. - ("Vilties" leid.; nr. 32)
8. **Beltrami, Andrea** (1870-1897). Švento Pranciškaus iš Asyžiaus gyvenimas / pagal A. Beltrami paruošė J. Baltrušaitis. - Vilnius : "Vilniaus žinių" sp., 1907. - 41 p.
9. **Bendorius, Petras** (1863-1906). Vaikų žvaigždutė : knygelė I ir II mokyklos skyriam ir vaikams pramokusiems skaityti / sutaisė mokytojas P. Bendorius. - 2-as išleid. - Vilnius : J. Zavadzkiis, 1910. - 81 p. : iliustr.
10. **Bert, Paul** (1833-1886). Dievo galybė : pradedamieji metai : (žmogus, gyvuliai, augalai, paprastieji apsireiškimai) / Polius Beras. - Vilnius, 1905. - 136 p.
11. **Bikinas, Juozapas** (1875-1956). Ar bus geriau, kad socialistai gaus viršų? / parašė D. Dumbė. - 2-asis išleid., pertaisytas ir žymiai padidintas. - Kaunas : Banaičio sp., 1907. - 83 p.
12. **Biliūnas, Jonas** (1879-1907). Įvairūs apsakymėliai / J.B-no. - [Tilžė] : Aušra, [1906]. - 64 p. : iliustr.
13. **Biliūnas, Jonas** (1879-1907). Įvairūs apsakymėliai / J.B-no. - [Tilžė] : Aušra, [1906]. - 64 p. : iliustr.
14. **Błędy** nasze : rzecz o czystości języka polskiego na Litwie / przez Al. Łętowskiego. - Wilno : Zawadzki, 1915. - 378 p. - (Miūjmy język ojczysty).
15. **Bonaventura** (apie 1217-1274), šventasis, kardinolas. Gyvenimas iszgarytojaus sviėto vieszpaties musų Jezaus Kristaus / paraszytas pagal keturių evangelistų par szv. Prancziszų Serafiszų ir S. Bonaventurą bažnyczios daktarą ; (ant lietuviszko iszverstas pagal lenkiszko texto [P. Šilinskio, K. Pakalniškio ir kt.]). - Vilniuje [i.e. Tilžė] : Kasztu Draugsaunario L. sunų [i.e. P. Urbonavičiaus leid.], 1879 [i.e. 1892] (Spaustuvėje Jūzapo Zavadzkiio [i.e. O. Mauderodės sp.]). - 366 p. : iliustr. - Vertėjai ir skelbimo duomenys nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. nr. 560. - Kontrafakcija
16. **Būčys, Pranciškus Petras** (1872-1951). Švenčiausiosios Panelės apsireiškimai Liurde / Pranciškus Petras Būčys. - Seinai : Saulė, 1909. - VIII, 362 p.
17. **Chaignon, Pierre (1791-1883) (Šenjonas, Pjeras)**. Meditacijos arba dvasiški apdūmojimai : visiems metų Nedėdieniams ir Šventėms / parašė prancūzų kun. Chaignonas ; iš lenkų kalbos vertė P.L. [P. Legeckas]. - Vilnius : M. Kuktos sp., 1907.
Kn.3-4. - 1907-. - 577 [VII] p.
18. **Chodźko, Ignacy** (1794-1861). Wybór pism ; Obrazy Litewskie / Ignacego Chodźki. - Wydane nowe. - Wilno : Nakładem i Drukiem Józefa Zawadzkiego, 1903. - 738 p.
19. **Čiurlionis, Mikalojus Konstantinas** (1875-1911). Mikalojaus Kanstanto Čurlionies veikalų paroda : [katalogas] / Lietuvių dailės d-ja. - Vilnius : Lietuvių dailės draugija, 1913. - VI, 8, [1] p., [1] port. Lap.

20. **Cybulski, Ludwik.** W 50 lat po uwłaszczeniu włościan / Ludwik Cybulski. - Wilno : Nakład redakcji "Kurjera Wileńskiego" (Druk Józefa Zawadzkiego w Wilnie), 1911. - 21 p. : ilustr. + [1] sulankst. lent. lap.
21. **Cywiński, Stanisław** (1887-1941). Romantyzm a mešanizm : [odbitka z V-go rocznika towarzystwa przyjaciół nauk w Wilnie] / Stanisław Cywiński. - Wilno : Drukarnia Józefa Zawadzkiego, 1914.
22. **Dagilis, Stanislovas** (1843-1915); 1. Mickiewicz, Adam, 1798-1855 - 3. Konrad von Wallenrodt, Kryžiuočių ordino didysis magistras, m. 1393 - Poezija. Lietuviškas šiuo pinys, iš svetimų skanskonių brolių-lietuvių naudai pataisytas / [S. Dagilis]. - Vilnius : Martyno Kuktos sp., 1910. - 2 kn. -
Kn. 2 : Konradas Valenrodas / A. Mickevičius. - 2-ą kartą atpauzdintas, šiek-tiek pertaisytas ir užbaigtas. - 1910. - 66 p.
23. **Dambrauskas, Aleksandras** (1860-1938). Vyskupas Antanas Baranauskas, kaipo matematikas / parašė A. Dambrauskas. - Kaunas : *Saliamono Banaičio spaustuvė*, 1907. - 12 p. - Atsp. iš: Draugija, nr. 4. - *Ants.*: *Valstybinė biblioteka Vilniaus II-ji viešoji*.
24. **Dangaus** augštumas ir žmogaus senumas. Anykščių šileis ir daugelis naudingų žinių : (naujas kalendorius 1904 m.). Kataliogas visų lietuviškų knygų, gaunamų pas M. Saunus / sutaisė ir išleido P. Mikolainis. - Tilžėje : [P. Mikolainis], 1903. - 149 p. : iliustr., portr. - Taip pat vartojama antr.: Naujas kalendorius 1904 m.
25. **Dešimt** 10 metų spaudos atgavimo paminėjimas : (su paveikslėliais) / surengė ir išleido "Lietuvos ūkininko" redakcija. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1914. - 32 p. : iliustr.
26. **Dokumentas** apie lotyniškas litaras lietuviškoje literatūroje. - Tilžė : Otto sp, 1899. - 45 p.
27. **Emmerich, Anna Katharina** (1774-1824) (Emeryk, Ana Katarina). Sopulinga muka vieszpaties musų Jezaus Kristaus / pagal apdumojimus Onos-Kotrynos Emmerik zokonikės augustijonų ; [iš lenkų k. vertė ir pratarė parašė S. Kušeliauskas]. - Vilniuje [i.e. Tilžė] : Kasztu ir spaustuvėje Jūzupa Zavadzka [i.e. O. Mauderodės sp.], 1896. - 136 p. : iliustr. - Vertėja ir skelbimo duomenys nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. 808. - Kontrafakcija
28. **Engels, Friedrich** (1820-1895) (Engelsas, Frydrichas). Nuo svajonių iki mokslui / F.E. ; [iš vokiečių kalbos vertė J.L.]. - Vilnius : Vilniaus sp., 1912. - 46 p.
29. **Frank, Joseph** (1771-1842) (Frankas, Jozefas). Pamiėtniki : z franc. przetłumaczył, wstępem i uwagami opatr. dr. Władysław Zahorski / Józef Frank. - Wilno : [s.n.], 1913. - 235. [3] p. : iliustr., portr. - (Biblioteka pamiėtników. Nr 1). - Antr. lape aut.: Józef Frank, prof. - Įrišta su : Bignon Edward. Wspomnienia dyplomaty.
T. 1. 1913 (VAVB: U22552//U22552)
30. **Gabrys-Paršaitis, Juozas** (1880-1951). Lietuvių literatūros apžvalga / parašė J. Gabrys. - Kaunas : S. Banaičio sp., 1913-1916. - 2 d. - (Šv. Kazimiero draugijos leidinys ; ...).
D. 1. - [1913]. - 112, IV p. - Bibliogr.: p. 34-38, 51 - (Švento Kazimiero draugijos leidinys; no 155). - *Autografuotas [A. Baziulis]. - Įrišimas: marmurinis kartonas.*
31. **Gerė.** Kaip kunigas virto socijaldemokratu. - Vilnius : Sirkino sp., 1906. - 31 p.
32. **Gerulaitis, J.** Nuomonės Garbenio, jo giminaičių ir prietelių / parašė J. Gerutis pagal E. Duplessy. - Kaunas : Šv. Kazimiero d-ja, 1912 (Saliamono Banaičio sp.).
D. 2. - 1912. - 158 p. - Švento Kazimiero d-jos leidinys Nr. 121
33. **Gondek, Felix** (1821-1892) (Gondekas, Feliksas). Wadowas, arba, Dangiszkos gidiklos dėl žmogaus / F. Gondek. - suraszitas ir paduotas treczią kartą par naują [A. Vytarto]. - [Tilžė : A. Vytartas, 1890 (O. Mauderodės sp.)]. - 344 p. : iliustr. - Aut. ir skelbimo duom. nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. 1041.. - Antr. lap. skelbimo duom.: Wilniuje : Kasztu ir spaustuwe Juozapo Zawadzko, 1879. - Kontrafakcija
34. **Gospodyni** Litewska, czyli Nauka porządneho utrzymywania domu i zaopatrywania go we wszystkie przyprawy, zapasy kuchenne, apteczkowe i gospodarskie, tudzież hodowli bydła, nieorgacizny i ptactwa według sposobów wyprobowanych i doświadczonych, a razem najtańszych i najprostszyc. - Wyd. 11, popraw. - Wilno : Zawadzki, 1914. - 460 p.
35. **Gospodyni** Litewska, czyli Nauka utrzymywania porządnie domu i zaopatrzenia go we wszystkie przyprawy, zapasy kuchenne, apteczkowe i gospodarskie : tudzież hodowania i utrzymywania bydła, ptastwa i innuch żywiołów, według sposobów wyprobowańszych i najdoświadczęszych, a razem najtańszych i najprostych. - Wyd. 7, popraw. i pomnożone różnemi przepisami / przez Autorkę Kucharki Litewskiej. - Wilno : Druk. J. Zawadzkiego, 1876. - 516 p. - Įrišimas: rudas kartonas.
36. **Gustaitis, Motiejus** (1870-1927). Kunigas Antanas Tatarė : pirmutinis Suvalkų gubernijos lietuvių švietėjas : [studija]. - Vilnius : Kuktos sp., 1913. - 48 p. - (Lietuvių mokslo draugijos leidinys)
37. **Gyvenimas** švento Kazimiero išpažintojo, Lietuvos karaliaičio / sutaisyta pagal kun. Antaną Chmielovskį ir kitus. - 2-a laida. - Vilnius (sp. "Vilniaus žinių"), 1906. - [119] p. : iliustr.
38. **H.SI...** Šventas Petras Ryme : apysaka iš krikščionių persekiojimo Nero laikuose / perdirbo iš Henriko Sienkievičiaus apysakos "Quo vadis" H. SI... ; vertė Adolfas Vėgėlė. - Vilnius : Juozapas Zawadzki, 1908. - 230 p. - Aprašyta remiantis : Knygos lietuvių kalba, 1905-1917 : kontrolinis sąrašas. D. 1, p. 339, įr. 1680
39. **Jablonskis, Jonas** (1860-1930). Lietuvių kalbos sintaksė / Rygiškų Jono [J. Jablonskis]. - Seinai : Laukaičio, Dvaranausko, Narjausko ir b-vės sp., 1911. - d.
D. 1. - 1911. - 104 p.
40. **Janulaitis, Augustinas** (1878-1950). Simanas Daukantas : jo gyvenimas, darbai ir vargai (1793-1864) / Augustinas Janulaitis. - Vilniuje : M. Kuktos sp., 1913. - 46, [1] p. : portr. - Atsp. iš: Lietuvių tautos. - Bibliogr.: p. 42-46

41. **Janulaitis, Augustinas** (1878-1950). Valstiečių sukilimas XVIII amžiuje Lietuvoje : iš Šiaulių ekonomijos archyvo. - Vilnius: "Vilniaus Spaustuvė", 1910. - (*Iš Šiaulių Ekonomijos Archyvo*). - 36 p. - *Autografuotas*. - *Irišimas: žalias kolenkoras, originalūs knygos viršeliai yra minkšti*.
42. **Jaroševičius, Antanas**. Lietuvių kryžiai / surinko A. Jaroševičius ; išangą parašė J. Basanavičius ; vinjetes iš tautinių motyvų sutaisė A. Žmuidzinavičius. - Vilnius : Lietuvių dailės dr-ja, 1912. - 36 p., [79] iliustr. lap. : iliustr.
43. Judošius / S. Pšibiliauskienė ; parašė L. P. - Tilžė : "Ūkininko" red., 1902. - 12 p.
44. **Kairys, Steponas** (1879-1964). Kodėl išnyko baudžiava Lietuvoje / parašė Dėdė. - Tilžėje : Otto v. Mauderodė, 1908. - 16 p. - (Spindulys ; nr. 5). - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. [r. nr. 737]
45. **Kalendarz Wileński** : informacyjny. - Wilno : J. Zawadzki, 1906-. - t. : iliustr.
- na rok 1906 : (r. wydaw. 1). - 1906. - 111, [1] p. : iliustr.
- na rok 1907 : (r. wydaw. 2). - 1907. - [6], 116, [8] p., 1 iliustr. lap. : iliustr.
- na rok 1908 : (r. wydaw. 3). - 1908. - 16, 95, XVIII, [3] p. : iliustr.
- na rok 1913 : (r. wydaw. 8). - 1913. - 179, 40 p., 1 žml. lap.
- na rok 1914 : (r. wydaw. 9). - 1914. - 224, 14 p. : iliustr.
- na rok 1915 : (r. wydaw. 10). - 1915. - xvi, 143 p., 1 žml. lap.
- na rok 1916 : (r. wydaw. 11). - 1916. - 96, [1] p., [1] žml. lap.
- na rok 1917 : (r. wydaw. 12). - 1917. - 109 p., įsk. virš. : iliustr.
46. **Kirkor, Adam Honory** (1818-1886) (Kirkoras, Adomas Honoris). Kapai didžiųjų kunigaikščių ir karalių Vilniuje / [A.H. Kirkoras ; iš lenkų k. vertė P. Vileišis]. - Tilžėje : [Ott. v. Mauderodės sp.], 1898. - 35 p. : iliustr. - Aut. nurodytas p. 2. - Aut. ir vert. nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. 1570. - Versta iš: Groby wilkoksiażące i królewskie w Wilnie
47. **Klimas, Petras** (1891-1969). Lietuva : jos gyventojai ir sienos / parašė P. Klimas. - Vilniuje : P. Klimas, 1917 (Vilnius : M. Kuktos sp.). - 62, [1] p., [1] sulankst. žml. lap. : žml.
48. **Kozłowski, Szymon Marcin** (1819-1899) (Kazlauskas, Simonas Martynas). Kazania święteczne i przygodne / przez S. Kozłowskiego. - Wilno : J. Zawadzki, 1880. - x, 341 p. : [1] portr. lap.
49. **Kremer, Józef** (1806-1875). Podróż do Włoch : z drzeworytami / Józef Kremer. - wydanie Adama Zawadzkiego. Wilno : nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, [1859-1864]. - 5 t. ; 4°(21 cm). - Kai kurie aprašo elementai paimti iš Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos el. katalogo.
- T. 5, cz. 2: Kościoły i Muzea Rzymu : Zarys Dziejow Stuki Starozytnej i stuki rozwiniętej ... : spisy ilustracyi, artystow i przedmiotow. - 1864. - VIII, [2], 443-874 p., [2] lap. : iliustr. - 2 įrišti atskiri lap.: 1 su iliustr., kita pusė tuščia, antras lentelė. - Marmurinis kartonas, juodos odos nugarėlė.
50. **Krėvė, Vincas** (1882-1954). Pradžėkabuddha : šventųjų Gango vilnių pasaka. - Vilnius, 1913. - 60 p.
51. **Kriščiukaitis-Aišbė, Antanas** (1864-1933). Kas teisybė - tai ne melas : [apsakymai] / Aišbė. - Vilnius : "Aušra", 1905. - 64 p.
52. **Kudirka, Vincas** (1858-1899). Vinco Kudirkos raštai / surinko ir spaudai prirengė Juozas Gabrys ; paveikslus darė E. Loevy ; vignetas piešė A. Braks. - Tilžėje : Tėvynės mylėtojų draugystė, 1909. - 6 t. : iliustr. - Dirbtinė antr.: Raštai.
- T. 1 : Biografija ; Satyros ; Eilės. - 1909. - 233 p., [5] iliustr. lap. : iliustr.
- T. 2 : Tėvynės varpai : 1889-1899 mm. - 1909. - 383 p., [1] iliustr. lap. : iliustr.
- T. 3 : Kritika ; Mokslas ; Politika ; Smulkmenos. - 1909. - 254 p.
- T. 4 : Dramos ir apysakos. - 1909. - 317 p., [4] iliustr. lap. : iliustr.
- T. 5 : Apysakos. - 1909. - 256 p., [4] iliustr. lap. : iliustr.
- T. 6 : Dramos. - 1909. - 402 p., [4] iliustr. lap. : iliustr.
53. **Kurczewski, Jan** (1854-1916). Biskupstwo Wileńskie : od jego założenia aż do dni obecnych, zawierające dzieje i prace biskupów i duchowieństwa Djecezji Wileńskiej, oraz wykaz kościołów, klasztorów, szkół i zakładów dobroczynnych i społecznych / opracował Jan Kurczewski. - Wilno : J. Zawadzki, 1912. - 614 p. - Bibliogr. išnašose. - R-klės: p. 545-609.
54. **Kurczewski, Jan** (1854-1916). Kościół zamkowy czyli katedra Wileńska : w jej dziejowym, liturgicznym, architektonicznym i ekonomicznym rozwoju / na podstawie aktów kapitulnych i dokumentów historycznych opracował X. J. Kurczewski. - Wilno : Nakład i druk Józefa Zawadzkiego, 1908-1916. - 3 d.
- [Cz. 1]. - 1908. - 333, [4] p. : iliustr.
- Cz. 2 : Źródła historyczne. - 1910. - 382 p.
55. **Kurczewski, Jan** (1854-1916). Święci Biskupi i Apostołowie Litwy i Rusi Litewskiej : odb. z tygodnika "Przyjacieli" znacznie powiększona / opracował Jan Kurczewski. - Wilno : J. Zawadzki, 1913. - 82, [1]p., [5] iliustr. lap. : iliustr.

56. **Landsbergis-Žemkalnis, Gabrielius** (1852-1916). Birutė : 2 veiksmų melodrama / parašė Žemkalnis. - Vilnius : A. Sirkino sp., 1906. - 31 p.UDK: 888.2-2
57. **Landsbergis-Žemkalnis, Gabrielius** (1852-1916). Polacy i litwini od r.1228 do 1430 : krytyczny rzut oka według polskich historyków / Gabryel Landsberg. - Wilno : Druk M.Kuchty, 1907. - 75 p.
58. **Lazdynų Pelėda**. Našlaitė : ne pasaka / Lazdynų Pelėda. - [Tilžė], [1902]. - 62 p.
59. **Lazdynų Pelėda**. Nesitikėjau ; Išverk, motute ; Vanka. - Vilnius, 1912. - 37 p. - ("Vilties" išleidimas ; nr.24)
60. **Lietuva** pavasari, vasarą, rudenį ir žiemą : parinktieji skaitymėliai iš lietuvių raštijos apie Lietuvos metalaikius ir jų dalis / sutaisė Liūdas Gira. - Kaunas : Švyturys, [1911] (Tilžė : E. Jagomasto sp. "Lituania"). - 124 p. : iliustr.
61. **Lietuvių bankas** Vilniuje / red. J. Mašiotas. - Vilnius : Kuktos sp., [1914]. - 9 p.
62. **Lietuvių** kalendorius. - Vilnius : A. Rucevičius, 1916-[1942]. - kn. : iliustr. - 1918-1924 m. skelb. duom.: Kaunas : Švyturys. - 1917 metams. - 1916. - 96 p. : iliustr.
63. **Lietuvių mokslo draugija**. Lietuvių tauta / Lietuvių mokslo draugija. - Vilnius : [s.n], 1910 (Vilnius : M. Kuktos sp.). - kn.-. - Paantr.: L. Mokslo Draugijos raštai.
Kn. 1 : 1907-1910. - 1910. - 584 p., [31] iliustr. lap. : iliustr.
64. **Lindė-Dobilas, Julijonas** (1872-1934). Bludas arba Lietuva buvusios Rosijos revoliucijos mete : romanas / Julijonas Lindė-Dobilas. - Tilžė : Dobilas, 1912. - 429 p.
65. **Litwa** i Ruš' : miesięcznik ilustrowany poświęcony kulturze, dziejom, krajoznawstwu i ludoznawstwu / pod redakcją Jana Obsta, przy współudziale Fr. Rawity- Gawrońskiego. - Wilno : Drukarnia Wydawnicza Józefa Zawadzkiego, 1912-1913. - t. - 1912 : Grudzień.
T. 1, Z. 3. - 1912. - 192 p., [3] iliustr. lap. : iliustr.
T.4, Z.3. - 1912. - 190 p., [2] iliustr. lap. : iliustr.
1913 : Marzec. Z. 3, Rok 2. - 1913. - 192 p., [2] iliustr. lap : iliustr.
1913 : Październik, listopad, grudzień. Z. 10,11,12, Rok 2. - 1913. - 165, [1] p., [4]iliustr. lap : iliustr.
66. **Maironis** (1862-1932). Tarp skausmų į garbę : poema iš dabartinių laikų / parašė St. Garnys. - Tilžė : Jagomastas, 1895. - 91 p.
67. **Majowe** naboženstwo : nauki i przykłady na wszystkie dni miesiąca maja ku czci i uwielbieniu N. Panny Maryi / zebrał i ułożył Ks. A. P.k.h.K.W. A.M.D.C.B.M.V.H. - Wyd. 2-e. - Wilno : Nakład Księgarni Józefa Zawadzkiego, 1907. - 343 p. : iliustr.
68. **Maliauskas, A.** Liudvikas Windthorst'as / A. Maliauskas. - Kaunas : Saliamono Banaičio sp., 1912. - 11 p. - ("Ateities" leidinys Nr.3)
69. **Metraštis**-almanachas "Švyturys" su kalendorium 1912 m. - Vilnius : Rinkevičius, 1911. - 287 p. : iliustr.
70. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Velinės / parašė A. Mickevičius ; vertė Varpas. - Tilžė : Kuopelė V. Kudirkos atminčiai, 1900. - 68 p.
71. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Krimo sonetai = Sonety krymskie : lietuvių ir lenkų kalbom / Adomas Mickevičius ; vertė ir išaiškino M. Gustaitis. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1909. - 64 p., [1] portr. lap. : portr. - Gretut. tekstas liet., lenk.
72. **Miežinis, Mykolas** (1826-1888). Lietuviszkai-latviszkai-lenkiszka-rusiszka žodynas = Leišu-latviešu-pūtu-krievu vārdnīca = Litewsko-łotewsko-polsko-rossyski słownik = Литовско-латышско-польско-русский словарь / M. Miežinis. - Tilžėje : [M. Miežinis], 1894 (Spausdinta kasztais M. Norveskio [P. Mikolainio]). - [4], 292 p. - Nugarėlės antr.: Miežinio žodynas. - Antr. dabartine rašyba: Lietuviškai-latviškai-lenkiškai-rusiškas žodynas. - Gretut. antr. latv., lenk., rus.
73. **Mikolainis, Petras** (1868-1934). Laipsniškas mokinimasis aritmetikos arba rokundų mokiniams pirmųjų metų : 1 iki 100 / sutaisė ir išleido P. Mikolainis. - Tilžė : P. Mikolainis, 1909. - 128 p. : iliustr.
74. **Naboženstwo** ku czci i wysławianiu opatrzności Boskiej, której Arcybractwo od Ojca św., Klemensa XI, kościołowi świętej Katarzyny, wielebnych panien Benedyktynek w Wilnie nadane, a od J.W. IMCI Xiędza Konstantego Brzostowskiego, naówczas biskupa wileńskiego, przyjęte / poprawił i znów wydał X.S.VM. - Wilno : Druk A. Rutkowskiego, 1915. - 64 p. - Papild. lapo antr.: Arcybractwo Opatrzności Boskiej.
75. **Naudingi** skaitymai. - [Vilnius] : J. Rinkevičius, 1912 (Vilnius : M. Kuktos sp.). - P. [34]-256 : iliustr. - Atsp. iš: Švyturys, 1912
76. **Nevystantis** vainikas : apysaka pirmųjų krikščionystės amžių / iš lenkų kalbos vertė Antanas Paparonis. - Vilnius : M. Kuktos sp., 1907. - 128 p.
77. **Ogród** różany czyli perły katolickiego naboženstwa, książka nauk i modlitw całorocznych : dla gorliwych chrześcijan, na wzbudowanie wszystkich stanów i każdego wieku / zebrane przez P.B.T.W. - najnowsze, zupełnie poprawne i wielu modlitwani pomożone wydanie. - Wilno : Nakładem i drukiem J. Blumowicza, 1883. - 890 p. : iliustr. - Virš. antr. ir sudaryt. nenurodyti.
78. **Okulicz, Stefan** (1839-1918). Kartki o podróży / Stefan Okulicz. - Wilno : Druk Józefa Zawadzkiego w Wilnie, 1910. - 115 p.1. Kelionių apybraižos, lenkų.
79. **Pakalniškis, Jonas** (1915-2000). Klaipėdiškių dainos / surinko Jons Pakalniškis. - Vilnius: A. Bruožis, 1908 (M. Kuktos sp.). - 107, iii p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 2323.
80. **Pasakos**, dainelės ir mįslės / sutaisė M. Š-čius. - Vilnius : M. Kuktos sp., 1913. - 5 kn. : iliustr. - (Mokyklos knygynas. Serija 1 ; ...). - Kt. antr.: Pasakos, dainelės ir mįslės.
[D. 5] : Nykščiuikas ; Dainelė ; Sigutė ; Mįslys. - 1913. - 24 p. : iliustr. - (Mokyklos knygynas. Serija 1 ; nr. 5). - Antr. dabartine rašyba: Mįslės.

81. **Pauliukonis, Vladas** (1872-1945). Mūsų bajorai ir lietuvių / Elžikonis. - Vilnius : M. Kuktos sp., 1907. - 19 p. - ("Lietuvio" knygynėlis ; No. 1)
82. **Pažintiniai, informaciniai straipsniukai, mokslo populiarinimo, informaciniai**. Visas svietas : žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai : kaip turėtumėm misti (naujas kalendorius 1903 m.) / sutaisė ir išleido P. Mikolainis. - Tilžė, 1902. - [1], 156 p.
83. **Pelczar, Józef Sebastian** (1842-1924). Pamokiniai apie dvasiško gyvenimo valgį (peną) arba apie švenciausį sakramentą. - [Tilžė], [1899]. - 108 p.
84. **Pellico, Silvio** (1789-1854). Apie žmonių pareigas / Silvio Pellico ; iš italų k. vertė J. Baltrušaitis. - Vilnius : Vilniaus žinių sp., 1906. - 87 p.
85. **Petkevičaitė-Bitė, Gabrielė** (1861-1943). Parduotoji laimė : 4-ių veiksmų drama / Dvi Moteri. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1905. - 48 p.
86. **Pocius, Domininkas** (1866-1917). Ligonių prietelis arba Dvasiški skaitymai prie ligonių ir mirštančiųjų. - Kaunas, 1911. - 234 p. - (Šv. Kazimiero draugijos leidinys ; nr. 102).
87. **Prochaska, Antoni** (1852-1930). Dzieje Witolda W. Księcia Litwy / Antoni Prochaska. - Wilno : Nakł. i druk A. Rutkowskiego, 1914. - 420 p. - Bibliogr. Išnašos.
88. **Przyjacieł** : kalendarz dla miast i wiosek. - Wilno : Druk. A. Rutkowskiego, 1911-1917. - 7 t. : iliustr. - 1918 m. gret. antr.: "Der Freund" : Kalender für Stadt und Land. - Viršelio antr.: Kalendarz "Przyjacieł". - Taip pat vartojama antr.: Przyjacieł. - na rok 1918. - [1917]. - 157, [1] p.
89. **Puida, Kazys** (1883-1945). Iš sermėgiaus krūtinės : eilės / K. Puida. - [Vilnius] : "Vilniaus žinių" sp., [1906]. - 94 p.
90. **Racziewicz, Wincenty**. Jeszcze o Litwie starożytnej / przez Wincentego Raczewicza. - Wilno : Zawadzki, 1875. - 24 p.
91. **Reinys, Mečislovas** (1884-1953). Tomas Akviniėtis : jo gyvenimas, raštai ir metodas / Mečislovas Reinys. - Kaunas, 1916. - 26 p. - (Šv. Kazimiero draugijos leidinys ; nr. 190)
92. **Riedl, Kazimierz** (1841-1898). Šventos Zitos tarnaitės iš miesto Lukos gyvenimas ir stebuklai / parašė K. Riedl ; vertė iš lenkų kalbos M... - Kaunas : Centralinė sankrova K. Rutskio knygyne, 1908. - 62 p. - Viršelio antr.: Šventa Zita. - Išleista K. Rutskio lėšomis.
93. **Rogowski, J.M.** Fryderyk Chopin : sylwetka ducha i twórczość / napisał L. M. Rogowski. - Wilno, 1908. - [11] p.
94. **Rožanskaitė-Šalčiuvienė, Bronislova** (1891-1972). Vaikų pasiskaitymai, sakmės, apyskaitės ir pasakos / sutaisė B. R-tė. - Kaunas : Šv. Kazimiero d-ja, 1915 (S. Banaičio sp.). - 48, [1] p., įsk. virš. : iliustr. - (Švento Kazimiero draugijos leidinys ; No 198)
95. **Rusova, S.** Kaip bulgarai laisvę igijo. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1905. - 31 p. - (Šviesa ; nr. 6). - Virš.: D.1: Bulgarų kova už laisvę
96. **Rusovienė, R.** Žmonių užtartytojai broliai Grakchai / iš rusų k. vertė Šermukšnė. - Tilžė : Šviesa, 1906. - 32 p. - *Ants. LTSR Švietimo liaudies komisariatas Vilniaus viešoji valst. Biblioteka Nr. 2; Šv. Kazimiero draugijos knygynas Vilniuje.*
97. **Šatrijos Ragana** (1877-1930). Adomienė : gyvenimo piešinėlis / Šatrijos Ragana. - Vilniuje : M. Kuktos sp., 1908. - 24 p. - ("Vilties" išleidimas ; nr. 9)
98. **Šatrijos Ragana** (1877-1930). [Šviesą / Šatrijos Ragana. - Vilnius: [s.n.], 1908. - t. - (Viltis ; ...).
[T.] 1 : Per ašaras. - 1908. - 50 p. - (... ; nr. 8)
99. **Senovės istorija** / pagal A.Semkovičių. - Seinai : Laukaičio, Dvaranausko, Narijausko b-vė, 1911. - 129, [1] p.
100. **Senovės istorija** / pagal A.Semkovičių. - Seinai : Laukaičio, Dvaranausko, Narijausko b-vė, 1911. - 129, [1] p. - *Ants.: LTSR Švietimo liaudies komisariatas Vilniaus viešoji valst. Biblioteka Nr. 2.*
101. **Sienkiewicz, Henryk** (1846-1916) (Senkevičius, Henrikas). Jūros švyturio sargas ; Jonukas muzikantas / Henrik Sienkiewiczius ; vertė J. Margevičius ["Jūros ..."], vertė Adl. Vegėlė ["Jonukas ..."]. - Vilnius : J. Zavadzko lėšomis ir jo sp., 1908. - 39 p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 2210
102. **Sinclair, Upton** (1878-1968) (Sinkleris, Eptonas). Pelkės : apysaka iš lietuvių darbininkų gyvenimo Amerikoje / Upton Sinclair ; lietuvių kalbon išvertė Kazys Puida. - Vilniuje : M. Kuktos sp., 1908. - 468 p. - Išleista V. Bielskio lėšomis.
103. **Skirmuntt, Konstancja** (1851-1934). Trumpai išpasakota Lietuvos istorija / Pajauta. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1912. - 224 p., [6] iliustr., [3] sulankst. žml. lap. : iliustr. - Aut. išaiškintas iš: Lietuviškieji slapyvardžiai, 1995: T. 1, p. 275
104. **Skvireckas, Juozapas** (1873-1959). Trumpas įvedimas (introdukcija) į Šventąjį Raštą / Juoz. Skvireckas. - Kaunas : Šv. Kazimiero Draugija, 1911 (S. Banaičio sp.). - 61, [2] p. - (Šv. Kazimiero draugijos leidinys ; nr. 104). - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin., 1980. Įr. nr. 572. - *Įrišimas: minkšti viršeliai, lapai per sulenkimus nesupjaustyti.*
105. **Šlapelis, Jurgis** (1876-1941). Svetimų ir nesuprantamų žodžių žodynėlis : skaitytojams palengvinimas / sudarė Jurgis Šlapelis. - Tilžė : Šviesa, 1907 (E. Jagomasto sp.). - 110, [1] p.
106. **Šlužba** boža czyli Naboženstwo domowe kościelne używane przez Chrześcijan Rzymsko-Katolickiego Kościoła. Z przydaniem nauki: o powinnościach chrześcijanina, o sposobie czynienia i o Sakramentach świętych, tudzież ze zbiorem Pieśni nabożnych / zebrane przez X.S.K. - Wydane nowe, pomnożone. - Wilno : Nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, 1865. - 719 p., [3] iliustr. lap. : iliustr.
107. **Šnapštys-Margalis, Juozas** (1877-1921). Volungė ir vieversėlis : [eilės] / Margalis. - Kaunas : Banaičio sp., 1907. - 174 p.
108. **Srba, Adalbertas** (1855-po 1923). Medžiaga lietuvių kalbos sintaksei / Adalbertas Srba. - Vilnius : [s.n.], 1911-1913 (Martyno Kuktos sp.). - 2 d. - Atsp. iš: Lietuvių tauta.
D. 2. - 1913. - 31 p.
109. **Stolzas, A.** Sveika Marija! / A. Stolz ; vertė A. Petrauskas. - Seinai : Laukaičio, Dvaranausko, Narjausko b-vė, 1912. - 68 p.
110. **Strazdas Antanas** (1760-1833). Iš kunigo Antano Strazdo gyvenimo ir raštų / spaudon prirengė J. Basanavičius. - Vilnius : Kuktos sp., 1911. - 38 p. : iliustr.

111. **Strazdas, Antanas** (1760-1833). Strazdelio dainos : parinktosios A. Strazdo dainos : jubiliejinis leidinys. - Vilnius : Žinynas, 1914. - 46, [1] p. : portr. - (Pigiosios knygelės visiems ; nr. 4)
112. **Sveiki gyvi** : (eilėraščiai). - Vilnius : Juozapo Zavadzki sp. leidimas, 1910. - [12] p.
113. **Syrokomla, Władysław** (1823-1862) (Sirokomi, Vladislavas). Piosnki i gawędy Władysława Syrokomla / Władysław Syrokomla. - Wilno : Zawadzki, 1908. - 63, [1] p. : ilustr. - (Wydawnictwo Ludowe Zygmunta Nagrodzkiego ; ks. 5)
114. **Szimetmetinis** ukiszkasis kalendorius Briuso : su praktikomis apie pagadas, sėjimus, vaisius, užtemimus saulės ir mėnesio ir apie laimę kožno žmogaus isz 12 ženklų dandaus, kurs po koku planetu yra gimęs / [iszguldytas per K. R., F. J.]. - [Tilžė] : Mauderodė, 1905. - 64 p.
115. **Tautiškas** atgijimas lietuvių ir kitų jaunų tautų : atminimui 20-metinių "Auszros" sukaktuvių (1883-1903). - Tilžė : [J. Shoenke], 1903. - 40 p. - Leid. duom. nustatyti iš: Lietuvos TSR bibliografija, Ser. A. Knygos lietuvių kalba, t. 2, kn. 1, įr. 3408
116. **Teatras**. - Nr. 1-24. - Vilnius : J. Strazdas, 1911-1914. - [vairaus dažnumo. - No 16-17 : Kova su girtuoklybe : trijų veiksmų ir vieno paveikslu drama / Vargovaiškis. - Vilnius : K. Strazdo ir A. Vėgėlės sp., 1913. - 166, [1] p. - Įrišta su: . Vilnius, 1914. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. [r. nr. 2009
117. **Trumpas** Rymo-katalikų katekizmas = Krótki Rzymско-katolicki katechizm / parengė J. B. - Vilnius : "Vilniaus žinių" sp., 1907. - 53 p.
118. **Tumėnas, Justinas** (1881-1946). Dėdė, arba Ainių kančios / Justino Tumėno ; su Vandos Mingailytės studija. - Kaunas : Dabarties knygnas, 1914. - 136 p. - Skelbimo duom.: Bern, Akademische Buchhandlung von Max Drechsel, 1914. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. [r. nr. 2235
119. **Tygodnik** Wilenski : [laikraštis]. - R. 1, no. 1 (1910)-[r. 1, no. 18 (1925)]. - Wilno : Księgarnia Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego, 1910-[1925]. - [v. Dažnumas.
1911.- Nr. 1-14.
120. **Typ** wzorowego mieszkania dla robotników wiejskich / Wileńskie Tow. "Urządzeń mieszkań". - Wilnia : Druk Józefa Zawadzkiego, 1910. - [18] p., ilustr. : brėž.
121. **Ugniakalniai** ir žemės drebėjimai / iš A.P. Nečajevo ir kitų surinko B.S. - Seinai : Laukaičio, Dvaranausko, Narjausko ir B-vės sp., 1914. - 60, [1] p. : iliustr. - (Žmonių knygyno išleidimas ; nr. 1 (25))
122. **Upominek** Wileński : pismo zbiorowe poświęcone Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu, na pamiątkę pięćdziesięcioletniej rocznicy jego zawodu literackiego. - Wilno : Zawadzki, 1879. - 271 p.
123. **Vaikų** pasiskaitymai, sakmės, apyskaitės ir pasakos / sutaisė B. R-tė. - Kaunas : Šv. Kazimiero d-ja, 1915 (S. Banaičio sp.). - 48, [1] p., įsk. virš. : iliustr. - (Švento Kazimiero draugijos leidinys ; No 198)
124. **Vaitkus, Mykolas** (1883-1973). Šviesūs krislai / M. Vaitkus : [eilėraščiai]. - Vilnius : [s. n.], 1913. - 111 p.
125. **Vaitkus, Mykolas** (1883-1973). Upytė : poema / M. Vaitkus. - Vilnius : Kuktos sp., 1914. - 28 p.
126. **Vaižgantas** (1869-1933) Ten gera, kur mūsų nėra, arba Neapleiskime Tėvynės! : (pasakojimai, kaip mūsų išeiviams sekasi Amerikoje) / Juozo Tumo. - Kaunas : S. Banaičio sp., 1912. - 224 p. - (Šv. Kazimiero draugijos leidinys ; nr. 122). - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. [r. nr. 1112
127. **Valančius, Motiejus** (1801-1875). Palangos Juzė / M. Valančius. - Vilnius : Zavadzki, 1907. - 132 p.
128. **Vienas** už visus - visi už vieną. - Vilnius (Juozapo Zavadzki spaustuvė), 1914. - 24 p.
129. **Vileišis, Petras** (1851-1926). Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašyti ir spausti išmoka / P.N. - Tilžė : O. v. Mauderodė, 1900. - 38 p. : iliustr. - Kn. aprašyta iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A, t. 2, kn. 2, įr. 3772. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. Berlin, 1980; [r. nr. 35
130. **Vileišis, Petras** (1851-1926). Praeite Vilniaus / [P. Vileišis]. - Antrą kartą išleista. - Bitėnai : Jankus, 1905. - 35, [5] p. : iliustr. - Knygoje aut. Nenurodytas.
131. **Vilniaus Aušra** (Lietuvių apšvietimo draugija). Vilniaus Aušros" Lietuvių apšvietimo draugijos įstatymai. - Vilnius : "Vilniaus žinių" sp., 1907. - 12 p.
132. **Vilniaus** kalendorius. - Vilnius : J. Zavadzki, 1906-1914. - t. - Nuo 1913 m. leidžiamas antr.: "Lietuvos ūkininko" leidžiamas "Vilniaus kalendorius". - Viršelio antr.: Lietuvos ūkininko Vilniaus kalendorius. - Taip pat vartojama antr.: "Lietuvos ūkininko" leidžiamas "Vilniaus kalendorius". - Nuo 1913 m. skelbimo duomenys: Vilnius : Lietuvos ūkininkas.
1909 metams : ketvirtieji metai : šie metai turi 365 dienas. - 1908. - 81 p. : portr., iliustr.
1912 metams : septinti metai : šie metai turi 366 dienas. - 1911. - 128 p. : iliustr.
1914 metams : devinti metai : šie metai turi 365 dienas. - 1913. - XXVI, 152, 16 p. : iliustr.
133. **Vilniaus** Kalvarijų atmintis = Pamiątką z Kalwaryi pod Wilnem. - Wilno : Dr. J. Zawadzkiego, [1904]. - [8] iliustr. lap. : iliustr. - Gret. tekstas lenk., liet.UDK: 914.745-25(084); 248.159.23
134. **Vilniaus lietuvių šelpimo draugovė**. Vilniaus lietuvių šelpimo draugovės veikimo 1904 metuose apyskaita = Отчет о деятельности взаимного вспоможения литовцев за 1904 год. - Vilnius, 1905. - 9 p. - Tekstas lygiagr. - rusų, liet.
135. **Vilniaus lietuvių šelpimo draugovė**. Vilniaus Lietuvių Šelpimos Draugijos įstatai. - Vilnius : Kuktos sp., 1911. - 14.
136. **Vilniaus senovės aktų tyrimo komisija**. Акты издаваемые Виленскою комиссиею для разбора древних актов. - Вильна : Русский Почин, 1865-1915. - 39 t. - Taip pat vartojama antr.: Акты издаваемые Коммиссиею высочайше учрежденною для разбора древних актов в Вильне ; Акты издаваемые Археографической комиссиею высочайше учрежденною в Вильне ; Акты издаваемые Виленскою археографическою комиссиею. - Antr.: Т. I: Акты издаваемые Коммиссиею высочайше

учрежденную для разбора древних актов в Вильне; Т. 2: Акты издаваемые Археографическою комиссиею высочайше учрежденною в Вильне. - Т. 3-19: Акты издаваемые Виленскою археографическою комиссиею; Т. 21-39: Акты издаваемые Виленскою комиссиею для разбора древних актов.

Т. 27 : Акты Холмского городского суда. - 1900. - сxxx, 410 p. - Tekstas rus., lenk., lot.

137. **Višniaus senovės aktų tyrimo komisija.** Отчет Виленской комиссии для разбора и издания древних актов. - Вильна : Русский Почин, [1908-1910]. - t.
za 1908 г. : сорок пятый год существования. - 1909. - 16 p.
138. **Višinskis, Povilas.** Vaina arba karė / Parašė ir išleido P. Višinskis. – Vilnius: Juozapo Zavadzko spaustuėje, 1906. – 16 p. - P. Višinskio išleistų leidinių sąrašas: nugarėlėje. - [rišimas: minkšti rausvi viršeliai.
139. **Vydūnas** (1868-1953). Kur prots! : komedija vienu veiksmu / Vidūnas. - Tilžė : Rūta, 1907. - 64 p.
140. **Vydūnas (1868-1953).** Lietuvos pasakėlė : vienveiksmis dramatinis poėmas / Vydūnas. - Tilžė : Rūta, 1913. - 30, [2] p. : iliustr.
141. **Vydūnas** (1868-1953). Lietuvos varpeliai [Natos] / Vidūnas. - Tilžėje : Rūta, 1909 ([Tilžė] : Otto v. Mauderodės sp.). - 48 p.
142. **Vydūnas** (1868-1953). Mūsų laimėjimas : mystėria : trīs veiksmeliai / Vidūnas. - Tilžė : Rūta, 1913. - 48 p. : iliustr.
143. **Vydūnas** (1868-1953). Numanė : vienaveiksmė komedija / Vidūnas. - Tilžė : Rūta, 1911. - 30 p.
144. **Vydūnas** (1868-1953). Piktoji gudribė : komedija vienu veiksmu / Vidūnas. - Tilžėje : Rūta, 1908. - 51 p.
145. **Vydūnas** (1868-1953). Probočių Šešėliai : Dramatiška Aidija trijose dalise / Vydūnas. - Tilžė, 1908. - 182 p.
146. **Vydūnas** (1868-1953). Sigutė : iš lietuvių pasakos sumanita vienveiksmė mysteria / Vidūnas. - Tilžė : Rūta, 1914. - 32 p.
147. **Vydūnas** (1868-1953). Tėviškė : vienaveiksmis dramatiškas veikalas / Vydūnas. - Tilžė : Rūta, 1908. - 52 p.
148. **Vydūnas** (1868-1953). Vargšas ir Besotis : vienaveiksmis žaismas , sumanytas iš žmonių pasakos / Vydūnas. - Tilžė : Rūta, 1914. - 26 p.
149. **Wiecznastis.** - [Tilžė], 1889. - 42 p.
150. **Yčas, Martynas.** Evangelikų-reformatų parapijų tvarka Lietuvoje. - Vilnius, 1913. - 9 p.
151. **Žaliosios** girios giesmės : (krykliniečių dainos) / surašė Dievo Muzikantas ; išleido Antanas Dirsė. - Vilnius : Kuktos sp., 1913. - 16 p.
152. **Zavadzki J.** (knygynas) (Vilnius). Juozapo Zavadzko knygyno katalogas. - Vilnius : Zavadzko sp., 1912. - 134 p. : iliustr.
153. **Zawadzka,** Wincentyna A.L. Kucharka litewska : zawierająca przepisy gruntowne i jasne, własnem doświadczeniem sprawdzone, sporządzenia smacznych, wykwinnych, tanich i prostych rozmaitych rodzajów potraw tak mięsnych, jak i postnych [...] z przydaniem na początku książki dokładnej dyspozycji stołu / przez W. A. L. Zawadzką ; przepisy gruntowe i jasne, własnem doświadczeniem sprawdzone. - 5 wyd., popraw. i znacznie pomnożone. - Wilno : J. Zawadzki, 1874. - XXVI, 456 p. : iliustr.
154. **Zawisza, Otton.** Litwini w Litwie / Otton Zawisza. - Wydanie 3 znacznie powiększone. - Wilno : Druk Józefa Zawadzkiego, 1907. - 51, [2] p.
155. **Zdanowicz, Aleksander** (1805-1868) (Zdanavičius, Aleksandras). Rys chronologiczno-historyczny państw nowożytnych od V. wieku do dziś dnia : z kilkunastu mapkami i kilkudziesięciu genealogijami / ułożony przez Alexandra Zdanowicza. - Wyd. 4-e, wyd. nowe. - Wilno : Nakł. i dr. J. Zawadzkiego, 1864. - 624 p. - Virš. aut. nenurodytas.
156. **Žemaitė** (1845-1921). Apsiriko : dviejų aktų komedija / Žemaitė. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1911. - 31 p. - (Lietuvos ūkininko išleidimas ; nr. 27)
157. **Žemaitė** (1845-1921). Dvejos laidotuvės, dveji palaikai : vaizdelis / Žemaitė. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1910. - 37 p. - ("Lietuvos ūkininko" išleidimas ; nr. 20)
158. **Žemaitė** (1845-1921). Dvejos laidotuvės, dveji palaikai : vaizdelis / Žemaitė. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1910. - 37 p. - ("Lietuvos ūkininko" išleidimas ; nr. 20)
159. **Žemaitė** (1845-1921). Mūsų gerasis : dviejų veikmių komedija / parašė Žemaitė. - Vilnius : J. Zavadzko sp., 1913. - 32 p. - ("Lietuvos ūkininko" išleidimas ; Nr. 13)
160. **Žemaitė** (1845-1921). Raštai / Žemaitė. - Vilnius : J. ir P. Leonų leidimas (M. Kuktos sp.), 1913-1914. - 8 t.
- Т. 7 : Kaip tu man, taip ir aš tau ; Motynėlės ašaros. - 1914. - 48 p.
161. **Žilius, Jonas** (1870-1932). Veikalai, veikalėliai ir vertimai eilėmis / Jonas Jonila. - [Tilžė] : Kaštais Tėvynės Mylėtojų draugijos, U.S.A., [1912] (Tilžėje : "Lituania" sp.). - 3 kn. : iliustr.
- Pluoštas 1. - [1912]. - 167, [2] p.
162. **Žiogas, Juozas** (1868-1935). Archaiologiški tyrinėjimai Gaidės apylinkėje / Juozapas Žiogas. - Vilnius : Kuktos sp., 1909. - 24 p. : iliustr.
163. **Σοφοκλεους (Sofoklis).** Antigona : tragedija / Sofoklis ; vertė J.Š. - [Tilžė] : P. Nėris, 1903 (Ott. v. Mauderodė). - 39 p. : iliustr. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 2034
164. **Алфавитный** список лиц и учреждений, имеющих право участвовать в городских выборах для избрания гласных Виленской городской думы на 4-летие с 1913-1917 г. - Вильно, 1913 (Типография М.Б.Жирмунского). - 2, XVIII, 89 p.

- 165. Археографический** сборник документов относящихся к истории Северо-западной Руси, издаваемый при Управлении Виленского учебного округа. - Вильна : Тип. А.Г. Сыркина, 1867-1904. - 14 т. - Priedai: Подробный алфавитный указатель к I-XIII томам Археографического сборника, издаваемого при Виленском учебном округе. - Su r-klėmis.
- Т. 6. - Вильна : Печатня О. Блюмова, 1869. - xi, 411 p. - R-klė : p.379-409
- 166. Брянцев, Павел Дмитриевич** (г. 1845). История Литовского государства с древнейших времен / Павел Брянцев. - Вильна : [s.n.], 1889 (тип. Сыркина). - XII, 659 p.
- 167. Брянцев, Павел Дмитриевич** (г. 1845). Очерк древней Литвы и Западной России / П. Дм. Брянцев. - 2-ое изд. - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1896. - 150 p.
- 168. Виленская городская дума.** Виленская городская дума. Протоколь заседания Виленской городской думы. - 1885, № 1 (10 янв.)-1887, № 26; 1888, полугодие 1, № 1/15-1902, полугодие 1, № 1/12 (20 июня). - Вильна : [s.n.], 1885-1902 (Вильна : тип. М.Б. Жирмунского). - 27-28 см. - Įvairaus dažnumo. - Priedai: Смета доходовъ и расходовъ г. Вильны на ... г. - Viršelio antr.: Протоколы Виленской городской думы. - Aprašyta iš nepilnų komplektų.
- 1888.-No. 1-27
- 169. Виленская губерния :** полный список населенных мест со статистическим данным о каждом поселении / составленный по официальным сведениям И.И. Гошкевичем. - Вильна : Губернская типография, 1905. - 341 p.
- 170. Виленский временник.** - Вильна : Виленское Генерал-Губернаторское Управления (Вильно : Русскій починь), 1904-1915. - 7 т.
- Кн. 3 : Крестьянское землевладение Виленской губернии. - 1909. - 641 p.
- 171. Виленский учебный округ. Управление.** Отчет по управлению Виленским учебным округом. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1882-1904. - kn.
- за 1905 гражданский год. - [s. n.]. - [56] p. : lent.
- за 1904 гражданский год. - [s. n.]. - [112] p. : lent.
- 172. Виленский учебный округ. Управление.** Отчет по управлению Виленским учебным округом. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1882-1904. - kn.
- за 1882 гражданский год. - 1885. - 215 p. : lent.
- за 1894 гражданский год. - [s. n.]. - 26 p. : lent.
- за 1899 гражданский год. - [s. n.]. - 37 p. : lent.
- за 1900 гражданский год. - [s.n.]. - [90] p. : lent.
- за 1902 гражданский год. - [s. n.]. - 30 p., XXI : lent.
- 173. Виленское православное свято-духовское братство.** Уставъ Виленскаго православнаго свято-духовскаго братства : 24 января 1909 г. утверждается. - Вильно : [s.n.], 1909 (Вильно : Русскій починь). - 12 p.
- 174. Вильна в 1812 году :** въ память столтъней годовщины Отечественной войны : съ факсимиле Императора Александра I, Наполеона и нъкоторыхъ русскихъ генераловъ / составилъ Ф. А. Кудринскій. - Вильна : Типографія А. Г. Сыркина, 1912. - 153 p. : iliustr. - (Издание управления Виленскаго учебного округа). - Bibliogr. išnašose.
- 175. Вильна,** по переписи 18 апреля 1875 года, произведенной под руководством Северозападнаго отдела Императорскаго русскаго географическаго общества / обработанной Н. Зиновьевым. - Вильна : Тип. А.Г. Сыркина, 1881. - 77 p.
- 176. Виноградов, А.А.** Путеводитель по городу Вильне и его окрестностям : со многими рисунками и новейшим планом, составленным по Высочайше конфирмованному : в 2-х ч. / А. А. Виноградов. - 2-ое изд. - Вильна : Изд. книжнаго магазина А.Д. Ицковича, 1908 (Вильна : Типографія Штаба Виленскаго военнаго Округа). - 2 d. + priedas: План города Вильны, 1904 г. (1 sulankst. žml. lap.). - Viršelyje aut. nenurodytas. - 2 d. įr. kartu (inv. nr.: P152294, P152294a). -
- Ч. 1 : Отдел исторический. - 1908. - II, 322 p. : iliustr., portr.
- Ч. 2 : Отдел справочный. - 1908. - II, 48 p.
- 177. Городской польский театр в Вильне = Teatr Polski miejski w Wilnie :** [5 spektaklių programos, 1910-1911] / под дирекцией Бронислава Орановского, "Зал Лютня". - Вильно : Тип. Иосифа Завадского, 1910. - [50] p. - Gretut. tekstas rus., lenk. - Programos įrištos kartu.
- 178. Добрянский, Флавиан Николаевич** (г. 1848) (Dobrzanski, Flavian Nikolaevič). Путеводитель по Вильне и ее окрестностям : с планом города Вильны / Флавиан Николаевич Добрянский ; [в конце предисл. авт.: Ф. Д.; установлен по 3-му изд., вышедшему под загл.: "Старая и новая Вильна"]. - Вильна : тип. А. Г. Сыркина, 1890. - XL, 188 p., [1] plan. lap. : iliustr. - Kiti leidimai: Вильна и окрестности.
- 179. Живописные очерки Константинополя / с 26 картинками гравированными на стали в Лондоне.** - Издание А. И. Давидова?. - Санктпетербург : в типографии Эдуарда Праца, 1855. - [20], 126, [4], p., 22 iliustr. lap. : iliustr. (graviūros) ; 8° (22 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Žalias marmurinis popierius, kartonas, rudos odos nugarėlė, akleji ir pavieniai auksuoti rėžtuko įspaudai nugarėlėje.
- 180. Жиркевич, Александр Владимирович** (1857-1927) (Žirkevič, Aleksandr Vladimirovič). Сонное царство великих начинаний : к столетнему юбилею дня рождения Ивана Петровича Корнилова / А.В. Жиркевич. - Вильна : Типография "Русский Почин", 1911. - 206 p.

- 181. Зенкович, А.** 1. О местном суде в V-XVI вв. на Подляше ; 2. План гор. Вильны 1648 года / А.Ф. Зенкович ; издание северо-западного отдела Императорского Русского географического общества. - Вильна : Типография Иосифа Завадзкого, 1914. - 16 p., iliustr. : žml.
- 182. Кудринский, Федот Андреевич** (1867-). Брестский собор : (исторический очерк) / Ф.А. Кудринский. - Вильна : Типография "Русский почин", 1913. - 31 p. : iliustr. - Su bibliogr.
- 183. Кудринский, Федот Андреевич** (1867-). О воспитании и обучении / Богдан Степанец. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1911. - 45 p. - Virš. antr. - Su bibliogr.
- 184. Кудринский, Федот Андреевич** (1867-). Черты общественного быта Литовской Руси XVI в. / Ф.А.Кудринский. - Вильна : Типография бр. Д. и Х. Яловцер, 1907. - 24 p.
- 185. Кукольник, Павел Васильевич** (1795-1884) (Kukolnikas, Pavlas). Исторические заметки о Литве Павла Кукольника. - Вильна : В тип. А.К. Киркора, 1864. - [5], 245 p.
- 186. Материалы по организации школьного обучения на началах научной педагогики.** - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1915. - 9 kn. - Приложения к циркулярам по Виленскому учебному округу. - Su bibliogr.
- Вып. 8. - 1915. - 148 p. : lent.
- 187. Миловидов, Александр Иванович** (g. 1864). Пятидесятилетие "Виленского вестника" русской редакции : (историко-библиографический очерк) / А.Н. Миловидов. - Вильна : Виленский вестник, 1914. - 52 p. - Bibliogr. Išnašose
- 188. Обзор** Виленской Губернии. - Вильна : Губернская типография, 1871-1913. - kn. - за 1897 год. - 1898. - 98, [28] p.
- 189. Обзор** Виленской Губернии. - Вильна : Губернская типография, 1871-1913. - kn. - за 1908 год. - [1908]. - 99, [30] p.
- 190. Отчет** Виленских городских скотопригонов, скотобойни и ветеринарной станции за 1908 год. - Вильна : Губернская Типография, 1909. - 101, [2] p. : [2] lent. lap.
- 191. Отчет** города Вильно. - Вильно : Электо-типография Б.А. Клецкина, 19--. - kn.
- за 1907 год. - 1908. - 209 p. : lent. + priedas (176 p.)
- за 1909 год. - 1910. - 277 p., [5] įkl. lent. - Priedai: Приложения к отчету за 1909 год ; Отчет по эксплуатации виленской городской электрической станции за 1909 год.
- за 1910 год. - 1911 : Типография Иосифа Завадзкого в Вильне. - 251 p. - Priedai: Приложения к отчету за 1910 год
- 192. Отчет** о деятельности : о деятельности, состоящего под высочайшим его Императорского величества покровительством, Виленского Общества исправительных земельных колоний и ремесленных приютов для несовершеннолетних преступников. - Вильна : Русский Почин, [s.n.]. - kn.
- за 1904 год. - 1905. - 55, [1] p.
- 193. Отчет** о санитарном состоянии гор. Вильны и о деятельности Виленской городской исполнительной санитарной комиссии за 1904 год. / составил член Санитарной комиссии И. Стржеминский ; [печатано по распоряжению Виленского Городского Головы Генераль-Лейтенанта Бертольдта]. - Вильна : Губернская типография, 1905. - 52 p. : lent.
- 194. Отчет** по исполнению сметы доходов и расходов г. Вильны. - Вильна : Типография Б.А. Клецкина, [19--]. - kn.
- за 1906 год. - 1911. - 319 p.
- 195. Отчет** по ученической даче Виленских средних учебных заведений М.Н.Пр. : при Виленской I гимназии : за сезон 1909 года / завѣдующий дачей преподаватель Виленской I гимназии С. М. Никонов ; издание управления Виленского учебного округа. - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1910. - 57 p., [9] iliustr. lap. : lent.
- 196. Отчет** Попечительного совета Виленских коммерческого училища и торговой школы за ... уч. год. - 1901/02-1913/14? - Вильна : [s.n.], 1903-1914. - 22 cm. - Kasmėtinis. - Antr. variant.: Отчет о приходе, расходе и остатке сумм по Виленскому коммерческому училищу за 1901/02 учебный г.; Отчет о состоянии Виленских семиклассного коммерческого училища и торговой школы за ... учеб. г.г., 1902/03-1903/04; Кассовый отчет о состоянии Виленских семиклассного коммерческого училища, торговой школы и торговых классов за 1904/05 уч. г. - Aprašyta iš 1913/14 leid.
- за 1913-1914 уч. год. - 1914. - 13 p. : lent.
- 197. Отчет** правления Виленского общества взаимного страхования от огня имуществ. - Вильна : Губернская типография, [19--]. - kn.
- за 1902 год : пятнадцатый отчетный год. - 1903. - 66 p. - *Raudonu rašalu padaryti įrašai, patvirtinantys leidimą publikuoti, kiekviename lape parašas. - Ants.: Виленского отд. ценз. по внутр. - Įrašimas: minkšti viršėliai.*
- 198. Памяти** протоиерея Владимира Федоровича Мочульского, 1850-1912 г. / составил Ф.И. Дешкин. - Вильна : Тип. Штаба вилен. воен. окр., 1912. - 41 p., [2] iliustr. lap. : iliustr.
- 199. Памятная** книжка Виленского учебного округа. - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1889-1914 - Издание Управления Виленского Учебного Округа.
- за 1889 учебный год. - 1889. - 149 p. - R-klė.: p. 143-149

- 200. Памятная книжка Виленского учебного округа.** - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1889-1914 - Издание Управления Виленского Учебного Округа.
- за 1911-1912 учебный год. - 1912. - 360 p. - R-klė.: p. 332-360.
- за 1913 учебный год. - 1913. - 406 p. - Vardų r-klė.: p. 375-406
- за 1914 учебный год. - 1914. - 449 p. - Vardų r-klė.: p. 417-449.
- 201. Памятная книжка Виленской губернии на ... год :** составлена, с разрешения начальства, Виленским Губернским Статистическим Комитетом. - [1853-1915]. - Вильна : Виленский Губернский Статистический Комитет, [1853-1915] (Тип. Осипа Завадского). - Kasmetinis. - Taip pat vartojama antr.: Памятная книжка Виленской губернии на ... год. - Nuo 1871 raantr.: издание Виленского Губернского Статистического Комитета. - Tekstas sen. slavų k. - Kt. leid. duom.: тип. А.Киркора, 1860; тип. А. Сыркина, 1861-1886; Виленская Губернская типография, 1887-1915. - 913. - 1913
- 202. Подробный** алфавитный указатель к I-XIII томам Археографического сборника, издаваемого при Виленском учебном округе / составил И.Я. Спрогис. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1905. - IV, 334 p. - Priedas prie: Археографический сборник документов относящихся к истории Северо-западной Руси, издаваемый при Управлении Виленского учебного округа. - Su bibliogr.
- 203. Подробный** каталог изданий Виленской Комиссии для разбора древних актов, Виленского Центрального Архива, бывшего Витебского Центрального Архива, Виленской публичной библиотеки и Виленского Учебного Округа : вышедших в свет с 1865 по 1905 год. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1905. - 25 p.
- 204. Придворно-конюшенный музей** : [альбом] / Придворно-конюшенный музей. - С.-Петербургъ, 1891. - 18 p., 158 iliustr. lap. : iliustr.
- 205. Программа** литовского языка для средних учебных заведений : [печатано по распоряжению Виленского Учебного Округа]. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, [1915]. - 13 p., įsk. virš.
- 206. Протоколы** Виленской городской Думы : за первое полугодие 1896 года. - Вильна : Типография М. Б. Жирмуского, 1896. - [476] p.
- 207. Смета** доходов и расходов города Вильна. - Вильна : Типография Иосифа Завадского : М.Б. Жирмунского, 19--. - кп.
- на 1910 год : смета одобрена думою в заседании от 4 февраля 1910 года. - 1910. - 131 p.
- на 1914 год : одобрена думой в заседаниях 21 и 22 апреля 1914 г. - 1914. - [355] p.
- 208. Станкевич, Андрей Афанасьевич.** Первые шаги крестьянской реформы в Северо-Западном крае : историческая справка, доложенная в торжественном заседании Виленского губернского присутствия, 19-го февраля 1911 года управляющим канцелярией Виленского Генерал-Губернатора А.А. Станкевичем. - Вильна : [s.n.], 1911 (Вильна : Губернская типография). - 23 p. - Bibliogr. išnašose.
- 209. Съезд преподавателей математики, физики, естествоведения и географии средних учебных заведений Виленского учебного округа** (1908 ; Vilnius). Съезд преподавателей математики, физики, естествоведения и географии средних учебных заведений Виленского учебного округа, происходивший в Вильне с 25 февраля по 2-е марта 1908 г. - Вильна : Типография А.Г. Сыркина, 1907-1909.
- [5] : Секция физики. - 1909. - viii, 72 p.
- 210. Торжественное** собрание Виленской комиссии для разбора и издания древних актов 17 апреля 1914г. : по поводу 50-летия существования. - Вильна : [типография Иосифа Завадского], 1914. - 29 p.
- 211. Учреждение** комиссии присяжных поверенных при Виленском Окружном Суде. - Вильна : Типография Д. Новогрудского, 1908. - 6 p.
- 212. Циркуляр** по Виленскому учебному округу за 1912 год / [редактор, правитель канцелярии попечителя Д. И. Довгялло]. - Вильна : Типография А. Г. Сыркина, 1912. - XLVI, 932, [1] p. : lent.
- 213. Циркуляр** по Виленскому учебному округу. - 1871, № 1 (январь)-1909, № 11/12 (ноябрь/декабрь); 1912, № 1 (январь)-1917, № 7 (июль). - Вильна : [s.n.], 1871-1909, 1912-1917 (Вильна : тип. А.Г. Сыркина). - 21 см. - Mėnesinis, 1871-1909, 1912-1914. - [vairaus dažnumo, 1915-1917. - Priedai: Материалы по организации школьного обучения на началах научной педагогики ; Народное образование въ Виленскомъ учебномъ округ[e]. - 1857-1870 leista antr.: Циркуляръ по управлению Виленскимъ учебнымъ округомъ. - Nebuvo išleista 1910-1911. - Išleid. vieta: Могилев, 1915, № 8/9-1917, № 7. - 1871-1915
- 214. Шевченко, Тарас Григорович** (1814-1861) (Ševčenka, Tarasas). Eilių vainikėlis / Т. Ševčenko ; lietuvių kalbon išvertė ir įžangą parūpino Liudas Gira. - Seinai : Laukaičio, Dvarnausko, Narjausko ir B-vės sp., 1912. - 56 p.

Lietuviškoji išėivijos knyga

1. **Amerikos** lietuvių katalikų metraštis 1916 m. / tvarkė ir redagavo kun. Petras Lapelis ; Lietuvių katalikų spaudos draugija. - Chicago (Ill.) : [Draugas], [1915]. - 438, [10] p. : iliustr.
2. **Balsas** Balandeles arba mažas szaltinelis mylistų dievo : I. Naujaisis spaudimas be "Officium" su dadėjimu litanijų, maldų ir giesmių prie Panelės szvencziausios. - Ryga, 1907. - 600 p.
3. **Basanavičius, Jonas** (1851-1927). Lenkai Lietuvoje / J. Basanavičius ; iš rusiško išguldė V. Gintautas. - Chicago : "Lietuvos" sp., 1903. - 41 p. - Ekslibris: Sviturys. Dailes Dr- ja. Detroit. Mich. (inv. nr. P.261) (KUB)
4. **Bebel, August** (1840-1913) (Bebelis, Augustas). Moteris ir socializmas. - Philadelphia, 1915. - 429 p. - (Lietuvių socialistų sąjungos Am. leidinys ; nr. 16)
5. **Bendorius, Petras** (1863-1906). Vaikų žvaigždutė / sutaisė mokytojas Petras Bendorius. - Chicago : Draugas, 1916. - 2 d. : iliustr. D. 1. - 1916. - 79 p. : iliustr. - (Nr. 1135)
6. **Būga, Kazimieras** (1879-1924). Kazimiero Būgos aistiški studijai : tyrinėjimai lygintojo prūsų, latvių ir lietuvių kalbomoksljo srityje = Aistische Studien : Beiträge zur vergleichenden Grammatik der preussischen, lettischen und litauischen Sprache. - Peterburgas : Imperatoriškosjos Mokslų akademijos sp., [1908]. - d. - (Šv. Kazimiero draugijos išleidimas ; no. 45). - Taip pat vartojama antr.: Aistiški studijai. - D. 1. - 1908. - XVI, 216 p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 1486
7. **Čaplikas, Juozas** (1876-1961). Trakiečių dzūkų dainos / užrašytos J. Šimtakojio Merkinės parapijoje. - Shenandoah (Pa) : [s.n.], 1899. - 82 p. - Atsp. iš: Dirva, 1899, nr. 4.
8. **Civinskas, Antanas** (1876-1913). Socijalistai : Kas jie? Iš kur atsirado? Ko nori? - Shenansoah, 1908. - 124 p.
9. **Diessel, Gerhard**. Apmąstymai visiems metams ir šventėms / vokiškai parašė Gerhard Diessel ; išvertė A. Staniukynas. - 2 d. - Chicago, Illinois : b.l., 1917. - D. 1 : Kalėdų ir Velykų laikas. - 1917. - 534 p.
10. **Fromas-Gužutis, Aleksandras** (1822-1900). Gedimino sapnas : 4 veiksmų (5 paveikslų) istorijos drama. - Ryga, 1910. - 52 p. - (Vaidintojų knygynėlis ; nr. 1)
11. **Gabija** : rinktinė knyga, paaauko[i.e. o]ta Lietuvos dainiaus vyskupo Antano Baranausko atminimui / [knygą sutaisė ir spaudai prirengė Juozapas Gerbačiauskis]. - Krokuvoje : Gebethnerio and Co. knygynas, 1907. - [4], 77, [1] p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 1754
12. **Gustaitis, Motiejus** (1870-1927). Sielos akordai / M.G. - Jaroslavlis : [s.n.], 1917. - 64 p. - Aut. nustatytas remiantis: Knygos lietuvių kalba, 1905-1917. D. 1, p. 336. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 1856
13. **Hauptmann, Gerhart** (1862-1946) (Hauptmanas, Gerhartas). Paskendusis varpas : pasakos drama penkių aktų / Gerhard Hauptmann ; lietuvių scenai taikydamas vertė A. Lalis. - Chicago (Ill.) : Išleido J. Klevas ir J.Sirutis, 1917. - 110 p. - Virš. aut. nenurodytas
14. **Hutchinson, Henry Neville**. Senų gadynių išnykę gyvi sutvėrimai / J. Adomaitis-Šernas : pagal Hutchinsoną. - Chicago, "Lietuvis" 1900. - 370 p. : iliustr. - Ants.: *Kun. Pr. Juškaitis; Lietuvišks S. M. Mokslo dr-te sausio 1 d. 1905 m., Brockton, Mass. - Įrišimas: žaliai dažyta drobė su įrėminančiais įspaudais, antraštė paaukuota.*
15. **Išsipildė** / iš rusų kalbos vertė K. Giedrutis. - Chicago (Ill.) : Tikyba ir dora, 1916. - 62 p.
16. **Janulaitis, Augustinas** (1878-1950). Kaimiečių kovos su ponais / sutaisė varguolių bičiuliai [A. Janulaitis] - Plymouth (Pa.), 1905. - 63 p. - (Tėvynės mylėtojų draugystė : iš istorijos ; nr. 13)
17. **Juška, Antanas** (1819-1880). Svočinė rėda veluonyčių lietuviu, surašyta par Antaną Juškevičę 1870 metuose : (Свадебные обряды веленских литовцев, записанные Антоном Юшкевичем в 1870 году). - Казань : (изданием издателей) [i.e. A. ir J. Juškų leid. ir lėšos], 1880 (Тип. Императорского у-ра). - 120, [1] p. - Priedas prie: Ученые записки Императорского Казанского университета
18. **K.J.D.** Gyvenimo pamatai. - Newark : Žiburėlis, 1915. - 26 p.
19. **Kaupas, Antanas** (1870-1913). Pergyventos valandos : (Karvojaus laišakai) / parašė K.a.K. - Stenandoch : Žvaigždės sp., 1906. - 142 p.
20. **Kemėšis, Fabijonas** (1880-1954). Lietuviai katalikai ir kitos srovės / parašė Uosis. - Boston : "Darbininko" sp., 1917. - 32 p. - ("Darbininko" leidinys ; nr 13)
21. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Witolio rauda : giesme isz padawimu Lietuwos / per J.I. Kraszewski lenkiszky suraszyta ; lietuwiszky iszgulde su iszreiszkimais nepaprastų žodžių J.A.W. Lietuwis. - Poznaniuje : Kasztu J.I. Kraszewskio, 1881-1882. - 2 d. D. 2. - 1882. - P. 85-320
22. **Kulikauskas, Vincentas** (1878-1936). Netikėjimo priežastys / parašė K.V.K. - Boston : spauda "Darbininko", 1917. - 24 p.
23. **Landsbergis-Žemkalnis, Gabrielius** (1852-1916). Lenkai ir lietuviai nuo 1228 m. iki 1430 m. / parašė pagal lenkiškus istorikus Žemkalnis. - Chicago (Ill.) : Tėvynės mylėtojų draugystė, 1899 ("Lietuvos" kaštais sp.). - 64 p.
24. **Lietuviškas albumas** / parengtas ir išleistas A. Miluko. - Shenandoah (Pa.) : A. Milukas, 1900 (Shenandoah (Pa.) : Sp. V.J. Stagaro & Co). - 3 kn. - Laida 2 : Mūsų raštinykai ir žymesni vyrai. - 1900. - [102] p. : iliustr. - Gretut. tekstas liet., angl.
25. **Lietuviškas šūpinys**, iš svetimų skanskonių brolių lietuvių naudai pataisytas : trumpesnės eilės / S. Dagilis. - 1-oji laida, antrą kartą atspauzdinta šiek-tiek pertaisyta ir padauginta. - Ryga : [s.n.], 1906. - 49 p. - Parengėjas nurodytas 3-iaame p.
26. **Loutil, Edmond** (1863-1959). Ne mieste laimė / Pierre L'ermite'o ; iš pranc. k. vertė J. Pranaitis. - Shenandoah (Pa.) : Žvaigždė, 1908. - 206 p.
27. **Macijauskas, Antanas** (1874-1950). Lengvutė Lietuvos istorija / A. Macijauskas. - Ryga, 1910. - 88 p., 20 iliustr.

28. **Maeterlinck, Maurice** (1862-1949) (Meterlinkas, Morisas). *Monna Vanna* : pjesa 3 veiksmese / M. Meterlink ; iš francuziškos vertė A. Adata. - Ryga : A. Macejevskio knygų parduotuve, 1906 (Tilžė : J. Schoenkės sp.). - 50 p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 1980.
29. **Mašiotas, Pranas** (1863-1940). *Apie Lietuvos senovę : (10 pasakojimų) / Pr. Mašiotas.* - Voronežas : Lietuvių sp., 1917. - 47, [1] p.
30. **Matulaitis, Stasys** (1866-1956). *Kaip sutaisytas žmogaus kunas / parašė S.M. - Plymouth (Pa.) : Spauda "Vienybės lietuvininkų", 1901. - 144, [4] p. : iliustr. - (Tėvynės mylėtojų draugystė ; no. 8). - Virš. skelb. m.: 1902. - Kn. taip pat: Prakalba / S.M., p. 3*
31. **Mazzini, Giuseppe** (1805-1872). *Žmogaus pareigos : pagal Everyman's Library leidinį / Giuseppe Mazzini ; vertė V. K. R. [K. Vairas-Račkauskas]. - S. Boston, Mass. : "Ateities" spauda ir leidinys, 1914. - 245 p.*
32. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855) (Mickevičius, Adomas). *Vertimai iš Mickevycziaus / Fr. Jonas. - Plymouth (Pa.) : Sp. "S.L.A.", 1899-[1990]. - 2 t. -*
T. 1 : *Diedai, ir Gražina. - 1899. - 31, 61, [1] p. - Dalis teksto lenk.*
33. **Mikalauskas, Paulius Petras** (1864-1949). *Naujos eilės ir deklamacijos : pavestos lietuvių katalikų visuomenei dėl naudos visuose susirinkimuose, prakalbose ir šiaip visokiuose pasilinksminimuose / [parašė P.P. Mikalauskas]. - [S. Boston (Mass.) : S.n., 1915]. - 92, [3] p. - Antr. dabartine rašyba: Naujos eilės ir deklamacijos*
34. *Monna Vanna* : pjesa 3 veiksmese / M. Meterlink ; iš francuziškos vertė A. Adata. - Ryga : A. Macejevskio knygų parduotuve, 1906 (Tilžė : J. Schoenkės sp.). - 50 p. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 1980
35. **Narbutas, Teodoras** (1784-1864). *Grovo Kyburg'o kelionė Lietuvona 1397 m. / lietuviškai išguldė J. Basanavičius ; (su D.L.K. Vitauto paveikslu). - Plymouth (Pa.) : Vieniybės lietuvininkų. 1900. - 52 p. : portr. - (Tėvynės mylėtojų draugystė ; no. 4). - Aut. nustatytas iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A. T. 2, kn. 1, įr. 2432*
36. **Pietaris, Vincas** (1850-1902). *Kova ties Žalgiriais : istoriška drama 4-se aktuose. - Shenandoah (Pa.), 1906. - 31 p.*
37. **Prus, Bolesław** (1847-1912) (Prusas, Boleslovas). *Regejimas : pasaka / B. Prusas. Ant Olimpo : legenda / paraszė H. Sienkiewicz ; atspausda isz "Vilties" kasztais kun.A. Kaupo. - Shenandoah, Pa : V.J.Stagaro&Co, spaustuvė, 1900. - 36 p.*
38. **Puida, Kazys** (1883-1945). *Apysakos / Kazys Puida. - Brooklyn (N.Y.) : Spauda ir lėšos "Vienybės Lietuvininkų", 1915. - 232 p.*
39. **Rodziewiczówna, Maria** (1863-1944) (Radzevičiūtė, Marija) *Anima Vilis : Mares Radzevicziutes apysaka / Jono Montvilos vertimas. - 2-as spaudimas. - Shenandoah (Pa.) : Žvaigždės sp, 1907. - 162 p.*
40. **Sakalaukas, Ksaveras** (1863-1938). *Krasauninkas ; Laižybos ; Dievo žmonės / K. Sakalaukas- Vanagėlis. - Philadelphia (Pa.) : Milukas, 1910. - 28, [4] p.*
41. **Šatrijos Ragana** (1877-1930). *Iš daktaro pasakojimų ; Rudens diena ; Sulaukė / Šatrijos Raganos apysakėlės. - Shenandoah : Žvaigždė, 1907. - 69 p.*
42. **Sienkiewicz, Henryk** (1846-1916) (Senkevičius, Henrikas). *Tvanas : istoriška apysaka / H. Senkevičius ; versta isz lenkiszko. - Shenandoah Pa : kasztais A.M. Miluko, 1900. - 2 t. - Atsp. isz : "Dirvos".*
T. 1. - 1900. - 178 p. - Atsp. isz "Dirvos"
43. **Sinclair, Upton** (1878-1968) (Sinkleris, Eptonas). *Raistas / parašė Upton Sinclair ; lietuviškon kalbon versta iš angliškos. - Chicago : Naujokas, 1908. - 355 p. - Versta iš: The jungle*
44. **Skaityk** - galvok ; Gudriai manyk ; Gerai daryk. - Boston, Mass, 1917. - 16 p. - (Katalikų sp. komisijos leidinys ; nr. 1)
45. **Skaitymai** iš "Šventųjų Gyvenimų" : Kiekvienai Metų Dienai : su paveikslais. - Philadelphia : Žvaigždė, 1908. - 559 p.
46. **Staniukynas, Antanas** (1865-1918). *Laiškai iš kelionės po Palestiną / [Antanas Staniukynas]. - Shenandoah (Pa.) : V.J. Stagaro sp., 1901. - 94 p. : iliustr. - Išleista Antano Miluko kaštais. - Ants.: Aušros Vartų Šven. Panelės parapijos knygynas, New Yorko.*
47. **Sudermann, Hermann** (1857-1928) (Zudermanas, Hermanas). *Joninės : keturių veiksmų drama / H. Zudermanas ; iš vokiečių kalbos vertė K. Puida. - Brooklyn, N.Y. : Vieniybės Lietuvininkai, 1912. - 143 p.*
48. **Sveikata** arba Tiesus ir trumpas kelias į sveikatą : pamatinės žinios is anatomijos, fizijologijos ir higienos : rankvedis pradinėms mokykloms ir plačiajai liaudžiai žinynas / sutaisė A.L. Graičunas. - Chicago : Turtas ir spauda "Kataliko", 1911. - 339 p. : iliustr. - Viršelio antr.: Sveikata.
49. **Urbonavičius, Kazimieras** (1874-1952). *Vaizdeliai / parašė Jonas Kmitas ; įžangos žodis Uosio. - Boston : "Darbininko" spauda, 1917. - 64 p. : iliustr.*
50. **Urbonavičius, Kazimieras** (1874-1952). *Vaizdeliai / parašė Jonas Kmitas ; įžangos žodis Uosio. - Boston : "Darbininko" spauda, 1917. - 64 p. : iliustr.*
51. **Vaičiaitis, Pranas** (1876-1901). *Eilės Pranciškaus Vaičiaičio : (sekupasakos). - Plymouth (Pa.) : Spauda "Vienybės lietuvininku", 1903. - VII, 165, [3] p., [1] portr. lap. : iliustr. - (Tėvynės mylėtojų draugystė ; no. 9)*
52. **Vaižgantas (1869-1933)**. *Lietuvos "Žodis" : šių dienų apsakymėlis / Vaižgantas. - Petrapilis : Lietuvių d-ja, 1916. - 64 p.*
53. **Volteris, Eduardas** (1856-1941). *Lietuviška chrestomatija = Литовская хрестоматия / [sudarė] E. Volteris. - Санкт-Петербург : Типография Императорской Академии Наук, 1901-1904. - 2 kn. - Pasitikslinkta iš: Lietuvos TSR bibliografija. Ser. A, t. 2, kn. 2, p. 341, įr. 3908-3910.*
Kn. 2. - 1904. - 490 sklt., [6] faks. lap. : iliustr. - Dalis teksto latv., rus. - Bibliografinė nuoroda: Baltica. - Berlin, 1980. Įr. nr. 1810. - Kn. taip pat: Sudarytojo pratarmė, p. I-II

54. **Zell, Theodor** (1862-1924). Gyvulių protas / T. Zell ; vertė J. Laukis. - Chicago, Ill. : Amerikos liet. dien. "Katalikas", 1915. - 212 p.
55. **Žilinskas, Tomas** (1866-1934). Katalikų bažnyčia ir demokratizmas / Kun. Tamas Žilinskas. - Boston (Mass.) : Darbininkas, 1916. - 28 p., 1 portr. lap. : portr.
56. **Битнер, Вильгельм Вильгельмович** (1865-1921) (Bitneris, Vilhelmas). Nematomi priešai ir draugai žmonių / pagal Bitnerį sutaisė Šernas. - Chicago (Ill.) : Lietuva, 1905. - 113 p. : iliustr. - *Įrašas ranka: Apie Bajterijas. - Ants.: Lietuvių katalikų bažnyčia Šv. Franciškaus vardu = St. Francis Lithuanian R. K. Church.*
57. **Быкова, Мария Арсеньевна**. Mūsų gyvulėliai ir paukšteliai / (Bikovienės apsakymėliai) ; sulietuvino B. Masiulis. - Petrapilis : Lietuvių sp., 1917. - 46 p. : iliustr. - (Vaikų knygynėlis ; nr. 6)
58. **Гоголь, Николай Васильевич** (1809-1852) (Gogolis, Nikolajus). Piršlybos : komedija 2-se veiksmuose / pagal M. Gogolį sukeverzojo Salda-Balda. - Chicago (Ill.) : Sp. "Lietuva", 1912. - 52 p.
59. **Романов, Константин Константинович, Rusijos didysis kunigaikštis** (1858-1915) (Romanov, Konstantin Konstantinovič). Žydų karalius : 4 aktų, 5 paveikslų drama / J.M.J. ; vertė J. M. Širvintas. - Boston : Darbininkas, 1916. - 61, [1] p.
60. **Толстой, Лев Николаевич** (1828-1910), grafas (Tolstojus, Levas). Ponas ir bernas / Leonas N. Tolstoj ; į lietuvišką vertė Jonas Beržinis. - Chicago (Ill.) : Lietuva, 1904. - vi, 60 p. - Kn. taip pat: Prakalba / J. Beržinis, p. iii-vi. - *Ants.: Vilniaus viešoji biblioteka; Vilniaus II-ji viešoji Valstybinė biblioteka. - Įrišimas: rusvas kartonas.*

Užsienyje leistos knygos iki 1831 m.

1. **Preissler, Johann Daniel**. Deutliche Anweisung und gründliche Vorstellung von der Anatomie der Mahler = Ясное показание и основательное представление о анатомии живописцов / mitgetheilet von Johann Daniel Preissler. – Санктпетербург: при Императорской Академии Наук, 1749.
2. **Preissler, Johann Daniel**. Die durch Theorie erfundene Practic, oder gründlich-verfasste Reguln derer man sich als einer Anleitung zu berühmter Künstlere Zeichen-Wercken bestens bedienen kan : [3d.] / zum Siebendenmal aufgelegt und heraus gegeben von Johann Daniel Preissler. – [s.l.] : [s.n.], 1750. – [18] p., 52 iliustr. lap. : iliustr.
3. **Витрувий, Марк Паллион**. Об архитектуре / с примечаниями Доктора медицины и французкой академии члена г. Перро. - В Санктпетербурге : при Императорской академии наук, 1793-1794 года. – 10 kn.
4-6kn. : 1793-1794. – 1-122, [2], 1-157, [5], 1-94 p., 36 iliustr. lap. : iliustr. - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Šviesus popierius, kartonas, rudos odos nugarėlė, lapai plėšyti; def.: nėra nugarėlės.
4. **Legrand, Aug.** Galeries des Antiques, ou esquisses des statues, bustes et bas-reliefs, fruit des conquetes de l'Armée d'Italie / par Aug. Legrand. – A Paris : chez ant. Aug. Renourd, XI. – 1803 ([s.l.] : de l'imprimerie de Gillé fils). – [6], VIII, 44p., 91 iliustr. lap. : iliustr. (nespalv. graviūros) ; 8o (25 cm). – Kita iliustr. lap. pusė tuščia. – Lipdė: Gebunden bey C. A. Schulze fen Berlin. – Ruda oda, dažyta juodai (kai kur nusitrynsi), kartonas, auksuoti rėžtuko ir pavieniai įspaudai, auksinti bloko kraštai.
5. **Humnicki Ignacy** (1798-1864). Goworek wojewod Sandomierski: drama z dzieiow polskich, w 3. Aktach / Ignacego Humnickiego napisane. – Krakowie: w Drukarni Jozefa Mateckiego, 1819. – 53 p.- Įrišimas: minkšti viršeliai, fiz. būklė: patenkinama.
6. **Oeuvre complet de Eustache Le Sueur, et pièces choisies de Jean Jouvenet : réduits et gravés au trait, D'après les Tableaux... / Recueil de cent dix Planches d'après Le Sueur, et de huit d'après Jouvenet. - A Paris ; a Strasbourg ; a Londres : chez Treuttel et Würtz, 1820 ([s.l.] : imprimerie de Chaigneau fils ainé). – [6], 11, [1], 8, 8 p., [114] iliustr. lap. : iliustr., 118 graviūrų (tarp jų portr.) ; 4° (31 cm). - (Vies et oeuvres des peintres les plus célèbres. Ecole français). - Kita iliustr. lapų pusė tuščia. - Nėra Nr. 17, 61, 91 graviūros. – Iliustr. sąrašai. - Įrašas: 75-, 6308/177, 328462/877. - Mėlynas kartonas, mėlyno kolenkoro nugarėlė, įrišimas restauruotas.**
7. **Жуковский, Василий Андреевич** (1783-1852) (Žukovskis, Vasilijus). Стихотворения / Василий Жуковский. - 3-е изд., испр. и умноженное. - Санкт-Петербург : Деп. нар. прос., 1824. - 3 т.
Т. 2 : Послания ; Элегии ; Смесь. - 1824. - [6], 400 p. Ants.: Vilniaus viešoji biblioteka. – Valst. Knygų Prekybos Trestas Vilniaus antikvariatas. – Įrišimas: rudas marmurinis kartonas, fiz. būklė: gera, popierius vietomis nežymiai sulietas
8. **Byron, Lord**. Oeuvres completes de Lord Byron : [albumas] / Lord Byron. – Paris : Ladvoat et delange freres, 1827 – [4] p. [32] iliustr. lap., [2] p. : iliustr. (nespalv. graviūros) ; (18 cm). – Kita iliustr. lap. pusė tuščia. – *Įrašas : autografas, 1929 ; ants. : Ленкнуга маг. № 53, p. 35-, кв 095771/1079. – Raudona drobė, kartonas, aklijeji rėžtuko ir pavieniai auksinti įspaudai, mėlyni marmuriniai bloko kraštai.*
9. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855) (Mickevičius, Adomas). Konrad Wallenrod : powieść historyczna z dziejów litewskich i pruskich / przez Adama Mickiewicza. - Petersburg : Druk. K. Kraya, 1828. - VIII, 96 p., [3] iliustr. lap.

Užsienyje leistos knygos 1831-1900 m.

1. **Adalberg, Samuel** (1868-1939). Księga przysłów, przypowieści i wyrażen przysłowiowych polskich / zebrał i opracował Samuel Adalberg. - Warszawa : z zapomogi Kasy Pomocy dla Osób Pracujących na Polu Naukowym im. d-ra J. Mianowskiego, 1889. - [6], XVIII, 805, [1], II p. – *Ants.: S. K. Łonczynow. – Įrišimas: rudas marmurinis kartonas.*

2. **Alberts, Jacob.** Jacob Alberts : acht farbige Wiedergaben nach Gemälden und fünf Abbildungen im Text / mit einer Einführung von Dr. Hans Vollmer. – Leipzig : verlag von E. A. Seemann, [s.a.]. - [4] p., [8] ilustr. lap. : ilustr. (dauguma spalv. ilustr. įkl.?) ; (33 cm). - (E. A. Seemanns Rünflermappen ; 30). - Kita ilustr. pusė tuščia. - Rusvas popierius, višelyje spalv. ilustr.; def.: kai kurie lapai išplyšę.
3. **Album** pamiątkowe Adama Mickiewicza / wydał Władysław Piast. - Lwów : Księg. H. Alteberga, 1889. - XVI p., 39 ilustr. lap. su tekstu : ilustr.
4. **Andriolli, Michał Elwiro** (1836-1893) (Andriolis, Mykolas Elvyras). Bohaterki poezji polskiej / M.E. Andriolli. - Warszawa : Nakład i Druk S. Lewentala, [1880]. - 16 lap., [10] ilustr. lap. : ilustr.
5. **Anglų graviūra, XIXa?**. – Dresden & Leipzig : published for the proprietors by A. H. Payne, [s.a.]. - [31] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros) ; (26 cm). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. – Marmurinis popierius, kartonas, kolenkoro nugarėlė; def.: antr. lap. nėra.
6. **Bartlett, William H[enry]**. The Scenery and Antiquities of Ireland / illustrated in one hundred and twenty engravings, from drawings by W. H. Bartlett ; with historical and descriptive text by J. Stirling Coyne, N. P. Willis. - London : James S. Virtue, [1875]. - 91 p., 120 įkl. ilustr. lap. : ilustr. ; (28cm). - British Library Catalogue. - Lipdė: R. Ackermann, 191 Regent Street. - Rusvas kolenkoras, kartonas, auksuoti, pavieniai, įspaudai, auksuoti bloko kraštai; def.: nuplyšęs viršelis.
7. **Baumeister, Reinhard** (1833-1917). Architektonische Formenlehre für Ingenieure / von R. Baumeister ; mit 362 Holzschnitten im Text und 5 lithographirten Tafeln. – Stuttgart : Hoffmann'sche Verlags-Buchhandlung, 1866. – IV, 426 p., 5 ilustr. lap. : ilustr. (362 ilustr. tekste ir 5 litografijos, kai kurios ilustr. spalv.) ; 4° (28 cm). - P. IV sunumeruotas klaidingai VI. – Įrašas: L: og: 906; Ants.: Ze zbioru Jana sas Zbryckiego. – Tamsiai rudas popierius, kartonas, tamsiai rudo klenkoro nugarėlė; spalv. marmurinis bloko kraštas; def.: nuplyšusi nugarėlė ir priekinis viršelis.
8. **Baumarchais, Pierre Augustin Caron de** (1732-1799) (Bomaršė, Pjeras Ogiustenas Karonas de). Севильский цирюльник : комедия в 4-х д. / Пьер Бомарше ; новый перевод артиста имп. моск. театров М. П. Садовского. - Москва : Будильник, 1884. - 36 p., [10] ilustr. lap. : ilustr.
9. **Benoît, François.** Chartres / par François Benoit agrégé d'histoire, docteur ès lettres avec la collaboration de M. Gaudubois, professeur au lycée de Chartres ; (Publié sous les Auspices de la Municipale de la Ville de Chartres)???. - Edition de „L'oeuvre d'art”. - Paris : Librairie des publications artistiques ; Chartres : Librairie R. Sellert, [s.a.]. – [2], 32 p. : ilustr. (nespalv. nuotr. ir graviūros) ; 2° (38 cm). – Rudas marmurinis popierius, kartonas, raudono kolenkoro nugarėlė.
10. **Biblioteka Warszawska** / redaktor odpowiedzialny J. K. Plebański. - Warszawa : [s.n.]. - t.
T. 2. - 1883. - 491, [6] p.
11. **Biesiada** literacka : ilustracja warszawska : poświęcona literaturze, sztuce, kwestyom społecznym, wynalazkom, polityce i gospodarstwu krajowemu / redaktor i wydawca Władysław Maleszewski. - Warszawa : Maleszewski, 1890-. - t. - T.32 : Nr 27 (809) - Nr52 (834). - 1891. - 416 p. : ilustr.
12. **Bouchot, Henri** [Francois Xavier Marie, 1849-1906]. La lithographie / par Henri Bouchot. – Paris: Ancienne Maison Quantin ; Libraries-Imprimeries réunies ; May & Moteroz ; [1895]. – 296 p. : ilustr. ; 8° (21 cm). – (Bibliothèque de l'enseignement des beaux-arts / publiée sous la direction de M: Jules Comte). Antsp. : O. K. T. 2p. 50к. Л. С.П. [...]; Ленокони млг. № 46, P. 4 к. -; “Академкнига” цена 15-, 4464/1280. – Mėlyna drobė, kartonas, juodi ir auksinti pavieniai įspaudai.
13. **Bourassé, Jean** [Jacques], 1813-1872. Les plus belles cathedrales de France / par M. l'abbe J. J. Bourassé. - Tours : A. Mame et fils, 1885. – 366 p. : ilustr. – Atsakomybės duomenys patikslinti Kongreso bibliotekos el. kataloge.
14. **Byron, George Gordon Byron (1788-1824), baronas (Baironas, Džordžas).** Don Juan / Jerzy Gordon lord Byron ; przekład Edwarda Porębowicza. - Warszawa : Lewental, 1885. - XVIII, 564 p. - (Biblioteka najcelniejszych utworów literatury europejskiej. Literatura angielska)
15. **Byron, George Gordon Byron** (1788-1824). Giau : ułamki powieści tureckiej / Jerzy Gordon lord Byron ; tłumaczył Adam Mickiewicz. - Warszawa : Bibl. polska, [1844]. - 58 p. -(Wielka biblioteka ; nr. 53). – Ants.: Gimnazjum ... wowe Zenskie im. Ellzy Orzeszkowej w Wilno; Vilniaus IV Vidurinės Mokyklos Knygynas, Sk. No. IV, Kn. No. 49. – Įrišimas kartoninis.
16. **Carlyle, Thomas** (1795-1881) (Karlailis, Tomas). The French revolution : a history / Thomas, Carlyle. - Leipzig : Tauchnitz, 1851. - 404 p. : ilustr.
17. **Chmielowski, Piotr** (1848-1904). Adam Mickiewicz : zarys biograficzno-literacki / Chmielowski Piotr. - Warszawa : Nakł. Gebethnera i Wolffa, 1886. - 2 t.
T. 1. - 1886. - 466 p., [1] portr. lap. : ilustr.
18. **Chmielowski, Piotr** (1848-1904). Historia literatury polskiej : (z ilustracjami) / Piotr Chmielowski ; z przedmową Bronisława Chlebowskiego. - Warszawa : Druk. Granowskiego i Sikorskiego, [1899]-1900. - 6 t. - (Biblioteka Dzieł Wyborowych). - Nuo t. 3 skelb. duom.: Varšuva : Druk. "Biblioteka Dzieł Wyborowych"; Nuo t. 5: Warszawa : Druk. A.T. Jezierskiego.
T. 6. - 1900. - 319 p., [7] faks. lap. : ilustr. - R-klė: p. 289-315.
19. **Chodźko, Ignacy** (1794-1861). Pamiętniki kwatermistrza : nakład i własność wydawców / Ignacy Chodźko ; z dwunastoma rycinami E.M. Andriollego. - Warszawa : Gebethner i Wolff ; Wilno : Jozef Zawadzki, 1881. - 240, [12] ilustr. lap. : ilustr.

20. Choroby wieku : studjum pathologiczne / przez J.J. Kraszewskiego. - Wyd. nowe, przejrzane i popraw. przez. autora. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz, 1874. - 2 t. - T. 1-2 jr. kartu. - [rišta su: Kraszewski J. I. Historia Kolka w plocie. Lwów-Warszawa, 1874 (VAVB: U7163/U7163).
T. 2. - 1874. - 71 p.
21. **Corroyer, Edouard** [Jules, 1837?-1904]. L'architecture gothique / par Ed. Corroyer. - Paris : Societe Francaise d'Editions d'Art, L.-Henry May, [1891]. - 182 p. : ilustr. (brėž., schemos) ; 8° (21 cm). - (Bibliothèque de l'enseignement des Beaux-arts / publiée sous la direction de M: Jules Comte). - Antsp.: Архитектор Альфред Аугустинович Бибер, Классный художник 1-ой степени, № ____ . - Frontispisas. - Tamsiai žalia drobė, kartonas, auskuoti ir juodi pavieniai įspaudai.
22. **Corroyer, Edouard Jules** (1837?-1904). L'architecture gothique / par Ed. Corroyer. - Paris : Societe Francaise d'Editions d'Art, L.-Henry May, [1891]. - 182 p. : ilustr. (brėž., schemos) ; 8° (21 cm). - (Bibliothèque de l'enseignement des Beaux-arts / publiée sous la direction de M: Jules Comte). Ants.: "Академкнига" цена 15-, 3593/1073; Ле[...].когиз м[...].3 p. 15 к. - Tamsiai žalia drobė, kartonas, auksinti ir juodi pavieniai įspaudai.
23. **Costumes Algériens, Espagnols, Italiens, Portugals, Turcs, etc., etc.** / Album publié par le journal les Modes parisiennes. - Paris : au bureau des Modes parisiennes, [s.a.] (Paris : typographie de Henri Plon). - [20] ilustr. lap. : ilustr. (spalv. graviūros) ; 4° (34 cm). - (Keepsake des dames). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Žalias popierius.
24. **Daly, Cèsar** (1811-1893). Décorations interieures peintes / par M. Cèsar Daly ; [éditeurs de la Société centrale des architects]. - Paris : Librairie Générale de l'architecture et des Travaux publics Ducher et C^{ie}, 1877. - (Bibliothèque de l'architecture : série des études d'architecture contemporaine / par M. Cèsar Daly) (L'architecture privée au XIXe siècle ; Troisième série). - 2 v.: Turinys: Cabinets de travail, bibliotheque, acces et dependances; salles de concert, magasins, details divers et paralleles. - 1877. - [11] lap., [51] ilustr. lap. aplanke : ilustr. (spalv.) ; 2° (46 cm). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Raudonas popierius, kartonas, raudono kolenkoro nugarėlė, pavieniai auksuoti įspaudai; def. :nugarėlės nėra.
25. **Dayot, Armand.** Journées révolutionnaires 1830-1848 : D'après des peintures, sculptures, dessins, lithographies, médailles autographes, objets ... du temps / Armand Dayot inspecteur des beaux-arts. - Paris : Ernest Flammarion, Editeur, [1897] (Paris : imprimerie E. Flammarion). - [4], 140 p. : ilustr. (nespalv.) ; 8° (29x35 cm). - Skelbimo data nustatyta iš įvado. - Raudonas kolenkoras, kartonas, raudonos odos nugarėlė, auskuoti aklieji režtuko ir pavieniai įspaudai.
26. **Décors Intérieurs pour Edifices publics et Privés : Ensembles et Détails / Composés et dessinés E. Prignot ; photographiés sur les dessins originaux de l'artiste.** - Paris : Ducher and C^{ie} editeurs de la Société Centrale des Architectes; 1878. - 2 p., 75 ilustr. lap. - (Ornamentation Moderne).
27. **Der Mann und das Weib : ihre Beziehungen zu einander und zum Kultur leben der Gegenwart / unter Mitwirkung von Prof. Dr. phil. Th. Achelis ... [et al.] ; volkstümlich dargestellt und herausgegeben von Prof. Dr. R. Kaufmann und priv. Doz. Dr. Jul. Weif.** - Stuttgart : Berlin ; Leipzig : Union Deutsche Verlagsgesellschaft, 1890. - 3 t. - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Pilka drobė, kartonas, auksinti režtuko ir pavieniai įspaudai, viršelyje įklijuota spalv. ilustr.
I Band: Der Mann. Das Weib / mit 421 Abbildungen im Text und 22 Kunstbeilagen. - XVIII, 434, [2] p. 25 ilustr. lap. : ilustr. (nespalv.). - Lipdė: Buch & Kunsthandlung von E. Bruhns in Riga. - Def.: P.IV-XVI ir P.1-2 išplyšė.
II Band: Mann und Weib in ihren Beziehungen zueinander /mit 273 Abbildungen im Text und 13 Kunstbeilagen. - XII, 672 p., 14??? ilustr. lap. : ilustr. (nespalv.).
III Band: Mann und Weib in ihren Beziehungen zur Kultur der Gegenwart / mit 285 Abbildungen im Text und 13 Kunstbeilagen. - XII, 497, [3] p. 16??? ilustr. lap. - Def.: P. 5-16 išplyšė.
28. **Deutsche kunst und decoration [serialinis leidinys].** - Darmstadt : verlag A. Koch, [Okt. 1897/Marz 1898-1933]. - [72 t.]. - II Jahrg. Heft. 11: Dresdener Kunst-Ausstellung. Heft I: Moderne Innen-Raume etc. - August 1899. - P. 493-540 : ilustr. (nespalv.) ; (29 cm). - Žalias popierius, kartonas, juodas kolenkoras, leidinys įrištās į naują viršelį; def.: nėra P. 555-556.
29. **Duval, Mathias** (1844-1907). Histoire de l'anatomie plastique : Les Maitres, Les livres Et Les Ecorches / par Mathias Duval [et] Edouard Cuyer. - Paris : Soc. Fr. D'éd. D'Art, 1898. - VIII, 351p. : ilustr. - (Bibl. De L'Enseignement Des Beaux-Arts).
30. **Dzieje literatury powszechniej z ilustracyami.** - Warszawa : S. Lewantal, 1880-1891. - t. - (Biblioteka Najcenniejszych Utworów Literatury Europejskiej. Literatura Polska).
T. 1 : Dzieje literatury starożytniej / oprac. przez J. A. Świącickiego. - 1880. - XIV, [2], 870, [1] p. : ilustr.
T. 2 [Kn. 1] : Dzieje literatury średniowiecznej / oprac. przez. I. Radlińskiego. - 1883. - 592 p. : ilustr.
T. 2 [Kn. 2] : Dzieje literatury średniowiecznej / oprac. przez. I. Radlińskiego. - 1887. - 593-1178 p. : ilustr.
T. 3 [Kn. 1] : Dzieje literatury nowożytnej : okres pierwszy : czasy humanizmu i reformacyi / oprac. przez Edwarda Porębowicza. - 1890. - [4], 564 p. : ilustr.
T. 3 [Kn. 2] : Dzieje literatury nowożytnej : okres pierwszy : czasy humanizmu i reformacyi / oprac. przez Feliksa Jezierskiego. - 1891. - [4], 415, [1] p. : ilustr.

31. **Ebe, Gustav.** Deutsche eigenart in der bildenden Kunst/ Gustav Ebe. – Leipzig : Weber, 1896. – 356p. : iliustr. – Antr. lap. rašytas ranka. – Ants.: ze zbiuru Jana sas Zubrzyckiego. – Def.: nėra autentiško antr. lap.
32. **Echo** [žurnalas] : Muzyczne, teatralne i artystyczne. Warszawa : Danilowiczowski, 1898. – Nr. 1(744)-52(795), 642 p. : iliustr. (nespalv.). – Marmurinis popierius, kartonas, tamsiai ruda odinė nugarėlė.
33. **Encyklopedyja** powszechna S.Orgelbranda. - Nowe stereotyp. odbicie. - Warszawa : Nakł., druk i własność S.Orgelbranda synów, 1883-1884. - t. 1-12. - T. 1 : A - Bałucki. - 1883. - 459 p.
- T. 1-2. jr. kartu (inv. nr.: U21047, U21047a)
- T. 3 : Casus - Dzyłkuwar. - 1883. - 484 p. T. 3-4 jr. kartu (inv. nr.: U21042, U21042a)
- T. 4 : E - Granada. - 1883. - 480 p. T. 3-4 jr. kartu (inv. nr.: U21042, U21042a)
- T. 5-6 jr. kartu (inv. nr.: U21043, U21043a). – Ants.: Książ. Mieczysław Sewłek; kitas sunkiai įskaitomas. – Įrišimas: kartonas, dekoruotas spalvotu popieriumi.
- T. 7 : Krzycki - Minasowicz. - 1883. - 494 p. T. 7-8 jr. kartu (inv. nr.: U21044, U21044a)
- T. 8 : Minasowicz - Pawlikowski. - 1883. - 494 p. T. 7-8 jr. kartu (inv. nr.: U21044, U21044a).
- T. 9 : Pawłowski - Psy. - 1883. - 448 p. T. 9-10 jr. kartu (inv. nr.: U21046, U21046a)
- T. 10 : R - Śledziona. - 1884. - 480 p. - T. 9-10 jr. kartu (inv. nr.: U21046, U21046a)
- T. 11 : Śledziona - Vulpius. - 1884. - 480 p. T. 11-12 jr. kartu (inv. nr.: U21045, U21045a)
- T. 12 : W - Żizmory. - 1884. - 451 p. - T. 11-12 jr. kartu (inv. nr.: U21045, U21045a)
34. **Estreicher, Karol** (1827-1908). Wincenty Pol : jego młodość i otoczenie (1807-1832) / Karol Estreicher ; przez K. Estreichera. - Lwów : Gubrynowicz i Schmidt, 1882. - [4], 202, [2], II p.
35. **Galerye** wloskie : Zbior celniejszych obrazow w kopjach na stali z dodaniem rysu dziejow sztuki zloskiej / przez A. S. – Warszawa : Glucksberg, 1875. – 3 t. - (Muzeum sztuki europejskiej ; Ser.).
- T. 1: Muzeum Watykańskie i Kapitolinskie w Rzymie, Narodowe w Neapolu, Galerye Pitti i Uffizi we Florency, Galerye Palacow Borghese, Rospiblosi, Sciarra w Rzymie, Pinakoteka Bolonska Freski Sykstinskie i t.p. – 1875. – [161] p., 51 iliustr. lap. : iliustr.
- T.2: Tas pats. – 1876. – [159] p., 50 iliustr. lap. : iliustr.
- T. 3: Muzeum Watykańskie i Kapitolinskie w Rzymie, Narodowe w Neapolu, Galerye Pitti i Uffizi we Florency, Galerye Palacow przywatnych, Pinakoteka Bolonska, Muzea Parmy, Wenecy i t.p. – 1878. – [154] p., 52 iliustr. lap. : iliustr.
36. **Garnier, Edouard.** Histoire de la céramique, poteries, faiences et porcelaines chez tous les peuples ... / par Eduard Garnier ; préface de M. P. Gasnault. Illustrations d'après les dessins de l'auteur gravure trichon. – Tours : Alfred mame et fils, 1883. - [6], XV, 576, [2] p., 6 iliustr. lap. : iliustr. (nespalv. graviūros) ; 8° (25 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Raudonas kolenkoras, kartonas, raudonos odos nugarėlė, rėžtuko įspaudai, auksuoti pavieniai įspaudai, bloko kraštai auksuoti.
37. **Gavarni.** Oeuvres choisies de Gavarni : etudes de moeurs contemporaines / revues, corrigees et nouvellement classees par l'auteur ... ; avec des notices en tete de chaque serie, par m. P. J. Stahl. - Paris : J. Hetzel ; Garnier F^{res}, 1846. – 3 dalys 1t., [186] p. : iliustr. Turinys: La vie de jeune homme ; Les debardeurs.
38. **Gavarni.** Oeuvres choisies de Gavarni : etudes de moeurs contemporaines / revues, corrigees et nouvellement classees par l'Auteur ; avec des notices en tete de chaque serie, par mm. Laurent-Jan, Lireux & Leon Gozlan. – Paris : publié par J. Hetzel , 1846. – 3 dalys 1t., [174] p. : iliustr. (graviūros) ; (27 cm). – Kita iliustr. lap. pusė tuščia. – Vyšninė drobė, kartonas, auksuoti įspaudai, aklijeji rėžtuko įspaudai. Turinys: Fourberies des femmes en matiere de sentiment ; Clichy ; aris le soir.
39. **Gavarni.** Oeuvres choisies de Gavarni : etudes de moeurs contemporaines / revues, corrigees et nouvellement classees par l'Auteur ; avec des notices en tete de chaque serie, par mm. Th. Gautier, A. Barthe & A. de Soubiran. – Paris : publié par J. Hetzel, 1847 ([s.l.] : typographie Schneider et compagnie). – 3 dalys 1 tome, [178] p. : iliustr. ; (28 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. – Žalia drobė, kartonas, auksinti įspaudai, aklijeji rėžtuko įspaudai. Turinys: Le carnaval a Paris ; Paris le matin ; Les etudiants de Paris.
40. **Gavarni.** Oeuvres choisies de Gavarni : etudes de moeurs contemporaines / revues, corrigees et nouvellement classees par l'Auteur ; avec des notices en tete de chaque serie, par mm. Théophile Gautier & Laurent-Jan. – Paris : J. Hetzel, 1846. – 3 dalys 1t., [186] p. : iliustr. (graviūros) ; (27 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. – Vyšninė drobė, kartonas, auksinti įspaudai, aklijeji rėžtuko įspaudai. Turinys: Les enfants terribles ; Traduction en langue vulgaire ; Les lorettes ; Les actrices.
41. **Goethe, Johann Wolfgang von** (1749-1832). Faust : eine Tragödie. - München : Theodor Stroefel, [1882]. –
- 2t. Atsakomybės duomenys patikslinti Oksfordo universiteto bibliotekos el. kataloge. - Teil. 1: Illustriert in 50 Compositionen von Alexander Leizen Mayer, mit Ornamenten von Rudolf Seitz. – 128 p. : iliustr. ; 2° (37 cm).
42. **Grands** peintres français et étrangers : Ouvrage d'art publié avec le concours artistique des maitres / Texte par les principaux critiques d'art (E. Montrosier, J. Claretie, etc.). – Paris : Launette-Goupil, 1884-86.
- T.1: 1886. – 194 p. : iliustr.
- T.2: 1884. – 191-386 p. : iliustr.

43. **Grandville, J. J.** [1803-1847]. Les métamorphoses du jour / par Grandville ; accompagnées d'une texte par Albéric Second ... [et al.] ; précédées d'une notice sur Grandville par Charles Blanc. - Nouv. éd., augmentée de nombreux culs-de-lampe, têtes de pages, etc / rev. et complétée pour le texte par Jules Janin. - Paris : Garnier frères, 1869. - lxxiii, 480 p., lxx illustr. lap. : graviūros ; 4° (27 cm). - Graviūros spalvintos ranka. - Aprašas tikslintas Okfordo universiteto bibliotekos el. kataloge.
44. **Halenza's** Rheinisches Album [grafika] / gezeichnet und gestochen von F. Foltz. - Mainz : verlag von Joseph Halenza, [1869]. - [2] p., [22] illustr. lap. : graviūros. - skelbimo duomenys tikslinti Britanijos nacionalinės bibliotekos el. kataloge. - Raudonas kolenkoras, medis, aklijeji, auksuoti rėžtuko ir pavieniai įspaudai, auksuoti bloko kraštai; def.: nuplyšusi knygos nugarėlė.
45. **Handbuch** der Architektur / unter Mitwirkung von Fachgenossen herausgegeben Professor Dr. Josef Durm ... [et al.]. - Darmstadt : verlag von Arnold Bergsträsser, [????]. - band. - 2 Theil : Die Baustile : Historische und Technische Entwicklung des handbuches der Architektur. - 3. Bd. 2 Hälfte: Die Baukunst des Islam / von Franz-Pascha. - Zweite Auflage / mit 232 in den Text eingedruckten Abbildungen, fo wie 4 in den Text eingehafteten Tafeln, darunter 3 in Farbendruck. - VI, 167, [9] p. 3 illustr. lap. : illustr. (pieš., illustr., schem., brėž., 3 spalv. illustr.). - 8° (27 cm). - Antr. lap. dvispalvis. - Antsp.: Ze zbiuru Jana sas Zubrzyckiego; Seyfarth & Czajkowski, Lemberg, Buchhandlung. - Juodas marmurinis popierius, kartonas, juodo kolenkoro nugarėlė ir kampai, auksuoti pavieniai ir rėžtuko įspaudai nugarėlėje, raudoni bloko kraštai.
46. **Herculanum** et Pompéi : recueil général des peintures, bronzes, mosaïques, etc. : découverts jusqu'à ce jour, et reproduits d'après Le Antichità di Ercolano, Il Museo Borbonico' et tous les ouvrages analogues / augmenté de sujets inédits gravés au trait sur cuivre par H. Roux Ainé ; et accompagné d'un texte explicatif par M. L. Barré. - Paris : Librairie de Firmin Didot Frères, fils et C^{ie}, 1870 (Mesnil (Eure)) : typographie Firmin Didot) : - 8
- T. 1: Peintures, première série: décorations architecturales. - 1870. - XXIII, 132 p., 85 illustr. lap. : illustr.
- T. 2: Peintures, deuxième série: compositions de plusieurs figures. - 1870. - 265 p., 80 illustr. lap. : illustr.
- T. 3: Peintures, deuxième et cinquième séries: tableaux, paysages. - 1870. - 144 p., 86 illustr. lap. : illustr.
- T.4: Peintures, troisième série: figures isolées - 1870. - 231 p., 84 illustr. lap. : illustr.
- T.5: Peintures, quatrième et sixième séries: frises, mosaïques. - 1870.
- T.6: Bronzes, première série: statues. - 1870. - 214 p., 78 illustr. lap. : illustr.
- T.7: Bronzes, deuxième et troisième séries: bustes, lampes. - 1870. - 233 p., illustr. lap. : illustr.
- T.8: Musée secret. - 1877. - 226 p., 90 illustr. lap. : illustr.
47. **Hirth, Georg.** Der Formenschatz : eine Quelle der Belehrung und Anregung für Künstler und Gewerbetreibene, wie für alle freunde stylvoller Schönheit, aus den Werken der besten Meister aller Zeiten und Völker / herausgegeben von Georg Hirth. - München & Leipzig : G. Hirth's kunstverlag, 1892 (München : druck von Knorr & Hirth). - XXVI sulpelis, [3] p., [192] illustr. lap. [2] p. : illustr (graviūros) ; (30 cm). - Frontispisas. - Kita illustr. lap. pusė tuščia. - Asmenvardžių r-klė. - Antsp.: C. Faberge Joaillier de la ... St. Petersburg; K. Фаберже худож. отд. С.-Петербурга. - Rudas marmurinis popierius, kartonas, orudos odos nugarėlė.
48. **Ilg, Albert** (1847-1896). Kunstgeschichtliche Charakterbilder aus Österreich-Ungarn / Unter Mitwirkung von Moriz Hoernes, Robert Ritter von Schneider, Josef Strzygowski ... [et al.] ; herausgegeben von Albert Ilg ; mit 102 originalzeichnungen (2 radierungen, 3 heliogravuren und 97 textabbildungen). - Wien : F. Tempsky ; Prag : F. Tempsky ; Leipzig : G. Freytag, 1893 (Reichenberg : Druck von Gebrüder Stiepel). - XIX, 406 p. 49 illustr. lap. : illustr. (nespalv. graviūros) ; 8o (25 cm). - Kita illustr. lap. pusė tuščia. - Ants.: Ze zbiuru Jana sas Zubrzyckiego. - Spalv. marmurinis popierius, kartonas, tamsia mėlyno kolenkoro nugarėlė, auksuoti pavieniai ir rėžtuko įspaudai.
-
49. **Jacquemart, Albert** (1808-1875). Les Merveilles De La Céramique : L'Art De Façonner Et Décorer Les Vases En Terre Cuite, Faïence, Grès Et Porcelaine, Depuis Les Temps Antiques Jusqu'à nos Jours / Albert Jacquemart. - Paris : Hachette. - 3t. - (Bibl. Des Merveilles).
- T. 1 : Orient. - 1866. - 352 p. : graviūros.
50. **Knight, Frederick.** Knight's scroll ornaments, designed for the use of silversmiths, chasers, die-sinkers, modellers, &c., &c. / Frederick Knight. - London : published by I. Williams; T. Griffiths; Ackerman & Co., [1833?]. - 50 illustr. lap. : illustr. (nespalv. graviūros) ; (33 cm). - Frontispisas. - Kita lap. pusė tuščia. - Atsakomybės ir skelbimo data patikslinta Kongreso bibliotekos el. kataloge. - Melsvas kolenkoras, kartonas, dermantino nugarėlė, ant viršelio užklijuotas lapelis su duomenimis apie knygą ir jos platintojus.
51. **Kochanowski, Jan Karol** (1869-1949). Witold wielki książę litewski / J. K. Kochanowski. - Lwów : Gubrynowicz i Schmidt, 1900. - 207, [2] p.
52. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Choroby wieku : studjum pathologiczne / przez J.J. Kraszewskiego. - Wyd. nowe, przejrane i popraw. przez. autora. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz, 1874. - 2 t. - T. 1-2 jr. kartu. - Įrišta su: Kraszewski J. I. Historia Kolka w płocie. Lwów-Warszawa, 1874 (VAVB: U7163/U7163).
- T. 1. - 1874. - 80 p.
53. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Czercza mogiła : powieść / Jozef Ignacy Kraszewski. - Wyd. nowe, przejrane i popraw. przez. autora. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz, 1872. - 141 p. - (Zbiór powieści J.I. Kraszewskiego ; t. 28). - Įrišta kartu: J. I. Kraszewski. Miljon posagu. Lwów-Warszawa, 1872 (VAVB: U7167/U7167)
54. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Historia Kolka w płocie / według wiarygodnych źródeł zebrana i spisana przez J. I. Kraszewskiego. - Wyd. nowe, przejr. i popr. przez aut. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz i Schmidt, 1874. - 121 p. - Įrišta su: Kraszewski J. I. Choroby wieku. Lwów-Warszawa, 1874 (VAVB: U7163/U7163)

55. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Jermoła : obrazki wiejskie / Jozef Ignacy Kraszewski. - Wyd. nowe, przejrane i popraw. przez autora. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz, 1873. - 198 p. - (Zbiór powieści J.I. Kraszewskiego). - [rišta kartu : J.I. Kraszewski. Ostatni z Siekierzyńskich. Lwów-Warszawa, 1872 (VAVB: U7171//U7171a)
56. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Kordecki : powieść historyczna / J.I. Kraszewski. - Warszawa : Jeżyński, 1897. - t.
T. 1-2 jr. Kartu. - T. 1. - 219 p.
57. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Litwa : starożytne dzieje, ustawy, język, wiara, obyczaje, pieśni, przysłowia, podania i t.d. / przez J.I. Kraszewskiego. - Warszawa : w drukarni Stanisława Strąbskiego, 1847-1850. - 2 t.
T. 1 : Historia do XIII wieku. - 1847. - 516, [1] p.. [rišimas naujas, paprastu ksilografiniu būdu nukopijuoti du paskutiniai knygos lapai, irišti prarandant šiek tiek teksto.
58. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Miljon posagu : powieść / J. I. Kraszewski. - Wyd. nowe, przejr. i popr. przez autora. - Lwów : Gubrynowicz i Schmidt ; Warszawa : Michał Glücksberg, 1872. - t. - (Zbiór powieści J.I. Kraszewskiego). - [rišta su: Kraszewski, Józef Ignacy. Czercza mogiła. Lwów, 1872. - T. 1-2 irišta kartu (U7167a; U7167b).
T. 1. - 1872. - 113 p. - (... ; t. 29)
T. 2. - 1872. - 144 p. - (... ; t. 30)
59. **Kraszewski, Józef Ignacy (1812-1887)**. Ostatni z Siekierzyńskich : historia szlachecka / J.I. Kraszewski. - Wyd. nowe, przejr. i popr. przez autora. - Lwów : Gubrynowicz i Schmidt ; Warszawa : Michał Glücksberg, 1872. - 198 p. - (Zbiór powieści J.I. Kraszewskiego ; t.31, 40). - [rišta su: Kraszewski J. I.Jermoła. Lwów - Warszawa, 1873 (VAVB: U7171// U7171)
60. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Poezye / J.I. Kraszewski. - wyd. 2, popr. i znacznie pomnożone. - Warszawa : Orgelbrand, 1843. - t.
T. 1. - 1843. - 291 [3] p.
61. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Resztki życia : powieść : T. 1-2 / Jozef Ignacy Kraszewski. - Wyd. nowe przejr., popr. i uporządkowane przez aut. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz, 1875. - 211 p. - (Zbiór powieści J. I. Kraszewskiego ; t. 84-85)
62. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Saskie ostatki / Jozef Ignacy Kraszewski. - Warszawa : Glücksberg, 1899. - Cz. 2. T. 1-2. - (Dzieła Józefa Ignacego Kraszewskiego. Czasy Augusta III. Powieści historyczne). - Cz. 2 ;
T.1. - 140 p.
T.2. - 150 p.
63. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Tomko Prawdzic : wierutna bajka / Jozef Ignacy Kraszewski. - Wyd. nowe przejr., popr. i uporządkowane przez aut. - Lwów ; Warszawa : Gubrynowicz, 1873. - 135 p. - (Zbiór powieści J. I. Kraszewskiego ; t. 45)
64. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Wilczek i Wilczkowa : opowiadanie z końca XVIII-go wieku / Józef Ignacy Kraszewski. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1844. - 215 p.
65. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Wybór pism / J. I. Kraszewski. - Warszawa : Nakład i druk S. Lewentala, 1886-.
Oddz. 3 : Powieści społeczne / poprzedzone wstępem krytycznym przez Piotra Chmielowskiego. - 1886. - XXV, 604 p.
Oddz. 5 : Powieści z dziejów rzymskich / poprzedzone wstępem krytycznym przez Tadeusza Korzona. - 1887. - XLV, 448 p.
66. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Wybór pism J.I. Kraszewskiego. - Wyd. jubileuszowe. - Warszawa : druk Józefa Ungra, 1878-1879. - 15 t.
T. 11 : Sfinks : powieść ; Ongi : powieść. - 1879. - 378 p.
67. **Kraszewski, Józef Ignacy** (1812-1887). Семилетняя война : исторический роман : в 2-х ч. / Юзеф Игнаций Крашевский. - Москва : А. В. Кудрявцева, 1883. - [2], 506 p.
68. **Kretschmer, Albert** (1825-1891). Die Trachten der Völker : vom Beginn der Geschichte bis zum neunzehnten Jahrhundert / in 100 Tafeln zusammengestellt, gezeichnet und lithographirt von Albert Kretschmer mit Text von Carl Rohrbach. - Leipzig : Farbendruck & Verlag der Lithogr. Austaltvon J. G. Bach, 1864. - 100 spalv. illiustr. lap. aplanke. - [rašas: 250-, 0476826/85. - Rudas kolenkoras, kartonas, nugarėlė medis.
69. **Książka** jubileuszowa dla uczczenia pięćdziesięcioletniej działalności literackiej J. I. Kraszewskiego. - Warszawa : Dr. J. Ungra, 1880. - [CIV], 527, XVIII p., [22] illiustr. lap. : illiustr.
70. **Książka** zbiorowa poświęcona pamięci Adama Mickiewicza w stuletnią rocznicę jego urodzin (1798-1898). - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1899. - [7], 410 p. : illiustr., portr.
71. **Księga** pamiątkowa jubileuszu J.I. Kraszewskiego 1879 roku : dochód przeznaczony na pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie / [komitet wydawniczy: Wł. Anzycy ... [et.al.]. - Kraków : Nakładem komitetu wydawniczego, 1881. - 342 p. : illiustr. - Su bibliogr.
72. **Księga** pamiątkowa na uczenie setnej rocznicy urodzin Adama Mickiewicza (1798-1898). - t. - Warszawa : Nakł. Natansona, [1898]. - 371 p., 10 illiustr. lap. : illiustr.

73. **Külpe, Oswald** (1862-1915). O zadaniach i kierunkach filozofii / Oswald Külpe ; z niemieckiego przełożyli z upoważnieniem autora członkowie "Kółka Filozoficznego" pod redakcją Kazimierza Twardowskiego. - Lwów : H. Altenberg, 1899. - t.
- T. 1 : 1899. - 121 p.
74. **Карамзин, Николай Михайлович** (1766-1826). Избранные сочинения : в 2 ч. / Николай Карамзин. - Санкт-Петербург : И. Глазунов, 1892-. - 2 d. - (Русская классная библиотека / под ред. А. Н. Чудинова) (Пособие при изучении русской литературы ; Вып. 9). Ч. 2 : Письма русского путешественника, с примечаниями. - 1892. - [2], II, 272 p., [1] portr. lap. : ilustr., portr.
75. **La plante** et ses applications ornementales / sous la direction de M. Eugène Grasset. - Paris : Librairie centrale des beaux-arts, [1897-1899]. - [2]p., 72 ilustr. lap. : ilustr. ; (48 cm). - (Serie II). - Skelbimo duomenys paimti iš LIBRIS el. katalogo.
76. **L'art japonais** / par Louis Gonse. - Paris : Maison Quantin, 1886. - 336 p. : ilustr. (graviūros) ; 8° (21 cm). - (Bibliotheque de l'enseignement des beaux-arts / publiée sous la direction de M: Jules Comte). - Frontispis. - Autografuota pieštuku. - Antsp.: Ленкнига 30-, 125790/3-79; Абул № 44, P. 15 к.. - Rusva drobė/kolenkoras, kartonas, juodi ir auksuoti pavieniai įspaudai.
77. **Le keepsake** de costumes / dessins de Compte Calir, gravés sur acier ; album offert aux Abonnés du journal les Modes parisiennes. - Paris : typographie Plon Frères, 1853. - [20] ilustr. lap. : ilustr. (spalv. graviūros) ; 4° (35 cm). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Įrašas: 60-, 047682/685, 487870; antsp.: JI, 53-4. - Baltas popierius.
78. **Le Magasin** pittoresque ... [žurnalas] / Red. Edouard Thomas Charton. - Paris : [Jouvet & C^{ie} [etc.], 1833-1909] . - [44 v]. - Fizinės apimtys ir skelbimo duomenys paimti Kongreso bibliotekos el. katalogo. - Septieme anne 1 livr.: 1849. - 408 p. : ilustr. - Įrašas : совет Виленской Губернской Гимназии, в заседании 22^{го} июня 1856 года на основании § 215 Устава Гимназии мнением своим определили наградить ученика VI^{го} класса Юндзила Эммануила ... Директор Училища Виленской Губернии Статский Советник и Кавалер [autografas kitų darbuotojų pareigos ir parašai ir mokyklos antspaudas]. - Individualus įrišimas, raudina oda, auksinti rėžtuko įspaudai.
79. **Le nu dans l'art Français** : [įvairių dailininkų moterų aktų albumas]. Moscou : Librarie Grossmann & Knoebel, [s.a.]. - [80] ilustr. lap. : ilustr. (spalv. ir nespalv.) ; (28x35). - Žalias kolenkoras, kartonas, juodi rėžtuko įspaudai, auksuoti pavieniai įspaudai.
80. **Lefort, Paul**. La peinture Espagnole / par Paul Lefort. - Paris : Ancienne Maison Quantin ; Libraries-Imprimeries réunies ; May & Moteroz ; [1893]. - 304 p. : ilustr. (graviūros) ; 8° (21 cm). - (Bibliotheque de l'enseignement des beaux-arts / publiée sous la direction de M: Jules Comte). - Asmenvardžių r-klė P. 294-298 ; graviūrų sąrašas P. 299-302. - Frontispis. - Ants.: "Академкнига" цена 15-, 3593/1079. - Mėlyna drobė, kartonas, juodi ir auksuoti pavieniai įspaudai.
81. **Les Chefs – d'Oeuvre** de la Gravure [graviūrų rinkinys]. Paris : imprimerie Valee, 1864. - [54] p. su tekstu, [24] ilustr. lap. : ilustr.(nespalv. graviūros) ; 2°(39 cm). - Autgrafas (nežinoma kieno). - Rausvas kolenkoras, kartonas, ruda odinė nugarėlė, aklijeji ir auksuoti rėžtuko ir pavieniai įspaudai, auksinti bloko kraštai.
-
82. **Les Français** peints par eux-memes, encyclopedie morale du dix-neuvieme siecle. - Paris : L. Curmer, 1840-42 ([s.l.] : imprimerie Schneider et Langrand). - 5t. ; 4°(26 cm). - Tamsiai žalias marmurinis popierius, kartonas, tamsiai rudos odos nugarėlė, aklijeji pavieniai įspaudai.
- T. 1: Province. - 1841. - [6], 392, [8] p. [49] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros). Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis. - Def.:nuplyšusi nugarėlė.
- T. 2: Province. - 1841. - [8], VIII, 396, [10] p., [50] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros). Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis.
- T. 3: Province. - 1842. - [8], VIII, 460, [10], 57 [3] p., [53] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros, spalv. Žeml). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis. - Knygos gale (P. 1-57) ankstesnių tomų turiniai, asmenvardžių ir dalykų r-klės.
- T. 4: - 1841. - [8], VIII, 392, [10] p., [49] ilustr. lap. : ilustr.(nespalv. graviūros). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis.
- T. 5: 1841. - [8], VIII, 392, [10] p., [49] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis.
-
83. **Les Français** peints par eux-memes. - Paris : L. Curmer, 1840-42/41? ([s.l.] : imprimerie Schneider et Langrand). - 3t. ; 4° (26 cm). - Tamsiai žalias marmurinis popierius, kartonas, tamsiai rudos odos nugarėlė, aklijeji pavieniai įspaudai.
- T. 1: Les Français peints par eux-memes. - 1840 ([s.l.] : imprimerie De Decourhant). - [6], XVI, 380, [8] p., [48] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. Graviūros). - Šiame tome nepilnas pavadinimas, vėlesniuose tomuose buvo pridėta [encyclopedie morale 97ud ix-neuvieme siecle]. - Kitas spaustuvininakas. - Frontispis. - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Def.: nuplyšęs apatinis viršelis.
- T. 2: 1841. - [8], XVIII, 376 p., [48] ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros). Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis.
- T. 3: 1841. - [8], xl, 352, [8], 45 ilustr. lap. : ilustr. (nespalv. graviūros). - Kita ilustr. lap. pusė tuščia. - Frontispis.
-
84. **Libonis L. (1846-1901). Les styles français : Enseignés par l'exemple / L. Libonis. - Paris : Laurens, [1894]. - [32] p., 104 ilustr. lap. : ilustr.**
-
85. **Livingstone, David** (1813-1873) (Livingstonas, Deividas). Путешествие по Замбези и ее притокам и открытие озер Ширва и Ниасса : (1858 - 1864) : Т. 1 - / Давид Ливингсон, Чарльз Ливингстон ; пер. с англ. под ред. Н. Страхова. - Санкт-Петербург, 1867. - 2 t.
- T.2. - 1867. - VII, 320, [4] p., [2] ilustr. lap. : ilustr., faks. - Įrišta su: T. 1
-
86. **Livingstone, David** (1813-1873) (Livingstonas, Deividas). Путешествие по Замбези и ее притокам и открытие озер Ширва и Ниасса : (1858 - 1864) : Т. 1 - / Давид Ливингсон, Чарльз Ливингстон ; пер. с англ. под ред. Н. Страхова. - Санкт-Петербург, 1867. - 2 t.
- T. 1. - 1867. - VII, 332, [4] p., [9] ilustr. lap. : ilustr., faks. - Kartu įrišta: T. 2. - Ants.: Vilniaus II-oji viešoji Valstybinė biblioteka; ... Торгово промышл. Библиотека общестен. Собранія; Michal Spiro. - Įrišimas: rudas kolenkoras, bloko kraštai apipurkšti raudonais dažais; fiz. būklė: patenkinama.

87. **Lubbock, John** (1834-1913), seras (Labokas, Džonas). Муравьи, пчелы и осы : наблюдения над нравами общежительных перепончатокрылых / Джон Леббок ; пер. с англ. Л. П. Никифорова. - Москва : М. В. Клюкин, 1898. - 424 p. : iliustr. - (Общепольная библиотека для самообразования. № 15, 16, 17 и 18). - Bibliogr.: p. 407-414.
88. **Maleszewski, Władysław** (1833-1913). Biesiada literacka : ilustracya warszawska : poświęcona literaturze, sztuce, kwestyom społecznym, wynalazkom, polityce i gospodarstwu krajowemu / redaktor i wydawca Władysław Maleszewski. - Warszawa : Maleszewski, 1890-. - t.
T.36 : Nr 27 (914) - Nr 52 (939). - 1893. - 416 p. : iliustr.
89. **Mantz, Paul** (1821-1895). François Boucher : Le Moyne et Natoire : with engravings from their works / par Paul Mantz. - Paris : A. Quantin, [1880]. - 194 p., 28 iliustr. lap. : iliustr. ; 2° (47 cm). - Aprašas patikslintas Oksfordo universiteto el. kataloge.
90. **Matuszewicz, Marcin** (1714-1773). Pamiętniki Marcina Matuszewicza kasztelana brzeskiego-litewskiego, 1714-1765 / wydał Adolf Pawiński. - Warszawa : Skł. Gł. w Księg. Gebethnera i Wolffa, 1876. - t. - Papild. lapo antr.: Pamiętniki M. Matuszewicza. - Nugarėlės antr.: Pamiętniki.
T. 2. - 1876. - 317, [1] p.
91. **Maupassant, Guy de** (1850-1893) (Mopasanas, Gi de). Собрание сочинений : Т. 1 -12 / Ги де Мопассан. - Санкт-Петербург : Вестник иностранной литературы, 1894. - 12 t.
T. 11 : Милый друг : ромн. - 1894. - 318, [1] p.
92. **Meisterwerke** der Holzschneidekunst aus dem Gebiete der Architectur, Sculptur und Malerei. - Leipzig : Verlagshandlung von J. J. Weber, [1879-?]. - [18 t.]. - Duomenys apie fizinę apimtį paimti iš Dartmouso (Dartmouth) koledžo bibliotekos kataloga. - Antr. lap. dvispalvis. - Raudonas kolenkoras, kartonas, auksiniai ir juodi rėžtuko bei pavieniai įspaudai.
Bd. 2: [s.a.]. - [6] p., [94] iliustr. lap., 42 p. : iliustr. (82 nespalv. graviūros) ; 2o (42 cm).
Bd. 7: [1885]. - [8] p., [93] iliustr. lap., [2], 52 p. : iliustr. (77 nespalv. graviūros) ; 2o (42 cm).
Bd. 13: [1891]. - [6] p., [102] iliustr. lap., [2], 52 p. : iliustr. (87 nespalv. graviūros) ; 2° (42 cm).
93. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855) . Conrad Wallenrod : legende historigue d'apres les chronigues de lithuanie et de prusse / Adam Mickiewicz ; gravures sur acier d'après Antoine Zalecki. - Paris : Librairie du Luxembourg, 1866. - 78, [2] p. : iliustr.
94. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Ballady i romanse ; Sonety ; Sonety krymskie i pomniejsze poezye / Adam Mickiewicz ; z il. E. M. Andriollego. - Lwów : Altenberg, 1891. - 247, [13]p., [10] iliustr. lap. : iliustr.
95. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Dzieła / Adam Mickiewicz. - Lwów : Nakł. Towarzystwa, [1893]. - t.
T. 3 : Grażyna ; Konrad Wallenrod. - Gaur, 1893. - 284, [1] p., [1] portr. lap. : iliustr.
96. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Dzieła / Adam Mickiewicz. - Wyd. zupełne przeddzieci autora dokonane. - Lwów : Gubrynowicz i Schmidt, 1875. - t. - (Bibl. polska. Mickiewicz. Pisma. 1).
T. 1. - 1875. - VII, 420 p.
97. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Dzieła wszystkie Adama Mickiewicza / Adam Mickiewicz ; wydali Tadeusz Pini i Maryan Reiter. - Lwów : Nakł. Księgarni H. Altenberga, [1890]. - t.
T. 1 : Drobne utwory poetyczne / wydał i objaśnił Tadeusz Pini. - [1890]. - LVIII, 389 p., [2] iliustr. lap. : iliustr.
T. 2 : Poematy. - [1890]. - IV, 495 p., [1]faks. lap. : iliustr.
T. 3 : Utwory dramatyczne. - [1890]. - V, 446 p., [2] portr. lap., faks. : iliustr.
T. 4 : Pisma literackie. - [1890]. - X, 405 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 5 : Literatura słowiańska / wydał i objaśnił Tadeusz Pini. - [1890]. - XV, 492 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 6 : Literatura słowiańska / wydał i objaśnił Tadeusz Pini. - [1890]. - XIII, 350 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 7 : Literatura słowiańska. [Rok] 3 / wydał i objaśnił Tadeusz Pini. - [1890]. - 278 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 8 : Literatura słowiańska. [Rok] 4 / wydał i objaśnił Tadeusz Pini. - [1890]. - VII, 350 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 9 : Pisma polityczne / wydał i objaśnił Tadeusz Pini. - [1890]. - VI, 317, [1] p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 10 : Listy i przemowienia / wydał i objaśnił M. Reiter. - [1890]. - 274 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 11 : Listy i przemowienia / wydał i objaśnił M. Reiter. - [1890]. - 520 p., [1] portr. lap. : iliustr.
T. 12 : Listy i przemowienia / wydał i objaśnił M. Reiter. - [1890]. - IX, 327p., [1] portr. lap. : iliustr.
98. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Konrad Wallenrod : powieść historyczna z dziejów litewskich i pruskich : z siedmiu ilustracyami Juliusza Kossaka / Adam Mickiewicz. - Lwów : Nakładem księgarni H. Altenberga, [1890]. - 88 p. : iliustr.
99. **Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Pan Tadeusz / Adam Mickiewicz ; z ilustracyami E.M. Andriollego. - Lwów : Nakładem księgarni F.H. Richtera, [1882]. - [6], 285, [1] p., [25] iliustr. lap. : iliustr.

- 100. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Pan Tadeusz / Adam Mickiewicz ; z ilustracjami E.M. Andriollego. - Lwów : Nakładem księgarni F.H. Richtera, [1882]. - [6], 285, [1] p., [25] ilustr. lap. : ilustr.
- 101. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Pan Tadeusz, czyli Ostatni zajazd na Litwie : historia szlachecka z r. 1811 i 1812 : we dwunastu księgach wierszem / Adam Mickiewicz. - Paryż : Jełowicki, 1834. - t. - Virš. aut. Nenurodytas.
- T. 1. - 1834. - 253, [2] p. : portr.
- 102. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Pani Twardowska : ballada / Adam Mickiewicz ; ilustr. A. Zaleskiego ; wykonaniami na miedzi przez. S. Łukomskiego. - Poznań: Zupański, 1863. - 11 p. : ilustr.
- 103. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Pisma Adama Mickiewicza / Adam Mickiewicz. - Wyd. nowe, znacznie powiększone. - Warszawa : S.H. Merzbach, 1858. - 8 t.
- T. 1 : Ballady i romanse ; Sonety. - 1858. - LXXIV, 246 p.
- T. 2 : Konrad Wallenrod ; Grażyna ; Dziady ; Poezye nowe. - 1858. - 320 p.
- T. 3 : Pan Tadeusz. [Cz. 1]. - 1858. - II, 282 p.
- T. 4 : Pan Tadeusz. [Cz. 2]. - 1858. - [4], 283 p.
- T. 5 : Wiersze różne ; Tłumaczenia ; Giaur ; Uwagi nad Jagellonida. - 1858. - [4], 284 p.
- T. 6 : Rzecz o literaturze słowiańskiej wykładana w kolegium francuskim : rok pierwszy (1840-1841) : [lekcyja 1-22]. - 1858. - XII, 299 p.
- T. 7 : Rzecz o literaturze słowiańskiej wykładana w kolegium francuskim : rok pierwszy (1840-1841) : [lekcyja 23-41]. - 1858. - XIV, 315 p.
- T. 8 : Rzecz o literaturze słowiańskiej wykładana w kolegium francuskim : rok drugi i trzeci (1841-1842-1843). - 1858. - XXVII, 374 p.
- 104. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Poezye Adama Mickiewicza / Adam Mickiewicz ; z życiorysem autora, skreślonym przez Piotra Chmielowskiego. - Wyd. nowe. - Warszawa : Gebethner i Wolff ; Petersburg ; Księgarnia Polska, 1888. - 4 t.
- T. 1. - 1888. - C, 240 p., [1] portr. lap. : portr. - Egz. def.: trūksta p. 1-94, 99-108, 239-240 (VAVB:884-1/Mi65//06/16405)
- T. 2. - 1888. - 340 p.
- T. 3. - 1888. - 363, [1] p.
- T. 4. - 1888. - 376 p. - Egz. def.: trūksta p. 241-376 (VAVB:884-1/Mi65//06/16419)
- 105. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Poezye Adama Mickiewicza / Adam Mickiewicz ; z życiorysem autora, skreślonym przez Piotra Chmielowskiego. - Wyd. nowe. - Warszawa : Gebethner i Wolff, [s.a.]. - 4 t.
- T.1-2. - 1897. - 282 p., 328, [3] p. - Egz. def.: nėra antr. lapo (VAVB:884-1/Mi65//06/16415)
- T. 3. - 332, [1] p.
- T. 4. - 348 p.
- 106. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Poezye Adama Mickiewicza / Adam Mickiewicz. - Paryż : A. Pinard, 1832. - t.
- T.4 : Dziady.Część 3. - 1832. - 285. [2] p. : ilustr.
- 107. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Sonety ; Ballady i romanse / Adam Mickiewicz. - Lwów : Księgarnia Polska, [s.a.]. - 141, [2] p. - (Biblioteka mrówki ; t. 226). - Su Zenono Blyno ekslibrisu. - Su G. S. Stroganov ekslibrisu. Biblioteka Mrówki.
- T. 1-. - Lwów : Księgarnia Polska A.D. Bartoszewicza i M. Biernackiego, 1800.
- 108. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Sonety i sonety Krymskie / Adam Mickiewicz. - Warszawa : Instytut Wydawniczy "Biblioteka Polska", [1844]. - 42 p. - (Wielka biblioteka ; nr. 46)
- 109. Mickiewicz, Adam** (1798-1855). Złote myśli Adama Mickiewicza / zebrała Szczęsna. - Wyd. 2, popraw. - Petersburg : K. Grendyszyński, 1895. - 154 p.
- 110. Milton, John** (1608-1674) (Miltonas, Džonas). Потерянный и Возвращенный рай : поэмы в новом стихотворном переводе / Джон Мильтон ; пер. и биограф. очерк О. Н. Чуминой ; 50 больших рис. худож. Г. Доре. - Санкт-Петербург : А. А. Каспари, 1899. - [6], X, 159 p. : ilustr.
- 111. Milton, John** (1608-1674) (Miltonas, Džonas). Потерянный и Возвращенный рай : поэмы : с подстрочным английским текстом / Джон Мильтон ; с 50 картинами Густава Доре ; пер. с англ. [и биогр. очерк] А. Шульговской. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, [1878]. - [14] p., 316 p., [50] ilustr. lap. : ilustr. - Gretut. tekstas rus., angl. – Įrašimas: raudona drobė, ornamentiniai įspaudai, auksuoti bloko kraštai.
- 112. Milton, John** (1608-1674) (Miltonas, Džonas). Потерянный рай : поэма в 3-х ч. / Джон Мильтон. - Москва : П. А. Глушков, 1875. - 336 p. : ilustr.
- 113. Müller, H. A.** Lexikon der Bildenden Künste : Technik und Geschichte / H. A. Müller. – Leipzig : Bibliogr. Inst., 1883. – 965p. : ilustr.

- 114. Müntz, Eugène** (1845-1902). Histoire de l'art pendant la renaissance / par Eugène Müntz. - Paris : Librairie Hachette, 1889-1895. - 3 v. ; 40(30 cm). - Duomenys apie skelbimo metus paimti iš Library of Congress el. katalogo. - Marmurinis popierius, kartonas, šviesiai rudos odos nugarėlė ir viršelio kampai, auksuoti režtuko ir pavieniai įspaudai.
- Vol. 3: Italie : la fin de la renaissance : Michel-Ange, Le Corrège, La Vénitiens / par Eugène Müntz. - 1895. - [10], 757, [4] p., [30] iliustr. lap. : iliustr. - Frontispisas. - Antr. lap. dvispalvis. - Dedikacija rus. k. - Ants. : [...]книг; įrašas: 100-, 4463/1280.
- 115. Norwid, Cyprian Kamil** (1821-1883) (Norvidas, Ciprianas Kamilis). Promethidion : rzecz w dwóch dialogach z epilogiem / Cyprian Norwid ; przez Autora pieśni społecznej czterech strón. - Paryż : w Drukarni L. Martinet, 1851. - 56, VI p. : iliustr.
- 116. Pelczar, Józef Sebastian** (1842-1924). Przewodnik do zbawienia : z dodaniem: różańców, godzinek, koronek, litanij, rozmaitych modlitw, nauk: dogmatycznych, moralnych i na uroczystości, o życiu i mece Chrystusa Pana, drogi krzyżowej, pieśni nabożnych, i t. p. / zebrany i ułożony przez X.J.P. - Wyd. 4-te poprawione i pomnożone. - Warszawa : H. Blumenthal, 1889 (въ Вильнѣ : скоропечатня О. Блюмовича). - 1148 p.
- 117. Pieśń** o Nibelungach : starożytna epopeja niemiecka w dwóch częściach / przełożył Antoni J. Szabrański. - Warszawa : S. Lewental, 1881. - XXI, [4], 26-366, II p. - (Biblioteka Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej. Literatura Niemiecka)
- 118. Pietkiewicz, Antoni** (1823-1903). Trzy legendy z dawnych lat / według obcych podań opowiedział Adam Pług [pseud.] ; ilustrował E. M. Andrioli. - Warszawa : Paprocki, 1889. - 69, [2] p., [8] iliustr. lap. : iliustr.
- 119. Poezje** : serya druga / Maria Konopnicka. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1883. - 259 p.
- 120. Przyborowski, Walery** (1845-1913). Dzieje Polski / opracował dla młodzieży przez Walerego Przyborowskiego. - Wyd. 2 popr. i znacznie rozszerz. z mapą Polski z roku 1772. - Warszawa : Księgarnia Dubowskiego i Gajewskiego, 1898. - 242, IV p. : żml.
- 121. Rand, McNally & Co.'s Pictorial Chicago** : containing views of principal buildings, residences, streets, parks, monuments, etc. - Chicago : Rand, McNally & company, 1898. - [174] p. : iliustr. - Taip pat vartojama antr.: Pictorial Chicago.
- 122. Revue General de l'architecture** [albumas]. - Paris, 1881. - 119 iliustr. lap. - Kita iliustr. lap. pusė tuščia.
- 123. Robinson, Peter Frederick** (1776-1858). Designs for Lodges and Park Entrances / By P. F. Robinson., - London : [Priestley and Weale [etc.]], 1833. - [16] p., 37 iliustr. lap. : iliustr. - Atsakomybės ir skelbimo duomenys patikslinti Kongreso bibliotekos el. kataloge.
- 124. Rzewuski, Henryk** (1791-1866). Pamiątki starego szlachcica litewskiego / Henryk Rzewuski. - Warszawa : S. Lewental, 1884. - 212 p. - (Dzieła Henryka Rzewuskiego. Serya 1 : Powieści historyczne)
- 125. Seyppel, Carl Maria** (1847-1913). Er - Sie - Es. Ilte aegyptische Humoreske. Nach der Natur abgemalt und niedergeschrieben 1302 Jahre vor Christi Geburt, durch C. M. Seyppel, Hofmaler und Poet der seligen Majestat Konig Rhampsinit III... / durch C. M. Seyppel. - Düsseldorf : verlag von Felix Bagel, [1883]. - [2], 42 p. : iliustr. (grafika) ; (28 cm). - Atsakomybės duomenys ir skelbimo data patikslinti Britų bibliotekos el. kataloge. - Dabė, popierius, odiniai raišteliai, (viršelyje antspaudas), akleji pavieniai įspaudai, knyga brošiūruota, lapai plėšyti; def.: nėra dviejų raištelių.
- 126. Sienkiewicz, Henryk** (1846-1916). Album jubileuszowe Henryka Sienkiewicza / łówniejsze sceny i postacie z powieści i nowel Sienkiewicza w 20 ilustracyach Józefa Brandta [et al.] ; z wstępem krytycznym Stanisława Tarnowskiego. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1897. - 106 p., [20] iliustr. lap., portr. : iliustr.
- 127. Słowacki, Juliusz** (1809-1849). Kordian : część pierwsza trilogii Spisek koronacyjny / Juliusz Słowacki. - Paryż : Nakł. aut, 1834. - 159, XIII p.
- 128. Słowacki, Juliusz** (1809-1849). Mazepa : tragedia w 5 aktach / Juliusz Słowacki. - Lwów : Nakładem Księgarni Gubrynowicza i Schmidta, 1880. - 117 p. - Įrišta su: Спасович, Владимир Данилович. Władysław Syrokomla. Lwów, [s.a.]. - Įrišta su: Spasowicz, W. Władysław Syrokomla (VAVB: U21523/U2452).
- 129. Słownik języka polskiego** / ułożony pod red. Jana Karłowicza ; Adama Kryńskiego i Władysława Niedźwiedzkiego. - Warszawa : Nakł. prenumeratorów i kasy im. Mianowskiego, 1900-1912. - 5 t.
- T. 1 : A-G. - 1900. - XIII, 955 p.
- 130. Société d'Aquarellistes français.** Ouvrage d'art publié avec le concours artistique de tous les Sociétaires / Société d'Aquarellistes Français ; texte par les principaux critiques d'art???. - Paris : Launette-Goupil, 1883. - 2 t.
- T.1: 1883. - 194 p. : iliustr.
- T.2: 1883. - 191-386 p. : iliustr.
- 131. Sokołowski, August** (1846-1921). Dzieje Polski ilustrowane : na podstawie najnowszych badań historycznych / napisał August Sokołowski. - Warszawa : druk "Wieku", 1899-1901. - 5 t. : iliustr.
- T. 2 : Epoka Jagiellońska / z ilustracjami oraz reprodukcjami obrazów Jana Matejki ... [et al.] i innych mistrzów polskich. - 1900. - 340, [4] p. : iliustr.
- 132. Sternschuss, Adolf.** Dom Jana Matejki : z 6 rycinami / Adolf Sternschuss. - W Krakowie : w drukarni "Czasu" Fr. Kluczyckiego i Sp., 1898. - [2], 44, [4] p. : iliustr. (su portr.) ; 8° (20 cm). - (Biblioteka Krakowska ; Nr. 9). - Melsvas popierius, kartonas, raudono audinio nugarėlė.
- 133. Syrokomla, Władysław** (1823-1862) (Sirokomlė, Vladislavas). Wybór poezyj Ludwika Kondratowicza. - Wyd. nowe. - Warszawa : Gebethner i Wolff, 1890. - t.
- T. 2. - [4], 475, [1] p. - Įrišimas: katonas, aprauktas violetine drobe, su režtuko padarytais ornamentais, autoriaus ir antraštės raidės paauskuotos.

- 134. Szajnocha, Karol** (1818-1868). Dzieła Karola Szajnochy. - Warszawa : nakładem J. Ungra, 1876-1878. - 10 t.
- T. 3 : Szkice historyczne : (dalszy ciąg). - 1876. - [2], 418, [1] p. - Bibliogr. Pastabose.
- T. 4 : Szkice historyczne : (dokończenie) ; Lechicki początek Polski ; Jadwiga i Jagiełło. - 1876. - [2], 337, [1] p.
- T. 5 : Jadwiga i Jagiełło. - 1877. - [2], 349, [1] p.
- T. 6 : Jadwiga i Jagiełło. - 1877. - [2], 356 p. - Su Z. Romer autogr. (LNB: L147780)
- T. 10 : Dwa lata dziejów naszych : (dokończenie) ; Żywot Karola Szajnochy / przez Klemensa Kanteckiego. - 1878. - [2], 426, [1] p
- 135. The "Royal" history of England** : with maps, notes, and questions. - Rev. ed. - London ; Edinburgh ; New York : Thomas Nelson and Sons, 1898. - 561, [12] p. : ilustr. - (Royal School series). - Bibliogr.: p. 547-561
- 136. Tiškevičiūtė-Potockienė-Vansovičienė, Ona** (1776-1867). Pamiętniki / Anna Potocka ; tł. J. A. ; z przedm. Piotra Chmielowskiego. - Warszawa : Granowski i Sikorski, [1898]. - 2 t. - (Biblioteka Dzieł Wyborowych ; 32).
- T.1. - 150 p.
- T.2. - 158 p.
- 137. Wężyk, Franciszek** (1785-1862). Władysław Łokietek : powieść historyczna / Franciszek Wężyk ; z przedmową Juliana Mohorta. - Warszawa : Druk. S. Sikorskiego, [1898]. - 2 t. - (Biblioteka Dzieł Wyborowych ; ...).
- T. 1. - 1898. - 166, [1] p. - (... ; nr. 22)
- T. 2. - 1898. - 160 p. - (... ; nr. 23)
- 138. Wolff, Józef** (m. 1900). Pacowie : materyjały historyczno-genealogiczne / ułożone i wydane przez Józefa Wolffa. - Petersburg : [s.n.], 1885. - X, 377 p., [4] ilustr. lap. : ilustr. - (Senatorowie i Kniaziowie Litewscy).
- 139. Wójcicki, Kazimierz Władysław** (1807-1879). Historia literatury polskiej : w zarysach dla młodzieży / napisał K. Wł. Wójcicki. - Warszawa : Nakładem Księgarni Adolfa Kowalskiego, 1879. - 420 p. - *Irišimas: kartonas, aptrauktas ruda drobe ir odine bloko nugarėlė.*
- 140. Xenophon** (431-prieš 350 pr.Kr.) (Ksenofontas). Воспоминания о Сократе. Кн. 1 : с введением, примечаниями и 3 рисунками / Ксенофонт ; объяснил К. В. Гибель. - 2-е изд. - С.-Петербург : Типо-литография В. А. Вацлика, 1893. - 28, [2] p., 69, [1] p. : ilustr. - (Иллюстрированное собрание греческих и римских классиков с объяснительными примечаниями, под редакцией Льва Георгиевского и Сергея Манштейна). - Dalis teksto graik.- *Ants.: Vilniaus viešoji biblioteka Nr. 2. - Irišimas: kartonas.*
- 141.** Zyciorisy malarzy. - [s.l.] : [s.n.], 1871-1872. - 2t.
- T. 1: 1871. - VIII, 91 p., 47 ilustr. lap. : ilustr.
- T.2: 1872. - VIII, 99 p., 49 ilustr. lap. : ilustr.
- 142. Аввакум Петрович, протопоп** (1620 ar 1621-1682). Протопоп Аввакум : его жизнь и деятельность / Аввакум, протопоп. - Санкт-Петербург : Общественная польза, 1893. - 160 p. - (Жизнь замечательных людей : Биографическая библиотека Ф. Павленкова : биографическая библиотека Ф. Павленкова)
- 143. Авенариус, Василий Петрович** (1839-1923). Отроческие годы Пушкина : биографическая повесть / В. П. Авенариус. - 4-е изд. - Санкт-Петербург : П. В. Луковников, 1899. - 240 p., [5] ilustr. lap. : ilustr.
- 144. Аверкиев, Д. В.** Повести из старинного быта / Д. В. Аверкиев. - Издание тщательно пересмотренное и исправленное. - Санкт-петербург : [s. n.], 1898. - 2 t.
- T.2 : Вечу небыть. - 552 p.
- 145. Александр Сергеевич Пушкин** : замечательный русский поэт и писатель. - Санкт-Петербург : Мирской Вестник, 1879. - 25 p., [1] ilustr. lap. : ilustr. - Kartu įrišta: Неутомимый труженик Томас, натуралист по призванию. Санкт-Петербург, 1879. - Kartu įrišta: Неутомимый труженик Томас, натуралист по призванию. Санкт-Петербург, 1879 (VAVB: A12622//A12622a)
- 146. Алферов, Александр Данилович.** В. Г. Белинский : биографический очерк / А. Алферова. - Москва : т-во тип. А. И. Мамонтова, 1898. - 65, [2] p., 1 portr. lap. : ilustr. - (Труды Комис. преподавателей русск. яз. при Учеб. отд. О-ва распространения технич. знаний)
- 147. Альбом** иллюстраций, исполненных по фотографическим композициям к собранию сочинений Ив. Серг. Тургеннева. - Санктпетербург, 1898. - Įrišta kartu su 53.
- 148. Альбом** иллюстраций к сочинениям Генриха Сенкевича : Огнем и мечом, Потон, Quo Vadis?. - Санктпетербург : Мертц, 1899. - 25 p. - Įrišta kartu su 54.
- 149. Альбом** картин Бендеро-Галанцкой железной дороги, построенной во время войны России с Турцией : 1877-1878. - С.-Петербург : типография (бывшая) А. М. Котомина, 1879. - [4] p., [57] ilustr. lap. : ilustr., grafika. ; (35 cm). - Įšeistas kaip priedas prie Karinių pasakojimų rinkinio (Приложение к Сборнику Военных рассказов) ?. - Įrašas: 15-, 145999/776; antsp.: ЛКТ Магазин № 51; lipdė: № 5, тол. 1. - Tamsiai raudona drobė, kartonas, rudos odos nugarėlė ir viršelio kamučiiai.

- 150. Альбом** современных карикатур. С. Петербург : издания Я. Лаппинга, 1855. – 1 sąs., [4] p., [4] iliustr. lap. : iliustr. – Ants.: [Международная книга, 5 p., 0; grašai: Одолбянинов N 32; 20- 402761/743; ekslibrisas: Из книг М. А. Наумова.
- 151. Ананьев, Афанасий.** Полный латинский словарь / составленный по современным латинским словарям Ананьевым, Яснецким и Лебединским. - Москва : тип. Каткова и К°, 1862. - VIII, 910 p.
- 152. Ариосто, Л.** (1474-1533). Неистовый Роланд : поэма в 46 песнях : в переводах русских писателей / Л. Ариосто. - Санкт-Петербург : Глазунов, 1898. - VI, 303 p., [1] iliustr. lap. : iliustr. - (Русская классная библиотека издаваемая под ред. А. Н. Чудинова : Серия 2-я. Классические произведения иностранных литератур в переводах русских писателей ; Вып. X)
- 153. Архитектурные** проекты, эскизы и фантазии мастеров итальянского возрождения : собрание к. Галлерей „Decli Uffici” во Флоренции. - Выпуск III. - Москва : [б.и.], [б.г.]. - [6] p., [90] iliustr. lap., [4] p. : iliustr. (nespalv.); (27 cm)- Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Juodas kolenkoras, kartonas, ant viršutinio kietviršio užklijuota iliustr.
- 154. Барбашев, Александр Ипполитович** (1858-apie 1910). Витовт и его политика до Грюнвальденской битвы, (1410 г.) / сочинение А. Барбашева. - С.-Петербург : тип. И.Н. Скорохода, 1885. - XVI, 165 p. - Su bibliogr. - R-klė : p. 151-162.
- 155. Бернарден, де Сен-Пьер** (1737-1814). Павел и Виргиния : (Paul et Virginie) : [роман] / де Сен-Пьер Бернарден ; пер. с фр. Ек. Бекетовой. - Санкт-Петербург : А. С. Суворин, [1892]. - VIII, 163 p. - (Дешевая б-ка ; № 234)
- 156. Бестужев-Марлинский, Александр Александрович** (1797-1837) (Bestužėvas, Aleksandras). Полное собрание сочинений : ч.1-12 / Александр Марлинский. - Санкт-Петербург : тип. III Отд-ния Собственной е. и. в. канцелярии, [1838-1839].
- Ч. 1- 2 : Русские повести и рассказы. - 1838. - [500] p. – Ants.: Библиотека Г. М. Стракуна, Вильна. – Įrišimas:, melsvai juodas marmurinis kartonas.
- Ч. 3 - 4 : Русские повести и рассказы. - 1838. - [525] p.
- Ч. 5 - 6 : Русские повести и рассказы. - 1838. - [511] p.
- Ч. 7 - 8 : Русские повести и рассказы. - 1838. - [549] p.
- Ч. 9 - 10 : Кавказские очерки. - 1838. - [576] p.
- Ч. 11 - 12 : Стихотворения и полемические статьи; Повести и прозаические отрывки. - 1838-1839, 1839
- 157. Вейнберг, Пётр Исаевич** (1831-1908). Русская история в русской поэзии : сборник стихотворений / сост. П.Вейнберг. - 2-е изд. - Санкт-Петербург : Б. М. Вольф, 1899. - 274 p.
- 158. Виленская городская дума.** Альбом гогельвских типов / по рисункам П. Боклевского ; с предисловием В. Я. Стоюнина. - Издание седьмое. - С.-петербург : издание О. Кирхнера, [1894] ([s.l.] : типография Эдуарда Гоппе). - [4] p., 29 lap., [2] p. : 30 iliustr. ; (24 cm) + 1 iliustr. lap. – atsakomybės duomenys patikslinti iš Rusijos nacionalinės bibliotekos el. kataloge. – Skelbimo data pateikta cenzūros leidime. - Ants.: V. St[...]čius Vilnius № 86 ; Книжная торговая [...] Сарыльвовны Миндельс. - Šviesiai rudas kolenkoras, kartonas.
- 159. Владимирский, Михаил Михайлович.** Рассказ про великие дела маленького государства : Васко де-Гамо и экспедиция его в Ост-Индию, в связи с предыдущими и последующими географическими открытиями / сост. М. М. Владимирский. - Санкт-Петербург : В. С. Балашева, 1876. - IV, IV, 207 p. – Ants.: *Торгово промышл. Библиотека общестен. Собрания; LTSR Švietimo komisariatas Vilniaus Vieš. Valst. Bibliotekas Nr. 2. – Įrišimas: kartonas, aptrauktas žalsva drobe.*
- 160. Вовчок, Марко.** Сочинения : в 2-х т. / Марко Вовчок. - Санкт-Петербург : Звонарев, 1870. – 1870.
- Т. 1. - 1870. - 590, [3] p.
- Т. 2. - 1870. - 446, [3] p.
- 161. Гагарин Г. Г.** Собрание Византийских, грузинских и древнорусских орнаментов и памятников архитектуры. – [Спб : Экспедиция заготовления гос. бумаг, 1897]. – VIII, 22 p., XLV iliustr. lap. : iliustr. – Pavadinimas ir dalis teksto pranc. kalba. – Prieš pavadinimą nurodytas aut.: Гагаринъ Г. Г. [князь].
- 162. Галлерей** известнейших русских художников : (десять картин). – С.-Петербург : издание С. Добродеева, [1891]. - [4] p. 10 iliustr. lap. : iliustr. (dauguma spalv.); 4° (28x37 cm). – Antr. lap. dvispalvis. – Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Tamsiai raudonas popierius, ornamentinis, spalvotas apipavidalinimas, drobinė nugarėlė; def.: viršelis nuplyšęs.
- 163. Герштекер, Фридрих** (1816-1872). Романы из американской жизни Фр. Герштекера / Фридрих Герштекер. - Санкт-Петербург : П. П. Меркульев, 1875. - т.
- Т. 1 : Приключения немецкой колонии в Америке : пер. с нем. - 1875. - 300, [1] p.
- 164. Гете, Иоганн Вольфганг** (1749-1832). Собрание сочинений Гете в переводах русских писателей : Т. 1-10 / Иоганн Вольфганг Гете ; под ред. Николая Гербеля. - Санкт-Петербург : [Н. В. Гербель], 1878. - 10 т.
- Т. 5 : Вильгельм Мейстер. - 1878. - VIII, 640 p.

- 165. Гете, Иоганн Вольфганг** (1749-1832). Собрание сочинений Гете в переводах русских писателей : Т. 1-8 / Иоганн Вольфганг Гете ; под ред. Петра Вейнберга. - 2-е изд. - Санкт-Петербург : Н. В. Гербель, 1892-1895. - 8 т.
- Т. 1. - 1892. - 377 р.
- Т. 2. - 1892. - 448 р.
- Т. 3. - 1892. - 464 р.
- Т. 4. - 1894. - 568 р.
- Т. 5. - 1893. - 495 р.
- Т. 6. - 1893. - 388 р.
- Т. 7. - 1893. - 434 р.
- Т. 8. - 1895. - 513 р.
- 166. Гиббон, Эдуард.** Гиббон, Эдуард История упадка и разрушения Римской империи / Э. Гиббон ; пер. с англ. В.Н. Неведомский. - Изд. Джорджа Белля 1877 г. - Москва : Солдатенков, 1883-1886. - 7 д.
- Ч. 1. - 1883. - члi, xviii, 543 р., [1] portr. lap. : portr.
- 167. Гнедич, Петр Петрович** (1855-1925). История искусств : в 3 Т. – С.-Петербург : Маркс, 1897.
- Т. 1: До исторический период : Египет. Передняя Азия. Элада. Рим Древне-христианская эпоха. Арабы. Зодчество на Западе. – 1897. – 579 р. : iliustr. (580 iliustr., 15 lent.).
- Т. 2: Эпоха возрождения : Италия. Нидерланды. Испания. Германия. – 1897. – 680 р. 20 iliustr. lap. : iliustr. (660 pieš. ir 5 lent.)
- 168. Гоголь, Николай Васильевич** (1809-1852). Женитьба ; Совершенно невероятное событие : в 2-х д. ; Драматические отрывки и отдельные сцены / Николай Гоголь. - Санкт-Петербург : А. С. Суворин, [1832 - 1833]. - 677 р. - (Дешевая библиотека ; № 346). – Įrašymas: kartonas, rudas marmurinis popierius.
- 169. Гоголь, Николай Васильевич** (1809-1852). Полное собрание сочинений Н. В. Гоголя : Т. 1- 4 / Николай Гоголь. - 5-е изд. его наследников. - Москва, 1884. - 4 т.
- Т. 3 : Похождения Чичикова или Мертвые души. - [4], 426 р., [1] portr. lap. : portr.
- 170. Гоголь, Николай Васильевич** (1809-1852). Ревизор : комедия в 5-ти д. : полный текст с десятью группами фототипий современных артистов, исполнителей этой комедии в Московском Малом театре / Николай Гоголь. - Москва : [журнал "Будильник"], 1885. - 50 р., [10] iliustr. lap. : iliustr. - Юбилейная премия журнала "Будильник".
- 171. Гомер** (Homeras). Илиада / Гомер ; перевод [и предисл.] Н. И. Гнедича. - 2-е изд. - Санкт-Петербург : А. С. Суворин, 1892. - LXXXVI, 439 р. - Tekstas senąja rusų
- 172. Гофмана, Т.** (1776-1822). Собрания сочинений Т. Гофмана : т. 1-8 / Т. Гофман. - Санкт-Петербург : [Г. Ф. Пантелеев], 1896-1899. - 8 т. - Tekstas senąja rusų k. - Viršelio antr.: Собрание сочинений избранных иностранных писателей.
- Т. 2 : Серапионовы братья : Ч. 1 - 2 : фантастические рассказы / [пер. А. А. [!][Л.] Соколовского. - 1896. - 344 р.
- 173. Греч, Николай Иванович** (1787-1867). Жизнеописание Василия Михайловича Головина : разные сведения о роде его, и собрание фамильных старинных актов дворян Головиных / Николай Греч. - Санкт-Петербург : тип. Н. Греча, 1851. - VII, 153 р., [2] schem. lap. : schem., portr. - Aut. nurodytas turinys.
- 174. Грибоедов, Александр Сергеевич** (1795-1829). Горе от ума : комедия в 4-х д. в стихах : полный текст с 8-ю фототипиями / Александр Грибоедов ; [худ. фотогр. М. М. Панов]. - Москва : Будильник, 1887. - 40 р., [8] iliustr. lap. : iliustr.
- 175. Григорович, Дмитрий Васильевич** (1822-1899). Кошка и мышка : повесть / Дмитрий Григорович. - Санкт-Петербург : Н. Г. Мартынов, 1894. - XIV, [2], 73 р. : portr. - Viršelio antr.: Повести, рассказы и очерки Д. В. Григоровича
- 176. Громека, Михаил Степанович.** Последние произведения графа Л. Н. Толстого : критический этюд / Михаил Степанович Громека. - 2-е изд. - Москва : Изд. И. С. Громеки, 1885. - 224 р.
- 177. Даль, Владимир Иванович** (1801-1872). Полное собрание сочинений : т. 1 - 10 / Владимир Даль. - 1-е посмертное полное изд., доп., сверенное и вновь просмотр. по рукописям. - Maskva : М. О. Вольф, 1897-1898. - 10 т.
- Т. 2 : Рассказы. - 1897. - 454 р.
- Т. 5 : Повести и рассказы. - 1897. - 344 р.
- Т. 4 : Повести и рассказы. - 1897. - [4], 384 р.
- Т. 8 : Повести и рассказы. - 1898. - [4], 307 р.
- Т. 10 : Похождения Виольдамура и его Аршета ; Очерки и статьи. - 1898. - [4], 600 р., [11] iliustr. lap. : iliustr.

- 178. Данилевский, Григорий Петрович** (1829-1890). Сочинения : в 9-ти т. / Григорий Данилевский. - 7-е изд., посмертное. - Санкт-Петербург : М. М. Стасюлевич, 1892-1893. - 9 т.
- Т. 1. - 1893. - 528, [1] р., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 2. - 1892. - 383, [1] р.
- Т. 3. - 1892. - 455, [1] р.
- Т. 5. - 1892. - 396, [1] р., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 6. - 1892. - 401, [1] р., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 7. - 1892. - 455, [1] р.
- Т. 8. - 1893. - 514, [1] р., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 9. - 1893. - 682, [1] р., [1] portr. lap. : portr.
- 179. Данте, Алигьери (1265-1321).** Божественная комедия : [Ч.1 - 3] / Алигьери Данте ; пер. стихами с итал. А. П. Федорова, с объяснит. примеч. и биографическим очерком о Данте. - Санкт-Петербург : тип. Дома призр. малол. бедн., 1893-1894. - 3 д. - Įrišta vienoje kn.
- 180. Дарвин, Чарлз** (1809-1882). Происхождение видов путем естественного подбора или сохранение благоприятствуемых пород в борьбе за жизнь : в 3-х вып. / Чарлз Дарвин ; полный перевод с последнего (шестого) англ. изд. М. Филиппова. - Санкт-Петербург : А. Пороховщиков, 1895-1896. - Tekstas senąja rusų. - Priedas prie: Научное обозрение. - Бесплатное прил. к журналу "Научное обозрение". - Вып. 1 : Гл. 1 - 5. - 1895. - 539 р.
- 181. Дарвин, Чарлз** (1809-1882). Путешествие вокруг света на корабле "Бигль" / Чарлз Дарвин ; пер. Е. Г. Бекетовой ; под ред. А. Н. Бекетова. - Санкт-Петербург : О. Н. Попова, 1898. - 330 р., [1] iliustr. lap. : iliustr.
- 182. Дарвин, Чарлз** (1809-1882). Собрание сочинений : в 4-х т. / Чарлз Дарвин. - Санкт-Петербург : О. Н. Попова, 1899-1901.
- Т. 2 : Происхождение человека и половой отбор ; О выражении ощущений у человека и животных / пер. И. Сеченова ; под ред. А. О. Ковальского. - 2-е изд. - 1899. - [623] р., [29] iliustr. lap. : iliustr.
- Т. 3 : Прирученные животные и возделанные растения / пер. В. Ковальского ; перераб. М. А. Мензбир и К. А. Тимирязев. - 1900. - 572р., [8] iliustr. lap. : iliustr.
- 183. Державин, Гаврила Романович** (1743-1816). Сочинения / Гаврила Державин ; с объясн. примеч. [и предисл.] Я Грота. - 2-е акад. изд. - Санкт-Петербург : Императорская Академия наук, 1868-1878. - 7 т.
- Т. 1 : Стихотворения : Ч. 1. - 1868. - XXXVIII, [2], 543 р., [1] portr. lap. : portr.
- 184. Дизраэли, Бенжамен** (1804-1881). Эндимион : роман [лорда Биконсфильда], автора "Лотэри" (Д'Израэли) : ч. 1 - 3 / Бенжамен Дизраэли. - Москва : Н. Л. Пушкарёва, 1881. - 3 д.
- Ч. 2. - 1881. - 237 - 474 р.
- 185. Диккенс, Чарлз** (1812-1870). Собрания сочинений : т. 1 -35 / Чарлз Диккенс. - Санкт-Петербург : тип. бр. Пантелеевых, 1896-1899. - 35 т. - Viršelio antr.: Собрание сочинений избранных иностранных писателей.
- Т. 34 : Записки путешественника / пер. М. И. Манн. - 259 р.
- 186. Доде, Альфонс** (1840-1897) (Dodė, Alfonsas). Один из "бессмертных" : роман / Альфонс Доде ; пер. А. М. - Санкт-Петербург : Общественная польза, 1888. - [2], 177, [3], [86] iliustr. lap. : iliustr. - Versta iš: L'immortel. - Nugarėlės antr.: Бессмертный. - Virš. data: 1889
- 187. Достоевский, Федор Михайлович** (1821-1881). Полное собрание сочинений / Федор Достоевский. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1894-1895. - т. - Priedas prie: Нива. - Ежемес. беспл. прил. к журн. "Нива". - Viršelio antr.: Сборник "Нива".
- Т. 1 : Повести и рассказы. - 1894. - XXIV, 529 р., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 4 : Униженные и оскорбленные : роман в 4-х ч. с эпилогом ; Вечный муж : рассказ. - 1894. - 507, [2] р.
- Т. 7 : Бесы : роман в 3-х ч. - 1895. - 654, [2] р., [1] faks. lap. : faks.
- Т. 11 : Дневник писателя за 1877 г. - 1895. - IV, 548, [2] р.
- 188. Дюшк, Ганс.** Олимп : мифология древних греков и римлян / Ганс Дюшке ; пер. с нем. М. Корш. - Санкт-Петербург : А. С. Суворин, 1892. - VI, 268, VII р., [5] portr. lap. : iliustr., portr. - Ants.: Vilniaus viešojo biblioteka; Vilniaus II-ji viešojo biblioteka; Торгово промышл. Библиотека общестен. собрания. - Įrišimas: kartonas, ptrauktas drobe, su reljefiniu įspaudu; fiz. būklė: gera.

- 189. Жуковский, Василий Андреевич** (1783-1852). Сочинения : с прил. писем, биографии и портр. : Т. 1 - 6 / Василий Жуковский ; под ред. П. А. Ефремова. - 7-е изд., испр. и доп. - Санкт-Петербург : И. И. Глазунов, 1878. - 6 т.
- Т. 1 : Стихотворения 1797 - 1815 годов. - 1878. - XXXVI, 526 р., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 2 : Стихотворения 1816 - 1829 годов. - 1878. - VII, 512 р.
- Т. 3 : Стихотворения 1831 - 1846 годов. - 1878. - VIII, 492 р.
- Т. 4 : Одиссея (1842 - 1849) и Илиада (1849 - 1850). - 1878. - [6], 443 р.
- Т. 5 : Стихотворения (1847 - 1852) и проза (1797 - 1834). - 1878. - VIII, 570 р.
- Т. 6 : Проза (1835 - 1852) и письма (1799 - 1852). - 1878. - VIII, 688 р.
- 190. Журнал** Министерства Народного Просвещения : часть XLII, апрель. - Санкт-Петербург : Типография Императорской Академии наук, 1844. - [206] р. : lent. - Bibliogr. išnašose. - (ir) – Ants.: Marijampolės Valstybinės Rygiškių Jono Gimnazijos knygunas [rišimas: naujas, rudas kolenkoras; fiz. būklė: gera, popierius išplautas, konservuotas, bloko kraštai apripaustyti.
- 191. Журналы** Виленской городской думы. - 1902, 1-е полугодие, № 1 (1902)-1915, № 20. - Вильна : Виленская городская дума, 1902-1915. - [vairaus dažnumo. - Antr.: Протокол заседания Виленской городской думы, 1902, № 12. - 1906.-Nr. 1-24. - 1909.-Nr. 1-12; 1-12
- 192. Западно-европейский эпос и средневековой роман** : в 3-х т. / в пересказах и сокращенных переводах с подлинных текстов О. Петерсон и Е. Балобановой. - Санкт-Петербург : И. Н. Скороходова, 1896-1900. - 3 т. - [rišta vienoje kn. - Su bibliogr.
- 193. Засулич, Вера Ивановна** (1851-1919). Вольтер : его жизнь и литературная деятельность : биографический очерк / И. М. Каренин [псевд.]. - Санкт-Петербург, 1893. - 95 р., [2] portr. lap. : portr. - (Жизнь замечательных людей : биографическая библиотека Ф. Павленкова). - [rišta su: Соловьёв, Евгений Андреевич. Мильтон, его жизнь и литературная деятельность. Санкт-Петербург, 1894.
- 194. Золя, Эмиль** (1840-1902). Собрание сочинений / Эмиль Золя ; [ред. Ф. И. Булгаков]. - Санкт-Петербург : Г. Ф. Пантелеев, 1896-1899. - 29 т. - (Собрание сочинений избранных иностранных писателей. ; №).
- Т. 1 - 2 : Рим : роман / [пер. В. Л. Ранцова] ; Мечты : роман. - 1896. - 720 р.
- Т. 3 - 4 : Марсельские тайны : роман / [пер. В. А. Тимирязева] ; Мечты : роман ; Карьера Ругонов : роман ; [пер. В. Т.]. - 1896. - [680] р.
- Т. 5 - 6 : Добыча : роман / [пер. Ю. М. Загуляевой] ; Чрево Парижа : роман ; [пер. А. Н. Линдегрена]. - 1896. - [551] р.
- Т. 7 - 8 : Покорение Плассана : роман / пер. В. Теплова ; Проступок Аббата Мурэ : роман ; пер. А. Н. Энгельгарта ; [за ред. изд. Г. Ф. Пантелеева]. - 1897. - [514]р.
- Т. 9 - 10 : Его превосходительство Эжен Ругон : роман / пер. А. Н. Энгельгарта ; [за ред. С. С. Трубачева] ; Западня : роман ; пер. М. А. Энгельгарта ; [ред. С. С. Трубачева]. - 1897. - [648] р.
- Т. 13 - 14 : Домашний очаг : роман / пер. А. Н. Линдегрена ; Дамское счастье : роман ; пер. А. Кублицкой-Пиоттух. - 1898. - [768].
- Т. 15 - 16 : Наслаждение жизнью / пер. И. И. Ясинского ; Жерминаль : роман ; пер. С. Н. Бажиной. - 1897. - [725] р.
- Т. 17 - 18 : Творчество : роман / пер. М. Л. Лихтенштадта ; Человек-зверь : роман ; пер. В. Л. Ранцова. - 1898. - [680] р.
- Т. 21 - 22 : Доктор Паскаль : роман / пер. В. Л. Ранцова ; Лурд : роман ; пер. А. Н. Линдегрена. - 1898. - [796] р.
- Т. 23 - 24 : Исповедь Клода : повесть ; Рассказы / пер. Н. П. Бурениной ; Маделэна Фера : роман ; пер. А. З. Муравьевой ; Рассказы. - 1899. - 720 р.
- Т. 25 - 26 : Париж : роман / пер. В. Л. Ранцова ; Убийцы : роман ; пер. К. Э. Лебедевой. - 1899. - [702] р.
- Т. 27 - 28 : Плодовитость : роман / пер. В. Л. Ранцова. - 1899. - [576] р.
- 195. Ибсен, Генрик** (1828-1906). Собрание сочинений : т. 1 - 6 : [драмы] / Генрик Ибсен. - Санкт-Петербург : И. Юрковский, 1896-1897. - 6 т.
- Т. 1. - 1896. - 327 р. - Kartu ir.: Ибсен Г. Собрание сочинений. Т. 2. Санкт-Петербург, 1896 (VAVB:A26450/A26450a)
- Т. 2. - 1896. - 385 р. - Kartu ir.: Ибсен Г. Собрание сочинений. Т. 1. Санкт-Петербург, 1896 (VAVB:A26450/A26450)

- 196. Иегер, Оскар** (1830-1910). Всеобщая история : в 4-х т. / Оскар Иегер ; пер. и доп. под ред. П. Н. Полевого. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1894. - 4 т.
- Т. 1 : История древняя. - 1894. - VIII, 614, [6] p., [22] iliustr. lap. : iliustr., žml.
- Т. 2 : История средних веков. - 1894. - [2], IV, [2], 623, [10] p., [16] iliustr. lap. : iliustr., žml.
- Т. 3 : Новая история. - 1894. - VI, 665 p., [21] iliustr. lap. : iliustr., žml.
- 197. Иллюстрированный** каталог посмертной выставки произведений В. Г. Перова (1833-1882) / содержащий 24 снимка, исполненных по рисункам г-жи Версиловой, гг. Крамского ... [et al.], и краткий биографический очерк художника ; составил и издал Н. П. Собко = Catalogue illustré de l'exposition posthume des oeuvres de Peroff (1833-1882) / contenant 24 reproductions d'après les dessins de M-me Versiloff, MM. Kramskoi ... [et al.]. - Второе исправленное и дополненное издание = Deuxième édition corrigée et augmentée. - С.-Петербург : издал Н. П. Собко, 1883. - (Русские художники XIX века = Les artistes russes du XIX siècle). - [2], VII, 32 p. : iliustr. ; (26 cm). - Tekstas rus. ir pranc. kalbomis. - Popierius, viršelis dvispalvis.
- 198. История искусств** : в 3 Т. - С.-Петербург : Маркс, 1897. - Т. 3 : От эпохи возрождения до наших дней. - 1897. - 720р., [14] iliustr. lap. : iliustr. (960 pieš. ir 12 spalv. lentelių).
- 199. Каразин, Николай Николаевич** (1842-1908). От Оренбурга до Ташкента : путевой очерк / Николай Каразин. - Санкт-Петербург : Г. Гоппе, 1886. - 15 p., [7] iliustr. lap. : iliustr. - Priedas prie: Всемирная иллюстрация. - Беспл. прил. к журн. "Всемирная иллюстрация", на 1886 г.
- 200. Каразин, Николай**, 1842-1908). Русская жизнь и природа в картинах [Н. Каразина] : главная премия журнала "Живописное обозрение" на 1892 год / Н. Каразин; приложение к журналу "Живописное обозрение", за 1892 год. - [Санкт Петербург] : издание С. Дабродеева, [1892] (С. П. Б. : Э. Н. Маркус). - [15] iliustr. lap., [2]p. : iliustr. (spalv. įkl.) ; (24x36 cm). - Spalv. iliustr., kartonas, kolenkoro nugarėlė.
- 201. Карикатурный** альбом. - С.-Петербург : Мюнстер, 1857-1858. - 2 sąs. - Тетр. I: 1857. - 10 iliustr. lap. : iliustr. - Тетр. II: 1858. - 10 iliustr. lap. : iliustr.
- 202. Каталог** собрания древностей графа Алексея Сергеевича Уварова / [составитель Графиня Уварова ; заручилась помощью архим. Леонида, Дм. Н. Анучина, И. Е. Заделина ... et al.]. - Москва : в Синодальной Типографии, 1887 ([Москва : Фото-Гравюра Шерер, Надгольц и Ко.]). - [4], VIII, 80 p. 35 iliustr. lap. : iliustr. (gravūros, portr.) ; ?. - Sudarytojų ir bendraautorių pavardės raimitos iš įvado. - Fotograviūrų spaustuvininkas nustatytas iš knygos iliustr. - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Įrašas: 17-50, 300037/276; antsp. ir lipdė: Из книг профессора И. В. Цветаева. - Rusvai geltonas marmurinis kartonas, tamsios odos nugarėlė, defektuota.
- 203. Каталог** художественного отдела Русского музея Императора Александра III : с автотипиями. - С.-Петербург : типография Спб. акц. общ. печ. дела в России Е. Евдокимов, 1899. - [2], 60 p., [53] iliustr. lap. : iliustr. ; 8° (25 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Pilkas popierius.
- Dm3788
- 204. Кольцов, Алексей Васильевич** (1809-1842) (Kolcovas, Aleksejus). Стихотворения : с портр. авт., его факс. / Алексей Кольцов ; статья о жизни авт. и его сочинениях В. Белинского. - [2-е изд., печатано без перемен с изд. 1846 г.]. - Москва : К. Солдатенков и Н. Щепкин, 1856. - IV, 248 p., [1] portr. lap., [1] faks. : portr., faks. Кн. taip pat: Мысли о музыке / Ст. Серебрянского
- 205. Корнилов, Иван Петрович** (1811-1901) (Kornilovas, Ivanas). Путевые заметки / Иван Корнилов. - Витебск : Губернская типография, 1895. - [2], 50 p. ; 22 см.
- 206. Лажечников, Иван Иванович** (1792-1869) (Lažečnikovas, Ivanas). Сочинения : посмертное полное изд. : т. 1 - 12 / Иван Лажечников. - Санкт-Петербург ; Москва : М. О. Вольф, 1883-1884. - 12 т. - (Собрание Вольфа. Русские беллетристы).
- Т. 2 : Последний Новик : ч. 3 - 4. - 1883. - II, 388, [4] p.
- Т. 3 : Ледяной дом : ч. 1 - 2. - 1883. - II, 257, [4] p.
- Т. 4 : Ледяной дом : ч. 3 - 4. - 1883. - II, 243, [4] p.
- Т. 5 : Басурман : ч. 1 - 2. - 1884. - II, 314, [4] p.
- Т. 7. - 2-е изд. - 1883. - 328, [4] p.
- Т. 8 : [Немного лет назад] : ч. 1 - 2. - 1883. - 271, [4] p.
- Т. 9 : [Немного лет назад] : ч. 3 - 4. - 1883. - 317, [4] p.
- Т. 10 : Внучка панцырного боярина : в 3-х ч. - 1884. - 468, [4] p.
- Т. 11 : Вся беда от стыда : (драма в 5-ти актах) ; Окопировался : (комедия в 3-х актах) ; Горбун : (драма в 5-ти актах) ; Опричник : (трагедия в 5-ти актах). - 1884. - I, 468, [4] p.
- Т. 12 : Христиерн II и Густав Ваза : драматический очерк в 4-х актах) ; Матери-соперницы : (трагедия в 5-ти д.) ; Заметки для биографии Белинского ; Несколько заметок и воспоминаний по поводу статьи: "Материалы для биографии А. П. Ермолова" ; Как я знал М. Л. Магницкого. - 1884. - I, 386, [4] p.
- 207. Леман, Анатолий Иванович** (1859-1913). Молодые дворяне : повесть / Анатолий Леман. - Санкт-Петербург : Родина, 1892. - 66 p. - (Собрание романов, повестей и рассказов ; № 10). - Прилож. к журн. "Родина". 1892. - Įrišta su: Полонский, Яков Петрович. Психопатка. Санкт-Петербург, 1892 (VAVB: A248948a//A248948).

- 208. Лермонтов, Михаил Юрьевич** (1814-1841). Полное собрание сочинений : в 4-х т. / Михаил Лермонтов ; под ред. А. И. Введенского. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1891. - т. - Priedas prie: Нива. - Безпл. прил. к журн. "Нива", 1891 г.
- Т. 1 : Стихотворения. - 1891. - [2], XIV, 282 p., [1] portr. lap. : portr., faks. - Kartu įrišta: Поэмы. 1891
- Т. 2 : Поэмы. - 1891. - 374 p. - Įrišta su: Стихотворения. 1891
- 209. Лермонтов, Михаил Юрьевич** (1814-1841). Сочинения : т. 1 - 6 / Михаил Лермонтов ; под ред. Павла Висковатова. - 1-е полное изд. - Москва : В. Ф. Рихтер, 1889-1891. - т.
- Т. 2 : Поэмы (1828 - 1841). - 1889. - 348 p., [1] portr. lap. : portr.
- 210. Лесков, Николай Семёнович** (1831-1895) (Leskovas, Nikolajus). Полное собрание сочинений : [в 12-ти т.] / Николай Лесков ; критико-биографический очерк Р. И. Сементовского. - 2-е изд. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1897. - 12 т.
- Т. 6 : [Захудалый род : (семейная хроника князей Протозановых) ; Овцебык ; Бесстыдник ; Старые годы в селе Плодомасове ; Котин долец и Платонида ; Тупейный художник ; Томление духа : рассказы и воспоминания]. - 1897. - 516 p. A232306
- 211. Лесков, Николай Семёнович** (1831-1895) (Leskovas, Nikolajus). Полное собрание сочинений : [в 12-ти т.] / Николай Лесков ; критико-биографический очерк Р. И. Сементовского. - 2-е изд. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1897. - 12 т..
- Т. 10 : [Гора ; Легенда о совестном Даниле ; Повесть о богоугодном дровоколе ; Прекрасная Аза ; Скоморох Памфалон ; Лев старца Герасима ; Сказание о Федоре-христианине и о друге его Абраме-жидовине ; Печерские антики ; Чоротвы куклы]. - 1897. - 508 p.
- Т. 11 : [Час воли божией ; Полуношник ; Юдоль ; О квакереях ; Импровизаторы ; Пустоплясы ; Дурачок ; Невинный Пруденций ; Легендарные характеры]. - 1897. - 469 p.
- 212. Ломоносов, Михаил Васильевич** (1711-1765) (Lomonosovas, Michailas). Сочинения : в стихах / Михаил Ломоносов ; под ред. [и с предисл.] Арс. Введенского. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1893. - 352 p., [1] portr. lap. : portr. - Priedas prie: Нива. - Ежемес. безпл. прил. к журн. "Нива". - Viršelio antr.: Сборник "Нивы". 1893 г., № 4 апр.
- 213. Лоренц, Н. Ф.** Орнамент всех времен и стилей : 100 таблиц с объяснительным текстом Н. Ф. Лоренца. - С.-Петербург : издание А. Ф. Девриена, 1898 ([С.-Петербург] : типография А. Бенке). - [6] p., 100 lent., [6] p., [100] iliustr. lap. : iliustr. (apalv. ir nespalv.) ; 4° (35 cm). - Atsakomybės duomenėys patikslinti Rusijos nacionalinės bibliotekos el. katalogo. – Antr. lap. dvispalvis. - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Antr. ir iliustr. abėcėlinė r-klė. - Mėlynas kolenkoras, kartonas, juodos odos nugarėlė ir viršelio kampai.
- 214. Майков, Аполлон Николаевич** (1821-1897). Полное собрание сочинений : в 3-х т. / Аполлон Майков. - 6-е изд., изд. и доп. автором. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1893. - 3 т. - В 3-х первых изд. загл.: "Стихотворения".
- Т. 1 : Лирика. - 1893. - XVI, 600 p. : portr.
- Т. 2 : Картины : (стихотворения). - 1893. - VIII, 560 p. : faks
- Т. 3 : Поэмы. - 1893. - 506, [4] p.
- 215. Макаров, Николай Павлович** (1810-1890). Полный русско-французский словарь : Ч. 1 - 2 / сост. Николай Макаров. - 8-е изд., с многочисленными доп. номенклатуры (до 1500 заголовочных русских и более 3000 переводных франц. слов) и фразеологии (до 5000 примеров с 1000 пословицами). - Санкт-Петербург : Н. П. Макаров, 1899. - 2 d. - Gretut. antr. lap. : pranc.
- Ч. 1 : А - Н. - 1899. - XI, 508 p.
- Ч. 2. Н - Z. - 1899. - 558 p.
- 216. Материалы** для истории письмен, восточных, греческих, римских и славянских : изготовлены к столетнему юбилею Императорского Московского университета / трудами проф. и преподавателей: Петрова, Клима, Меншикова и Буслаева. - Москва, [1853]. - 226 p., [30] iliustr. lap. : iliustr. - Tekstas įvair. k. – Įrišimas: šių laikų, rausvas kartonas.
- 217. Медалионы** в память военных событий 1812, 1813, 1814 и 1815 годов изобретенные графом О. Толстым, и выгравированные на стали по способу Бета Н. Менцовым. С высочайшего соизволения изданы Аркиографическою комиссию. – Санкт-Петербург : [Военная типография], 1838. – [50] p., 20 iliustr. lap. : iliustr.
- 218. Науман, Эмиль.** Иллюстрированная всеобщая история музыки. - С.-Петербург : издание Ф. В. Щепанского, 1898. – Žalsvas dermantinas, kartonas, gaudono kolenkoro nugarėlė, viršelis neautentiškas.
- 219. Незеленов, Александр Ильич** (1845-1896). Собрание сочинений : [в 6 т.] / Александр Незеленов. - Санкт-Петербург : [Н. Г. Мартынов], 1889. - т. - Т. 4 : Литературные направления в Екатерининскую эпоху. - 1889. - [4], VIII, 395 p. [5] portr. lap. : portr.
- 220. Некрасов, Николай Алексеевич** (1821-1878). Стихотворения : [Т. 1 - 3] / Николай Некрасов. - Санкт-Петербург : А. А. Краевский, 1873. - 3 т. - Изд. состоит из 6-ти ч. по 2 ч. в каждом т. Каждая ч. имеет отд. тит. л.
- Т. 1 : Ч. 1 и 2. - 6-е изд. - 1873. - 211, 228 p.
- 221. Некрасов, Николай Алексеевич** (1821-1878). Полное собрание стихотворений : в 2-х т. : с портр., факс. и биогр. очерком / Николай Некрасов. - 6-е изд. - Санкт-Петербург : А. С. Суворина, 1895. - 2 т.
- Т. 1 : 1842 - 1872. - 1895. - XXX, 608 p., [3] iliustr. lap. : portr., faks.
- Т. 2 : 1873 - 1877. - 1895. - [4], 565 p.

222. **Неутомимый** труженик Томас, натуралист по призванию : [о жизни Томаса Эдварда] / сост. по Смайльсу. - Санкт-Петербург : Мирской Вестник, 1879. - [2], 86 p. : iliustr. - Įrišta su: Александр Сергеевич Пушкин. Санкт-Петербург, 1879. - Įrišta kartu: Александр Сергеевич Пушкин : замечательный русский поэт и писатель. Санкт-Петербург, 1879 (VAVB: A12622//A12622a)
223. **Никитин, Иван Саввич** (1824-1861). Сочинения : с портр. авт., факс. и биографией / Иван Никитин ; под ред. С. Митропольского. - 7-е изд. - Москва : К. К. Шамова, 1900. - VIII, 9-246 p. : portr., faks. - (Школьное издание)
224. **Новая** метода выучиться правильно читать, писать и говорить на французском языке в 6 месяцев : одобрено Парижским факультетом : перевод с 17-го франц. изд. / Оллендорф. - 4-е изд, испр. и доп. - Москва : тип. Ф. Иогансон, 1883. - 486 p. + 194 p. - Papild. lapo antr.: Учебник французского языка по методу профессора Оллендорфа. - Įrišimas: kartonas, marmuras.
225. **Новый** летописец, составленный в царствование Михаила Федоровича / издан по списку князя Оболенского. - Москва : Унив. тип., 1853. - 277 p.- Įklįja: Из книг М. Шункова. - Įrišimas: naujas, kolenkoras.
226. **Островский, Александр Николаевич** (1823-1886). Воевода (сон на Волге) : сцены из народной жизни XVII в., в 5-ти д. с прологом : полный текст, с 8 фототип., изображающими главнейшие сцены пьесы в постановке ее на сцене Императорского Московского малого театра / Александр Островский. - Москва : "Русская" типо-лит., 1890. - [4], 56 p., [8] iliustr. lap. : iliustr. - Премия журн. "Будильник" на 1890 г. - Фототипии исполнены в художественной мастерской М. М. Панова
227. **Островский, Александр Николаевич** (1823-1886). Драматические сочинения / Александр Островский, Николай Соловьев ; вступит. статья С. В. Максимова. - Санкт-Петербург : Просвещение, [1896]. - [4], 394 p.
228. **Островский, Александр Николаевич** (1823-1886). Полное собрание сочинений : критич. проверен. текст, биография, прил. прим., портр. авт., его fac-simlè и проч. : Т. 1 - 10 / Александр Островский ; под ред. [и с предисл.] М. И. Писарева. - Санкт-Петербург : Просвещение, [1896]. - 10t.
- Т. 1. - [1896]. - 502 p., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 2. - [1896]. - 434, [6] p., [1] portr. lap. : portr.
- Т. 4. - [1896]. - 502 p.
- Т. 5. - [1896]. - 517, [3] p. : portr.
- Т. 7. - [1896]. - 536 p.
- Т. 10. - [1896]. - 612, [6] p., [1] portr. lap. : portr. - Su bibliogr. ir r-klè
229. **Отчет** Попечительного совета Виленских коммерческого училища и торговой школы за ... уч. год. - 1901/02-1913/14? - Вильна : [s.n.], 1903-1914. - 22 см. - Kasmėtinis. - Antr. variant.: Отчет о приходе, расходе и остатке сумм по Виленскому коммерческому училищу за 1901/02 учебный г.; Отчет о состоянии Виленских семиклассного коммерческого училища и торговой школы за ... учеб. г.г., 1902/03-1903/04; Кассовый отчет о состоянии Виленских семиклассного коммерческого училища, торговой школы и торговых классов за 1904/05 уч. г. - Aprašyta iš 1913/14 leid.
230. **Павловский, Иван Яковлевич** (1800-1869). Русско-немецкий словарь / Иван Павловский. - 3-е изд., совершенно переработ. испр. и доп. - Рига : Н. Киммеля, 1900. - 1774 p.
231. **Павлуцкий, Григорий** (1861-1924). Коринфский архитектурный орден / Григорий Павлуцкий. - Киев : типография Императорского Университета Св. Владимира, 1891 ([Киев : светопечать С. В. Кульженко]). - [2], IV, 198, [3] p., [8] iliustr. lap. : 50 iliustr., 8 nuotr. ; 4°(25 cm). - Nuotr. spausdinimo duomenys iš knygos teksto. - Bibliogr. išnašose. - Įrašas: 12.50 [p.] 329830/1074. - Žalias kolenkoras, kartonas.
232. **Песнь** о Нибелунгах : народный немецкий эпос / пер. со средне-верхне-нем. яз., размером подлинника М. И. Кудряшева. - Санкт-Петербург : Глазунов, 1896. - 145 p., [1] iliustr. lap. : iliustr. - (Русская классная библиотека. Серия 2-я, Классические произведения иностранной литературы в переводах русских писателей. Вып. 2)
233. **Петров, Михаил Назарович** (1826-1887). Новейшая национальная историография в Германии, Англии и Франции : сравнительный историко-библиографический обзор / сост. Михаил Петров. - Харьков : Университет, 1861. - [6], VIII, [2], 311 p.
234. **Пирогов, Николай Иванович** (1810-1881) (Pirogovas, Nikolajus). Сочинения / Николай Пирогов. - 2-е изд. - Москва : М. М. Стасюлевича, 1900. - 2 t.
- Т. 1 : [Статьи и заметки]. - 1900. - VIII, 554 p., [2] iliustr. lap. : portr., iliustr.
235. **Писарев, Дмитрий Иванович** (1840-1868) (Pisarevas, Dmitrijus). Полное собрание сочинений : в 6-ти томах / Дмитрий Писарев. - Санкт-Петербург : Павленков, 1897. - 6 t.
- Т. 1. - 1897. - 608 sklt.
- Т. 3. - 1897. - 598 sklt.
- Т. 5. - 1897. - 548 sklt.

- 236. Писемский, Алексей Феофилактович** (1820-1881). Полное собрание сочинений / Алексей Писемский. - 2-ое посмертное полное издание, дополненное, сверенное и вновь просмотренное по рукописям. - Санкт-Петербург : М. О. Вольф, 1895-1896. - 24 т. - (Библиотека знаменитых писателей ; ...). - Viršelio antr.: Писемский. - Nugarėlės antr.: Сочинения Писемского.
- Т. 17 : Масоны : Ч. 3. - 1896. - 211 p.
- Т. 18 : Масоны : Ч. 4. - 1896. - 244 p.
- Т. 19 : Масоны : Ч. 5. - 1896. - 229, [1] p.
- Т. 21 : Мещане : Ч. 3. - 1896. - 163 p.
- Т. 24 : Драматические произведения : [Ч.] 3. - 1896. - 343, [1] p.
- 237. Плещеев, Александр** (Алексеевич, 1858-1944). Наш балет (1673-1899) : Балет в России до начала XIX столетия и балет в С.-Петербурге до 1899 года / Александр Плещеев ; 180 портретов и рисунков. - Второе дополненное издание / с предисловием К. А. Скальковского. - С.-Петербург : изд. Ф. А. Переяславича и А. А. Плещеева, 1899 ([С.-Петербург] : типография А. Бенке). - [6], X, 476, [6] p. : iliustr. ; (28 cm). - Antr. lap. dvispalvis.- Portretų klišės padarytos Paryžiuje, Vienoje, Lione ir Sankt Peterburge. - Ants. : Ленкниготорг Маг. № 26, Р. 100 к. -, кв. № 6483. - Rudas kolenkoras, kartonas.
- 238. Полевой, Петр Николаевич** (1839-1902). История русской словесности с древнейших времен до наших дней : в 3-х т. / Петр Полевой. - Санкт-Петербург : А. Ф. Маркс, 1900. - 3 т.
- Т. 1. - 1900. - [2], VIII, 651, [10] p., 22 iliustr. lap. : iliustr., faks.
- Т. 2. - 1900. - 655 p., 21 iliustr. lap. : iliustr.
- Т. 3. - 1900. - 709 p., 14 iliustr. lap. : iliustr.
- 239. Полежаев, Александр Иванович** (1804 (ar 1805)-1838). Стихотворения : с биографическим очерком, портр. и снимками рукописей / Александр Полежаев ; под ред. А. И. А. И. Введенского. - Санкт-Петербург : А. С. Суворин, 1892. - 327 p., [1] portr. lap. : portr., faks.
- 240. Полежаев, Александр Иванович** (1804 (ar 1805)-1838). Собрание сочинений : с биогр., портр. и факс. / Александр Полежаев. - Москва : В. Н. Улитин, 1888. - X, [2], 389 p., [2] portr. lap. : portr., faks
- 241. Полонский, Яков Петрович** (1819-1898) (Polonskis, Jakovas). Полное собрание сочинений : в 10 т. / Яков Полонский. - Санкт-Петербург : Ж. А. Полонской, 1885-1886. - 10 т.
- Т. 1 : Стихотворения, 1841 -1885. - 1885. - 488 p.
- Т. 1 : Крутые горки : роман : Ч. 2. - 1886. - 312 p.
- Т. 2 : Стихотворения разных годов. - 1886. - 360 p.
- Т. 3 : Поэмы, повести и стихотворения. - 1886. - 491 p.
- Т. 4 : Повести и рассказы. - 1886. - 577 p.
- Т. 5 : Признания Сергея Чалыгина : роман. - 1886. - 375 p.
- Т. 6 : Нечаянно : повесть в 2 ч. - 1886. - 580 p.
- Т. 7 : Дешевый город : хроника - роман : в 3 ч. - 1886. - 562 p.
- Т. 8 : Крутые горки : роман : Ч. 1. - 1885. - 488 p.
- Т. 10 : Под гору : роман. - 1886. - 392 p.
- 242. Полонский, Яков Петрович** (1819-1898). Психопатка : [роман] / Яков Полонский. - Санкт-Петербург : Родина, 1892. - 162 p. - (Собрание романов, повестей и рассказов ; № 10). - Прилож. к журн. "Родина". 1892. - Kartu įr.: Леман, Анатолий Иванович. Молодые дворяне. Санкт-Петербург, 1892 (VAVB: A248948//A248948)
- 243. Потапенко, Игнатий Николаевич** (1856-1929). Повести и рассказы : т. 1 - 12 / Игнатий Потапенко. - Санкт-Петербург : Ф. Павленков, 1891-1899. - 12 т.
- Т. 2 : На действительной службе ; Секретарь его превосходительства ; Редкий праздник ; Проклятая слава. - 1891. - 320 p.
- Т. 4 : Шестеро ; Деревенский роман ; Семейка ; Домашний суд ; Ради хозяйства ; Иллюзия и правда. - 1892. - 320 p.
- 244. Протоколы** заседания Виленской городской Думы. - Nr.1(1884)-32(1884). - Вильна, 1884-1884.
- 1884.- No. 1-32. - *Įrašimas: kartonas.*

- 245. Пушкин, Александр Сергеевич** (1799-1837) (Puškinas, Aleksandras). Полное собрание его сочинений : Т. 1 - 7 / Александр Сергеевич Пушкин ; под ред. П. А. Ефремова. - 3-е изд. - Санкт-Петербург : В. В. Комаров, 1887. - 7 т.
- Т. 3 : Стихотворения 1831 -1836 г.г. ; Евгений Онегин ; Сказки ; Русалка ; Песни западных славян ; Родословная моего героя ; Медный всадник ; Анджело. - 1887. - 363 p., [1] portr. : portr.
- Т. 4 : Арап Петра Великого ; Повести Белкина ; История села Горохина ; Рославлев ; Дубровский ; Капитанская дочка ; Кирджали ; Египетские ночи ; Сцены из рыцарских времен ; Разные отрывки. - 1887. - 419 p.
- 246. Пушкин, Александр Сергеевич** (1799-1837). Моцарт и Сальери / Александр Сергеевич Пушкин ; с учеб. прим. препод. В. А. Яковлева. - Санкт-Петербург : Я. А. Исаков, 1869. - [2], IV, 15 p. - (Классная библиотека : учебных заведений ; Вып. 4). - Įrišta su: Пушкин, Александр Сергеевич. Полтава. Санкт-Петербург, 1872 (VAVB: A41098//A41098a)
- 247. Пушкин, Александр Сергеевич** (1799-1837). Полтава : поэма / Александр Сергеевич Пушкин ; ред. и примеч. В. Я. Стаюнина. - 2-е изд. - Санкт-Петербург : Я. А. Исаков, 1872. - [108] p. - (Классная библиотека : литературное пособие для средних учебных заведений ; Вып. 2). - Kartų įrišta: Пушкин, Александр Сергеевич. Моцарт и Сальери. Санкт-Петербург, 1869 (VAVB: A41098//A41098a)
- 248. Пушкин, Александр Сергеевич** (1799-1837). Сочинения : полное собрание в одном томе : с портр. Пушкина, его биографией, факс., видом памятника и рис. М. Михайлова и Н. Денисова / Александр Сергеевич Пушкин ; под ред. П. В. Смирновского. - [2-е изд.]. - Москва : А. Я. Панафидин, 1900. - [2] p., [1855] sklt., [36] iliustr. lap. : iliustr., portr.
- 249. Реклю, Элизе (1830-1905)**. Земля : описание жизни земного шара / Элизе Реклю. - 3-е изд. - Санкт-Петербург : О. Н. Попова, 1900-1903. - t.
- Вып. 3 : Подземные силы : полный перевод с последнего франц. изд. / под ред. и с примеч. Д. А. Коропчевского, с добавлением Э. Лесгафта. - 2-е изд. - 1900. - [6], 234 p., 61 iliustr. lap.[3] žml. lap. : iliustr., žml.
- Вып. 4 : Океан / перевод без пропусков с последнего франц. изд. Д. Д. Струнина ; под ред. Д. А. Коропчевского, с доп. Э. Лесгафта. - 2-е изд. - 1900. - [2], 262, II p., 73 iliustr. lap.[1] žml. lap. : iliustr., žml.
- 250. Решетников, Фёдор Михайлович** (1841-1871) (Rešetnikovas, Fiodoras). Сочинения : в 2-х т. : с портр. авт. / Федор Михайлович Решетников ; вступит. статья М. Протопопова. - Санкт-Петербург : Ф. Павленков, 1890. - 2 т.
- Т. 1. - 1890. - 675 p. : portr. - Kartų įrišta: Решетников, Фёдор Михайлович. Сочинения : в 2-х т. Т. 2. - 1890. (VAVB: B24810//B24810a)
- Т. 2. - 1890. - 747 p. - Įrišta su: . 1890. - Įrišta su: Решетников, Фёдор Михайлович. Сочинения : в 2-х т. Т. 1. - 1890. (VAVB: B24810//B24810)
- 251. Русский художественный листок** [periodinis leidinys]. - Санктпетербург: издаваемый, с высочайшего соизволения, Василием Тиммом, 1851-1862 ([s.l.] : в типографии Н. Греча). - Г.[1]-12.
- Г.7. - 1857, № 1-36. : iliustr. (spalv.). -kita iliustr. lapo pusė tuščia. Nėra Nr. 12, 22. - Rudas kartonas, odos nugarėlė; def.:nuplyšęs viršutinis viršelis, įplyšusi nugarėlė, išplyšusi iliustr.
- 252. Соловьёв, Евгений Андреевич** (1867-1905). Мильтон, его жизнь и литературная деятельность : биографический очерк / Евгений Соловьёв. - Санкт-Петербург, 1894. - 80 p., [1] portr. lap. : portr. - (Жизнь замечательных людей : биографическая библиотека Ф. Павленкова). - Kartų įrišta: Шеллер-Михайлов, Александр Константинович. Савонарола, его жизнь и общественная деятельность. Санкт-Петербург, 1893 ; Южаков, Сергей Николаевич. Жан-Жак Руссо. Санкт-Петербург, 1894 ; Засулич, Вера Ивановна. Вольтер. Санкт-Петербург, 1893. - Bibliogr.: p. 4
- 253. Федосеев, Василий**. Руководство к построению деревянных домов, или практическое показание правил, по которым производить должно деревянные строения с прочностью и соблюдением значительной экономии, с присовокуплением к оному рисунков изящным садовым строениям и домам по образцам загородных / изданое В. Федосеевым ; гра. А. Шелковников. - Санктпетербург : в типографии Александра Смирдина, 1831. - [7], VII, 130, XIX, [5] p. [57] iliustr. lap. : 61 iliustr. (daugiausia brėž.) ; 4° (27 cm). - Autoriaus atsakomybės duomenys patikslinti recenzijoje ; iliustr. aut. nustatytas iš graviūrq. - Marg. - Ekslibrisas: Из книг Андрея Оль; įrašas: 125-, 4786 77. - Ruda oda, medis, auksuotas rėžtuko įspaudas?, restauruotas; def.: nuplyšęs viršelis.
- 254. Ходобай, Юрий Петрович**. Русско-латинский словарь : [содержащий слова к переводам, помещенных в Сборнике статей [для переводов с русского языка на латинский], ч. I и II, и к темам при стилистике / Ю. Ходобай и П. Виноградов. - 2-е изд. - Москва : М. Катков, 1885]. - 195 p. - Egz. def.: trūksta antr. lapo ir viršelio (VAVB: P166548//P166548)
- 255. Чайковский, Петр Ильич**, (1840-1888). Музыкальные фельетоны и заметки Петра Ильича Чайковского : (1868-1876) / С приложением портрета, автобиографического описания путешествия за границу в 1888 году и предисловия Г. А. Лароша. - Москва : Высочайше утвержд. Т-ство „Печатная С. П. Яковлева“, 1898. - [2] p., [1] iliustr. lap., XXXII, [2], 391, V, III, [1] p. : portr. ; 8° (26 cm). - Kita iliustr. lap. pusė tuščia. - Asmenvardžių r-klė. - Autografas. - Ants.: P. K., Vilniaus II-oji viešoji valstybinė biblioteka, 36474. - Juodas marmurinis popierius, kartonas, ruda odinė nugarėlė; def.: nuplyšęs apatinis viršelis.
- 256. Шеллер-Михайлов, Александр Константинович** (1838-1900). Савонарола, его жизнь и общественная деятельность : биографический очерк / Александр Шеллер (А. Михайлов). - Санкт-Петербург, 1893. - 78 p., [1] portr. lap. : portr. - (Жизнь замечательных людей : биографическая библиотека Ф. Павленкова). - Įrišta su: Соловьёв, Евгений Андреевич. Мильтон, его жизнь и литературная деятельность. Санкт-Петербург, 1894. - Bibliogr.: p. 4
- 257. Шеллер-Михайлов, Александр Константинович** (1838-1900). Савонарола, его жизнь и общественная деятельность : биографический очерк / Александр Шеллер (А. Михайлов). - Санкт-Петербург, 1893. - 78 p., [1] portr. lap. : portr. - (Жизнь замечательных людей : биографическая библиотека Ф. Павленкова). - Įrišta su: Соловьёв, Евгений Андреевич. Мильтон, его жизнь и литературная деятельность. Санкт-Петербург, 1894. - Bibliogr.: p. 4

- 258.** **Этюды** по истории Нидерландской живописи : На основании ее образов находящихся в публичных и частных собраниях Петербурга. П. П. Семенова. - С. Петербург : Типография М. М. Стасюлевича, 1885-1890. - 2 т. ; 4^o (30 cm). - Įrašai: 125-, 108979/394. - Kolenkoras, kartonas, restauruotas ; def.: nuplyšusi viršelio nugarėlė. – Abu tomai įrišti kartu.
- Т. 1. - 1885. - [3], 334 p. - Т.2. - 1890. - [3], 77, [1] p.
- 259.** **Южаков, Сергей Николаевич** (1849-1910). Жан-Жак Руссо : его жизнь и литературная деятельность : биографический очерк / Сергей Южаков. - Санкт-Петербург, 1894. - 79 p., [1] portr. lap. : portr. - (Жизнь замечательных людей : биографическая библиотека Ф. Павленкова). - Įrišta su: Соловьёв, Евгений Андреевич. Милтон, его жизнь и литературная деятельность. Санкт-Петербург, 1894. - Bibliogr. įž. str. – Ants.: Vilniaus viešoji biblioteka, Книжный магазин М. В. Попова. – Įrišimas: kartonas, attrauktas ruda drobe, apiplyšęs; fiz. būklė: pakėčiama, blokas išplyšęs ir vietomis iširęs, suklijuotas lipnia juostele ir popieriumi.
- 260.** **Яковенко, Валентин Иванович** (1859-1915). Д. Свифт : его жизнь и литературная деятельность : биографический очерк с портретом Свифта, гравированным в Лепциге Геданом / Валентин Яковенко. - Санкт-Петербург : [С. п.], 1891. - 109 p. - (Жизнь замечательных людей. Биографическая библиотека Ф. Павленкова). - Egz. def.: trūksta portr. (VAVB:A227545//A227545a). - Įrišta su.: Иванов, И. И. Вильям Шекспир: биографический очерк. Москва, 1904 (VAVB:A227545//A227545). - Bibliogr.: p. 4.